

Zdigitalizowano w ramach projektu „OCHRONA I KONSERWACJA CIESZYŃSKIEGO DZIEDZICTWA PIŚMIENNICZEGO”

2007-2010

Wsparcie udzielone przez
Islandię, Liechtenstein oraz Norwegię
poprzez dofinansowanie
ze środków Mechanizmu Finansowego
Europejskiego Obszaru Gospodarczego

Zrealizowano
ze środków
Ministra Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

J. D. W. G.

Quaestiones Summularum
Sive:

Requisita pro altioribus studiis
Summatim explicata.

Dono D. G. de Pelxa 1806.
Bibliothecae Schoepfianae

Omnis homo naturaliter scire desiderat inquit Aristoteles. 2°
Metaphysicorum c. 1° quo impulsus desiderio et vos huc
convenistis Neophilosophi, modos vero sciendi Philoso-
phia nostra suppeditat, ad quam vos brevi. haec instructio,
ne manu duco, et quia modus sciendi est Ratio seu propo-
silio ignoti manifestativa propo: vero constat hominis
et copula idcirco a terminis praecognoscendo inchoandum.
Et omni quis quis ad indagandi modos scientia anhelat,
totam autem hanc instructionem quatenus ab soluta quasi,
omnibus prima et de terminis et propositionibus in comu-
ni altera de propositionibus in particulari, definiti-
one divisione argumentatione, et de praecipua ar-
gumentationis specie, quae dicitur Syllogismus, 4ta expli-
cabit ejusdem principia regulativa et perfectiva
Syllogismos hypotheticos et quia res similitudinem saepe
declaramus per comparationem ad obliquum exponat
dein breviter

Dein breviter Sophys mata et Solozismorum fallacias
cadant hac omnia ad veritatis Prima magnam glo-
riam Augustissima celi Regina Si Angeli custodis
omnium caritum honorem.

Quaestio Prima

De termino
Et Propositi omnibus in comment.

De termino agit Artes l. a pro l. l. propositi autem
seu enunciationem (gram hic duo idem sunt) explicat
libra de interpretatione ca: q et strictius eam pro-
posi loco citato de his in presenti.

Articulus Primus
quid sit terminus

Vox termini vulgariter sumpti cuius extremo conve-
nit ita termini huius schola sunt pariter, quibus ipsa constat
terminus mensae extremitates circumscriptas in textu
suis est motiva ratio terminus dicitur sic puerorum
terminum enunciationem vocamus vita proba salutem
anima gloriam Dei praefigimus.

Philosophus terminum appellat illud l. a in quod
resolvitur propositi ut predicatum et id de quo praedicatur

ipsi esse aut non esse addito vel diviso clarius deter-
minus est extremum propo: sive quod affirmationem
aliquam vel negationem terminat, in exemplo Petrus est
animal hoc animal et hoc Petrus sunt termini huius
propositionis qui primo loco ponitur ordine constructi-
onis et de quo aliquid affirmatur vel negatur dicitur sub-
iectum alter autem qui de primo affirmatur vel negatur
dicitur Prædicatum et ultimo loco ponitur particula est
nomen Copula accipit quo deficiat compositi. Pro: cum sub:
Dices quod claudit pronomine est extremum pronomine sed hanc pronomine
vocalem Petrus est animal claudunt cuncta soni terminan-
tia ergo illa non autem hoc Petrus et animal sunt termini respon:
distinguendo hoc esse secundum pronomine cuncta soni termi-
nantia claudunt hanc propo: in quantum est quoddam con-
tinuum C: minorem in quantum est propo: Al: minorem
simili distinctione opus erit si obiciatur hanc propo: si.
Scriptam Petrus est homo claudi duabus litteris Petro: his
esse terminos Propo:

Ex quo advertitur ut propositio potest esse alia men-
talis alia scripta alia vocalis illi et terminos alios
esse mentales alios scriptos alios vocales mentales tamen
^mproprie dicitur terminus cum propo: mentalis sit simplex actus

Judicij non habens partes unite divisionem hanc censum
minus rituram quia non invenitur illa communis ratio
quae participant membra dividenda dicitur tamen pro:
mentaliter habere terminos, illa licet sit qualitas realiter
indivisibilis potest tamen mente dividi et considerari
pro et respondet rei quae pro subiecto representat
et rei quae praesentat pro Proclit. atq. ita Proclit et sub
jectum possunt a se invicem distingui formaliter
nunc ad alias magis certas terminorum distinctiones seu
divisiones accedamus.

Articulus II

Variae terminorum divisiones

In hoc loco vocas nihil significantes habent vires ter
mini, ut in hac propositio: Blijchtry est vox Schyntrapsus
est vocabulum in quibus pro: Blijchtrös et Schyntrapsus
dicuntur termini non significativi, significanti illi termi
ni vocantur cum voces accipiuntur ex placito hominum
instituta ad significandum aliquid ut Petrus con
est verbum significativus terminus alius est terminus vocis
alius Analogus alius equivocus. Univocus significat
rem pluribus omnino et ex toto hoc perfecte conveni

entem. ut natura humana qua convenit perfecte Retro
et Paulo et Joanniz. Analoga significant rem pluribz ali
quo modo communem ex parte tamen diversa, ita Po Janus
aliquo modo convenit Medicina aliquo modo homini et
colori sed diverso modo, huc reducunt Metaphora qua
sunt improprie Analoge. Terminus Aquivocus significat
plura diversa ut fides sub eodem nomine ita vox canis sig
nificat animal terreste et Marinum et Sydenus caeleste quia
tamen utriusq; canis marinus et terrestis est animal vivens.
atq; ea ratione perfecte conveniunt, dicuntur respectu
horum predicatorum univocata et nomen animal vivens
sententiam utriusq; conveniens dicitur univocans respectu
illius autem quod illos disconvenire sinit dicuntur
equivoca equivocata et nomen canis utriusq; signi
ficans vocatur equivocum equivocans. alij iterum
termini sunt Cathedre matrici alij Sinchatechore
matrici alij universales, alij singulares, Cathedre ma
trici sunt qui se soli aliquid significant ut Pres cath
Synchatechore matrici per se nihil significant sed tan
tum conjuncti cum alijs ut omnis nullus et alia pro
nomina distributiva numeralia, verbo prois relpe

2015
tiva, terminus universalis est qui de pluribus potest
predicari atque in singulis multiplicabilis et animal
vivens singularis tantum uni convenit neque de pluribus
predicari potest, si ut de illis multiplicibus et Deus,
Joannes, sed de his ex professo in Logica. Non nun-
quam contingit adjectivum substantivum sumi vel
dicere album eo casu quod album non est terminus am-
plius Synecdochorematicus est enim se solo signifi-
catus, et tales termini dicuntur concreti et significant
subjectum simul cum forma partem V: G: et alij
ordinem, hinc termino contraponitur terminus abstrac-
tus, quia solam formam atque subjecto denotat, tales
termini sunt Albedo nigredo &c.

Inter terminos alij etiam inveniuntur complexi atque
incomplexi alij copulativi, negativi, Logica contrarii,
Physica contrarii determinati, confusi, terminus com-
plexus est ille cuius partes idem significant sepa-
rata quod conjuncta ut homo pendens, debent autem voces
aliquomodo, inter se coherere, In complexu est qui caret tali

Compositione ut domus, Termini copulativi cum vox una
significat rem pluribus constantem partibus inter se per
accidens conjunctis sine vero unione ut Legio civitas & Ne-
gativus terminus significat negationem ut nihil tenebra in
grati Mors & Contra. Logica terminus est qui sunt propositio-
nes contrarias de quibus paulo post ut omnis nullus, Physica
contrarij significat formam alteri contrariam in eodem
subjecto ut calor frigus et frigissimum, albedo nigredo / deter-
minatus significat rem quasi digito demonstratam ut Petrus
hic homo, confusus significat aliquid incertum ut aliquis homo.
Non nulli termini dicuntur infiniti ut non vivens, hoc enim vox
extendit se ad omne quod non est vivens deus ad infinitum
debet autem in fabricando termino infinito particula non im-
mediata poni ante terminum unde in hoc Pro. Petrus non est brutum
non est ultus terminus infinitus sed est Pro. negativa terminum
infinitum habet si dicat Petrus est non brutum.

Alij termini dicuntur prima intentionis, qui significant rem
secundum se simpliciter independenter ab intellectu ut Leo alij
vocalium termini secunde intentionis qui significant rem
secundum esse quod habet dependentes ab intellectu
ut species genus quod enim homo v. g. dicitur species
habet a solo intellectu.

Quidam

quidam etiam termini vocantur restricti quod nimirum à maiore
significatione ad minorem contra hanc per quod additum
ut si ad vocem civitas addam moravia vel ad hoc studi' oses ad
diligens alij vocantur non restricti quibus insit addit.

Horum diviti' terminus in transcendendum non transcen-
dendum et super transcendendum, transcendens est qui in omni
superioris rerum generibus invenit' ejusmodi transcendentes
termini numerantur sex videlicet res, ens, unum, bonum, ali-
quid verum quod exprimunt Metaphisici per vocem Verbum
Non transcendens est qui significat rem unius determin-
ti generis et predicamenti ut substantia, simplex, vestis etc.
Super transcendens est qui non tantum potest predicari de quo-
cunque rerum genere sed etiam de Chymicis et entibus ra-
tionis ut intell^{ti}gibile g.

Articulus III

Explicandi terminorum proprietates.

Proprietates terminorum sunt haec Suppositio pro multiplex
est status ampliatio restrictio g. de prima ejusque speciebus
hic, de reliquis articulo sequente.

Suppositio est unius pro altero substitutio quia enim fieri
non potest ut res ipsas ferentes disputamus nominibus pro rebus

ubi:

utrimq[ue] langvam signis agit Philosophus v. a. de Elorcho c. 1.
ut nomina pro rebus quam significant subspiciamus et hac
sup^{ra} vocis pro rebus nominat in Logica suppositio ex qua
patet in suppositione pro rebus significati onem et notitiam
vocis.

Quando itaq[ue] reali enti tati bovis ideoq[ue] aliq[ui]d
quid attribueretur huiusmodi reali entitate bovis supponimus hanc
vocem bos et dicimus bos est animal boabite atq[ue] ista
suppositio dicitur a Philosophis. Suppositio formalis nam quando
vox pro se ipsa libere videlicet et solus accipitur ut in hac
bos est nomen substantivum doctus est nomen adiectivum
vocalisq[ue] suppositio materialis

Formalis suppo: alia est propria cum vox pro se vices signifi-
cat quod propria significat ut homo est animal alia improp-
ria qua locum habet in metaphoris ut cum dico B. V. est
lurus Davidica proo formalis suppositio iterum varia subdivi-
ditur alia est enim suppo: simplex alia personalis alia communis
alia singularis. Suppositionem simplicem quidam vocant
cum terminus accipitur pro eo quod habet ab intellectu proprio ut sub-
stat secundis intentionibus v. g. in hac propro: animal est genus quod
enim animal dicitur genus habet ab intellectu suo Logico impersonali
Suppo: accipitur terminus pro eo quod habet independentem ab intellectu

ut homo.

ut homo est animal plurimi tamen recentiores aliter et sic definiunt
est acceptis locis pro significato suo immediato nam vox
homo immediate significat naturam humanam mediate Petri vocem
et quando ergo accipitur pro immediato (insipienti) significato à supro:
simpliciter quando vero accipitur pro mediato est suppositio personalis
nalis, hoc Tomista et alij tenentes precisiones obiectivas
Suppositio communis est quando vox accipitur pro suis inferioribus
ut animal pro bove Leone homine in suppositione autem
singulari accipitur pro uno singulari a reliquis distincto
ut Ioannes hic homo.

Denique suppositio communis iterum subdividitur in distributivam
copulatam determinantem et confusam distributivam
supponit pro omnibus et singulis individuis sic ut possit
cuiuslibet seorsum et separatim ab alijs predicatum attribui
idque vel absolute et sine omni exceptione ut omnis arbor
est vivens potest enim hoc vivens de pino pino alijs arboribus
vobis predicari vel in sensu acomodo ut si cum Beata dicas huius
genit omnia carum in plene prae se ipsum

Suppositio copulata est cum terminus ponitur pro omnibus tanquam
hum copulativam non seorsum sumptis ut cum dicimus omnes
Evangelistae sunt quatuor suppositio est copulata non enim

Convenit terminus ipse quatuor Sancto Mathie Evangelista
sibi quod sit quatuor sed tantum Sancto Joanni et Mathie et
et accepto cum reliquis Evangelistis.

Determinata hypothesis substituit vocem pro re certa et
determinata ut hic Logicus puellet, confusa supponit ter-
minum pro re indeterminata et confusa videlicet pro hac
vel illa et cum dico unus oculus est necessarius est ad vi-
dendum hoc enim de nullo determinate verificatur et hac
de hypothesis pro admodum deservit ad ascensum et des-
censum Logici faciendum.

Ascensum Logicum voco cum ex singulis individuis perfec-
te et nullo omissis enumeratis inter se propositio univer-
salis, ut Petrus est admirativus Paulus est admirativus
Joannes est admirativus &c. ergo omnes homines sunt admira-
tivi.

Descensum vocamus cum ex universali inferuntur omnia par-
ticularia pro sub ipso continentur ut omnes Logici pudent
ergo et ^{Joan} Logici pudent notandum autem est quod in
hypothesis copulata inter ascendendum et descendendum
utamur particula copulativa ut quomodo fecimus in

plato exempla in suppositione autem confusa adhibet Particula
 vel ut si dicas aliquis Logicus puelat ergo vel iste vel ille
 observa adhuc quod vox interdum ponitur pro re preexistente ab
 existentia interdum supponitur pro re existente sic est Pro: homo est animal
 supponit pro re preexistente ab existentia nō haec Pro: verus puelat
 licet nullus existat homo. Quod autem pronomen inquit verificari
 nisi existat objectum et tunc vox supponit pro re existente V.g.
 cum dico Logici Plomucrases student hic enim supponitur et vix
 Inaliter affirmitur Logici existere unde si nulli darentur Logici
 Plomuti diceret tunc pronomen ē de subiecto in supponente:

Articulus IV Continuatim terminorum proprietates

Inter ante enumeratas proprietates erat scilicet ampliatio
 restrictio alienatio diminutio et apelatio.

Statum vocant Dialectici cum res accipitur pro tempore quod
 cogit seu verbum denotat ut scilicet studiosi diligenter
 orant intelligendo predicatum de ijs solis quid de facto existant
 in istis de ijs qui fuerunt aut olim futuri sunt tūc enim res
 dicitur quodammodo stare cum tempore eius modi statum vocant in hac
 praeiudice studiosi diligenter orant subiectum accipiendo pro ijs solis

qui studiosi fuerunt quod si hanc Propositionem studiosi
diligenter orant extendam ad eos quoque studiosos qui sunt
fuerunt et futuri sunt dicere ampliatio quantitatitatis
est quam ex his terminis ad aliud tempus diversum ab eo
quod per verbum seu copulam significatur sicut in hac Propositione
invenitur ampliatio cum dico caci vident claudi ambulare
quia nimirum subjectum caci ad aliud tempus extra
hoc quam per verbum importatur est enim sensus quod illi
qui ante fuerunt caci nunc vident hoc terminorum pro
positionis a quibusdam restrictis dicere quod subjectum
ad aliud tempus derivatur

restrictio est contractio termini à maiore significatione ad mi-
norem, eius supra mentionem feci contingit vel ad additionem relativi
qui quod vel casus obliqui vel addito ^{ad} relativo ut Logici qui
fuit Logici Academia Olmuensis Logici dicitur maiori enim
significatione habet se Logici quam si addatur qui fuit.

Et pro huius modi restrictione assignant Summus huius Regulas
prima est à termino in restricto ad restrictum valet descensus et con-
sequenter affirmativa V.g: omnes Logici frequentant huiusmodi
ergo et Logici huiusmodi non licet tamen vicissim ascendere

Secunda regula est à termino in restricto ad restrictum in des-
censibus negativa V.g: ex hac proinde omnes milites non

Luge

Sugerunt male descendere dicendo ergo nec milites huius Reg-
giminis sugerunt licet tamen ascendere negative Q. p.
milites huius Regiminis n. sugerunt ergo omnes milites
non sugerunt.

Diminutio e. quando terminus absolute supponens Beatri-
cij ad suppositionem secundum quod ut scilicet Domum
esse ligneam secundum verbum.

Alienatio transfert terminum a sensu proprio ad improprium
ut Altiops pictus convenit cum suppositione synaptici in
propria.

Apelatio denique fit cum significatio unius termini applicatur
ad significationem alterius termini sive e. denominatio per
una dictio denominat alteram ut scilicet Iohannes est Doctus
huc Ph. ubi doctus apelat et cadit supra significationem
hanc huius vocis Ph.

Dyptex op. una formati altera materialis formalis habet
in isto exemplo Petrus e. ingeniosus Ph. ubi ingeniosus
apelat et cadit supra significationem hanc Ph. in superetiam cadit
supra Petrum ut habent formam Ph. et in quantitate Ph.

Apelatio materialis efficit scilicet Petrus ingeniosus e. Ph.
quia h. ingeniosus convenit Petro secundum se sumpto non in
quantum e. Ph. in his tamen et similibus Locutionibus

Sapere de loquente mente est interrogandum.

Articulus V Quid sit Propositio seu Oratio enunciativa

Omnis propositio est Oratio non omnis oratio est Propo-
sitiō Logica

Oratio est vox significativa constans nomine et verbo sibi
mutuo congruentibus si pro nomine late in illis etiam pro
nomina casus obliquos q: quia vero aliquae Orationes sunt in-
perfectae et iudicium quasi suspendunt qualis est haec si fieri
doctus, aliae vero licet perfectae sint et sensu plenius gaudent V. g.
esto devotus non sunt tamen enunciativae hinc sciret minus
late patet Propositio quam Oratio

Respondet nunc ad ² quoniam et dico propositio seu Oratio
enunciativa de pra² Logici est alicuius de aliquo affirmatio
vel negatio exemplum affirmativae habes in ista Angelus est
spiritus negativae in hac legis non est vivens ubi videtur has enun-
ciationes ex terminis componi et quodae. Dico secundo omnis
Oratio duobus tantum terminis in pluribus constat et copula
per copulam autem Oratio huius intelliguntur verbi et quod duo termi-
nos predicatus et subiectum videlicet coniungit. Itaque nunc conclusio
quia in gravi enunciatione est aliquid quod affirmat

sed

1
vel negaty et e aliquid de quo affirmaty vel negaty ceterum
nihil ergo in gravi enunciatione sunt duo tantum termini sub
iectum videlicet et predicatum qui interdum ex phoribus
partiatibz componuntur terminis. De copula etiam pro bz
quia intellectus predicans comparat res vel se iungit illud facit
per verbum est hoc per verbum n e ergo utroqz intercedit copula.
Dices vero Petrus prudens e vera Pro: at tamen n sunt duo
termini ergo non in omni Proa sunt duo termini antecedens
verbatz Petrus prudens e alicuius de aliquo affirmatio at
vera Pro: R^o primum antecedens non sunt duo termini
explicite concedo Antecedens non sunt duo termini implici
te nego Antecedens hac enim Pro: Petrus prudens idem
significat ac Petrus est prudens. Dices sicuala in hac enun
ciatione est est copula sed tantum unus terminus quia ex dictis
e n e terminus sed tantum copula ergo ad hoc falsa est assertio.
R^o hoc casu particula e subire vice termini et substitui de quo
predicaty quod sit copula hoc autem n e contradictoria sibi enim ne
gabitur copulam quia talem n posse e terminum. Dices v^o hoc e Pro:
Petrus e homo prudens habet tres terminos nimirum lo Petrus
homo et Prudens ergo conclusio non subsistit Respondet
lo homo prudens e terminum complexum et integrari per
hac duo vocabula unum terminum dices quarto ipsa lo

Copula in gravi Pro est terminus ergo in gravi Pro:
 dant tres termini probat antecedens terminus est id
 in quod resolvitur pro: sed pro: resolvitur etiam in copula
 Ergo etiam copula est terminus probat minor omne
 tum resolvitur in suas partes Ergo et pro in copulam
 pro bat Consi: copula est pars Pro: ergo si omne totum re-
 solvitur in partes resolvitur etiam pro: in copu:

Respondetur solum Pro non quidem resolvitur in copu:
 sed in ultimum et tantum in formam, terminum
 autem vocamus id in quod resolvitur ultimum Pro:
 et tantum in materiam, ego respondeo secundo
 negando quod pro: resolvitur in copulam aliter negan:
 quod copula sit pars Pro: sed est nexus partium
 unde interius copulam qualem nunquam posse sub-
 ire vicem termini nam terminus est extremum Pro:
 siue illud quod remanet post resolutionem Pro: copula
 autem est nexus copulans et jungens extrema siue
 vinculum per quod predicatum cum subjecto conju-
 gitur atque Vinculum post resolutionem factam non ma-
 net sed interit ergo copula post resolutionem
 pro: factam non remanet ergo copula qualis

Non est terminus

Quæstio an omnes Verba Veri:

possint esse termini respondes quædam non posse
nisi materialiter sumptas nimirum cum accipiuntur
pro sola voce si hris constante et solabris at cum dico
tunc est interjectio valde est elapsabris quomodo etiã
voces non significative possint esse termini ut Obiecti
Schintabris quod si formaliter accipiuntur hoc est pro se per vocem
significata solum nomen et pro nomen possunt esse termini his
adjuuge participium cetera vero ut adverbis et casus obliqui
modificant solum propositum:

propter secundo in quo differat nomen à verbo nam et hanc solent
movere questionem sumuntur respondes in hoc quod nomen simpliciter
cites rem significat sine tempore verbum autem quæter rem
tempus consignificat atque eorum quæ de aliquo dicuntur signum
sive vinculum in propositione.

Obicit etiam nomina significant tempus Vg: annus Septimana
ergo multa assignat distinctio respondes distinguendo autem
cedens significant tempus tantum si rem cum tempore Vg: illi
verbo autem non simpliciter tempus sed rem in aliquo
tempore clausam.

Urgetis Sana prædictum sunt nomina et significant rem
in aliquo tempore ergo necdum est sufficiens distinctio re-
ferentiam non significare rem pro aliqua certa distinctio

Tem

Temporis presentis praeteriti vel futuri sed tantum aliquod
tempus generale secundo quare ea clauduntur enumeratio
verborum haec nomina quod non possint esse copula seu
vinculum eorum quae de aliquo dicuntur

Articulus VI

Varia propositionum divisiones.

Propositionum aliae sunt simplices quae unico constant subjecto
et Predicato et alias diximus articulo precedenti
constare duobus solum terminis, aliae sunt complexae seu
aliae conditionales seu hypotheticae simplices habes in
hoc exemplo Religio est virtus omne sensitiuum est vivens
versatur interdum circa materiam necessariam cum predi-
catum necessario convenit subjecto ut in precedenti in-
terdum circa materiam contingentem cum predicato tan-
tum per accidens subjecto convenit ut Ioannes est
Apostolus.

Hypotheticae propositiones
habent aliquam annexam conditionem quae conclusio inty-
dum versatur circa materiam necessariam ut si pauper
est animus est sensitiuus interdum versatur circa materiam
contingentem ut si pauper ludit fabigam interdum con-
ditio plane est impossibilis. adverte tamen adjuncta
conditionem semper debere esse aliquomodo connexam

ut haec si Terra saltat ardebit Q hocus non est Quid: Hypo-
thetica sed independentes

Complexa propro: coalescit ex duabus simplicioribus Interpro: etia
numerat Hypothesica alia complexa est copulativa cum medi,
ante particula et coalescit ut Joannes orat et Paulus garit
alia vocali disjunctiva cum intercedit conjunctio vel
ut Paulus garit vel abest a schola,

Quaedam complexa dicuntur copulatae quia conjunguntur enim
per particula quia quae unig quasi influxum in aliam denotat
ut quia arbor est vegetativa, vivit;

Propo: alia sunt vera alia falsa vera sunt conformes cum
re significata, falsa disformes quia veritas aut falsitas est
quasi propositionum qualitas sicut etellarum universalitas
et lesio vel contractio Solet dici Propo: quantitas unde
si quis de hac propro: Sanctus Martinus est Petrus me
militum ex sepetat pro qualis quanta, respondet esse
affirmativa, vera, particularis;

Circa veritatem Propo: complexarum has habet regulas
in Hypothesis quae veritas circa materiam ^{veritatis} ~~veritatis~~ veritas
illam pendet ab illatione est falsa sit conclusio unde vera?

Propo: Scimus est animal vivit. In contingente autem materia
non sunt illative unde licet vera sit conditionalis saltem
potest esse aliter in exemplo si Petrus diligenter studet ut

publica in Doctrinam promovebim. In complexa enu-
lativa si una falsa sit tota falsa erit Propositio in disjunc-
tiva sufficit ut ad verificandam illam una sit vera. Vig: Socrates
est Primus vel secundus non est tamen utraqz interdu esse
vera. ut complexa causalis Propo: si vera debet
esse vera causalitas si minus erit falsa.
Circa quantitatem Propositionum nota illarum universalitatem
solum ex subiecto considerari unde si subiecte plurimifera
erit Propo: universalis in exemplo. omnis spiritus est aliquid
vivens.

Articulus VII.

Propositionum affectio. vel igitur
Inter principia illarum proprietates est oppositio quam faci-
unt duo enuntiationes si eidem predicato et subiecto substantis
secundum affirmationem et negationem differunt quod neque
solit hac assignari. Oppositio contradictoria contraria sub con-
traria sub altera. Contradictoria dicuntur illae Pro:
quarum una precise tantum negat vel affirmat quantum
sufficit ad falsificandam alteram in exemplo hac propo:
aliquis Philosophus non studet contradictoria oppositio Pro
positioni quae dicit omnis Phil: studet quia precise tantum
negat quantum requiritur ad falsificandam hanc Propositionem
quod omnis Phil: studet si enim vel unus non studet

Jam falsa est assertio. Quod si una Propo: plus ne-
 got vel affirmet quam sit necessarium ad falsificandū al-
 teram dicunt sibi opponi contraria ut omnis Phyz: puellet
 nullus Phyz: puellet. sub contraria dicunt h Propo: cum una
est particularis affirmans altera particularis negans ut
 aliquis Phyz: puellet aliquis Phyz: non puellet
 sub altera vero sunt prout una inter alia particulari subse-
 cutentam v.g: si una sit universalis affirmans ^{et} altera particularis
 affirmans vel una universalis negans altera particularis ne-
 gans Exemplū habes in istis omnis Phyzos: puellet aliquis Phyz:
 puellet nullus Phyz: puellet aliquis Phyz: non puellet quoniam
 ille pro universales sunt dicunt sub alternis velis
 vero pro particularibus homines constant sub alternis ubi
 vides sub contrariis et sub alternis Pro: non opponi sibi
 proprie ^{aut} utrum possit esse vera utrit circa materiam con-
 tra^{dict}ionem in sub contrariis imo in sub alternis utrum
 necessario sit vera numerant tamen improprie a Phyz:
 Inter quas ille pro eodem reductive ha: propter repug-
 nantia sibi similitudinem inspicit ^{objectum schema}
 omnis Phyz: sapiens ^{contraria} nullus Phyz: est sapiens

affirmans subalternum	contraria	subalternum negans
	contradictoria	
aliquis Phyz: sapiens	subcontraria	aliquis Phyz: n est sapiens

quod per magis ne inter se pugnent contraria vel contradictoria
Brogio: respondeo maiorem esse inter contradictorias quam inter
contrarias repugnantias Probet illa magis pugnant quoniam qua
libet nunquam possunt simul stare sed contradictoriae quoniam
libet nunquam possunt simul stare potest autem qualitas Bro
positiōis contrariam ergo contradictoria maiorem ha
bere repugnantiam quam contraria Major probet hoc
paritate a Physicis probata videlicet esse per se clara
mihi probat quoniam nunquam potest utraque contradic
toria Brogio: esse falsa quoniam falsitas est Brogiatiōis
qualitas sed una falsa necessario altera est vera pro
autem utraque contraria esse falsa ergo contrariae
Brogio: qualitas potest componi non autem propositionis
contradictoriae ergo contradictoria magis operantur exemplum
habet in his duabus contrariis omnis philosophus est doctus
nullus philosophus est doctus quoniam utraque Bro. falsa est ratio
autem contradictoriae non possunt esse simul falsae sed
una necessario vera altera necessario falsa dicitur hoc autem
quia impossibile est ut una res simul ^{eadem} constet et eadem
res simul non existat Nig: cum dico petrus philosophus Petrus
non philosophus necessarium est ut vel existat seu dicitur Petri
vel non existat philosophus Petri utrumque enim ne divinitus
fieri potest et pro eodem tempore philosophus Petri existat et

Et non existat cum ergo contradictoria propositioni vera
affirmat fudicū Petri existere altera negat existere ex
necessario prima vera scilicet Petri existere altera
falsa et di formis suo objecto quia negat existere Ihu
Christū quod tamen revera existit ut vero utraqz falsi. Licet
neutra deberet esse conformis suo objecto adeoqz scie
dum Petri non deberet existere fudicū Petri quod
est impossibile eo quo discursu colliges eodem modo nec
Divinitus divi posse ut utraqz Propos. contradictoria sit
vera. quod quidē commune etiam est Propos. contrariis nū et con
tra: non possunt esse simul vera si enim haec duo vig: Propos. Con
tra: omnis homo est iustus nullus homo est iustus possent esse
simul vera esset etiam haec vera aliquis homo non est iustus
in hac Propo: nullus homo est iustus includit et haec aliquis
homo non est iustus atqz haec Propo: aliquis homo non est
iustus opponit contradictoria huic omnis homo est iustus
ergo utraqz etiam contradictoria posset esse simul vera
quod aperte est impossibile

Propositiones sub contraria possunt esse simul vera non
possunt tamen esse simul falsae in propositionibus autem sub
alternis propositis sub alternata semper veritatem aut falsi
tatem sub alternantibus legibus sub alternata enim longior
particularis continetur in sub alternantibus longior universali

unde superius dixi utranque necessario esse veram et falsam
Simul cum videlicet subalternantem veram aut falsam esse
consequens licet non viceversa

Articulus viii

Solutio contra dicta objectionis

Dices primo affirmanti omnes homines studere magis operari
qui dicunt nullos homines studere quam qui dicunt aliqui tantum
homines non studere sed haec duo Propones omnis homo studet
nullus homo studet sunt contraria ista autem omnis homo
studet aliquis homo non studet sunt contradictoria ergo alterum
magis quoniam Contraria quam contradictoria et consequens
multo magis poterunt esse falsa simul. Primum res-
pondeam noto dupliciter propositionem considerari posse, amo
modo secundum suam latitudinem cum ad unam vel plures
res se extendit propositio et hoc modo quia repugnatio huius
propositioni omnis homo studet nullus homo studet ex hoc
dicitur sed omnes homines propositio ex hoc five sumpta est
omnium maxima multo magis a se in vicem recedit
quam contradictoria quia vero haec Propositiones recedunt
nimium quam necesse sit ad falsificandum alter utrum
inde sit ut per excessum alter utrumque possit esse contrarium

falsa. Altero modo considerat oppositio secundum sensum formalem
in quantum nimirum deserunt obiecta sed essentia secundum veri-
ficationem aut falsificationem ex parte obiecti. Soluti-
onem facile erues dicendo contraria magis exclusivè quam
ch materialiter non tamè formaliter et intensivè.

Dices secundo contradictoria habent virtualiter in lon-
giori ergo si contradictoria non possunt esse ambo falsa
nec contraria poterunt respondere Contradictoria quidem
contineri et includi in contrariis et in tantum eodem modo non
possunt esse simul falsa quia tamen per nos contraria pretergunt
quod contradictoria continent sub se adhuc aliquid plus
habent poterunt secundum alium casum esse simul falsa
ideò concessio aut cadente nego C.

Dices tertio etiam contradictoria possunt esse simul falsa
ergo non magis operantur quam contraria. Atens P. sunt
duo contradictoria Joannes est essentialiter Ph^{is} Joannes
essentialiter non est Ph^{is} utraq autem est falsa neg enim de
essentia Joannis est ut sit Ph^{is} neg de essentia alij ut
non sit Ph^{is} ergo duo contradictoria possunt esse simul falsa
Ex N. Atens ad Probationem dico has duas Propos^{iones} esse
contradictorias quia unaque negat quam sit necessariū ad
falsitatem alteram satis enim erit ad tollendam alteri

propos: veritatem si desisses Joa: non esset vitaliter esse Phil^o
ubi nota aliud esse Joannes essentialiter non est Phil^o l^oso:
et aliud Joam non esset vitaliter ex Phil^o quam varietate
causat particula n de qua articulo 10. Sed in p^{re}sens ad
quam ego propositionem pertinet ille duo Pro^ones Ex: eas
pertinere ad oppositionem contrariam. ut autem sit contra dictio
debet negari particula modificans eo essentialiter et tunc huj^o Propo:
Joannes non essentialiter est Phil^o sensu erit: Joanni Phil^o esse non
est essentialiter pro Pro: est verissima.

Dices adhuc haec sunt contradictoria Socrates distat à Platone
Socrates non distat à Platone sed utraq^{ue} Pro: pro test esse falsa
si enim Socrates non sit in verū natura sui status nec distabit nec
distabit ergo Ex desinguo Majorem haec sunt contradictoria
si pro: secunde assignat^{ur} positive N: si assignat^{ur} secunde pro:
negativa Ex negative assignat^{ur} cum significat Paul Socrates non
habet distantiā à Platone positive autem cum significat Socr:
esse in loco vicino Phil^o

Articulus 18

Uterq^{ue} declarat^{ur} Pro^onum oppositio

ut veritas Prop^oositionū oppositio debet negatio et affirmatio
cadere Supra idem eodem modo sumptum et ijs dem circum
stantiis affectum inde fiduciam omnes Phil^o disputant sub
inteli

Subintelligendo tempore Scholarum non est^h tunc contradictoria
Pro: aliquis Ph^{is} non desinit prole alia loci temporisq
circumstantia fuerit sermo eadem ratione nulla in his
Ph^{is} invenit^r contradictio omni canis vivit aliquis canes
non vivit si prius sub nomine canis animalia alia sicut ea
loqu^r subintelligat quia nimirum n^o versat^r affirmatio et ne-
gatio circa idem subjectum.

Notandum secundo in pluraz oppositione contradictoria una
esse universalem alteram particularem, in oppositione autem
contraria utraque universalis et hanc oppositionem vocant
de modo et pro ad quantitatem. Alia vero oppositiones
vocant^r locuti^r oppositiones de lege quia inter eas lex eadem
invenit^r quae improbia contradictoria aut contraria dicit^r
videlicet utraque non possit esse falsa et tunc est oppositio con-
tradictoria aut utraque non possit esse saltem vera licet
falsa et tunc est oppositio contraria de lege. Exempla pro-
posita de lege possunt esse ista Socrates est Ph^{is} Socrates
n^o est Ph^{is} quae oppositiones sunt contradictoriae de lege si
dicat^r Socrates est Ph^{is} Socrates n^o est Ph^{is} habet^r contra-
rias quia videlicet utraque non potest esse falsa non tamen
vera quod est proprium oppositioni contrariae sub contraria
sunt Socrates potest esse Ph^{is} Socrates n^o est Ph^{is} sub alterius
facies dicendo Socrates est Ph^{is} Socrates potest esse Ph^{is} loqu^r

et istud quod diligenter notatum velim inter quodam invenire
quandam propositionem quodam quod se ipsas destruant et falsi-
ficant ad id adeo ex falso licebit interdu directe et affirmare
devo discussa concludere et evincere verum quod quidem rationi
namli forma quod Mathematicos reputata tam mirabili visa e
ut ex falso directe verum exprimere judicarent in ratione
alienum sed male quod enim magis proprium est enuntiationi
falsa quam ut ea ea deduci possint contradictoria per virtu-
tem in ipsa et implicite continentur licet autem contra dicto-
riaambo ut plurimum ab illa falsa propo: sint distincta
absit id tamen interdum ut unum horum contradictorium
sit ipsa illa falsa Propo: altero vero contradictorium sit ipsa
falsa illius Propositionis negatio quod casu licebit optime
ex falso eius negatione sive prout quodam diligere nihil
enim aliud est verum quam falsi negatio. Exempla huius
modi exempla suppeditebant quodam Brones in Elementis
Geometria item Herica Theodisij &c. Thronet Diabectico
aliquid poterunt licet non ea in libro ab hac Brone exempla
accipere si Betsey Vig: dicat ego semper mentior huius Broni
propositio contradictoria ista ego non semper mentior quia ea
ipsa priore affirmativa et falsa enuntiatione potest exi-
stenter repere sit enuntiata quod semper semper mentior ergo

Etiam hoc dicendo mentis ergo affirmatio illius a veritate
est aliena ergo contra dictorū illius verū est iuxta illud axi
oma quodlibet est vel nō ergo non semper mentis quod rati
onariū cum argos aliqua magis imphicte se se overbit
ut sit in supra citatis Proby ingente plet porere apud
doctos quā admirationū.

Advertendum hic etiam est in propositione vnde loquor negatio
putam unde si vellem huic Probi Petrus est animal contra
dictionem formare dicendū erit Petrus non est animal si
enim Particulā nō voci Petrus anteposuerit dicendo non Petrus
ē animal verū hanc Pro: circa aliud habet quā prece
dens sub voce enim non Petrus et laquei et tunc continet
quia hec omnia sunt nō Petrus. quare licet optima introductio
fiat propositio cum negativa Particula loci annuntiationi pro
ponit si nimis totū negat Proben simpliciter si tamen ne
gatio accipiat infinitas hoc est pro infimā alijs casus
omnis contra dictio facit de hac ^{ga} variatione max enue
teat

Articulus X

De particula malignantis natura

hunc sibi titulum a Philo promeruit particula non quod diver
simodū in Proby locū occupans diversimodos etiam illis pfectus

inducit unde Pro^omo aq^ui^opotentia et conversio ostendunt
de conversione dicam s^olo sequente hic s^olo explicabo aq^ui^o-
potentiam. est aut^{em} aq^ui^opotentia Propositionum cum duae Pro^ones
habentes idem predicatū et subiectū ex negationis positione
si bi invicem aequivaleant unde s^olo n^o integra pro^oni ante d^ue
eris negantes hanc non infirmantes efferendo Latines illa aq^ui^o-
potenti contra dictoria. In exemplo hui^{us} Propositioni aliquis
p^{ro}pos^{it}us est animal contra dicitur hoc Pro^omo nullus p^{ro}pos^{it}us est animal qui
aequivalem habet si affirmativa Pro^oni particula n^o ante p^{ro}pos^{it}us
dicendo non aliquis p^{ro}pos^{it}us est animal, nā t^o n^o aliquis idē significat
ac nullus p^{ro}pos^{it}us idē aq^ui^opotentiā et hanc d^ue diversitatem ab hac
malignantis natura particula inducta memoria causa dialectici hoc
respe ob oculis ponunt

De contradictione. post contrax p^{ro}pos^{it}us sub alter
Senses autem carminis est^{is} si particula negativa p^{ro}pos^{it}us non aq^ui^o-
potentiā integra Pro^oni particulari aq^ui^opotentiā contra dictoria
et hoc demonstrat^{ur} per voces pro contradictione et aliquis P^{ro}pos^{it}us
n^o aliquis P^{ro}pos^{it}us idem enim ē a^uspiciens aliquis P^{ro}pos^{it}us
nullus P^{ro}pos^{it}us quem aliocelem supra memin^{imus}.
quod particula n^o locū suū inveniat post subiectū et p^{ro}pos^{it}us
n^o universalis hoc est terminū priorem habeat universalem
et inde annunciationē contradictas exemplū habet in his

omnis piscis est animal. ¹ omnis piscis n^o est animal ubi post terminum
 universalem omnis piscis subiungitur negatio valet; item hoc Propo:
 omnis piscis non est animal ac nullus piscis est animal quia omnis piscis
 idem significat ac nullus piscis quia sunt contraria et hoc denotat
 in eumine per vocem post contrar. ~ Defectum versus propositi
Subalterna hoc significat quod si particula n bis in eadem Propositione inco-
 niat et semel quidem praefigat toti enunciationi particulari semel
 autem post subjectum ponit aliquid adeo sit proposita et postposita talis
 pro: agrippa lebit sub alterna in exemplo aliquis piscis est animal
 non aliquis piscis non est animal idem namque pro: ultima significat quod
 omnis piscis est animal quia subalterna est huic Propositioni aliquis piscis est animal
 ubi advertis quod hoc particula n introductum ex universali pronome factum
 particulare introductum vero ex particulari universali omniaque destruit
 quodquid post se invenit. ~ In Hypothesis seu conditionatis
 propositi particula n debet se in suis copula aliquid adeo particula n debet
 ante se poni ut verum sit propositio debet enim ut ante conditionem ostendit
 dixi in omni vera propositio negari copula. ~ verbi gratia: si Petrus est homo
 leatus rixatus n^o si Petrus est humiliter rixatus qui namque dixerat si Petrus
 n^o est humiliter rixatus priori enunciationi non contradiceret.

Articulus XI

De propositionum conversione et modo
 Ex transpositione negationis et terminorum, enasis pro: pronum con-
 versio quia nihil aliud est qua eiusdem pronis terminorum mutatio
 manente interim eodem pronis qualitate seu veritate

triplex autē est conversio una dicū simplex altera dicū triplex
accidens ista conversio dicū triplex contra oppositionē in prima
 conversione simplici videlicet solum mutab^r predicatū in subjectū
 ceteris omib⁹ invariatis ut si dicas nullus homo ē frons^{ergo} nullus frons
 ē homo, aliquis homo ē ^{ergo} ~~Phy~~ aliquis ~~Phy~~ ē homo ubi vides servari
 eandē Provisi veritate quā dicū generalitas manere itē eandē
 ipsiū universalitatem vel particularitatem quā dicū generalitas
 idē ut nihil aliud mutationis intercedat in conversione simplici
 nisi qd^o predicatū mutab^r in subjectū et terminus qui occupat
 locū ultimū per conversionē simplicem occupet primū.

quando autē ~~hunc~~ conversio fit per accidens mutab^r servata
 generalitate ipsa prout generalitas et omnis mutab^r in aliquis et
 e contra vel nullus in aliquis et e contra exempli gratia omnis
 homo ē vivens ergo aliquid vivens ē homo, vel nullus homo est lapis
 ergo aliquis lapis nō ē homo. In ista autem conversione proficit
 per contra oppositionē ceteris retentis mutab^r subjectū in predi-
 catū et termini finiti mutab^r in infinitos v.g. omne sensitivū
 ē vivens ergo omne nō vivens ē nō sensitivū. aliquid vivens
 nō ē sensitivū ergo aliquid non sensitivū ē vivens qd^o videtur
 esse sensitivū et vivens ergo omne nō sensitivū ē nō vivens mala
 esset conversio et Pro: falsa quāvis subjectum nō mutab^r in
 predicatū

Regula autem secundum quas rite conversiones hujus modi instituerenda
sunt praefertur hic versibus

Est simpliciter convertibilis Est per accidens
Apo per contra sic fit conversio tota
qua quidem carmina privilegia explicem notandum est quod phiphi per
literam E pro nom universaliter negativam intelligant ut nullus
homo est lapis per vocalem autem E voluit intelligi bonum affir-
mativam universalem ut omnis homo est animal per vocalem E
denotant bonum affirmativam particularem ut aliquis homo est
animal per vocalem denique E pro nom significant particularem
negativam ut aliquod animal non est homo quando bonum memo-
ria causa sequentibus etiam versibus Majorant.

Afferit A. negat E. sunt universaliter amba
Afferit I. negat O. sunt particulariter amba
quibus promissis has accipe de conversionibus rite institutendis
regulas. Primo pronae universales negantes et particula-
res affirmantes convertuntur simpliciter hoc est manentibus omnibus
reliquis praecise mutata praedicatum in subiectum et hoc sibi vult
particula seci simpliciter cuius simplicis conversionis exemplum
dedit supra. Secundo pronae universales negantes et uni-
versales affirmantes quod denotant per E convertuntur
per accidens hoc est relicta qualitate mutata solum pronae quoniam
liberati ita ut loco omnis ponatur aliquis aut loco nullus aliquis

non quemadmodum supra fecimus in exemplo. 2to proinde univer-
saliter affirmativam et particularem negativam convertit per con-
tra positionem hoc quod inuit particula est hoc est praesentia
proinde generalitate et quantitate muta subiectum in praedicatum
et terminos finitos muta in infinitos v. g. omnis Leo est
animal ergo omne animal est Leo aliquid animal est Leo
ergo aliquid est Leo est animal ubi vides terminum Leo
simul mutari in terminum infinitum est Leo. Praestat hunc di-
cenda pacta de modali praesentia quam multi tulerunt sed absque necessitate pro-
sequuntur ego dico breviter, modum praesentis nihil aliud esse quam praesentia
ad aliquid certam materiam in specie determinat videlicet selma-
teriam necessariam vel contingentem, possibilem vel impossibilem. Sive mo-
dus praesentis sunt haec quatuor particulae possibilitatis, impossibilitatis, con-
tingentis, necessariae quae modificant unionem praedicati cum subiecto
pro: autem cui adiungitur modus vocatur dictum sic quia hominem esse
animal est materia necessaria dictum hoc pro: modalis necessaria
pro: modalis contingens est Petrus potest contingens enim est Petrus po-
tente vel non potestate modalis impossibilis est homo est lapis p.
Eisdem autem admittit Pro modalis proprietates quae hactenus enume-
ravimus ubi hoc quoque nota cum adhuc necesse significari. Proinde uni-
versaliter ubi vero additur contingens significare particularem: ideo
hinc proinde necesse est hominem esse Philosophum quoniam contra dictum
ista possibile est hominem non esse Philosophum prior enim idem videtur

ex uno homo & Phyl altera idem videtur quod aliquis homo desit Phyl
sed has modaliu propositiones melius colliges ab adiuncto schemate
necesse est hominem esse Phyl contraria

	contraria	impossibile est non esse Phyl
Subalternam	Contradictoria Contradictoria	Subalternam
Posibile est hominem esse Philosophum	Subcontraria	Posibile est hominem non esse Phyl

memoriam servabit hoc de modis propositionum carmine.

Immo necesse valet, impossibile nullus
Possibile quidam: quidam in possibile in
agunt item hoc loco summatim de proly exponibilibus sic dictis
quod propter sensum obscurum ex occasione vocis aliquis in exposita
expositione indigeant earum aliqua sunt exclusivae quibus proly
vocula exclusiva tantum tantummodo praecise: ~ Alia sunt ex
ceptiva quibus inest vocula propter proly et ~ Alia reduplicandi ut
proly inest vocula quatenus ex ratione ~

Ego super vacante iudicio tam multiplici canone circa eam
agipotentiam et confessionem discentium memoriam onerare
illud nota in proly exclusivis abutendum esse an particula
tantum cadat supra praedicatum an supra subiectum V.g. Philosophus
Plato solus scilicet hoc propter duplicem potest habere sententiam non primo
si solus cadat supra Plato sensus est quod Plato doceat et nullus
alius si autem solus cadat supra praedicatum sensus est quod

Plato doceat et nihil aliud faciat quare haec Protes plerumque
exceptivae sunt per particulam copulativam. Similiter exceptivae
et exceptivae, unde si quis dicat nullum corpus quod non est animal
sit clarius eam exponere dicendo animal scilicet et nullum aliud cor-
pus quod non est animal scilicet ubi notant quod sunt multa in Probus
exceptivis predicatum quod excipitur debere esse inferius alterius vero
in quo excipitur superius.

Protes reduplicativa sapissime diligenter explicatione nam te quo-
tenus ea ratione ingruuntur aliquando causa aliquando conditionem
aliquando rationem formalem significant ut si obiectas ignis patiens
est a Proximate comburitur te quatenus hic significant conclusionem
quare sic exponenda erit ignis comburitur et conditio requisita
ad hoc ut comburatur est ut videlicet sit stramine aut ligno etc. a pro-
ximate. Sed de propositionibus in comuni satis.

Quaestio Secunda.

De propositio in particulari seu modis sciendi
modos sciendi vocant Dialectici ut supra dixi Propositionem in generali
manifestativam per aliquid notum. Hoc autem sit aut de definitione
aut de divisione aut de argumentatione de his itaque Propositionibus in parti-
culari, nunc agendum breviter cum ego in hac haec de propositio in co-
muni quamvis Philo lib. de interpretatione videatur de definitione
a secunda mentis operatione excludere cum agit et enim et ipsa
hominis ratio nisi vel erat vel erit aut aliquid tale ad deum
non est enunciativa sane Protes quia quid est et non multa

prout tamen a definitione ipsi definito explicat per conjunctionem
predicati cum subiecto ad secundam mentis operationem pertinet

Articulus 1us Quid sit definitio

exponit hanc Ar^{is} primo topicorum cap^o 4to videlicet quod sit
oratio significans quod quid est rei sive est pro: explicans naturam
rei per genus et differentiam sumendo naturam aliam pro essen-
tia non explicaturus hominis ut q^{ue} quatuordecim q^{uestio} inq^{ui}ro per-
fectionem quandam et predicatum aliquod quod homini est
etiam alijs rebus conveniat atq^{ue} ipsum genus dicimus denig-
nare pro aliquam hominis perfectionem. q^{uod} nulli alteri preter
quam homini convenit et si quidem huiusmodi perfectionum plures sepe
offerant q^{uod} ^{de} solo homine et nulla altera creatura dici possint inq^{ui}ro
quoniam ex illis omnib^{us} sit prima ex qua reliqua velut ex radice pululent
hec enim est ipsa hominis differentia reliqua vero solum proprietates
sic in homine invenio aliquod commune animal ut q^{uod} bruto
etiam convenit et aliqua peculiariter rationale visibile admi-
nativum ex quib^{us} peculiarib^{us} primum est rationale proinde homini
definitur sic dicitur illud esse animal rationale.

Verbo duplex est definitio nominis et rei nominis vocant definitionem
illam pro explicat et interpretat vocem ut homo est vox ex iⁿst^{itu}
tuto significans naturam humanam quib^{us} et illa ceremonie cum
inveniri potest con^{tra} ut est qui consulit Patria et hec vocat rei

definitiva et de hac loquij debet loco citato et nos cum isto
quod si in his du' serui essentia explicantur per predicata aliqua qua
licet n' sint essentialia convertuntur tamen cum essentia descriptio
positus accidentaliter per accidentia propria quam definitio dicitur
da erit nam rigor a definitio semper debet fieri per causas
intrinsicas hoc e' per materia et forma metaphysica sive per
genus et differentiam ideo vocati solent essentialis metaphysica
alia qua naturam rei per partes Physicas explicant V. g. per ma-
teria et forma Physicam qualis est ista homo constat ex genere et anima
rationati in se unitis dicuntur definitiones essentialis Physicae
n' ita tamen sunt rigoro sa ut definitiones Metaphysicae illa denique
qua rem explicant per causas extrinsecas efficienti videlicet et
simile ad huc magis impropria definitionis nomen solium dicit
homo e' animal ad imaginem Dei factum ut si fervens tandem saltem
Obicitur omnis modus sciendi debet incognitum manifestare per aliquid
notius hoc non facit definitio ergo definitio n' e' modus sciendi
probatum minus superius hominem definiimus per animal rationale
sed animal rationale n' e' aliquid notius quam homo ergo de-
finitio non manifestat incognitum per aliquid notius probat
minus omnes sciunt Actum esse hominem non sciunt tamen esse
animal rationale ergo esse hominem magis notum e' quam esse
animal rationale Ex distinguendo probationes Minor animal
rationale n' e' aliquid notius quam homo respectu cuiusvis ^{sub} hominis et

rulis et imperiis respectu intellectus magis occultis et penetrantibus
verborum significatione N: Minoru ratio quod definitio semper sit
clarior quam definitum hinc enim ^{id quod} quia definitio hominis est: dixi septen-
tiam per modum unius adeoque confute definitio autem dicitur statim
per duos hoc est per genus et differentiam adeoque magis definita
Regulas bene definiendi has habet una definitio debet semper conve-
nire omni definito et nulli alteri 2do in omni definitione debet
affirmari immediatè ^h mo qui dixerat homo est vivens rationale non
recte definiret hominem nam vivens non est illud genus sive predicatum com-
mune immediatè sed animal 3tio idem per idem non recte definiret
homo est natura humana neque definitum debet ingredi definitionem
alias definitio esset etiam obscura quam definitum unde in rigo-
rosa definitione essentia semper explicatur per duos conceptus
adequate distinctos 4ta in definitione bona nulla debet parti-
cula redundare nulla ite particula necessaria pro termino debet
quantum fieri potest constare proinde cum verbis unde male esset hoc
definitio per excessum homo est vivens animal rationale 5ta definitio
sive id quod definiendum venit debet esse unum et non
per accidens quare entia artificia et vestes et complexant
homo albus non possunt una perfecta definitione definiri nam en-
tia per accidens habent duplicem essentiam duplex autem essen-
tia non nisi duplici definitione explicari potest unde homo
albus sic eligo modo definiri posset 1 animal rationale habens
colorem segregativum vestis quamvis si in fortissime loquar per acciden-
tia etiam in alio pacto et quidquid est tantum ens secundum quod

a vera definitione exhibendum videat, sicut enim non entium
simpliciter nulla simpliciter est definitio ita entibus secundum
quod non videat, nisi definitio secundum quod concedenda.
Sola universalia possunt definiri quia haec sola sunt immutabilia
et cum sua definitione reciprocant omne autem singulare propter
Deum est mutabile. Nota quod artis multitudine sectatores res non
definiunt per genus et differentiam sed per actum et operationem
nomine artis vero intelligunt virtutem operandi ratio illorum est quod
differentia specifica nobis sint plerumque ignota ergo non facile pro-
bunt res definiri. In politica operationes autem plerumque sunt
rationes sed contra deinde multis res discussa ejusdem effectus ope-
rationis quod patet ex calore luce &c. quae a diversis procedunt
causis ergo definitio per virtutem et actum non est essentialis nec operatur
quod paucos res aristotelice sunt definitives multa enim difficultates qua-
tamen vera et recte rationi consentanea, iuxta illud Hippocratis ars
longa vita brevis occasio praecipua, experimentum felix iudicium
difficile

Articulus LI

Quid divisio aliter sciendi modus

Divisio est Pro: quod totum in suas partes distribuit quod vero totum
multiplex est divisio etiam multiplex sit Quod hinc quando totum
Physicum distribuitur dicitur Ora: separans divisio Physica sive essen-
tialis Physica ut hominis alia pars est corpus alia pars est anima.
Cum vero totum aliquod quod in suas partes se continet fuerit Logicum
dicitur divisio Logica sive essentialis Metaphysica ut hominis Me-
taphysica accepti alia pars est animal alia rationale non animal
et rationale sunt partes Metaphysicae hominis quia licet realiter

ā se invicē separari nequeant. dū bonū intellectū unū eorū concipiunt
concipiendo alterū partes in eadē re reales in-divisibiles intentionales
efficiūt. alia iterū divisio ē quādo totū integrale in suas partes integ-
rantes sive quantitativas distribuitur soletque vocari partitio atque partes
integrales iterū dupliciter sunt alia quātū homogenea sive similes quales
inveniuntur in ligno alia dissimilares sive heterogenea quales inveniuntur in
homine caro v.g. ossa oculique duplex iterū ē divisio integralis.
Huc revocatur illarū partitio quādo totū aliquod non habet quiddam
ultras partes integrantes quoad motū sed tantū quoad virtutē atque
animā v.g. in suis potentibus si ab anima realiter distinguatur distribu-
itur. Quidam autē vocant totā partitioem autē animalis v.g.
in partes suas quas potentia continet secundū in hominē v.g. et brutū
enim suas species nō nisi potentia continet huc revocari potest di-
visio generis in suas differentias animalis v.g. in rationale et irrationale
divisio speciei in sua individua divisio differentiarū in sua inferiora quā-
dam ex logica percipies.

Quidam autē divisiones vocant divisiones per accidens quādo res ali-
qua dividitur per suas proprietates ut scilicet animalium alia sunt
rationalia alia irrationalia v.g. vel per accidentia ut scilicet hominū alij
sunt longi alij sunt breves alij nigri alij albi v.g. vel cum accidens
quoddam subiecta distribuitur ut scilicet alborū quodam sunt
dura quodam molia quodam ligrida v.g.

Obicies divisio versatur circa partes hominis Philosophice v.g. quoniam
enumerat circa easdem partes versatur definitio Philosophice effecti-
alis ergo modus sciendi divisionis non distinguitur a modo sci-

Sciendi definitionis nā idē ē homo constat anima et corpore et
hominis alia pars ē corpus alia pars ē anima. De distinguendo Ma
jorē divisio versat̃ circa partes hominis easdē circa quas versat̃
definitio eodem modo nego versat̃ diverso modo concedo et N:
Con: nā definitio versat̃ circa has partes componendo et conju
gendo atq; itā essentiam rei explicat divisio autē versat̃ circa
easdē separando et rei distinctionē ab illis proponit sic licet
fateri et loqui v.g: versat̃ circa idē corū quia tamē diverso
circa illud modo querant̃, diverſos etiam tractant arts. ~.
Regulas bene instituendo divisionis has accipe prima ē ut omnia
membra dividenda simul sumpta latitude dīviſi addeant̃
singula vero membra dividenda inq; continent q̃dā divisum.
unde male dividit animal dicendo animalū aliud ē quadrupes aliud
bipes aliud octipes sic enim nunquam membra dividenda agerent dīviſi
cum dīxi animal quod nullos habet pedes videlicet reptile secunda regula
ē ut membra dividenda sint immediata et proxima sicut animal
dividit̃ in brutū et hominē male autem dividet̃ in Petrū Paulū
canē Leonē &c: nam cum membra dividenda sint q̃dā plurima at
dū et longū ſortit̃ illa recuſare una autē inter bene divisionis con
ditiones et hac ē ut sit quantum fieri potest brevissima. 3^a Regula
requirit ut membra dividenda sint opposita idēq; male dividet
quid diceret vivens aliud ē ſenſitivū aliud bipes aliud quadrupes
q̃dā ſenſitivū at quadrupes ſibi non opponunt̃. Deniq; membra di
videnda debent ſaltem ratione inter ſe diſtingui neq; una debet
contineri ab alio. Et has regulas intellige de ſtricta divisione

quando instituitur ad rigorem Dialecticum.

Articulus III

Quid sit argumentatio et quae illius species

Argumentatio est Oratio in qua unum ex altero congruenter inferitur unde in
omni argumentatione reperitur nota relationis ergo Vig. Petrus est homo ergo
animal pro nota si absit nulla erit argumentatio quia nulla erit dependen-
tia consequentis ab antecedente. ~ per res de qua instituitur propositio
solent à Philosophis thesisi casus controversia difficultas agitari Vig.
an logica sit scientia ratio autem pro pro dissolvenda propositio aduicij
vocatur mediū Vig. Logica est cognitio ex certis et evidentijs premissis
deducta illud denique quod ex dicta ratione elicitur vocatur conclusio seu
consequentia et ergo Logica est scientia. ~ ~ Notandum autem primo
aliud esse consequens aliud consequentiam potest enim esse mala conse-
quentia licet verum sit consequens et Paulus est homo ergo Deus est
Apostolus quam vis enim Paulus reversus sit Apostolus aliquid sit verum
consequens mala tamen est haec consequentia quia esse hominem non depen-
det ab officio Apostolatus. ~ ~ Notandum secundo in argumen-
tatione rigoroſa unum inferri ex alio nam cum unum inferatur ex se ipso vel ex
aprioritate ad per consequentiam non erit stricta argumentatio sic illa
relationes omnia vivens est corpus ergo omne corpus est vivens item omnia
animalia vivunt ergo quod vivit est animal nullus homo est brutum
ergo nullum brutum est homo sunt laxo tantum sensu consequentia nec
dici possunt argumentationes cum unum non inferantur ex alio. ~
Argumentationum species has enumerant Dialectici scilicet legimus
enthymema inductionem exemplum soritem Dilemma exemplum

lumen et fontes apud solos fere Rhetores usū obtinot quibz alia
frequentius ē inductio quā Dialecticis. Syllogismū definit Aris

2mo posteriorū Cai. 10 ex oratione in qua quibusdam positis aliud
quidpiā ab his quā posita sunt necessario accidit. constat duobz pre
missis et conclusione cuius rite construendi precepta ex promissa sto leg
tia. ~ Enthymema ē argumentatio duobz solū constructis propositi
onibz ex quarū una in textu altera ut Petrus ē visibilis ergo rationalis
quia argumentandi ratio ob breuitate ē admodū frequens apud Philo
sophos an vero in mente deus eius modi argumentatio an potius in textu
stiam
semper propositiōnū inter formulā licet ea per vocēs non primis
dicam in logica. ~ Inductio ē argumentatio talis in qua om
nibz singularibz perfecte enumeratis in textu Pro: universali ut
si dicat hic homo ē animal et iste et ille q: ergo omnis homo ē ani
mal. ~ Exempla hūc est argumentatio desumpta ab aliis factis
meminiſt illig Aris secundo priorū et alibi; ubi et Cicero pro Milone
quem idcirco ⁺ morti nega quā obmodū affert quod se hominē occisum
fuisse cum et Horatius Porcū a se occisū confessū periculo capitis evasit
Sed differt ab Enthymema quod in eo semper aliquid generale ponit
vel intelligat in Exemplo vero eare singulari altera in textu.

Scriptis multas argumentationū acutissimā consuetudine de qua vide
Rhetorica ex pat. hanc elegans fortis exemplū apud Platonē
in Parmenide si unū n̄ habet partes neqz initium neqz mediū neqz
finē habet siqz initium neqz mediū neqz finē habet neqz hominē habet
si hominē n̄ habet neqz participat figura ē siqz unū n̄ habet partes
neqz figurā habet dilema demig modū ē argumentandi in quo utro

parte concessit adversarij necessario conclusio habenda et huiusmodi
conatus vocat ut si volens alterum viq: inobediencia convictu dicas
vel nota tibi fuit prohibitio vel si sit abstinendum erat pro inopi
rendu pro discusso hic argumentationis cornuachisponit ut qui
unū effugit alterū necessario incurrat.

Articulus IV

De regulis quibusdā inter argumentandū

servandis et consequentia bonitate

Consequentia vocat deductio unius veritatis ex alia solent illi quatuor
designari species una cum una vero ex se ipsa inferri aut appropinquare
vel ¹ ² ³ ⁴ ⁵ ⁶ ⁷ ⁸ ⁹ ¹⁰ ¹¹ ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹ ²² ²³ ²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ⁴⁶⁷ ⁴⁶⁸ ⁴⁶⁹ ⁴⁷⁰ ⁴⁷¹ ⁴⁷² ⁴⁷³ ⁴⁷⁴ ⁴⁷⁵ ⁴⁷⁶ ⁴⁷⁷ ⁴⁷⁸ ⁴⁷⁹ ⁴⁸⁰ ⁴⁸¹ ⁴⁸² ⁴⁸³ ⁴⁸⁴ ⁴⁸⁵ ⁴⁸⁶ ⁴⁸⁷ ⁴⁸⁸ ⁴⁸⁹ ⁴⁹⁰ ⁴⁹¹ ⁴⁹² ⁴⁹³ ⁴⁹⁴ ⁴⁹⁵ ⁴⁹⁶ ⁴⁹⁷ ⁴⁹⁸ ⁴⁹⁹ ⁵⁰⁰ ⁵⁰¹ ⁵⁰² ⁵⁰³ ⁵⁰⁴ ⁵⁰⁵ ⁵⁰⁶ ⁵⁰⁷ ⁵⁰⁸ ⁵⁰⁹ ⁵¹⁰ ⁵¹¹ ⁵¹² ⁵¹³ ⁵¹⁴ ⁵¹⁵ ⁵¹⁶ ⁵¹⁷ ⁵¹⁸ ⁵¹⁹ ⁵²⁰ ⁵²¹ ⁵²² ⁵²³ ⁵²⁴ ⁵²⁵ ⁵²⁶ ⁵²⁷ ⁵²⁸ ⁵²⁹ ⁵³⁰ ⁵³¹ ⁵³² ⁵³³ ⁵³⁴ ⁵³⁵ ⁵³⁶ ⁵³⁷ ⁵³⁸ ⁵³⁹ ⁵⁴⁰ ⁵⁴¹ ⁵⁴² ⁵⁴³ ⁵⁴⁴ ⁵⁴⁵ ⁵⁴⁶ ⁵⁴⁷ ⁵⁴⁸ ⁵⁴⁹ ⁵⁵⁰ ⁵⁵¹ ⁵⁵² ⁵⁵³ ⁵⁵⁴ ⁵⁵⁵ ⁵⁵⁶ ⁵⁵⁷ ⁵⁵⁸ ⁵⁵⁹ ⁵⁶⁰ ⁵⁶¹ ⁵⁶² ⁵⁶³ ⁵⁶⁴ ⁵⁶⁵ ⁵⁶⁶ ⁵⁶⁷ ⁵⁶⁸ ⁵⁶⁹ ⁵⁷⁰ ⁵⁷¹ ⁵⁷² ⁵⁷³ ⁵⁷⁴ ⁵⁷⁵ ⁵⁷⁶ ⁵⁷⁷ ⁵⁷⁸ ⁵⁷⁹ ⁵⁸⁰ ⁵⁸¹ ⁵⁸² ⁵⁸³ ⁵⁸⁴ ⁵⁸⁵ ⁵⁸⁶ ⁵⁸⁷ ⁵⁸⁸ ⁵⁸⁹ ⁵⁹⁰ ⁵⁹¹ ⁵⁹² ⁵⁹³ ⁵⁹⁴ ⁵⁹⁵ ⁵⁹⁶ ⁵⁹⁷ ⁵⁹⁸ ⁵⁹⁹ ⁶⁰⁰ ⁶⁰¹ ⁶⁰² ⁶⁰³ ⁶⁰⁴ ⁶⁰⁵ ⁶⁰⁶ ⁶⁰⁷ ⁶⁰⁸ ⁶⁰⁹ ⁶¹⁰ ⁶¹¹ ⁶¹² ⁶¹³ ⁶¹⁴ ⁶¹⁵ ⁶¹⁶ ⁶¹⁷ ⁶¹⁸ ⁶¹⁹ ⁶²⁰ ⁶²¹ ⁶²² ⁶²³ ⁶²⁴ ⁶²⁵ ⁶²⁶ ⁶²⁷ ⁶²⁸ ⁶²⁹ ⁶³⁰ ⁶³¹ ⁶³² ⁶³³ ⁶³⁴ ⁶³⁵ ⁶³⁶ ⁶³⁷ ⁶³⁸ ⁶³⁹ ⁶⁴⁰ ⁶⁴¹ ⁶⁴² ⁶⁴³ ⁶⁴⁴ ⁶⁴⁵ ⁶⁴⁶ ⁶⁴⁷ ⁶⁴⁸ ⁶⁴⁹ ⁶⁵⁰ ⁶⁵¹ ⁶⁵² ⁶⁵³ ⁶⁵⁴ ⁶⁵⁵ ⁶⁵⁶ ⁶⁵⁷ ⁶⁵⁸ ⁶⁵⁹ ⁶⁶⁰ ⁶⁶¹ ⁶⁶² ⁶⁶³ ⁶⁶⁴ ⁶⁶⁵ ⁶⁶⁶ ⁶⁶⁷ ⁶⁶⁸ ⁶⁶⁹ ⁶⁷⁰ ⁶⁷¹ ⁶⁷² ⁶⁷³ ⁶⁷⁴ ⁶⁷⁵ ⁶⁷⁶ ⁶⁷⁷ ⁶⁷⁸ ⁶⁷⁹ ⁶⁸⁰ ⁶⁸¹ ⁶⁸² ⁶⁸³ ⁶⁸⁴ ⁶⁸⁵ ⁶⁸⁶ ⁶⁸⁷ ⁶⁸⁸ ⁶⁸⁹ ⁶⁹⁰ ⁶⁹¹ ⁶⁹² ⁶⁹³ ⁶⁹⁴ ⁶⁹⁵ ⁶⁹⁶ ⁶⁹⁷ ⁶⁹⁸ ⁶⁹⁹ ⁷⁰⁰ ⁷⁰¹ ⁷⁰² ⁷⁰³ ⁷⁰⁴ ⁷⁰⁵ ⁷⁰⁶ ⁷⁰⁷ ⁷⁰⁸ ⁷⁰⁹ ⁷¹⁰ ⁷¹¹ ⁷¹² ⁷¹³ ⁷¹⁴ ⁷¹⁵ ⁷¹⁶ ⁷¹⁷ ⁷¹⁸ ⁷¹⁹ ⁷²⁰ ⁷²¹ ⁷²² ⁷²³ ⁷²⁴ ⁷²⁵ ⁷²⁶ ⁷²⁷ ⁷²⁸ ⁷²⁹ ⁷³⁰ ⁷³¹ ⁷³² ⁷³³ ⁷³⁴ ⁷³⁵ ⁷³⁶ ⁷³⁷ ⁷³⁸ ⁷³⁹ ⁷⁴⁰ ⁷⁴¹ ⁷⁴² ⁷⁴³ ⁷⁴⁴ ⁷⁴⁵ ⁷⁴⁶ ⁷⁴⁷ ⁷⁴⁸ ⁷⁴⁹ ⁷⁵⁰ ⁷⁵¹ ⁷⁵² ⁷⁵³ ⁷⁵⁴ ⁷⁵⁵ ⁷⁵⁶ ⁷⁵⁷ ⁷⁵⁸ ⁷⁵⁹ ⁷⁶⁰ ⁷⁶¹ ⁷⁶² ⁷⁶³ ⁷⁶⁴ ⁷⁶⁵ ⁷⁶⁶ ⁷⁶⁷ ⁷⁶⁸ ⁷⁶⁹ ⁷⁷⁰ ⁷⁷¹ ⁷⁷² ⁷⁷³ ⁷⁷⁴ ⁷⁷⁵ ⁷⁷⁶ ⁷⁷⁷ ⁷⁷⁸ ⁷⁷⁹ ⁷⁸⁰ ⁷⁸¹ ⁷⁸² ⁷⁸³ ⁷⁸⁴ ⁷⁸⁵ ⁷⁸⁶ ⁷⁸⁷ ⁷⁸⁸ ⁷⁸⁹ ⁷⁹⁰ ⁷⁹¹ ⁷⁹² ⁷⁹³ ⁷⁹⁴ ⁷⁹⁵ ⁷⁹⁶ ⁷⁹⁷ ⁷⁹⁸ ⁷⁹⁹ ⁸⁰⁰ ⁸⁰¹ ⁸⁰² ⁸⁰³ ⁸⁰⁴ ⁸⁰⁵ ⁸⁰⁶ ⁸⁰⁷ ⁸⁰⁸ ⁸⁰⁹ ⁸¹⁰ ⁸¹¹ ⁸¹² ⁸¹³ ⁸¹⁴ ⁸¹⁵ ⁸¹⁶ ⁸¹⁷ ⁸¹⁸ ⁸¹⁹ ⁸²⁰ ⁸²¹ ⁸²² ⁸²³ ⁸²⁴ ⁸²⁵ ⁸²⁶ ⁸²⁷ ⁸²⁸ ⁸²⁹ ⁸³⁰ ⁸³¹ ⁸³² ⁸³³ ⁸³⁴ ⁸³⁵ ⁸³⁶ ⁸³⁷ ⁸³⁸ ⁸³⁹ ⁸⁴⁰ ⁸⁴¹ ⁸⁴² ⁸⁴³ ⁸⁴⁴ ⁸⁴⁵ ⁸⁴⁶ ⁸⁴⁷ ⁸⁴⁸ ⁸⁴⁹ ⁸⁵⁰ ⁸⁵¹ ⁸⁵² ⁸⁵³ ⁸⁵⁴ ⁸⁵⁵ ⁸⁵⁶ ⁸⁵⁷ ⁸⁵⁸ ⁸⁵⁹ ⁸⁶⁰ ⁸⁶¹ ⁸⁶² ⁸⁶³ ⁸⁶⁴ ⁸⁶⁵ ⁸⁶⁶ ⁸⁶⁷ ⁸⁶⁸ ⁸⁶⁹ ⁸⁷⁰ ⁸⁷¹ ⁸⁷² ⁸⁷³ ⁸⁷⁴ ⁸⁷⁵ ⁸⁷⁶ ⁸⁷⁷ ⁸⁷⁸ ⁸⁷⁹ ⁸⁸⁰ ⁸⁸¹ ⁸⁸² ⁸⁸³ ⁸⁸⁴ ⁸⁸⁵ ⁸⁸⁶ ⁸⁸⁷ ⁸⁸⁸ ⁸⁸⁹ ⁸⁹⁰ ⁸⁹¹ ⁸⁹² ⁸⁹³ ⁸⁹⁴ ⁸⁹⁵ ⁸⁹⁶ ⁸⁹⁷ ⁸⁹⁸ ⁸⁹⁹ ⁹⁰⁰ ⁹⁰¹ ⁹⁰² ⁹⁰³ ⁹⁰⁴ ⁹⁰⁵ ⁹⁰⁶ ⁹⁰⁷ ⁹⁰⁸ ⁹⁰⁹ ⁹¹⁰ ⁹¹¹ ⁹¹² ⁹¹³ ⁹¹⁴ ⁹¹⁵ ⁹¹⁶ ⁹¹⁷ ⁹¹⁸ ⁹¹⁹ ⁹²⁰ ⁹²¹ ⁹²² ⁹²³ ⁹²⁴ ⁹²⁵ ⁹²⁶ ⁹²⁷ ⁹²⁸ ⁹²⁹ ⁹³⁰ ⁹³¹ ⁹³² ⁹³³ ⁹³⁴ ⁹³⁵ ⁹³⁶ ⁹³⁷ ⁹³⁸ ⁹³⁹ ⁹⁴⁰ ⁹⁴¹ ⁹⁴² ⁹⁴³ ⁹⁴⁴ ⁹⁴⁵ ⁹⁴⁶ ⁹⁴⁷ ⁹⁴⁸ ⁹⁴⁹ ⁹⁵⁰ ⁹⁵¹ ⁹⁵² ⁹⁵³ ⁹⁵⁴ ⁹⁵⁵ ⁹⁵⁶ ⁹⁵⁷ ⁹⁵⁸ ⁹⁵⁹ ⁹⁶⁰ ⁹⁶¹ ⁹⁶² ⁹⁶³ ⁹⁶⁴ ⁹⁶⁵ ⁹⁶⁶ ⁹⁶⁷ ⁹⁶⁸ ⁹⁶⁹ ⁹⁷⁰ ⁹⁷¹ ⁹⁷² ⁹⁷³ ⁹⁷⁴ ⁹⁷⁵ ⁹⁷⁶ ⁹⁷⁷ ⁹⁷⁸ ⁹⁷⁹ ⁹⁸⁰ ⁹⁸¹ ⁹⁸² ⁹⁸³ ⁹⁸⁴ ⁹⁸⁵ ⁹⁸⁶ ⁹⁸⁷ ⁹⁸⁸ ⁹⁸⁹ ⁹⁹⁰ ⁹⁹¹ ⁹⁹² ⁹⁹³ ⁹⁹⁴ ⁹⁹⁵ ⁹⁹⁶ ⁹⁹⁷ ⁹⁹⁸ ⁹⁹⁹ ¹⁰⁰⁰ ¹⁰⁰¹ ¹⁰⁰² ¹⁰⁰³ ¹⁰⁰⁴ ¹⁰⁰⁵ ¹⁰⁰⁶ ¹⁰⁰⁷ ¹⁰⁰⁸ ¹⁰⁰⁹ ¹⁰¹⁰ ¹⁰¹¹ ¹⁰¹² ¹⁰¹³ ¹⁰¹⁴ ¹⁰¹⁵ ¹⁰¹⁶ ¹⁰¹⁷ ¹⁰¹⁸ ¹⁰¹⁹ ¹⁰²⁰ ¹⁰²¹ ¹⁰²² ¹⁰²³ ¹⁰²⁴ ¹⁰²⁵ ¹⁰²⁶ ¹⁰²⁷ ¹⁰²⁸ ¹⁰²⁹ ¹⁰³⁰ ¹⁰³¹ ¹⁰³² ¹⁰³³ ¹⁰³⁴ ¹⁰³⁵ ¹⁰³⁶ ¹⁰³⁷ ¹⁰³⁸ ¹⁰³⁹ ¹⁰⁴⁰ ¹⁰⁴¹ ¹⁰⁴² ¹⁰⁴³ ¹⁰⁴⁴ ¹⁰⁴⁵ ¹⁰⁴⁶ ¹⁰⁴⁷ ¹⁰⁴⁸ ¹⁰⁴⁹ ¹⁰⁵⁰ ¹⁰⁵¹ ¹⁰⁵² ¹⁰⁵³ ¹⁰⁵⁴ ¹⁰⁵⁵ ¹⁰⁵⁶ ¹⁰⁵⁷ ¹⁰⁵⁸ ¹⁰⁵⁹ ¹⁰⁶⁰ ¹⁰⁶¹ ¹⁰⁶² ¹⁰⁶³ ¹⁰⁶⁴ ¹⁰⁶⁵ ¹⁰⁶⁶ ¹⁰⁶⁷ ¹⁰⁶⁸ ¹⁰⁶⁹ ¹⁰⁷⁰ ¹⁰⁷¹ ¹⁰⁷² ¹⁰⁷³ ¹⁰⁷⁴ ¹⁰⁷⁵ ¹⁰⁷⁶ ¹⁰⁷⁷ ¹⁰⁷⁸ ¹⁰⁷⁹ ¹⁰⁸⁰ ¹⁰⁸¹ ¹⁰⁸² ¹⁰⁸³ ¹⁰⁸⁴ ¹⁰⁸⁵ ¹⁰⁸⁶ ¹⁰⁸⁷ ¹⁰⁸⁸ ¹⁰⁸⁹ ¹⁰⁹⁰ ¹⁰⁹¹ ¹⁰⁹² ¹⁰⁹³ ¹⁰⁹⁴ ¹⁰⁹⁵ ¹⁰⁹⁶ ¹⁰⁹⁷ ¹⁰⁹⁸ ¹⁰⁹⁹ ¹¹⁰⁰ ¹¹⁰¹ ¹¹⁰² ¹¹⁰³ ¹¹⁰⁴ ¹¹⁰⁵ ¹¹⁰⁶ ¹¹⁰⁷ ¹¹⁰⁸ ¹¹⁰⁹ ¹¹¹⁰ ¹¹¹¹ ¹¹¹² ¹¹¹³ ¹¹¹⁴ ¹¹¹⁵ ¹¹¹⁶ ¹¹¹⁷ ¹¹¹⁸ ¹¹¹⁹ ¹¹²⁰ ¹¹²¹ ¹¹²² ¹¹²³ ¹¹²⁴ ¹¹²⁵ ¹¹²⁶ ¹¹²⁷ ¹¹²⁸ ¹¹²⁹ ¹¹³⁰ ¹¹³¹ ¹¹³² ¹¹³³ ¹¹³⁴ ¹¹³⁵ ¹¹³⁶ ¹¹³⁷ ¹¹³⁸ ¹¹³⁹ ¹¹⁴⁰ ¹¹⁴¹ ¹¹⁴² ¹¹⁴³ ¹¹⁴⁴ ¹¹⁴⁵ ¹¹⁴⁶ ¹¹⁴⁷ ¹¹⁴⁸ ¹¹⁴⁹ ¹¹⁵⁰ ¹¹⁵¹ ¹¹⁵² ¹¹⁵³ ¹¹⁵⁴ ¹¹⁵⁵ ¹¹⁵⁶ ¹¹⁵⁷ ¹¹⁵⁸ ¹¹⁵⁹ ¹¹⁶⁰ ¹¹⁶¹ ¹¹⁶² ¹¹⁶³ ¹¹⁶⁴ ¹¹⁶⁵ ¹¹⁶⁶ ¹¹⁶⁷ ¹¹⁶⁸ ¹¹⁶⁹ ¹¹⁷⁰ ¹¹⁷¹ ¹¹⁷² ¹¹⁷³ ¹¹⁷⁴ ¹¹⁷⁵ ¹¹⁷⁶ ¹¹⁷⁷ ¹¹⁷⁸ ¹¹⁷⁹ ¹¹⁸⁰ ¹¹⁸¹ ¹¹⁸² ¹¹⁸³ ¹¹⁸⁴ ¹¹⁸⁵ ¹¹⁸⁶ ¹¹⁸⁷ ¹¹⁸⁸ ¹¹⁸⁹ ¹¹⁹⁰ ¹¹⁹¹ ¹¹⁹² ¹¹⁹³ ¹¹⁹⁴ ¹¹⁹⁵ ¹¹⁹⁶ ¹¹⁹⁷ ¹¹⁹⁸ ¹¹⁹⁹ ¹²⁰⁰ ¹²⁰¹ ¹²⁰² ¹²⁰³ ¹²⁰⁴ ¹²⁰⁵ ¹²⁰⁶ ¹²⁰⁷ ¹²⁰⁸ ¹²⁰⁹ ¹²¹⁰ ¹²¹¹ ¹²¹² ¹²¹³ ¹²¹⁴ ¹²¹⁵ ¹²¹⁶ ¹²¹⁷ ¹²¹⁸ ¹²¹⁹ ¹²²⁰ ¹²²¹ ¹²²² ¹²²³ ¹²²⁴ ¹²²⁵ ¹²²⁶ ¹²²⁷ ¹²²⁸ ¹²²⁹ ¹²³⁰ ¹²³¹ ¹²³² ¹²³³ ¹²³⁴ ¹²³⁵ ¹²³⁶ ¹²³⁷ ¹²³⁸ ¹²³⁹ ¹²⁴⁰ ¹²⁴¹ ¹²⁴² ¹²⁴³ ¹²⁴⁴ ¹²⁴⁵ ¹²⁴⁶ ¹²⁴⁷ ¹²⁴⁸ ¹²⁴⁹ ¹²⁵⁰ ¹²⁵¹ ¹²⁵² ¹²⁵³ ¹²⁵⁴ ¹²⁵⁵ ¹²⁵⁶ ¹²⁵⁷ ¹²⁵⁸ ¹²⁵⁹ ¹²⁶⁰ ¹²⁶¹ ¹²⁶² ¹²⁶³ ¹²⁶⁴ ¹²⁶⁵ ¹²⁶⁶ ¹²⁶⁷ ¹²⁶⁸ ¹²⁶⁹ ¹²⁷⁰ ¹²⁷¹ ¹²⁷² ¹²⁷³ ¹²⁷⁴ ¹²⁷⁵ ¹²⁷⁶ ¹²⁷⁷ ¹²⁷⁸ ¹²⁷⁹ ¹²⁸⁰ ¹²⁸¹ ¹²⁸² ¹²⁸³ ¹²⁸⁴ ¹²⁸⁵ ¹²⁸⁶ ¹²⁸⁷ ¹²⁸⁸ ¹²⁸⁹ ¹²⁹⁰ ¹²⁹¹ ¹²⁹² ¹²⁹³ ¹²⁹⁴ ¹²⁹⁵ ¹²⁹⁶ ¹²⁹⁷ ¹²⁹⁸ ¹²⁹⁹ ¹³⁰⁰ ¹³⁰¹ ¹³⁰² ¹³⁰³ ¹³⁰⁴ ¹³⁰⁵ ¹³⁰⁶ ¹³⁰⁷ ¹³⁰⁸ ¹³⁰⁹ ¹³¹⁰ ¹³¹¹ ¹³¹² ¹³¹³ ¹³¹⁴ ¹³¹⁵ ¹³¹⁶ ^{1317</}

Petrus si esset Philosophus foret tamen homo. non a Regulus con
sequentiā hanc habet ex vero antecedente si posset sequi si verum
consequens 2do ex falso etiam quod superius verum potest sequi verum
3do falsum si nisi ex falso licet potest quod quicquid statim antecedente
licet quod quod potest verificari de antecedente potest etiam stare cum
consequente in e contra. 8to. et necessario antecedenti si nisi necessariū
consequens ex contingenti contingens et necessariū ex impossibili antec
edente contingens et necessariū ex impossibili impossibilia consequens potest
inferi exempla ne Longior sim omitto super libit ea privatum studium et
offert Philosophis decursus. Idem ad hoc notatum velle confiteri etiam alias
esse formales alias materiales alias probabiliter et necessarias forma
lis dicunt quod vi forma et dispositionis terminorum colligitur statim eadem
dispositione terminorum nunquam derivasset consequens falsum de qua dispo
sitione dicunt quod potest consequentia Materialis dicunt quando incerta
tantum materia legitime sequitur sic hoc est tantum consequentia materiali
omnis homo est rationalis ergo omne rationale est homo hanc enim dispositio
terminorum in alijs materijs non concludit nam in hac omnis homo est ani
mal ergo omne animal est homo si procedit argumentum.
Consequentia necessaria dicunt quod scilicet habere non potest vi materia
ut Petrus est rationalis ergo visibilis. et probabiliter consequentia tantum
probabiliter unum ex alio colligitur ut hic homo est Petrus huiusmodi
ergo ab ea colligitur

Articulus V

Quid respectus et compositio Aristoteli in his
argumentandis usata

procedunt modis sciendi breviter quid appropinquo de resolutionibus

compositionis vera quam inde iussu Philosophia cupere nobis esse
familiarem ejus inventor dicitur fuisse Plato qui eam laudamanti
Theophrastus docuit sed eam multo antiquiorem ostendunt antiquiores
mathematici eam sic definiunt Euclides in scholio ante primum de primi
libri elementorum juxta translationem Gametii resolutio sumptio itaq
quam concessi per ea quae consequuntur in aliquid verum concessu compo
sitio est sumptio concessi per ea quae consequuntur in quodlibet concessu
one sive deprehensione itaq resolutio dicitur potest ostenditur in sum
ptione ad principia quae non subiciuntur solutioni Philosophi quae
methodus cum primis mathematicis et geometricis solent inquam
ea de quibus infra hujus propositio in praedictis sumere et tunc indagant
quid possit eis tamquam veris ulterius consequi sit necesse aliquid ita
speculantur ea quae sunt priora huius propositionis novas semper et novas
ascendendo proprietates inquirendo et demonstrando quousque deveniunt
ad aliquid perfectum et firmum quod probatione aliam intelligant
ex quo incipiunt deinde rursus descendere quae vocantur compositiones
et factis a veritate perfectae initio reliqua in deductionem deducunt
usque dum perveniant ad id quod primum supponebant et huiusmodi ex ante
cedentibus manifesta demonstratione concluduntur. ut si gerantur Virgi
lii homo sit ne Octavius admirabilis pone tunc ad admirationem et vide quid
ulterius sequatur eiusque massa petru si admirabilis sit etiam est visibile si
visibile oportet ad hunc esse rationale si rationale est homo est quod
apud omnes homines pro concessu ab hoc igitur quod manifestum est
incipiens sic modo compositorio argumentatione in praedictis
descendendo quod homo est rationale est quod rationale visibile est

quod

quod est risibile admirativum est igitur Petrus siue hic homo admi-
rativus est ecce quod primo supponebatur ut verum evidenti nunc demon-
stratione per compositionem evincitur. Hanc argumentationem
in formam Sylogisticam ita regeres omnis homo est rationalis Petrus
est homo ergo Petrus est rationalis deinde omne rationale est risi-
bile Petrus est rationalis ergo Petrus est risibilis iterum omne ri-
sibile est admirativum Petrus est risibilis ergo Petrus est admi-
rativus. ~ ~ sed de Sylogistica argumentandi specie paulisper
interim nota hoc resolvendi ac componendi artificium ex exercitiis
potius quam preceptis multis adificandum est.

Articulus VII Questio IIIa

De principio argumentationis membro sive

Sylogismo

Sylogismus ut supra divisi est oratio in quibusdam positis ali-
ut quid priam ab his proposita sunt necessario accidit. vocatur
oratio quia constat Propos. hanc duos priores vocatur premissa, et huc
intelligit stiles per hoc quibusdam positis etiam autem Propo: quia stiles in-
telligit per hoc aliud quidpiam quod necessario accidit et conclusio.
pro duplex est Sylogismus obiectivus et formalis obiectivus sunt
res ipsae per mentales Pones aut formales representatae inveniuntur quo
vel in materia necessaria vel in contingenti vel in impossibili. Sy-
logismus autem formalis sunt ipso priores res seu Objecta illa signi-
ficantes cuius materiam et formam explicabit hoc propositio.

Articulus VIII

Quae materialiter constiterunt syllogismum
omnis syllogismus ex tribus partibus componitur prima illius propositio vocatur Major
altera minor tertia vocatur consequentia Exemplum habes in isto.
Omnis homo est vivens. Minor Socrates est homo. C. ergo Socrates est vivens
quia haec tres partes sunt quae faciunt materiam proxima syllogismi formatis materia
autem remota syllogismi formati sunt ipsi homini notandum vero est quod in
omni bono syllogismo nisi haec termini divisi, repugnant, quod si quid
adideris veritas erit syllogismi. proinde hominem illi qui est vivens vocatur
medius sive medius terminus est enim vivens medius per quod unum ex aliis
inferitur ut in antecedenti exemplo medius terminus est homo inde enim
probo Socrates esse vivente quia est homo reliqui duo termini sunt et tunc
proponitur in praemissis vocatur unus eorum qui est in majori extremum majus
ut vivens alter qui invenitur in minori extremum minus dicitur ut Socrates
In conclusione nunquam debet poni medius terminus ratione huius propositi
assignabo infra. Conclusioni semper debet assignari particula ~~ergo~~
quae est nota iudicij illativi et refertur supra ideam habiti duo nem
cum uno tertio. Sive supra objectum promissum prout videbimus in logica
Minori propositioni aliqui adjungunt particulam ~~sed~~ vel ~~atque~~ haec
tamen in nulla argumentatione est necessaria.

Articulus II

De fundamento omnis discursus syllogistici

Et figura illius

Suntque omnes discursus syllogistici principijs duobus mathematicis
quae artes tradiderunt priorum et uno primo principio et obiectum de omni

et dictū de nullo hoc ē p̄d p̄d affirmat de aliquo subiecto univ̄ssim et
distributivo sumpto affirmat etiam de p̄vis contracto sub hoc subiecto ut
sit in prima et 3to modo figura Similiter p̄d p̄d negat de aliquo subiecto
univ̄ssim et distributivo sumpto negat etiam de p̄vis contracto sub tali
subiecto tunc habet potissimū in secundo et 4to modo figure prima
de quibz paulo post unde si quis negaret consequentiā Syllogismi juxta illā
format dispositi hoc esset redarguendū [†] principio. ~ alterū principiu
magis immediatū Syllogismoru omniu ē quocunqz sunt eadē uni tertio
reales sunt eadem inter se reales intelligi in rebus creatis
Quia persona Petrus et persona Silius indivisus sunt idē cū natura divina
n̄ sunt tamen idem inter se. ~ unde cum neqz et ming extremū vivens
et nullius idem fuerit cum medio termino homo (quod continent et affir-
mant promissa) Quibz optime inferat maius et ming extremū esse
idē inter se nullū videlicet cum vivente. ~ et tunc ē quod medius
terminus nunquā ingrediatur conclusionē alias Syllogismus n̄ regulā
n̄ hoc Principio quocunqz sunt eadē uni 3to g. sed dicet paulo
post idē cū uno tertio tunc unū axillis est idē cum uno tertio
quod ē ridiculū in his duobz principijs alio fundantur regule quas legem
in consuetudine Syllogismi p̄ oculis habet V. g. maius terminus debet
in alio ultra promissarum accipi univ̄ssaliter seu distributive et pro
Singulis contractis sub illo univ̄ssali significato termini alioquin inter
varia principia dictū de omni. Secundo ex omni particulari quibz
sequitur quia tunc in nulla promissa medius terminus desit vbi
3to accepto terminoru n̄ debet variari intra eundē Syllogismum
nisi ea quā a signis proveniunt ratio ē quia n̄ debent esse termini nisi
his signis tunc n̄ possunt retineri alioquin Syllogismus esset falsus

ut ipse omne visus & corpus omne animal & omne vivens ergo omne ani-
mal & omne corpus.

4to ex his negativis nihil sequitur quia syllogismus non regulatur ab
illo. ^{omni} principio quae sunt eadem uni tertio sunt eadem inter se
autem isto quocumque non sunt eadem uni tertio non sunt eadem inter
se cum hoc ultimum principium non sit infallibile.
quinto Conclusio sequitur debitorum partem antecedentis unde si al-
terutra Pro & probabitur aut negativam. talis pro est Conclusio
quia duo non possunt esse magis eadem inter se quam duo sint idem cum uni
tertio.

6to nulli terminus debet distribui in Conclusionem qui non fuit distri-
buitur in praemissis nam terminus distribuitur plus dicitur quam non distribui
unde si alterutra praemissa est Particularis talis pro debet esse
conclusio ne terminus aliquis distributiva seu universalis accipiat
in Conclusionem qui non fuit distribuitus in praemissis aliter argumentum
est non regulare illo Principio dictum de omni

Ex huius modi fundamētis ortu duxit recta terminorum dispositio
quae est Thyphus forma syllogismi apud quemadmodum enim certa le-
gum et legumum conexio forma aut figura domus dicitur ita legitima
terminorum conexio apud formam et figuram syllogismi.

Triplex est huius modi terminorum Legitima intermixtio vel enim a
mediis terminis simul subiectis et simul praedicatis vel mediis terminis
bis praedicatis vel denique quatuor mediis terminis bis subiectis atque in
ordinetur triplex figura seu forma syllogismorum de quibus circum-
feruntur hi versus

Prima prius subicit mediū propter prædicat et huc
Altera bis prædicat tertia bis subicit

Vel breviter Sub. pra. prima. sed. altera. pra. pra. tertia Sub. Sub.

ARTICULUS III

Explicatur prima figura Syllogistica.

Hæc figura ceteris dignitate præstat. Hæc teste qui primo posteriori
ca. ss. infra illa Logich. ex tribus figuris prima est ad scion hinc a com-
datissima nā primū Mathematica scientia suas in hac figura con-
ficiunt demonstrationes ut Arithmetica Geometria optice et ut
verbo dicam omnes quæ res sit inquirant. ecce insignis per
Philosophū Mathematica commendatio) veniamus nunc ad præpositū

In prima figura medius terminus huius cum reliquis terminis
copulatur ut semel subicitur et semel prædicatur et quia hæc ipsa q-
qualiter cum duobus terminis negativis vel affirmativis cum uni-
versalibus vel particularibus institui potest igitur adeo conclusio ex
illis sic copulatis deducta in præpositū directæ vel indirectæ
multipliciter inde orti sunt huius primæ figuræ modi quatuor videlicet
licet in præpositū directæ in præpositū conclusio et quæ indirectæ conclusio
hæc universalem novam qui deseri vultur his versibus

B A R B A R A C E L A R E N T D A R I I F E R I O C A R A L I P T O N

C E L A N T E S D A R I I T E S F A P E S M O F R I S E S O m o r u m

Exornatur igitur syllogismus in Barbara assumens tres præmissas
universales affirmativas quia hæc vox Barbara tria et con-
tinet per quas litteras Summatim universales præmissas designat
Secundum modum clarent requirit primam præmissam universalem
negativam per præ E designatur. altera præ: debet esse uni-
versalis affirmativa quod indicatur per A tertia demum

istud erit universali negativa. Syllogismus in darij Ma-
jore habet universalem affirmativam reliquas duas particu-
lares affirmativas quia per duplex est designandum. Primo
primam habet universalem negativam alteram habet particu-
lares affirmativas. 3tia particularem negativam atque de
reliquis juxta illud carmen. Affert a negat. Ex. ultimas
tamen duas videntur particulas phor et orum solius carminis in
doctrina gratia adiderunt sumulista quia ista sub terminis
particularibus comprehendendi vultus terminos singulares. Ita ut
loco aliorum subsistit possit Petrus Joannes p. quia hoc sibi invicem
quo ad hoc appropinquat quemadmodum et modalis de necessesse
equivaleat universali et modalis de possibili equivaleat parti-
culari in materia contingente.

Pro exemplo sit hac Propositio quod Joannes sit animal in
Darij Syllogismo probanda eritque primus opus medio termino
sive ratione per quam evincere velis Joannem esse animal si-
licet quia est homo. Hunc terminum to homo in maiori quia univer-
saliter effundenda est subiecto et de illo predicato animal dicendo
omnis homo est animal in minori quo particularis est medium
terminum assumo in praedicato. Licet aliqui Petrus est homo
mox est promissis istis in seculo particularem consequentiam ergo
Joannes est animal. Simili ratione procedendum erit in modis
reliquis prout annexa ordine ex emptis docent.

BAr omne vivens movetur ab in trinfeco major. Sive Antecedens

GA omnis planta est vivens minor

RA ergo planta movetur ab in trinfeco Consequentia

CE nullus homo est Hircus Major

LA omnis Logicus est Homo Minor

REt ergo nullus Logicus est Hircus Consequentia

DA omnis virgula est ardua Major

VI aliqua abstinentia est virgula Minor

I ergo aliqua abstinentia est ardua Consequentia

FE nullum honestum est continentendum Major

LI sed studiū Logica est honestū Minor

O ergo studiū Logica non est continentendum Consequentia

et huiusmodi modi quatuor dicuntur continere directos

quia magis extremū sicut predicatū conclusionis et minus ex

trēmū sicut ejus subiectū sic in carent majus extremū sicut huius

g minor extremū sicut Logica. Illud in conclusionem sicut predicatū et illud

subit vicem subiecti quod si ordinem hunc inter has duas contingeret ut

sit in utriusque prout figura modis indirectis conclusionis subjungo exempla

GA omne peccatum debet puniri

RA omne mendacium est peccatum

LE ergo aliquid quod debet puniri mendacium

CE nullus lapis est vivens

LA omnis Adamas est lapis

REt ergo nullum vivens est Adamas

DA omne totum est majus sua parte

GA sed aliquid edificium est totum

LE ergo aliquid majus sua parte est edificium

1
I A omne corpus e substantia
P F nullu Angelus e corpus
m O ergo aliqua substantia n e angelu
f d aliqua scientia e ars liberalis
S E sed nullu artificium e scientia
S O ergo aliqua ars liberalis n e artificiu

ubi videt extremu maiori n amplius subire in conclusione utrum
predicati sed mutari in subjectu conclusionis extremu vero n
veris assumit in predicatione conclusionis idem conclusio sequi in
directa.

Illudqz in his figura prima modis dignu obfer vatu e maiora
nunquam esse particulare et minora semper esse affirmativa si
Sapientia et friso excipias unde illudqz eorundem enatio e
Sed minor affirmans nec Major sit specialit.

Observandu e rdo nullu aliu prima figura modu praeter nominatos
esse excohabitum p. bene concludat porroqz enim maiora v. g.
universale negativu minora universale affirmativu conclusionem
v. g. particulare affirmativam voce nuz hunc modu denari ostendit
et dispohtis et a progo by nihil concludi primo quide n directa
ut fideles

DE nullum animal e lapis
nqz omnis Leo est animal
vt ergo aliquis Leo e lapis
nec etiam indirecto ut fideles
nullu animal e lapis
omnis Leo est animal
ergo aliquis lapis e Leo

utroqz enim ex veris praemissis falsissima sequi Consequen
tia quod male forma arguit vitium. Eodem ratione signis
lingat hunc modum Silano ostendes prorsus sic dispohtos

nihil concludere oportet enim in felano sic arguere

Ita aliquod Corollum est Sensitivum

Ita omnis Leo est Vivens

non ergo aliquod Leo non est sensitivus

eccae aversi promissis quam absurdum consequens objicias ex termini
in felano ut g: dispositio potest oriri vera conclusio ergo illius
modi a Legitimo probat antecedens hiis enim sunt dispositio in felano
aliquid vivens est rationale omnis Leo est vivens ergo aliquis Leo non est rati
onalis atque consequentia huius est vera ergo potest ex terminis in felano
dispositio privi vera conclusio B: distinguendo consequens potest
oriri ex terminis sic dispositio vera conclusio per accidens et ma
terialiter concludi potest oriri ex vi forma nego quod animalis
Leo non sit rationalis materia adferentibus in forma non cum vi forma
bona sequitur Conclusio Semper in terminis eodem modo dispositio sequi
t quod cum in felano et Denari coferitur huius modi sequi accidit
patet ex modis legitimis.

Articulus IV

Explicatur 2da et 3ta figura Syllogistica

quatuor modi Secunda figura proponit inquit medij dening
bis predicat conclusio autem directe superius in singulis quatuor modis
quatuor habet universales negativam minorem universalem affirmativam Concl
o universalis negativa secundum modum autem habet universalem affirma
tivam recipias duas premissas habet universales negativas q denotant
his quod vocantur Quidam Amestiles Secundo Daroco inquit
una promissum semper est negativa et major semper universalis
iuxta illud una negas praeterea nec major sit specialis unde me
rito cardanum reprehendit Scaliger exorcitatione 153 quia hoc

duabz affirmativis in se cunda figura sic conclusit cicuta frigida
posita a frigoris ad mortem voluntariam, tunc sicut utitur Indicta ad
mortem voluntariam ergo tunc est degenerare cicuta passiva sine
dubio consequentia. ~ adjungo nunc legitimas singulorum modi
argumentationes

CE nullum animal e lapis
SA omnis gema e lapis
RE ergo nulla gema e animal
CA omnis Angelus e spiritus
ME nullum Elementum e spiritus
TE ergo nullum Elementum e Angelus
SE nullum vitium e laudabile
PE Sed aliqua verecundia e laudabilis
NO ergo aliqua verecundia n e vitium

GA omne grave tendit ad centrum universi
RA Sed aliquod elementum tendit ad centrum universi
CO ergo aliquod elementum n e grave

In his omibz exemplis vides medium terminum tan in majori quā
minori subire vicem prædicti conclusio autem extrema majoris
de extrema minori prædicta

Veniis nunc ad tertiam figuram in qua medium terminus bis sub
iit modi autem huius figure sex continent sequentibz vocabulis
Septor. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000. 1001. 1002. 1003. 1004. 1005. 1006. 1007. 1008. 1009. 1010. 1011. 1012. 1013. 1014. 1015. 1016. 1017. 1018. 1019. 1020. 1021. 1022. 1023. 1024. 1025. 1026. 1027. 1028. 1029. 1030. 1031. 1032. 1033. 1034. 1035. 1036. 1037. 1038. 1039. 1040. 1041. 1042. 1043. 1044. 1045. 1046. 1047. 1048. 1049. 1050. 1051. 1052. 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1058. 1059. 1060. 1061. 1062. 1063. 1064. 1065. 1066. 1067. 1068. 1069. 1070. 1071. 1072. 1073. 1074. 1075. 1076. 1077. 1078. 1079. 1080. 1081. 1082. 1083. 1084. 1085. 1086. 1087. 1088. 1089. 1090. 1091. 1092. 1093. 1094. 1095. 1096. 1097. 1098. 1099. 1100. 1101. 1102. 1103. 1104. 1105. 1106. 1107. 1108. 1109. 1110. 1111. 1112. 1113. 1114. 1115. 1116. 1117. 1118. 1119. 1120. 1121. 1122. 1123. 1124. 1125. 1126. 1127. 1128. 1129. 1130. 1131. 1132. 1133. 1134. 1135. 1136. 1137. 1138. 1139. 1140. 1141. 1142. 1143. 1144. 1145. 1146. 1147. 1148. 1149. 1150. 1151. 1152. 1153. 1154. 1155. 1156. 1157. 1158. 1159. 1160. 1161. 1162. 1163. 1164. 1165. 1166. 1167. 1168. 1169. 1170. 1171. 1172. 1173. 1174. 1175. 1176. 1177. 1178. 1179. 1180. 1181. 1182. 1183. 1184. 1185. 1186. 1187. 1188. 1189. 1190. 1191. 1192. 1193. 1194. 1195. 1196. 1197. 1198. 1199. 1200. 1201. 1202. 1203. 1204. 1205. 1206. 1207. 1208. 1209. 1210. 1211. 1212. 1213. 1214. 1215. 1216. 1217. 1218. 1219. 1220. 1221. 1222. 1223. 1224. 1225. 1226. 1227. 1228. 1229. 1230. 1231. 1232. 1233. 1234. 1235. 1236. 1237. 1238. 1239. 1240. 1241. 1242. 1243. 1244. 1245. 1246. 1247. 1248. 1249. 1250. 1251. 1252. 1253. 1254. 1255. 1256. 1257. 1258. 1259. 1260. 1261. 1262. 1263. 1264. 1265. 1266. 1267. 1268. 1269. 1270. 1271. 1272. 1273. 1274. 1275. 1276. 1277. 1278. 1279. 1280. 1281. 1282. 1283. 1284. 1285. 1286. 1287. 1288. 1289. 1290. 1291. 1292. 1293. 1294. 1295. 1296. 1297. 1298. 1299. 1300. 1301. 1302. 1303. 1304. 1305. 1306. 1307. 1308. 1309. 1310. 1311. 1312. 1313. 1314. 1315. 1316. 1317. 1318. 1319. 1320. 1321. 1322. 1323. 1324. 1325. 1326. 1327. 1328. 1329. 1330. 1331. 1332. 1333. 1334. 1335. 1336. 1337. 1338. 1339. 1340. 1341. 1342. 1343. 1344. 1345. 1346. 1347. 1348. 1349. 1350. 1351. 1352. 1353. 1354. 1355. 1356. 1357. 1358. 1359. 1360. 1361. 1362. 1363. 1364. 1365. 1366. 1367. 1368. 1369. 1370. 1371. 1372. 1373. 1374. 1375. 1376. 1377. 1378. 1379. 1380. 1381. 1382. 1383. 1384. 1385. 1386. 1387. 1388. 1389. 1390. 1391. 1392. 1393. 1394. 1395. 1396. 1397. 1398. 1399. 1400. 1401. 1402. 1403. 1404. 1405. 1406. 1407. 1408. 1409. 1410. 1411. 1412. 1413. 1414. 1415. 1416. 1417. 1418. 1419. 1420. 1421. 1422. 1423. 1424. 1425. 1426. 1427. 1428. 1429. 1430. 1431. 1432. 1433. 1434. 1435. 1436. 1437. 1438. 1439. 1440. 1441. 1442. 1443. 1444. 1445. 1446. 1447. 1448. 1449. 1450. 1451. 1452. 1453. 1454. 1455. 1456. 1457. 1458. 1459. 1460. 1461. 1462. 1463. 1464. 1465. 1466. 1467. 1468. 1469. 1470. 1471. 1472. 1473. 1474. 1475. 1476. 1477. 1478. 1479. 1480. 1481. 1482. 1483. 1484. 1485. 1486. 1487. 1488. 1489. 1490. 1491. 1492. 1493. 1494. 1495. 1496. 1497. 1498. 1499. 1500. 1501. 1502. 1503. 1504. 1505. 1506. 1507. 1508. 1509. 1510. 1511. 1512. 1513. 1514. 1515. 1516. 1517. 1518. 1519. 1520. 1521. 1522. 1523. 1524. 1525. 1526. 1527. 1528. 1529. 1530. 1531. 1532. 1533. 1534. 1535. 1536. 1537. 1538. 1539. 1540. 1541. 1542. 1543. 1544. 1545. 1546. 1547. 1548. 1549. 1550. 1551. 1552. 1553. 1554. 1555. 1556. 1557. 1558. 1559. 1560. 1561. 1562. 1563. 1564. 1565. 1566. 1567. 1568. 1569. 1570. 1571. 1572. 1573. 1574. 1575. 1576. 1577. 1578. 1579. 1580. 1581. 1582. 1583. 1584. 1585. 1586. 1587. 1588. 1589. 1590. 1591. 1592. 1593. 1594. 1595. 1596. 1597. 1598. 1599. 1600. 1601. 1602. 1603. 1604. 1605. 1606. 1607. 1608. 1609. 1610. 1611. 1612. 1613. 1614. 1615. 1616. 1617. 1618. 1619. 1620. 1621. 1622. 1623. 1624. 1625. 1626. 1627. 1628. 1629. 1630. 1631. 1632. 1633. 1634. 1635. 1636. 1637. 1638. 1639. 1640. 1641. 1642. 1643. 1644. 1645. 1646. 1647. 1648. 1649. 1650. 1651. 1652. 1653. 1654. 1655. 1656. 1657. 1658. 1659. 1660. 1661. 1662. 1663. 1664. 1665. 1666. 1667. 1668. 1669. 1670. 1671. 1672. 1673. 1674. 1675. 1676. 1677. 1678. 1679. 1680. 1681. 1682. 1683. 1684. 1685. 1686. 1687. 1688. 1689. 1690. 1691. 1692. 1693. 1694. 1695. 1696. 1697. 1698. 1699. 1700. 1701. 1702. 1703. 1704. 1705. 1706. 1707. 1708. 1709. 1710. 1711. 1712. 1713. 1714. 1715. 1716. 1717. 1718. 1719. 1720. 1721. 1722. 1723. 1724. 1725. 1726. 1727. 1728. 1729. 1730. 1731. 1732. 1733. 1734. 1735. 1736. 1737. 1738. 1739. 1740. 1741. 1742. 1743. 1744. 1745. 1746. 1747. 1748. 1749. 1750. 1751. 1752. 1753. 1754. 1755. 1756. 1757. 1758. 1759. 1760. 1761. 1762. 1763. 1764. 1765. 1766. 1767. 1768. 1769. 1770. 1771. 1772. 1773. 1774. 1775. 1776. 1777. 1778. 1779. 1780. 1781. 1782. 1783. 1784. 1785. 1786. 1787. 1788. 1789. 1790. 1791. 1792. 1793. 1794. 1795. 1796. 1797. 1798. 1799. 1800. 1801. 1802. 1803. 1804. 1805. 1806. 1807. 1808. 1809. 1810. 1811. 1812. 1813. 1814. 1815. 1816. 1817. 1818. 1819. 1820. 1821. 1822. 1823. 1824. 1825. 1826. 1827. 1828. 1829. 1830. 1831. 1832. 1833. 1834. 1835. 1836. 1837. 1838. 1839. 1840. 1841. 1842. 1843. 1844. 1845. 1846. 1847. 1848. 1849. 1850. 1851. 1852. 1853. 1854. 1855. 1856. 1857. 1858. 1859. 1860. 1861. 1862. 1863. 1864. 1865. 1866. 1867. 1868. 1869. 1870. 1871. 1872. 1873. 1874. 1875. 1876. 1877. 1878. 1879. 1880. 1881. 1882. 1883. 1884. 1885. 1886. 1887. 1888. 1889. 1890. 1891. 1892. 1893. 1894. 1895. 1896. 1897. 1898. 1899. 1900. 1901. 1902. 1903. 1904. 1905. 1906. 1907. 1908. 1909. 1910. 1911. 1912. 1913. 1914. 1915. 1916. 1917. 1918. 1919. 1920. 1921. 1922. 1923. 1924. 1925. 1926. 1927. 1928. 1929. 1930. 1931. 1932. 1933. 1934. 1935. 1936. 1937. 1938. 1939. 1940. 1941. 1942. 1943. 1944. 1945. 1946. 1947. 1948. 1949. 1950. 1951. 1952. 1953. 1954. 1955. 1956. 1957. 1958. 1959. 1960. 1961. 1962. 1963. 1964. 1965. 1966. 1967. 1968. 1969. 1970. 1971. 1972. 1973. 1974. 1975. 1976. 1977. 1978. 1979. 1980. 1981. 1982. 1983. 1984. 1985. 1986. 1987. 1988. 1989. 1990. 1991. 1992. 1993. 1994. 1995. 1996. 1997. 1998. 1999. 2000. 2001. 2002. 2003. 2004. 2005. 2006. 2007. 2008. 2009. 2010. 2011. 2012. 2013. 2014. 2015. 2016. 2017. 2018. 2019. 2020. 2021. 2022. 2023. 2024. 2025. 2026. 2027. 2028. 2029. 2030. 2031. 2032. 2033. 2034. 2035. 2036. 2037. 2038. 2039. 2040. 2041. 2042. 2043. 2044. 2045. 2046. 2047. 2048. 2049. 2050. 2051. 2052. 2053. 2054. 2055. 2056. 2057. 2058. 2059. 2060. 2061. 2062. 2063. 2064. 2065. 2066. 2067. 2068. 2069. 2070. 2071. 2072. 2073. 2074. 2075. 2076. 2077. 2078. 2079. 2080. 2081. 2082. 2083. 2084. 2085. 2086. 2087. 2088. 2089. 2090. 2091. 2092. 2093. 2094. 2095. 2096. 2097. 2098. 2099. 2100. 2101. 2102. 2103. 2104. 2105. 2106. 2107. 2108. 2109. 2110. 2111. 2112. 2113. 2114. 2115. 2116. 2117. 2118. 2119. 2120. 2121. 2122. 2123. 2124. 2125. 2126. 2127. 2128. 2129. 2130. 2131. 2132. 2133. 2134. 2135. 2136. 2137. 2138. 2139. 2140. 2141. 2142. 2143. 2144. 2145. 2146. 2147. 2148. 2149. 2150. 2151. 2152. 2153. 2154. 2155. 2156. 2157. 2158. 2159. 2160. 2161. 2162. 2163. 2164. 2165. 2166. 2167. 2168. 2169. 2170. 2171.

Da omnis amicus Dei est honorandus

Id est omnis amicus Dei est virtuosus

Id est ergo aliquis virtuosus est honorandus

Et nullum vitium est tolerandum

Id est sed omne vitium est Dei publicae notitiae

Id est ergo aliquis rei publicae notitiae non est tolerandum

Da aliquis corvus est albus

Id est omnis corvus est avis

Id est ergo alba avis est alba

Da omnis piscis est mutus

Id est sed aliquis piscis est quadrupes

Id est ergo aliquis quadrupes est mutus

Da aliquis Logicus non est diligens

Id est sed omnes Logici sunt diligentes

Id est ergo aliquis diligens non est Logicus

Et nullus homo est Hercules

Id est aliquis homo est Logicus

Id est ergo aliquis Logicus non est Hercules

In his omnibus tribus figuris exemplis multis modis utitur utique

subiectis et extremis maioris quoniam praedicatum conclusionis quod

est concludere directa

universim omnes tria figurarum modi sunt numero novidecim

unde hic sufficit

Prima modos retinet tres quatuor secunda

tertia sex. prima est si tres juncti sunt unum

Articulus v

Ante haec tres figuras debet alia syllogizandi

Figura

refert Averroes de galleno voluisse hunc novam syllogizandi figuram

inducere a tribus istis distincta cum enim vidisset in prima istis

figura communem sive medium terminum in maiori subiectum in mi-

nore autem praedicari modos quosdam ex quibus hanc iuxta quos

sic Logice disponere huiusmodi ut in maiori siue prima premissa
medius terminus predicatur in minori autem prone de multis terminis
subiectis complexis autem sunt hoc modis sequentibus versutis

Diastema coherent Primari Supremo Gametiflora

unde sic argumentabatur omne infinitum est eternum omne eternum est in-
talabile ergo omne infinitum est immortale in quo Syllogismo medius ter-
minus to eternum in maiori predicatur in minori subiectus. Sed quia
hoc argumentandi ratio non differt nisi premissarum transpositione a con-
filiis figura quia locum in mente non habet merito illa a figura
prima non distinguuntur Authores si enim dicatur omne eternum est immor-
tale omne infinitum est eternum ergo omne infinitum est immortale Syllogismo
habebis in barbara unde figura Galenica quae inducit mutationem
terminorum diversam sed solum modo pronas transponit.

adde quod Galenus in sua metodo aming universalius procedat
magis universalia quod est contra naturam intellectus qui a magis
universalius procedit ad minus universalia quod Aristoteles respexit
quibusdam videatur.

quod primo unde non est quia saltem sicut Philo has terminorum duos
cum uno tertio mutationis et Syllogismorum modos invenit
omnes universissimi trium figurarum modos habuit ea regula
combinacionum Mathematicis nota quod dicitur quod licet una quavis
res locum suum mutare possit quia igitur in quibuslibet figura quavis
has utriusque premissa potest esse universalis vel particularis aut
major universalis minor particularis vel vice versa quatuor inde
necesse fuit modos oriri in quibuslibet figura saltem spectando
primum quantitatem deinde spectando affirmationem et ne-
gationem potest quilibet modus ex dictis variari quadru-
plicitate namque qui habet propositum utramque universalium potest per

habere utramque affirmativam vel utramque negativam vel majorem
affirmativam minorem negativam et vicissim idcirco oriantur in
qualibet figura modis sedecim quatenus quatuor sunt sedecim
et universimutationes sunt quadraginta octo et hos omnes de
inde variationes modos possibiles combinabilis et perinducti
one examinabilis. Quia cum multos ex illis aut vicissim aut in
artibus deprehenderet. Selegit eos qui legitime concluderent et me
Lapthierius duobus illis principiis notantibus dicit de omni et de nullo
nullo itemque sunt eadem uni et eodem atque huiusmodi modos non nisi
novendecim invenit versiculis supracitati expressos.

quod vero quod fit illa apud arithmeticos de cantata combina
tionis regula. De te effa quod curio et plus agro ad virida
ria mathematica an habet salis ^{Lapthierius} probationis tua annis in sequens
quod fit quod quid ergo fit directe concludere. De me iam supra ar
ticulo primo dixisse repetit. Me illis quod directe concludit quod
extrema majora fit predicatum conclusionis cum autem extrema
minoris ponit predicatum conclusionis quod dicitur indirecte conclu
dere exemplum habes in Cesare ubi hanc formam videmus directam
Contra ergo nulla gema est animal quia animal fuit extrema
major.

Dices possumus animal in conclusione subicere et extrema
minoris quod est gema predicare dicendo ergo nullum animal
est gema atque tunc consequentia erit indirecta ergo licet
etiam in Cesare Vig. indirecta concludere. De sic omnino
argumentari non nulli admittunt enim non dicitur et camus
has directas et indirectas concludi item in primo huius

3ta
Et prout figura modo directu et indirectu fieri consequenti
quia tamen hoc 2°: nellu animal e gema n̄ desit ab hac melle
gema e animal nisi penes conversione simplicem quod subiecti
substat melle in predicatu videlicet illa consequentia conversione
propter quam forme syllogistico adferi buda

In reliquis modis ubi nimirum conclusio e particularis ne
gativa sic quando licet inclinetur concludere habet se pre
esse materialiter n̄ ingritu da materialis subit ut in ^{secunda} ~~tertia~~
N° 7: iuxta superius exemptu debet d^{ic}ti ergo aliquis d^{ic}ti
n̄ e ^{homo} ~~brutu~~ al tamen n̄ s^{er}uicij vi forme ut patet in hoc syllogismo
nullu homo e brutu sed aliquis homo e creatura ergo ali
qua creatura n̄ e brutu passima n̄q̄ foret consequentia indi
recta ergo aliquod brutu n̄ e creatura.

De principijs perfectivis syllogismo r̄u ite
syllogismo hypothetico et sophistico.

Articulus 2us
Explicit primum principium perfectivum

Syllogismorum
Dixi supra primum brutu q^{uo}d primo figura modos perfecti concludere
et directu reliquos autē e modos figure prima concludere indirectu et im
perfectu ita vero et tertia figura modi est directu concludant illa
tamen argumentanti ratio e subobscura quare fieri inde d^{ic}ti possit ut
cuiusdam legitima ex barali sepeimo aut secunda vel tertia figura
argumentanti negat consequentia et hunc reducant e^{nt} syllo
gismus im perfectu ad aliquu e primis q^{uo}d perfectis ut h̄o adun
statiū concludunt directu et per se suba pringit abz vel ab in

into aſcentu extorqueas ſunt enim primi quatuor primo figura
modi clariffimi inſigis conſeſſis premiſſis qui neque vel conſequentia
hominu ſcuerunt inter pecora et amens ablegand. ~
principia itaq; perfectiva Syllogiſmaru ſunt reductionis gra
Syllogiſmi indirecto et imperfecte concludentes reducuntur ad
aliquu Syllogiſmaru qui directo et perfecte concludunt. ~
primo duplex eſt reductio una per oſpenſione altera per impoſſibile
reductio oſpenſiva vocat cum in Syllogiſmo perfecto ante conſuſione vel
uſſa illi erunt pro ſunt negata argumentantur per Syllogiſmu imper
fectu. ~

Regulas autem oſpenſive reductionis hec habe
nam de altera reductione per impoſſibile dicta articulo ſequenti
1ma omnes modi imperfecti quibz littera P preſertim eſt reducuntur ad
ptimu modu figura prime videlicet ad Barbara ſimiliter omnes
modi incipientes a littera C reducuntur ad celarent modi poſiti
inchoati littera E reducuntur ad Darij reliqui demum in
cipientes a littera F reducendi erunt ad ferio unde omnes
cuiuscuq; figuræ aſignati modi vel a littera C vel E vel D
vel F exordiu ducunt.

2do modis reductionis deſignat hiſce reſſibz S vult ſimpliciter
reſti P vero per acci. M vult transponi E per impoſſibile duci

quodvis enim modis imperfectis habet immutatio vocu aliquam
hanc conſonantiu S. D. M. C. pro ſemper ad Precedente vo
calit ſpectare ceſſet apud Dialecticos et in Friſes om
quidē inſuper littera M. ad vocate E ſpectat quafi dicas
Friſes mo.

Itaq; si in praecursum syllaba modi imperisibi libere & deprehendi
ris Signu est primum vocali proximo antecedenti respondere
debere consueti simplicitate in praecursum aut syllaba deprehen
deris lesent B tum primum vocali proxime antecedenti res
pondente consueti per accidens ubi vero libere & deprehen
deris transponende erunt promissa sic ut Pro: quia in primo
Syllogismo sunt Major fiat in praesenti Syllogismo minor
Ceterum libere in syllaba modi cuius diu deprehen
inducit modum illu in praesenti sed per impossibile reduci
debere si nota quod de compositione summa dicitur hic intelligenda esse
Exemplum probat Syllogismus in C. Prae

Est nullus lapis et vivens

Et omnis arbor et vivens

Et ergo nulla arbor et lapis

Cuius Syllogismi consequentia indirecta si negavit etiam
illuco modum hunc imperfectum per ostensionem realitatis ut clar
magis et perfectam Conclusionem in praesenti et quia Clare

Altera Cincipit Signu est hunc Syllogismum reduci debere
ad clarum quia illi in hac voce Clare et libere & invenit
Signu est primum majorem quia per vocalem E libere si praedicatum de
est ^{con} verti debere simplicitate hoc & praedicatum per modum in praesenti
consequenter esse hoc modo nullus vivens et lapis omnis arbor et vivens
ergo nulla arbor et lapis

Simili modo Syllogismum hunc in Praesenti reducere ad Falso
omne corpus et substantia nullus Angelus et corpus ergo nulla
substantia et Angelus quia itaq; libere B: invenit per libere
A major verum tu erit per accidens mutan de illis gran

quantitate dicendo aliqua substantia est corpus in se aut
augmentum. Post est igitur minor conclusio tibi erit
simplicitas dicendo nullum corpus est Angelus deinde cum
adhuc post est separata littera M signum est Primum sic con-
stat debere fieri transpositione minoris videlicet assumendo
esse in maiore et Maiori pro minore habebis syllogismum
antea dispositum in Topico reducitur ad Formam secundam
contra adversarium Argues nullum corpus est Angelus sed ali-
qua substantia est corpus ergo aliqua substantia non est Angelus
Hac de reductione ostensa.

Articulus II

Explicatio alteri Principii perfectiva
reductio per impossibile

Si adversarius negavit in legitimo modo consequentiam et con-
tradictoriam conclusionis ad miserit potest eodem syllogismo ad
motum alium perfectum reducto adversarium cogere ut patet proinde
contradictoriam aut contrariam admittat adeoque reductio per
impossibile nihil aliud est quam argumentatio per contrarium
in bona forma contradictoriam tamen eam adhibere necesse
est. Exemplo sit iste syllogismus in Baroco omne grave tenet
ad centrum aliqd elementum non tenet ad centrum ergo ali-
quod elementum non est grave pernam a quodam concessis pre-
missis illata negari. Consequenter hinc admittat ergo Aliqd Contra-
dictoria esse veram videlicet omne elementum est grave
forma iam talem syllogismum in Barbara omne grave tenet
ad centrum omne elementum est grave iuxta adversarii concessa

ergo omne elementū hndit ad contrā en Conam quā nō
volens cogit admittere ad seffsū licet contra dicat pōm an
te concessa aliquod elementū hndit ad contrā regulo autē
huius reductionis denotantū hoc versu

Rhetor axis obit terras Etharū quod annis
prima dua voces Rhetor axis attribuentū quing modis im
fectis figura prima obit terras attribuentū quatuor modis relati
gura reliqua voces Etharū quod annis ad tertiam figurā
primū modū figura prima Paratip reduci debet ad modū ali
quā i primis quatuor perfectis quā Conam habeat unius
negativā quod per vocatū ē sive per syllabā phe indicatū
2dy modū celantes reduci debet ad aliquā modū perfectū
cuius conclusio sit particularis affirmativa quod per vocatū
i vel syllabam ti denotatū Cefare autem primū ligū secundo
figura modū reduci debet ad aliquā modū perfectum cuius con
clusio sit particularis negativa qd per vocalem d denotatū
Campestris reduci debet ad modū in quo conclusio ē per
ticularis affirmativa quod syllabā ut ad vocalis i denotatū
et cōe consequenter. Sunt enim Singulis modis imperfectis
Singula attributa vocales indicte versu quā docent ad illū
perfectū modū debere reductionē in illū cuius Con
clusio unius statitū vel particularitē ad iunctā
habeat dicta vocali representatā
Infra singula figura peculiare habent reducendi modū
novis versibz expressū prima figura hac est regula

Major sit minor ut sit contradictio major

Excipe celantes in quo convertitū ordo
hoc ē quando reductio per impossibile sit in prima figura hū

contradictoria tamen ab adversario negata debet in his illis
non perfecto locum majoris occupare et illa quae in imperio fuit syllo-
gismo fuit major debet fieri minor deinde in his consequentia
et habet contradictoria aliter promissa quam ante ad
versarium in proinde concesserat sitam illi syllogismo in Citan-
te reducatur tamen minor antiqua loco majoris ponitur et con-
tradictoria conclusionis loco minoris exemplo sit illa syllo-
gismo in syllogismo aliqua scientia est ars liberalis nulla qui-
piam est scientia ergo aliqua ars liberalis non est artificium
si negata consequentia reducatur ad datam quia hic modus habet
consequentiam particularem affirmativam pro denotata praeter
dicendo omnis ars liberalis est artificium per concessam adversarii
negando enim precedentem consequentiam admittit contra-
dictoriam illi esse veram sed aliqua scientia est ars liberalis
ergo aliqua scientia est artificium quia conclusio contradictoria
proinde illi nulla scientia est artificium cuius simpliciter conver-
sio nullum artificium est scientia fuit minor antiqui syllogismo
mi ab adversario concessa secunda figura hanc praecipit
regula.

Servat maiorem variatque secunda minor
hoc est quando reducuntur secunda figura modi servat eadem
maior pro fuit ante pro minore autem ponitur contradictoria
tamen negata exemplum deest supra in Baroco pro tertia
figura exstat hic vossy

tertiam maiorem variatque secunda minor
hoc est quando contingit reductio in tertiam figuram ponenda est loco
maioris contradictoria conclusionis servat minor in antiquo

Syllogismo et novo eadem. tertio locoponit contra dictoria omni
exemptu del Syllogismus inferison supra posito p̄iroduciat ad
Syllogismū perfectū cuius conclusio habet particulare affirmatiu
respondat enim illi ultima Syllaba memorati carminis Quid
viser hoc ē Syllaba nis V.g: omnis logiz ē Hircz aliquid homo
ē Logiz ergo aliquid homo ē Hircz cuius contradictoria fuit
ab aduersario concessa videlicet nullus homo ē Hircz et sic
admitte eorū duo contradictoria simul esse verum quod
ē impossibile

Articulus III

De Syllogismo Hypothetico

pro Syllogismo Hypothetico has decipere regulas primo posito
antecedente ponit et consequens vel ablato consequente totū
et antecedens itaq; si antecedens maioris ponat pro minore
optime inferet consequens maioris V.g: si sol lucet ē dies et
sol lucet ergo ē dies eo dem modo si consequens maioris
assumpseris pro minore optime inferes antecedens maioris
ut si sol lucet ē dies atq; dies ē ergo sol lucet debet ha
men in priori exemplo cum videlicet antecedens maioris po
nit pro minore antecedens vel in utraq; premissa affirmari
vel in utraq; negari alias n̄ procederet argumentū.
Similiter in casu altero quando consequens maioris assumit pro
minore debet consequens vel in minore vel in maiore negari
ut Syllogismus concludat in bona forma unde defectu huius con
ditionū n̄ ē bona hac ratio cinatio Si Paulus ē animal
sed ē animal ergo ē Paulus.

aliq. etiam intus dū Syllogismo disjunctivo quod sit cum ea
negatione unig. partis affirmans alteram vel ex affirmati
one unig. partis negans alterā vel ē lux vel sunt tenebræ
n. sunt tenebræ ergo ē lux aut vel ē lux vel sunt tenebræ
sed ē lux ergo n. sunt tenebræ notandū tamē quod in hujus
modi ratiocinio secunda pars majoris debeat negari in mino
re ut priore parte conclusio rite inferat hinc male argu
eres vel $\text{if } \text{thorog} \text{ vel } \text{if } \text{thorog} \text{ n. if } \text{thorog} \text{ ergo } \text{thorog}$
quia secunda majoris pars n. negat in minore.

Syllogismo ¹⁶⁰ Copulativo nec nisi negativus recipitur cum vi
delicet in minore affirmata una parte negativā altera ut
n. et Paulus ē divus et ē Sanctus sed ē Sanctus ergo n. ē divus
In affirmativis autem copulatio huiusmodi n. habet
locum quia posita priore copulativa statim sequitur consequen
tia alterius partis atq. si adeo tantū sit Enthimema ut
Petrus ē et divus et doctus ergo ē divus quidā tamen syllogismi di
cuntur expositi. i. qui multum hominū habent singularens scilicet
quod adeo clari sint ut rem velut oculis exprimeant in exemplo
hic homō est Petrus Petrus ē hic homō ergo Petrus ē Petrus.
vācunt item quidā syllogismi modales pro ut una vel uterq. pro
missa ē modalis in pro ut cavendū ne hypothesis copulata multū
indisposita vācunt unde sic male argueres utare omne peccatū
ē impossibile sed mendacitā iocose ē peccatū ergo utare men
dacitā iocose ē impossibile ubi vides predicatū qd in maiori
applicatū omnib. collectim sumptis imminui cui tibi parti
culari applicari adeoq. nihil concludit.

¶ Insuper rite explicata argumen. huiusmodi methodo quæstio de

medij homini subnectere regulas ac ego hinc me rari ac dextrar
supervacaneū ut enim præceptorū copia ingenio sordidius fore
esse molestā ita haberi oritur plerumq; magis intricata et in
utili accidit optimū medij homini inveniendi rationē
suggeret ingenium stupidis vero ne longē exultet perficiē
instructiōnū cathalogus eam ob causam in incongrue medij
homini inventio pōtē a finem dicit quod huius difficultate
dilecti sapie in præceptis ruunt imbecilliores in contrariis
intellectus acumine præditi facile in excoquitando melior
homini viam inveniunt signis itaq; probare velut omni loq;
cum effectū admiratiōis oportet statim reperire homini nū de quo
predicari possit admiratiō et cui possit subiecti Logici
eius modi terminū ē homo post autem de homine prædicti
admiratiō et homini post subiecti omnis Logici quia ergo
admiratiōe convenit tam homo grā Logici sive inferiorum huius
duo convenire etiā inter se admiratiō videlicet et omnis
Logici iuxta axioma quæ sunt eadem uni tertio subiectis
inter se pōtē autem erit melior terminus discussa bene
religione & terminū significatione ex illorū deficiēti homini
proprietas generis repugnant hinc: Nam hac melior usque
atq; ipso ex utroq; adificanda relinquo ad iungatq; quoddam
de syllogismo sophistico

Articulus IV

De syllogismo Sophistico

Sophisma vocat a Sophia syllogismi fallax aliquot verē pōtē pōtē

proferens et Sophisma idē ē soli quod agere vult sapiens
vult autem fallacia vel ex parte materia vel ex parte forma
ansit defectus ex parte forme appropinquat potius ex ista gra
hactenus tradidi mihi super ē ut causas defectuum indicent quae se
tinent ex parte materia haec huiusmodi quidē fallacia de
prehendit vel indicatione vel extra dictionē.

Fallacia dictionis quin duplex ē prima ē aquivocatio quae
Sophista utitur velle nomen sub diversis significacionibus pro
ferentes ut omnis canis latrat aliquid fidei caute per canis
ergo aliquid fidei caute latrat

Secunda fallacia ē amphibolia sive oratio habens duplicem
sensum ut omnes Domini sunt honorandi hoc canis ē Do-
mini ergo hoc canis ē honorandus. fortia oratio ex compositione ut
si dicat possibile ē dormientem ambulare ergo possibile ē ut quis
dormiens ambulet ubi vides concludi ambulationem pro eodem
tempore quo quis dormit cum antecedens loquatur in sensu diviso
sive de quovis tempore quanta loquatur ex divisione ut si dicat
quod ē album non potest fieri nigrum hic paries ē albus ergo hic
paries nō potest fieri niger ubi Sophista loquatur de sensu compo-
sito videlicet quod eodem tempore quo aliquid ē albus illud simul
et semel nō potest fieri nigrum et fallaciter consequentia infert
in sensu diviso.

Quinta fallacia dictionis oritur ex accentu
aut variatione spiritus lenis vel asperi ut qui venat lepores in
digeat canibus Dico genus venat lepores ergo digne res indigeat

sanctus septem modis fallacia extra dictionem deprehenditur
i fallacia accidentis cum id quod predicatur tantum accidentibus
convenit tribus subjectis afflictiis homo est species sed homo est
animal ergo animal est species id fallacia oritur ex dicto secundum
dum quod ad dictum simpliciter ut si dicas Ethiope est albus ergo
habet albas manus ista oritur ex ignorancia Ethiope est albus autem
dicti argumentatio illa quae admittit cogit duo contra dictoria
prostantur fuerint appaerentur contra dictoria dicti Ethiope
Sophistice et qui tunc non advertit dicti ex nomine Ethiope ut si quis
dicat studere se dicti Scholam non studere dicti recreationem infantis
philista ergo studet et non studet quia oritur ex petitione principij
id videlicet idem probat per idem ut si dicas arborem sentire gratia
est animal et arbor est animal quia sentit quia fallacia con
sequens in syllogismo hypothetico de quo supra dixi ista fallacia oritur
ex non causa ut causa quando conclusio falsa adferitur premissa quae non
est causa ut inter philosophos sunt non ultimati ergo Philosophia est mala ^{denique}
fallacia oritur ex plurium interrogatione quasi unius resolutione sic quoniam
Sophista sunt ne Reges honorandi si respondens ita Sophista inter
ergo Tuliam Hippocratem honorandi si negas Reges esse honorandos
respondet ergo Constantinus magis non honorandi quare ut inter
rogationis fallaciae videtur diversim respondendum erit et hoc pro
dubitantes Sophistarum fallaciae dicta sufficiant facit hoc etiam
dura barbaria praeceptorum ut eas non tantum per unum verbum
Sophistia sed et religio ista cursum invehit praefertim
Sophista Demones sub ultima de aeterna vita disputati
one caveamus quod stultissime

APPENDIX

Quarunda[m] vocum Philosophicis admodum
familiarium explicatio

habent in multis Philosophis terminos quibus inter discurrendum utitur.
Pro alijs frequentibus vocum notitia cum proximè utilitatis ad
frontem statim Dialecticæ necessaria disceptationibus accedat plerumque
aut parum usum et explanationem summiis amittere.

Occurrit autem primò vox illata materialiter et formaliter
Sed supragrog inspecta sunt mentis circa gram nota tripliciter
aliquid materialiter accipi primo quando terminus sumitur
pro se ipso et non pro suo significatione ut si dicas animal
vox constans litteris animal significat materialiter secundo
materialiter dicitur aliquid accipi cum aliquid concretum seu
Philosophicum seu Metaphysicum pro subiecto et sola concreti mate-
ria accipitur ut si dicas albu[m] est dulce in gra[m] Bronco dulce
non de albedine sed eo tantum quod est albu[m] lacte v. g. predicat
et sumitur aliquid materialiter quando duo ratione distincta
accipiuntur secundum esse reale quod habent a par[te] rei ut si dicas
resibile est rationale quod in se ipso materialiter tantum verum est et
totidem modis hoc formaliter accipi potest primo pro formali
significatione termini V. g. animal est primus gradus stationandi
vel pro forma concreti ut albu[m] est dissolutio v. g. quod
enim lac V. g. visum dissolvat habet hoc ab albedine tanquam
a forma ista quando res accipitur secundum formalem conceptum
rationis ut si dicas resibile non est rationale in se ipso formali

vera erit proposito videretur materiali falsa
frequentius item Philo utitur particulis intrinsecis et
transcendentibus replicative specificative intrinsecum et
transcendentibus quod est a forma intrinseca cum vero id procedat ab
intrinseca circa se ipsam res extrinseca se non movet
Sic lac dicitur intrinseca esse album ob formam albedinis sibi in
viciniam inherentem lac visum autem denominatur extrinseca visu
quia id habet ab oculo meo circa lac occupato.
replicative fere idem denotat quod forma liter specificative
autem idem est quod materialiter sic album quia album fere replicative
active sumptum dicitur esse dulcis gregatim visum specificative autem
sive formaliter pro eo sumptum quod est album sic lac v.g. specificative
sive sumptum dicitur esse dulce per se quod est sibi velint esse per
tunc implicitum et explicitum in actu exercito et in actu sig
nato mediate et immediate per hanc distinctionem ut sumptum
esse ostensum cum de termino actum est implicitum namque dicitur
quod oculis explicitum idem quod aperte propositum in actu
exercito dicitur aliquid facere vel cognoscere cum implicitum
quid facimus vel cognoscimus sic quod Legis laboris propositum hanc
quod dicitur Legis laborem contemnere in actu exercito quod
si hanc nullo optinere eum sentit curare patet et differat
dicitur Legis laborem contemnere in actu signato mediatum
aliquid dicitur esse alteri cum inter utrumque aliquid mediatum inter
facit immediate vero dicitur cum nihil intercedit sic visus

7
dicitur medietate tangere parietem quia inter utrumque parietem
mediant colores in quos oculi feruntur.

queritur etiam quid significet per se et per accidens totaliter
et adaequate partialiter inadaequate et secundum quid. Dicitur
quid significet esse in recto vel esse in obliquo. Per se per
talis dicitur quando vel habet ab exigentia naturae et per se
convenit homini esse quantum esse coloratum quod si per alia
qua fuerit ex solo eventu talis dicitur per accidens sicut ha
bere. Sic homini convenit per accidens esse musicum. Logico per
accidens convenit esse in se in aliquando tamen per se taliter
accipitur debemus alibi.

Totaliter et adaequate res dicitur esse talis quando paries. Ubi
Secundum omnes suos partes et alibi quod si secundum aliquas
tantum partes res fuerit alba dicitur talis esse partialiter et se
cundum quod hoc est res dicitur albi secundum quod partialiter
et adaequate secundum quid. In recto significat illud
quod debet aut potest explicari per casum rectum sive per nomi
nationem hoc homo in recto significat animal et rationale quod si
quis interroget quid sit homo respondet per nominationem animal et
et rationale in obliquo autem significat illud quod debet explicari
per casum obliquum tunc si quis interroget quid sit apud album
est paries habens albedinem ideo hoc albi in recto dicitur pa
rietem in obliquo albedinem.

Quos denique quid sit contineri formaliter virtualiter eminenti

potentialiter absolute incommuni ut sic quod sit idem predicari
ut pro et predicari ut pro. De contineri formaliter, n altero idē
ē ac recipi in altero formam inter se. eam autē intelligi prope
tionis sic ignis dicitur formaliter calidus partes formaliter alby
quia ignis parit calorem albedinem velut formam in se continent

Virtualliter contineri idem ē ac posse produci sic omnis causa
continet suum effectum aqua calida continet virtualiter frigus quia
illud in se potest producere. ē eminenter autem contineri dicitur
illud quod perfectiori quodam modo cause includit et potest pro
ducere sed Deus creaturas continet eminenter quia earum perfectio
nes modo quodam perfectissimo deum in perfectionibus inclu
dit potest eas producere sic etiam omnes effectus continentur in
suis causis adivocis autem in sole g. propter quod enim quod sol
autem possit producere ad huc multas alias sed perfectiones con
tinet autem nullatenus concessis

Contineri potentialiter idem ē ac posse cum illo identificari
per modum totius potentialiter significans contineri in se ideo

Absolute incommuni secundum se ut sic significans prout
aliquid convenire subiecto in certo quodam statu ut pro pro se habet
absolute incommuni secundum se dicitur rationalis in alio alby
nā albedo in convenit homini essentia aliter vel in statu universi
stati inter dum tamen absolute idem ē ac simpliciter sine com
paratione facta philosophice dicitur absolute et simpliciter. Doctus
quia habet doctrinam suo statui congruentem licet comparati
one facta cum theologis inter doctos recitari in meritis

predicari ut quod dicitur illud quod in se habet formam
 propter quam tale dicitur sic intellectu dicitur intelligens ut quod
 habet enim in se intellectum tamquam formam propter quam
 illi hac denominatione convenit ipsa vero intellectus quia dicitur
 et forma quodam intellectu idcirco dicitur intellectus intelligere
ut quod quamquam et hac denominatione ut quod in vero supra
 totum suppositum cadat atque ita homo totus dicitur intelligens
ut quod intellectu vero dicitur intelligere ut quod,
 plures huiusmodi homines indecussu Petri explicita
 bina in se satis est obvia huiusmodi magis necessa-
 rio prohibere

A. M. P. G.
 Sacerdote Petrus Hoxed.

6. Decembris alioquin

CURSUS
PHILOSOPHICUS
TRIBUS PARTIBUS DISTIN-
UNIVERSAM
ARTIS LOGICAM, PHYSI-
CAM ET METAPHYSICAM
EXPLICANS

Traditus.

*Reverendo ac Doctissimo Patri Joanne Hancke
A. A. L. L. & Phil. Doctore, nec non in hac alma universi-
tate Olomucensi Professore Ordinario.*

Exceptus. à.

*Perillustri ac Generoso Dno Joanne Adamo Pelssca
Equite De nova civitate. A. M. D. C. L. X. X. V. 333.*

LOGICÆ ARISTOTELIS
PROOEMIUM.

Duxta olim Philosophia gens ex hisse Philosophia eferunt aut
Anaxmandri doctri na pro mulgetu quod Conicunt vocat ab
belem anaxmandri praeceptum ex forma oriundum, alterum
Pythagora suam debet continuatione quod in Italia pso met
Authore Pythagora mirifica dilatum e unde et Philofo pto
di gens Italicum dicebat, Anaxmandri schola Platonem ene
dicit Plato Artem Phyrum omnium principem atq antefay na
nuam huius profunden doctri nam Europa fere universa suis
Academijs praelegit nec sine mirabili Divina providentia anu
totes suppressa ad nos usq huius pervenit nam heres stis bib
liotheca theophrastus ut refert Plutarchus scripta ejz legavit Me
leo qui secessum famosam tro adis urbem hanc deportavit Me
lei haeredes ibidem subteraneo meatu de se derant ne Egyptij
Reges bibliothecis erigendis huius studiosissimi thesaurum hunc
eriperent.

Post multas animi annorum decedes hos libros repositos in gratiam
vel ut ab exilio revulset a Pelio ^{fuji} capto autem pira eo in
modum etc.

in pradam cesserat Lucio Sila qui Roma eiq. veluti in triumpho du-
xit atq. ita Philosophia graeca ad Romanos inter spolia bellica
transiit paulo ante monarchia initia demum post anno salutis

Saraceni in Coenam Siciliam aliq. mediocris maris ora
elasi multos secum paginatos libros abstulerunt quos varia
Saracenorum schola in arabicam vertere linguam eisdemq. per
dubios Arabes translatores ibidem explicuit Averres interpre-
ta Arrium primus

Apu'd Latinos autem per sex centos interim annos suppressum
languebat Philosophiae studiū ad Frederici 2 imperatoris abili-
tate qui rebus contra Sultanū belliciter gestis facto decem
annorum Armis pacis magnis sumptibus ex Arabica in Latinā
curavit linguam verbi potissimos Arabis ingenij partib. fecit
antiquum sapientiae studiū in Romano Imperio reflorescere
quod auersum deinde profuga quidam graecorum reliquia
post-evessam anno salutis millesimo quadragem

per mahometem secundū a gentib. rursus Phia Arabis in tanto
conflagrantib. verbis incendio conservata Italia reuerba fuit
hanc Latinitati de natum plurimis doctissimiq. illustrarunt
commentat. scriptores varij n. sine magna discrepantium sen-
tentiarū varietate dum quisq. sub uno verborū in voluero
aliū atq. aliū sensum cominiscit unde multipliciter Phivum
Christianorum schola exorta sunt Somnitarū Scythiarū nomi-
naturū ego inter tam incipiens via anfractu ita exilantandū
aggredior

agrectior Artum ut nulli me tam firmo adstrictu necu velim
quon ab eo quandoz liceat deviare ubi ponderosior suaserit
ratio adsequendum id quod Deo Scientiarum Domini felicitate
evenire jubeat ad cuius Majorem gloriam immaculate semper
virginis cultumq; venerationem hunc Sorianis industria le
borem imo omnes solis vite conatus etiam etiamq; meum velim
dirigere

PARS PRIMA

De Philosophia Aristotelis Rationali

Inforsam diviset tota Philosophiam suam in rationalem videlicet re-
alem et moralem rationalem agit de rebus quales ad actus rationis
referuntur. Sub qua continetur logica realis agit de rebus secundum se,
in operationem intellectu sub hac continetur Physica Mathematica et Me-
taphysica moralis agit de rebus ad actus morales relativi. Logica
Artes in libro explicat predicamentorum de in his prælatione libri
de priori et posteriori resolutione item libro topiarum et elenchorum
prout aliquam in summis mentionem facimus nos priusquam ipsos
Philosophi libros explicemus præceptis aliorum morum sententiis aliis
primis Logica præliminariis examinabilibus

TRACTATUS PRIMUS

Prolegomena Logica continens

Prolegomena seu præliminaria dicimus quæ ad maiorem facultatis ra-
tionalem præmitti solent.

CAPUT PRIMUM

De origine Divisione Eviditate Evalitate

Necessitate utilitate Logica Logica nos.

Logica nomen obtinuit quod sermone indicat aut subsonat
occupat enim hac circa actus in intellectu et modum tradit formam in
terminis in statuendi quam vis vero olim inter Dialecticam et Logicam
diffinguerent Philosophi nam dialecticam vocabant facultatem solam
discutendi ea probabilibus quam octo libris topicorum comprehendit
Aristes per Logicam autem intelligebant solam artem demonstrandi
nunc tamen promiscue tota ars discutiendi vocatur aliquando Dialectica
aliquando Logica. occasione huius inquiram nunc hunc
ritus qua ratione primum scientia artesque reperte sint. secundo
afferam varias earum divisiones istis examinabo an logica sit
scientia an ars an utrumque an absolute reliquis adferendis ne
cessaria quomodo in actibus intellectus arte diffinietur et fluat

PARAGRAPHVS I^{us}

Vnde primum Scientia Artesque Orum Traxerunt

Scientia latissime sumpta dici potest. firmamentis cognitio strictius
dici potest mentis cognitio certa propter predicati et subiecti con-
cordiam cum aliquo tertio strictissimam autem scientiam grauius
admodum propter Philicis consentit defendit Aristes primo posteriorum Cap:
undecimo ubi inquit propriissimum est genus sciendi rem per causam
cognoscere similia habet secundo Metaphysicorum Cap: 2do in fine
hunc nos sive putamus cum causas cognoscimus unde Aristes scien-
tiam actuellem sapientiam habita autem autem primo posteriorum
Cap: 2do vocat habitum per demonstrationum acquisitionem.
Eodem modo ars late sumpta dici potest cognitio modi clare
aliqua facienda artem autem stricta sumptam defendit Aristes
libro 1°.

lib. sexto Cap. qto an omnis circa fabricationem versatus et circa inventi-
gationem et speculationem promodo quid erit sent. quo esse possunt et
possunt. ibidem describitur artem habitationem efficiendi ubi et ars et habitus
vera cum ratione effectus sit idem quoniam ergo promodo huiusmodi scien-
tia artesve primis inventa sunt. communis facy fect omnem
nino scientiam Adamo omnium mortalium probo parenti a Deo opti-
mo maximo infusam esse quam deinde filius et nepos erudiendo post-
ritati transfudit ita Divus Thomas una parte questionum nonagesima
quarta Articulo 2 nam sicut primus homo creatus a in statu perfecto
quo ad corpus ita constitutus debuit in statu perfecto quo ad animam
at proinde optimis quilibet artibus et disciplinis imbuere perfectum
cum caput caetero non constitutus sit proos gubernare et instruere
debuit. doctrinam ab Adamo traditam fidei Enoch et Lam-
beris commiserunt ut eruditi ex ipsos. habeoorem Caldeorum
Arabum fontibus opendit Polyglottus Cyrcherus in Bibliotheca Pam-
philio. lib. a cap: a et nominationem de Camo Nami probo filio im-
probo refert Author historia Scholastica super lib: genesis in caput
vigesimo nono per eum videtur et magiam eliam et septem
liberales artes septem aeneis totidemque latricis columnis incisae
contra duplex orbis periculum et gravem excidium quod li-
melius eadem habet Divus Augustinus lib: 18 de civitate Dei
has artes exacto delubris fectus denuo libris consignasse mator
no hoc a Caldaico idiomate ex arabis ut Author Epitome mican-
dulandi qui eos post tot seculorum ambages ad se devolutus
esse gloriatur quasi vera sunt suam debent artes propagati onem
Camo qui

lamo qui et Zodo apud Caldeos dictus est utut sit colagiam in propria
temporum Logica respiciere Graeci famosissimi praefectum trium
viri Socrates Plato et Aristoteles quorum primus definitionem secundum
divisionem argumentationem tertius adinventum esse creditur

Modus inventionis omnibus Aristotelibus cum Logica est communis
per experientiam namque diuturnam observarunt majores nostri
qui actus bene explicarent naturam rei quae in ^{idem} quibus bene et
Legitime concluderent quod non observatis erroribus et defectibus
in hac vel illa operatione peragenda. comiti solitis concinnarum
regulas et precepta quibus instructi deinceps homines similes er-
rori caverent quae preceptorum collectio ars dicitur unde Aristoteles libris
de Meteoris capitulo primo sic autem ars ingreditur cum multis
experimentalibus conceptibus una de similibus universalibus opinio fiat
horum deinde praecognitionem a priori investigarunt experientia regum
ante traditis demonstrare eorumque quod bene forent et legitime causas
redderet sic orta est scientia pro qua scientia stricto sumpta est certa
et videns rei per causam cognitio.

Dico omnem scientiam stricto sumpta necessario esse conclusionem
unde ab alijs sic definitur scientia est cognitio certa et evidens deducta
ex premissis certis et evidentijs probatur a se ipso omnis cognitio prodi-
cati de subiecto propter predicati et subiecti connexionem cum ali-
quo subiecto hoc cum medio termino est conclusio sed omnis scientia
est cognitio predicati de subiecto propter connexionem cum aliquo alio
ergo omnis scientia est conclusio sed de hoc ulterius intra.

Dices ponamus aliquem Logicum qui didicit olim duo contraria
non posse esse simul vera nunc autem medij homini oblatum esse
sic argui:

Re argumentor inferio nullus qui oblitus est medijs termini retinet
formaliter conclusionem sed aliquis retinet scientiam quod oblitus est
medijs termini ergo aliqua scientia non est formaliter conclusio De
admitto casum sed despingo minorem aliquis retinet scientiam
habitualem qui oblitus est medijs termini C. retinet sed non actu
aliam quod oblitus est medijs termini De Miram grandis functione
ex paragrapho sequenti percipies.

Obvies cum veteribus academicis Pyrrhonicis et Empiricis hunc Paragra-
phum esse de subiecto non supponente ergo supervacaneum R. Plat. nullo
modo scientia ergo hic Paragraphus est de subiecto non supponente R. Plat. omnis
scientia debet constare premisiis certis et evidentibus atque exemplis si
erit sine processu in infinitum regnum quia haec premisse terminabuntur
per novas premissas demonstrari et sic in infinitum ergo nulla deus scientia
De alijs premissis dari persensatas et per se evidentes ut sunt prima prin-
cipia in quibus consistit intellectus et enim omnino impossibile est omnino effe-
ctionem ut ait Arist. lib. 1. q. Metaphysicorum Cap. 1. in infinitum non
progradere quare nec hoc modo effat demonstratio cogniti facit et
quod in forma respondetis usque ipsa prima principia sunt acquisita per
inductionem et experientiam a sensibus factam sed quod acquisita per
inductionem et experientiam a sensibus factam est infallibile ergo prima
principia non sunt infallibilia Minor pars sensus non sunt infallibiles sed
fallaces ergo et id quod acquisita per inductionem a sensibus factam
De quodam principia esse anima congenita ut praedictum est vel non est
omne totum est magis sua parte unde intellectus indegon datus ab in-
ductione est fixissime adheret acurum terminorum conceptionem clare cog-
noscentia.

cognoscit alia deinde principia ex his evidenti ratiocinio deduci patet
illud duo contra dictoria non possunt esse simul vera: unde neganda est
iustitiae maior. De secundo etiam principia per inductionem agnoscenda
esse infelicitia licet enim singuli sint falaces omnes tamen simul
sumpti adhibito accurato et longo plurimorum ^{au} doctrinarum hominum
examine non sunt falaces sic cautus in agro oculo fractus agnoscet adhibito
factu max falacia visus deprehendi.

PARAPHVS 2us

Divisiones Scientia
Dicoi Paragrapho antecedenti duplicem ab Aristotele scientiam explicari
unam actusalem aliam habituatam unde prima scientia in se habet di-
visionem in actusalem videlicet et habituatam Actualis scientia vocatur
cognitio illa certa et evidens per actum aliquam evidenter cognoscit proprium me-
dium hominum, Habituali illa quae post conclusionem elicitam in mentem non sit
mentem illuminat quamvis multis terminis jam memoris existerit sic de factis
certi manemus de probis quae olim legimus demonstratas licet modico deinde
prata sunt in recedens amplius quam primo autem dubitare in eis primum fuit
vixit ne illa demonstrata nec ne tunc dubitamus etiam de ipsa propositione
aliquando habituali scientia pro ipso accipitur habitus ab actibus relictis
notandum enim est quod post frequentes actus et diligens argumenta non deinde
sintendi idem est de actibus reliquis ex orbitum permaneat in intellectu
qualitas aliqua quam habitus dicitur (Sive proprie sive improprie dicitur)
et per hanc qualitatem ex habitu et prompti evadit ad operationes
similes

Dividitur Secundo scientia in totalem et partialem. Totalis est scientia
omnium actuum vel habituum aliorum. Scientia Partialis est una
particularis.

particularis habet vel conclusio scienti sua, dividuntur tunc scientiam
nonnulli scientiam in speculativam et practicam speculativam tunc
subdividunt in pure speculativam et mixtam eodem modo practicam
subdividunt in pure practicam et mixtam quae divisio si de actuati
solum et potestati scientiae procedit male est opendam enim intra ex sua
ratio impossibilem esse actum scientiarum qui sit pure practicus.

Dividit quarto scientia divisione tamotissima in scientiam propter
quid et in scientiam quia scientia propter quid solet appellari scientia quia
ori cum res demonstrat per causam scientia quia solet appellari demon-
stratio in posteriori cum res cognoscitur per effectum.

Dividit quinto inter cetera nonnulli quinto ex parte scientiam in activam
factivam et speculativam sed Artes quinto Mixtum esse ubi haec divisio non
affert de scientia latissime sumpta sive de omni cognitione loquor quae per
aet hanc divisionem cognitionis bene sit iuxta rigorem dialecticam et strictam
quia divisio haec non est immediata quod probetur quia activum et factivum ha-
bet supra se genus de objecto operabili quod genus operabilis immediate spe-
culativo in se dividitur legitimam cognitionem dicat: alia est cognitio quae
de objecto non nobis operabili alia cognitio quae non de objecto non nobis opera-
bili et hunc coincidit cum distinctione tertia dividit sexto scientiam in
subalternam et subalternatam subalternatam quae videtur multum principi-
piis et cuius objectum subalterius scientia objecto tantum unius sit
et continetur sic musica licet subalternata arithmetica arithmetica cali-
cuius scientia subalternans sic optica subalternata Geometria quae
optica cuius principii sunt Geometrici et pro objecto habet lineam visuale
per continetur sub objecto Geometria quod est simpliciter linea divi-
ditur deinde septimo in scientiam indusam et apertam infulat per
in Deo mira:

Ad hoc miraculose confectis aquisita pro frequenhi labore et excubatio com
paratq: precorem habuit Adam et n' multos alios novi testamenti sanctos ha
buisse credibile e aquisita in omnibz academiis suis salubris invenit
in gra generali omnium scientiarum divisione facit quoq: divisione
Logica colliges

PARAGRAPHVS 3^{lus}

Anglogica Sciencia

Logica dicitur ^{Anglogica} ~~supra~~ eo communi omnium sensu qui probationem indige
nam apprehensi rite terminis quid per Logicam intelligat illico patet
salubris eam in paucis esse hominibz familiarem. Ego Logica fa
cultas sive facultas quidam intellectus nostri ad res per se et sine
errore definiendi dividendi et de illis argumentandi aquisita pro
oratio seu doctrina differendi quotidianis autem experimentis com
peritur habemus eos qui utique rudis olim difficultate et n' semper
optime concludentem efficiunt discursum postea regulis et praeceptis
Logica congruenti instructi ex evidentibus praemissis evidentem in
ferunt conclusionem faciliusq: ac sine errore argumentantem
datq: ergo aliquid intellectui nostro super aditum quod illi j' vel illi
operationes dirigat ut certo quodam et infallibili modo veritati
indegat et hoc vocamus Logicam habituatam quam per frequen
tos actus definiendi dividendi et arguendi comparant homi
nes hi praemissis Ex nunciat

Dico Logica e sciencia Probans Mariva e dicenda sciencia qua
objectu suum cognoscit per causam sed Logica cognoscit objectu
suum per causam ergo Logica e sciencia Major certa ex defi
nitione minor probans. objectum Logica e illud circa quod versatur
Logica scilicet

Logica sed circa quod versatur Logica illud cognoscit per causam demonstrat
enim illud a priori et huius infalibilem rationem reddit ergo Logica cognoscit
obiectum suum per causam quod autem Logica obiectum suum a priori demon-
strat et huius infalibilem rationem assignat patet ex innumeris Logica obiectis
demonstrat enim Syllogismos perfectos semper recte concludere ideo quia
alioquin principia illa lumine natura nota dictum de omni dictum de nullo
quae sunt eadem uni totis sunt eadem uni in parte falsarent demonstrat et
quod definitio esse debeat clarior suo definito quia omnis oratio in
noti manifestativa debet esse clarior manifestato demonstrat item cur
duo contra dictoria non possint esse simul vera vel falsa cur contraria possint
esse simul falsa non autem vera cur ex puris negativis et particularibus
propositionibus nihil sequatur ergo Logica omnino est scientia.

Obicitur primo Logica comprehendit libros topicorum sed in libris topicorum
multa sunt incerta et probabilia tantum ergo Logica non est scientia
hinc De primo non requiri ad rationem scientiae ut omnia sint evidenter
alia prae geometriam forte nulla clarior scientia De secundo Logica
non ut agentem de syllogismo topico seu probabiliter affe scientiam quia
de eo non agit modo probabiliter et incerto sed evidenter et infalibiliter

Obicitur secundo instrumentum scientiae non potest esse scientia sed hoc
quia est instrumentum sciendi ergo Logica non potest esse scientia
contra magister Boetius secundo metaphysicorum textu decimo quinto agit
absurdum esse simul quod scire scientiam et modum sciendi ergo De primo
Logica non esse proprie instrumentum sciendi nisi figurate loquendo
accipiendo effectum pro causa quia Logica tantum tradit et praeparat
instrumentum sciendi De secundo negando maiorem autem effectum
et causa non possint aliquod praedicatum participare utriusque commune pro
et scientia act.

Scientia ad Authoritatem illius. Et cum solū dāmus praeceptum
illorū consuetudine quia omnia simul volebant adire.

Explicit contra secundam. Item instrumentū artis nō potest esse
ars V. g. penicillus nō potest esse ars pictoria ergo instrumentū scientiā
potest esse scientia Et negando consequentiam disparitas 3 quia penicillus
V. g. instrumentum pictoriū nō opz cōtrariū opz autem cōtrariū nō potest
esse ars vel scientia quia omnis ars vel scientia debet subiaceri intellectui
at vero instrumentū sciendi potest esse ipsi acti rationis.

Obicitur tertio. Scientia debet habere objectum necessarium et inmutabile
sed Logica nō habet objectū necessarium et inmutabile ipsa enim objectū
habet consequens tantū quod fiat ab intellectu ut videlicet 3 postea
ergo Logica nō est scientia Et distinguendo maiorem omnis scientia debet
habere objectū necessarium quo ad essentiam sive pro dicata essentia
C. Maiorem debet objectū habere necessariū quo ad ^{essentia} essentia et Maiorem
Aliā sola cognitio demonstrans Deū esset scientia quia clausula
Iy circa objectū necessariū exceptis quod nemo dixit fuisse ergo ad
inmutabilitatē objecti quam requirit scientia ut predicatū semper et
essentialiter conveniat subiecto quod requiritur in Logica nō 3. Illogismo
V. g. demonstratio necessariū convenit generis scientiā licet Syllogismus
nō necessariū existat. Item contradictoriū necessariū convenit quod nō possunt
esse simul verū aut falsū licet in necessariū consistat contradictoriū pro res
unde Logica habet objectū necessariū quo ad conexiōnem predicati cum sub
iecto licet objectū nō sit necessariū quo ad existentiā.

Obicitur quarto. Omnis scientia debet objectū suū repraesentare tanquā
Sciētia Logica nō respicit ut Sciētia sed potius ut operabile ergo Logica nō
est scientia. Probet minor. Objectū Logica 3 modis sciendi ut videlicet 3 per se
sed Logica modis sciendi nō respicit ut Sciētia sed solum tanquā demonstrationē
illius sed ut operabilem ergo Et cum distinctione et dico nō respicit quod
objectū suū ut pure Sciētia respicit tamen ut practice Sciētia unde
Logica est Sciētia.

Logica est scientia practica speculativa quae habet objectum practice utile
Obiecta quibus Logica magis est definitiva et dividenda arguuntur solum de finibus
dividenda arguuntur et tantum operati in se seu cognoscere rem per se
ergo logica non est scientia hac obiectio viam aperit elucidanda magis con-
clusionis et declaranda quo videlicet respectu Logicam artificiatu dicitur
non esse scientiam sed ergo

PARAGRAPHVS IV

Logica in quantum ubi praeceptis non scientia

nota iustitiam Logicam solum a selem et utentem dividi docens Logica vocat
illa quo tradit modum definiendi dividendi argumentandi scilicet et
alijs scientijs regulas praefinit utens vocat illa quo obiecta praecepta ergo
quod et hanc normam in genere traditam esse sua materia applicat
dicitur quo modum sciendi sua materia applicat ut cum definit syllogismum
quod speciem analogam: nam cum alia scientia praeceptis utitur Logica
dicitur Logica utentes secundum caput obliquum in rationem Logica utentes ratio
et quia reliqua scientia in suis partibus Logica cum autem Logica dividat
in docentem et utentem vel ut in partibus sibi subiectis non possunt dici Logica
utens alia scientia quam quoniam improbabilitate omne alij materiam
continuantem spectare velint ad Logicam quo ad formam ratio
illorum quia ad nullam scientiam possunt spectare ratione materiam
cum scientia debeat esse de re immutabili ergo spectant ad alij
quam ratione forma ergo ad Logicam et huc ajunt respexisse Aris-
totelem topicorum cap. 2 ubi dicit proprium esse Dialectici ex quo cubi
liber disere in quocumque materia
Hae distinctione posita probo nunc conclusio huius Paragraphi
practica Logica utens quae utens formaliter et respectu licet ut accepit
in cognosc.

11
nō cognoscens sed efficiens pro cognitum sed quod nō cognoscens nō potest
esse scientia ergo logica utens quia utens nō potest esse scientia pro totali
Secundo si logica utens quia utens efficiens scientia etiam omnis logica
utens quia utens siue specificative sumpta efficiens scientia atque consequens
et saltem ergo et antecedens probatur major si homo quia homo siue reduplicative
sumpta effectus doctus etiam omnis homo qui habet effectus doctus ergo similiter
si logica utens quia utens effectus scientia etiam omnis logica utens quia utens
effectus scientia quia utens nunc etiam minor videlicet nō omnia logica utens
hum specificative sumpta efficiens scientiam quia quod nō capax est doctus
nō potest esse scientia sed ut et applicatus proceptorum in materia pro
bilitate nō potest esse capax est doctus ergo ut et applicatus proceptorum
in materia probabili siue colligitur logica utens nō potest esse scientia
accidit tamen ut utens quia utens siue specificative sumpta sit sci
entia quia idem est habitus docentis qui utentis quod probatur quia nullus
habitus practicus potest tradere modum operandi nisi inclinatus sit ad
operandum logica saltem particulariter est habitus practicus tradens mo
dum operandi ut videlicet ergo inclinatus ad operandum siue ad op
rationes ipsas quae sunt logica utens deinde idem supra est logica
docentis et utentis actus hinc scilicet bonam ac conformem procepto
logicae definitio est oratio explicans naturam rei propter et obiectum
tam utens siue proceptorum logicae doctus

Ex dictis colligitur Logicam tantum efficiens scientiam in quantum docet et pro
cepta expedit et utentem proceptorum inquantum habet a priori demonstra
Logica docens semper grandis nomen actus operis cum videlicet Regu
las praefinit solae inductione probatur unde logica ante omnia lingua
nō fuit scientia sed tantum ars liberalis quia procepta argumentandi
vix per solam inductionem et experientiam probantur et hinc placet
definitio actus

Definitio Artis conveniebat Artes autem primis omnium hac præcepta à pri-
ori demonstrant Logicam scilicet esse scientiam.

Artes cum Logica fit ars liberalis ubique genus quid ab artibus mechanicis
diferat. Et mechanicas illas dici quo versantur circa viliores materias
liberalis autem versantur circa materias nobiliores inter quas primū in
rebus Locū Philosophia rationali dederis quod illa versantur circa nobilissimos
intellectus humanos atque vel melius dicere artes quasdam ideas vocari liberales
quia conjectam sibi habent scientiam et sunt denominatae scientia

habent autem varia solum ab authoribus dividi. ^{trium} Combricensis quæstione
secunda. Secundo. Solennem divisionem erunt va. Artes in activas et
factivas factivæ sunt quare operatio Logica transiens hoc non manet in
ipso operante sed transiit in eorum exteriora. activæ sunt cum operatio
sive terminus productus manet in ipso operante quod et Logica coram
nisi hanc divisionem insinuat Artes y Metaphysicorum caput omnium
divisionum humanarum solennissima et convenientissima in libris et statisticis ubi
nisi classis numerant partim y his duobus versantur expressas.

grati. Artes: Logi: Aristoteli: metaphisicis: geometris: astronomis:
Linguarum: ratio numerum: bonum: frequentia: astronomia:
agrorum: vine: melle: nautica: virtutis: historia: fabulæ
Rursus namque arma: rates: vulnera: lana: faber, y

quædam ex his nobiles ut venatoria militaris nautica unde nauticis
iam discessit artes in nobiles et ignobiles

Obice contra probationem secundam. Consonis huius posita est definitio Logi-
cæ autem materialiter sumpta semper est Scientia ergo secundum prædictam pro
conclusionem adjecta nihil arguit probationem Antecedens Logica utens involvit
for materialiter docentem nec enim possum uti præceptis nisi tradita mihi
sint præcepta nec aliquid possum adferre nisi sit qui docet ergo si Logica
docens semper est Scientia etiam utens quæ utens semper est scientia
Et primo etiam Logicam docentem non semper est scientia. Et secundo
describendo de. Logica utens involvit formaliter Logicam docentem in
obliquo involvit in rebus N. N. et N. C.

Paragra.

PLACBAPHVS V

Quibus sit Logica

An pure practica an speculativa an mixta
 Primum ad questionem hanc respondendum quodlibet nullo auctoritate com-
 planare quod circa vocem practice existant

Thomae nullo putant solas actus morales virtutis esse practicos scilicet intellectus
 actus intellectus vult esse dicenda practicum unde questionem quod in prologo practice
 vocat actus intellectus potentia ab intellectu naturaliter superior intellectus
one naturae sit conformiter rationi recte ad hoc est actus practice

secundum nullus actus intellectus debet dici practicus seu objectus actus practici
 Fundamentum illorum a qua nulla speculatio potest esse practica sunt
 enim practica et speculatio sibi invicem opposita atque omnis actus intel-
 lectus et speculatio ergo nullus actus intellectus est practicus debili argumen-
 tum distinguendum enim maior nulla speculatio est practica respectu objecti
 quod speculatur C. respectu practici vi cuius dirigentis sunt alia et haec
 sic cognitio de objecto de necessario accipiente quod speculatur est specu-
 lativa et tamen prout elicitur iuxta praecipua Logica est practica.

magis arguit adiecta pro Scotistis ratio concludentia quod si habet nos ad
 quodlibet impediunt nulla cognitio dirigens alteram facit nos scire ut
 sed ut sciamus atque omnis cognitio practica facit nos scire ut
 operemur ergo nulla cognitio dirigens alteram potest esse practica Mixta
 sic probant nulla cognitio dirigens alteram intendit prout se ut intel-
 lectus cognitioni elicitur sed ut per illam cognitionem recte et sine errore
 licet intellectus perficiatur et recte cognoscatur ergo nulla cognitio diri-
 gens alteram facit nos scire ut operemur sed ut sciamus ergo nulla cog-
 nitio dirigens a practica ergo nulla alia directiva cognitio est
 practica Ex tamen intellectus inferior pro nulla cognitio dirigens ipsum
 practica possent in his omnes esse practica speculativa practica
 videlicet in qua

operemur ergo

videlicet inquantum operationem intrinsecam speculat' in inquantum simul
intrinsecam ut per illam proxime seu cognitionem directam intellectus sine
errore cognoscat. Et secundo ipse recte cognoscere esse op' artis ergo
ipse recte cognoscere potest esse praxis quia ab arte nullo modo infirmis
dicitur. Atque contra omnes ex ipso metaphysico. Tota prima secunda quo
primus quinquagesima articulo 2 ad tertium in ipso similitudine (inquit)
et aliquid per se dicitur cuiusdam operis ubi constructio per se similitudinem
congrue aut op' omne randi vel mensurandi, sicut ut legi et alia
Historiam cum geometria et Geometria et arithmetica in arte repraesentat
Ite qui cum habet speculativum a huiusmodi operationibus ordinant
dicunt per quamdam similitudinem artes scilicet liberales et utiles
sancti Thomae quibusdam locis ubi his adveniens dicitur de speculativo
laque accipere possunt operibus videlicet mechanica practico ad
secundum quod dicitur, prout gratia aspectu illa praxi desinit et.

Dico ex communi Societatis nostra sententia cum Suarez Thoma secundo
Metaphysica distributione quinquagesima q de habitibus sectione 2 de
ratione praxis solum esse id est ut sit actio humana seu rationalis
qualis dirigibilis seu dirigibilis aut regulabilis est per rationem humanam
Sed etiam hic de humana tota praxi de super humana vi dicitur
Teologi ex pra descriptione.

Insuper primo ut praxis sit operabilis a proposito cui in cognitione praxi
tica unde dicitur vocat artes ea quae a nobis fieri possunt Sectione 3
prolematis praxi et ratio est praxi praxis debet fieri ex directione
intellectus intellectus autem non potest dirigere nisi subiectum in praxi
ergo debet esse operabile ab eo cuius in cognitione practica quod si potest.

quod si presentia subiecti in quocumque cognitione practica sit, impleatur
accidens quo minus operari possit ut si solitudo docto absconditum dicitur
erunt quidem cognitiones de tangendis secundum actum solitudo practica
secundum se non autem quod ad subiectum quem admodum est veritate quod
vel principia seu axiomatica dantur nota secundum se non tamen quod ad nos

Inferius 2do ad praxim requiri libertatem quanta in operante ex
natura sua ratio est quia subiectum debet esse regulabile quod autem
nullum habet libertatem sed est natura sua determinatum ad operationem
non potest esse regulabile ergo. unde et ergo debet supponere
per se volentis nam ad illud quod non subiacet imperio voluntatis
nemo potest dirigere. Neutrum enim esset practicum in utroque
requiri ut subiectum sit capax erroris multos enim habuit Christiani
actus practicos qui tamen errant potuit

Dicunt aliqui Quia a bono necessario producit Verbum et tamen bonum
non productiva Verbi est practica ergo ad praxim non requiritur
libertas De prima me iam supra dixisse hinc de humana solus praxi
questionem inspicitur De secundo negando cognitionem productivam Verbi est
practicam non enim omne quod est productivum est practicum non omnis actus
elicitus relinquitur post se aliquid habere et tamen si omnis actus est practicus
ergo non omne productivum est practicum. Satis autem ad praxim ut
^{subiectum}
^{potest} cognoscens sit libera praxi illa voluntas quae in malis ergo
producit non sit libera alius respectu solius voluntatis dantur actus
practici quod absque fundamento asseritur.

Inferius quo ad praxim requiri ut obiectum non hypoteticum sed rationem
quia cognitio practica inclinat ad ergo ut facientem ergo non debet
supponi obiectum existens

Inferius quod

Insuper quarto ab ipso maxime requiritur ut propositio aliquomodo obiecti practi-
cabilis constet ratio est quia voluntas non potest intrare obiecti effectum
nisi aliquo modo proportionat illi ut bonum pro ut videbimus in anima
phica. non sufficit autem et simpliciter proportionat bonitas et appetentia
licet in proportionat formaliter sic ipse actus finis facere bonam definitionem
debet assumere aliquod clarum definitum appetentia dicit bonum ac necessarium
et pro definitione facienda accipere aliquid clarum definitum

Eodem modo supra regitur in nulli pro actu practico modo habendi
expressum per imperativum vel gerundium in dicto Vig: hoc est faciendum sufficit
enim si dicat bonum est hoc facere.

Hic positis facilius est propostum propositum decidere non si agitur de logica
sine habeat tota praxim erit pura practica si habeat pro fine speculationem
erit speculativa prout illud dicitur secundo Metaphysicorum libro 2. specula-
tiva finis veritas practica autem ergo et libro 3. de anima philosophia
habetur qui actus est distinctus a speculativo fine. Omnis enim cognitio ad ve-
ritatem aliquomodo de ordinat quia si in illa veritate consistat dicitur illa cog-
nitio comparativa seu speculativa si autem consistat in veritate secundum
legem proportionis inactivi fine tendat erit cognitio practica nam
sine illa non potest esse nisi operatio quodammodo immanens seu tran-
siens.

Sed videtur aliqui Logica actus pro fine habeant ergo
aliqui speculationem? Tota res pendet de conclusione erit pure practica
an speculativa an practica speculativa in diversis hinc et inde abutunt
vires auctores ergo Concludo hunc Paragrapum et
Breviter si ad singulos Logica actus attendimus i Logica erit practica
practica partim speculativa probat affectio quoad primum membrum
quod videlicet sit practica illa facultas practica quo secundum
quod dicitur actus obiectus sine respectu modo operabili et ut factibile
ab operante considerat hoc fuit Logica ergo Logica est practica
minorem pro.

minore probat logica considerat tres modos sciendi hi autem trii possunt
ca. d. i. c. tione logicarum cognitione ergo logica respicit objectum suum modo
operabili et ut factibile ergo est practica.
Probatur altera assertio in membrum quod videlicet sit etiam speculativa
Ista scientia est iuxta hypothesis etiam speculativa quia aliquot habet actus
speculativos sed logica habet aliquos actus speculativos ergo est partim
speculativa minor probatur quia logica habet aliquos actus quod reddunt
rationem a priori quare V. g. Syllogismus in Barbara evidenter concludit
quare ex probabilitatibus sequatur conclusio pro veritate tantum quare ex meris
particularibus autem negativiis promissis nihil sequitur. aliter hi actus
sunt speculativi quia per se non ordinantur ad opus sed in se sunt operantes
et sic facere et evidenter de bonitate operationis ergo. ~ et hoc
est quod Paragraphus 3. objicitur quod dicitur logicam respicere objectum suum
ut practica scilicet secundum diversos videlicet actus quod in aliis respiciunt
modum faciendi ut scilicet alij ut factibiles. ~ Confirmatur logica
considerat aliquas divisiones definitiones jam factas hi actus spectant ad
logicam etiam possunt esse practici quia superius sunt ergo logica habet
aliquos actus speculativos.

Ex secundo si non est attendendum ad singulas cognitiones sed ad finem
interea fecit per se sibi tota scientia ultimumque perspicit logicam pure practi-
cam probatur quod logica nunquam est dirigere ad facientes bonas cognitio-
nes divisiones argumentationes ergo finis interea sunt illi et ergo
secundum finem quem tota sibi perspicit logica est pure practica videlicet
intra dictum definire. ~ Confirmatur logica non est practica sed
tota est ut alij sciendi modo et in primum de sciendi superius ministrat
ergo finis habet practicum

Paragraphus 4.

PARAGRAPHUS VI

Solventur objectiones.

volunt auctores non nulli inter quos Ariaza Confeca Conimbricensis &
omnes omnino actus Logice esse practicos adeoque Logicam nullo sensu dici
posse practice speculative contrarium huius nobis sum Suarez Vasquez Huius
Tudo qui aliquos admittunt actus speculative alii volunt ex his per
Logicam pure speculativem videamus nunc precipuum argumētum totum
prosum quippe fontentiam stabiliere. Itaque.

Obiiciunt itaque primo contra affectivam priorem ideo Logica practica
sua a priori demonstrat ut dissectione operanti prebeat infallibilem

eius etiam res actus quos superius diximus speculative sed proxime
est eius et illi pre fine habent ergo ergo sunt actus practici. Respondetur
quod magis Logica practica sua a priori demonstrat ut dissectione
operanti prebeat infallibilem per illos ipsos actus quibus demonstrat N:

Ma. ut dissectionem prebeat infallibilem per alios actus L: Ma. et nego
illud. Conas inde enim tantum sequitur quod Logica ex fine quem sibi debet
sententia ultimata proponit sit pure practica in autem quod singuli
actus sint practici quoniam imo impossibile est ut illi actus demonstrativi sint
solum ad apte practicos quod ostendit Suarez in hunc sensum mo. dū si

conclusio aliqua demonstrativa esset pure practica deberet etiam
esse pure practica respectu operantis quod cognoscit hoc est respectu pre
missarum sed impossibile est ut conclusio respectu premissarum sit pure
practica ergo impossibile est ut conclusio aliqua demonstrativa sit pure
practica minus probat licet sit pure practica respectu premissarum
dirigatur ad premissas nō potest dirigere ad premissas ergo respectu

pro i. ff.

promissum est practica. Mirum probat si dirigetur ad promissum dicitur
quod ad effectum suam causa quia promissa sunt causa conclusit omni
ad effectum autem sua causa non potest dirigere dicitur effectus prior sua
causa ergo actus demonstrati non ad promissum non dirigunt ergo non pure
practici.

Obiiciunt secundo actus illi qui dicunt ideo promissa concludentes concludunt
evidentes quia pro sunt eadem uni tertio necessario sunt eadem in
se necessario actus in quam ipse potest dirigere ad faciendum dicitur
Ulogismum demonstrativum ergo actus ipse erit practicus. Ex distinguendo
antecedens potest me dirigere ad faciendum syllogismum per accidens
C. Si potest dirigere per se nego antecedens et N. C. in enim omni
modo non potest esse remota occasio practica et practica sed pro se dirigere
tendit in objectum modo operabili.

Obiicit tertio cum ijs qui logicam volunt asserere per se lativam omnem sci-
entiam intendit ipsam scire propter se ergo omnis scientia est speculativa
pure et nullo modo practica sed logica est scientia per paragraphum
tertium ergo logica est speculativa pure et nullo modo practica. Quia
probat omnis scientia intendit fugere ignorantiam longam finem sed
intendere fugam ignorantiam est intendere ipsam scire longam finem ergo omnis sci-
entia intendit ipsam scire longam finem. Ex omnis scientia fugat quidem et potest
ignorantiam sed propter se omnis homo fugit ignorantiam et finem per logicam
non quia scit in huiusmodi fuga ignorantiam sed refert illam ad rectas intellectus
operationes ea quae patet quod ad objectionem respondendum. Ex secundo dicitur
scire posse dici finem extrinsecum logicam non intrinsecum dicitur autem finem
extrinsecum logicam quod dicitur scientia utitur logicam a se habet ideo
et propter se sciunt sicut actus fabricis extrinsecum finem ille est quod se homines
possunt perficere qui adhibent organum fabricis. Ubi: adificationis aut lucrationis
quod autem extrinsecum est aliam facultati ab hac non debet suam denominationem
accipere prout logica cum hoc fine suo extrinsecum magis consensum habet
quod ars fabricis

quam esse falsitatis cum Lucio.

Obicitur quarto Logica pro fine habet modum sciendi sed modum sciendi in se
est scientiam ergo Logica partialiter pro fine habet scientiam ergo solum
ex fine et partialiter speculative. Ita respondes distinguendo. Nam modus sci
endi in se est scientiam in obiecto et in se habet modum sciendi in se. Cuius
modum sciendi in se est scientiam in se et in se et in se.

Obicitur quinto Logica dicitur scientia veritatis ergo pro fine intrinseco
habet veritatem sed iuxta dictum Speculativa scientia finis est veritas ergo
Logica et speculativa ex fine. Ita distinguendo primum Consequens habet
pro veritate fine veritatem cognitam. Nam habet pro fine veritatem
regulabilem. Et tam inde tamen in se est Logica ex fine in se est Speculativa.

Dicitur autem Logica versari circa veritatem ex eo quod versari circa
actum rationis in quantum sunt dirigibiles et conformabiles suis objectis
veritatis autem scientia dicitur proinde tendit tractare per se modum sciendi
et seu agri veritatem ergo. Nihil sepius contra Conclusionem.

Porro Logica in se habet in se scientiam pure speculativam probat ex hoc quod
scientiam speculativam dividit in Philosophiam Mathematicam et Theologiam
nam libro secundo Methaphisice secundo dicitur habet tres species specu
lative. Philosophia Mathematica Christiana et Theologia ergo Logica
in se est Philosophia speculativa.

Obicitur adhuc contra responsione prima ubi dicitur Logica esse prae
dicta speculativa et dicitur speculativa et praxis sunt differentia essentialiter
ales tendunt enim in objecta essentialiter diversa aut saltem diverso
modo ergo Speculatio et praxis non potest comparari idem scientia sicut
rationale et irrationale non potest comparari eidem homini. Et primo
distinguo. Incredens sunt differentia essentialiter diversa si referantur ad
idem objectum actus. Si ad subjectum idem vel ad eandem scientiam referantur
Non est. Et secundo Non est ad probationem dico rationale et irrationale non habet
Sunt differentia essentialiter sed etiam quod et propter hoc non possunt comparari
qua autem sunt differentia.

quae autem sunt discreta hinc potest dici ut fides et scientia possunt comparari
Quare an unus idemque actus simul possit esse practicus et speculativus
hanc quaestionem multi discutunt ego de brevitate affirmativae
enim unus idemque actus duo habere discreta obiecta formalia unum facti
alterum in quo fiat et concludit ergo et talis est cognitio Dei quae respectu
essentiae divinae est speculativa respectu creaturae potest esse practica talis
est itam cognitio practica deducenda ex praemissis in practicum enim reflectitur
super praemissa est speculativa.

Non potest tamen idem actus esse practicus et speculativus simul respectu
eiusdem obiecti formalis quia idem obiectum secundum duos modos considera-
tionis non potest esse operabile et non operabile de essentia autem practica
est ut habeat obiectum operabile speculativus autem respicit essentiam
objecti non operabile ergo.

Sicri tam potest grandis ut cognitio speculativa per accidens tam-
fecit in practicum licet unum aliquid essentialiter sint speculativa ut
sunt omnes de objecto processus in producibili Hinc cetero viz: alia
tamen sunt de objecto in et tunc tantum in producibili ut cognitio ob-
jecti de creando calo hac enim per accidens fieri practica si Deus
attribueret potentiam Angelo creando calo unde practica effectus specu-
lative non esse non differunt essentially sed solummodo ad denominationem
exterioris sicut actus verus et falsus.

PARAGRAPHVS 7

Quaestio logica utilitas aut necessitas
utilitatis est experimento condiscent omnes quod quod diligenter hinc
adixerint opera ad utilitates enim scientias viam perit et laetitia
gica per in uno compitum consent multum in gradu perfecti scientia sine
hac agere posse quod an verum sit in presenti questione ex omnibus
duplex autem est necessitas una absoluta altera secundum quod
absoluta et

absolute et simpliciter necessario dicitur cum sine eo finis propter haberi
negat secundum quid necessarium est cum finis quidem possit haberi abs-
que cum propter tamen difficultate his promissis. ~ ~ ~

Dico primo Logica naturalis absolute et simpliciter necessaria ad ap-
prehendendas alias scientias probatur per Logica naturalem intelligunt philosophi actu
mentis seu bumen naturale intellectus probatur se reflectere supra boni-
tatem consequentiam se et ipsam intellectiva valens ignota per magis
nota manifestati atque hac via intellectiva est simpliciter necessaria ergo
Logica naturalis est simpliciter necessaria hac conclusio omnibus videtur
evidens et certa nisi quis putet stultum sibi posse alias scientias comparare.

Dico secundo si illi scilicet dicuntur est perfecti scientes qui demonstrative
sunt conclusionem quamquam ex duabus premisitis videlicet perfectis illam
necessario sequi evidentem atque infallibilem esse tamen sine dubio nemo
ullam perfectam scientiam assequitur sine artificiali Logica ratio est quia scilicet
Logica demonstrare formam Syllogisticam ergo si ad perfectam scientiam requi-
ritur ut demonstrativa fiat et reflectere hanc vel illam conclusionem ex pre-
missis deducta esse veram necessario debet adesse Logica artificialis et
quidem in quantum est Scientia.

Dico tertio si ad perfectam scientiam requiritur ut per inductionem saltem
sunt conclusionem ex premissis necessario sequi tunc Logica artificialis in
quantum ars adhuc est necessaria ad reliquas scientias comparandas pro-
bat nam Logica in quantum ars probat sua precepta formam Syllogisticam
videlicet per inductionem et experientiam ergo ut sciam conclusionem illam
necessario sequi debet saltem miti per inductionem constare quod hac
forma Syllogismi bene concludat et sic habeo cognitionem reflectam
de conclusione scientifica hoc est sciam me scire.

Ab una ex his conditionibus ut minimam requiritur ad perfectam scien-
tiam probatur id ex Aristotele libi primo posteriorum capitulo 2 scire unum quod
rem simpliciter sed non ut scire per accidens arbitramur cum causam
ob quam vel

ob quam res e illis causam esse et fieri n possent res aliter se habere
cognoscere arbitramur. Quomodo cum alij minus perpendere non
paruat condiciones ad perfecte scientie requisitas renderi miror unde
n miror eos de necessitate logica contraria tenuisse sententiam, inde
tamen constat an prima conditio ad perfecte scientie sit necessaria nec
certu ad logicam scientiam eam conditione n requiritur quando enim Logica
demonstrat syllogismu in Barbara evidenter concludere n potest nisi de
necessitationis alia demonstratione affere alias in eis in infinitu ergo
X primi rationis in falsitate quo de monstrat syllogismu recte con
cludere Logica solum patet inductione et experientia.

Ex his colliges per Logica ancilla clavis panacea scientiaru ducta sit in
religiosa scientia omnes hunc superant nec ingradu profecto agros possunt
alij per Logica.

Dicitur primo Logica artificialis potius agnoscere sine alia previa Logica ar
X tificiali et ad illa agnoscendam sufficit Logica naturalis et ex aliis ad alias sci
entias agnoscendas sufficit Logica naturalis. Ex distinguendo ita Logica
artificialis in quantum ars potuit agnoscere sine alia Logica previa arti
ficiali. Et ita Logica artificialis in quantum scientia potuit agnoscere sine
alia Logica artificiali. Et ita quam distinctione in intelligas recedentes
illud quod supra monui videlicet a majoribus nostris solo lumine naturae
instructis per inductionem et experientiam primitus observatas et alijs
definientis et argumentandi regulas quod videlicet ex promissis affir
mativis et universis illis sequatur conclusio universalis ex meris parti
cularibus nihil sequatur. Et hac rationandi methodus per experien
tiam agnoscendam erat Logica artificialis nullam aliam praesupponere
artem sed tantu potentiam intellectiva in se expeditam sub specie de in
dites hac infra precepta per inductionem agnoscere demonstravit causas
eoru reddidit sit. Supra dicitur dicitur secundo experientia constat nullam
omni Logica artificiali destitutas argute grandae et Logice ^{omni} _{maxime}

argumentari. item de posuisse quodam referunt qui solo lumine naturae et perfectae
li syllogismus in perfectos ex perfectis rediret ad perfectos nunquam
tamen hac arte fuserat in primis ego logica artificialis ad agnoscenda
Scientia in necessaria simplicitate. Ex autem rursus dicuntur per
fecta Scientia aut in finem dicuntur perfecte Scientia in finem contra
nostram conclusionem si primū colligerunt modos argumen-
tandi propria experientia et tunc sunt ultra rursus coram fortis facti in
horis actus ex quo patet quod id exemplum quod si in illud est
aut in potius fabula vel demonia. Ex hoc concluditur sit.

Dicas 3to cognitiones de ente primo intentionali sive de ipsis rebus sunt
prioris quam cognitiones de ente secundo intentionali nā ens prius in
intentionale deinde ad ens secundo intentionale ut per se patet habet
cognitiones de ente secundo intentionali reliqua tunc sunt cognitiones de ipsis
rebus ergo reliquae sunt posteriores ipsa logica ergo logica in necessaria simplici-
tate ad reliquas Scientias adificandas. Ex cognitiones de ente primo inten-
tionali in Scientia sunt prioris quam cognitiones de ente secundo in-
tentionali si maiorem cognitiones de ente primo intentionali in Scientia
sunt prioris. N. M. agendum enim habere ad dictas cognitiones per se
Scientias nisi mihi constet de infallibilitate argumen-
tandi in logica.

Quaes an ipse quod habet logica sit necessariis ad alias Scientias. Ex negativa
pro habet in dat simplicitate posse sed facile posse unde licet certitudinem scienti-
fica sapientia possit habere etiam pluribus actibus simul habere sed in invicem sunt ordinati potest
ens absolute sine habitu elicere potentia in intellectiva invenit tamen semper
habet logica ante reliquas Scientias perfecte et hoc ratio est quia cum scientia
reliqua perfecte adificetur nequeant sine primis actibus Logicae prioribus autem
actibus Logicae generent aliquid habitus Logicae inde sit ut habet quod Logicae re-
liquae semper antecedat Scientias cum perfectione agnoscit.

PARAGRAPHUS VIII

Quia in fluxu Logica in alias Scientias.

Quod reliqua Scientia infallibilem suam obiectivam notitiam perfectae
Logicae.

aspirantibus hic habent ex directione et influxu Logica quia omnes scientias
utiles perfectas agnoscere possunt quod autem hic quilibet influxus
an Theoreticus et effectivus an moralis tantum. Utrobique influxus exemplum
praebent magistri elementarij qui puerum formam dicitur characteribus
imbuunt eundem quandoque Theoretice monebunt suam illis manus danti
juvantes scripserunt simul Theoretice coefferiunt. Quia hinc deinde varij
prophetis et regulis bene scribendi instruunt atque informant et bene
dicuntur characteres pueri morales ad directive influere.

Dico Logica verosimiliter tantum influere in alias scientias directive et
moraliter probat hic influxus sufficit et non evincit ratio influxum magi-
stem ergo Logica tantum directive influere in alias scientias probat Theore-
tica non aliter veritas circa actus aliarum scientiarum promulcando quomodo
boni ac recti fiant sed ad hoc sufficit influxus directivus ergo quod ipse
enumeratio valeat majora influxum habebit ex solutione objectorum ergo
Logica directive tantum influere non Theoretice.

Obicit primo Logica continet sub propria activitate sua actus aliarum
scientiarum ergo potest in illos influere effective. Respondendo Theore-
tica continet actus aliarum scientiarum sub propria activitate sua directive
Est sub propria activitate sua effectiva Non Theoretice.

Obicit secundo artificium demonstrationis quod construxerit aliquis
mathematicus in materia mathematica distinguitur saltem ratione non modo
ab ipso actu sed pro hoc actu generico gradus artificij vel
demonstratio nisi non invenit causa produciens magis proportionata quam
Logica ergo Logica influere in actus aliarum scientiarum Theoretice sufficit
prout sunt in arte demonstrationis reducti. Respondendo artificium demonstrationis est
liber indistinctum ab ipso actu quod produciunt ab habitu Vnde mathematica quod
autem certa ratione disponant in formam demonstrativam habent a Logica solum
dirigente non Theoretice influente.

Obicit tertio quod sapienter argumen-
tatur in materia Theoretica arguitur sibi habitus
Logicum et facultatem argere non fundi ergo signum est quod Logica habet
influxum Theoretice in actus materias Theoretice aliter ab ipso actu Theoretice
non potest in de habitu logicum quia ab ipso tantum actibus intenduntur habitus
per se ipsos.

quos ipsi produciunt ut constabit ex animastica R^e H^{is} aut matema,
th^{is} qui iuxta regulas Log^{ic} argumentant^{ur} in magis sibi habitū Log^{ic}
Q^{uod} act^{us} elictos in materia Phisica sed q^{uod} act^{us} illos Logicos directivos quos in
comitant^{ur} vel propterea habent argumentando iuxta precepta logica.
Ex quo colligit^{ur} in habitu Logico actuali sed et habituali inflexio
negari Phisicū in aliis scientiis.

Quares an habit^{us} Logicos sit unus an plur^{us} aggregat^{us} quodam
plurium habit^{us} hanc questionē inter defectives definitima iudicat
Complutenses Disputatione decima nona Logica questione q^{uod} ex vel ob
hanc causam hinc et inde brevis som^{us} ex gestis act^{us} de habit^{us}
Specificatione in animastica ex professo vult pendet ex act^{us} con
troversiis hui^{us} decisio hic autem imorari iudico ultra defen^{ti}
vires ut tamen aliquam hui^{us} questionis notitiā habeas. Dicis bre
viter vero similiter scientiam Logica totā ē: idem est iudiciū
de reliquis scientiis ē aggregat^{us} quoddā ex multis partialibus
habit^{us} inter se specifice distinctis ita sicut^{ur} Curtege contra t^{em}
m^{ultas} ratios q^{uod}ia act^{us} habentes diversū objectū formale produ
cunt habit^{us} diversū ut ostendū in animastica nā omne agens pro
ducit sibi simile secundū speciem sed in gravi scientia sunt pluri
mi act^{us} habentes diversū objectū formale ergo produciunt habit^{us}
diversos.

Convergēt Logica totalem nā ē unam indivisibilem gradatā
sed dici unam scientiam ab unitate quadam ordinis et propor
tionis habit^{us} ordinat^{us} ad unū objectū ultimū perfecte
cognoscendū q^{uod} ordo nō invenit^{ur} inter Logica Phisica et mathematica
congr^{ua}: unde hae scientiae sunt inter se diversae. ultimū

Phisica omnes act^{us} Logici dicunt ordinē ad sūm^{um} objectū ~~perfectū~~
sed illud objectū specificat scientiam ergo potest inde quod^{am} desumi
Specificatores habit^{us} cui^{us} dam indivisibilitis ad seadentis ad omnes
act^{us} Logicos Q^{uod} ordo talis ad objectū adeo gradum licet sufficiat ad
hoc ut scientia ex tot partialib^{us} habit^{us} conflata possit dici una
sufficit tamen ad

¶ ^{Sancti} sufficit ad hoc ut unus indurabilis habet, sed omnes illas ad hoc
 pandat, quia aliquem dicunt in objectu adagratu ex dicitur quod patet
 experientia nam quia abstinere a potu et voluptate corporis in statu illi
 det abstinere in cibo et tamen hi omnes ad hoc respiciunt virtute hanc quod ex
 his non respiciunt unum objectu adagratu in sufficit ad praeferendum
 habet.

CAPIT. 2da

Circa pulch. variegatus Lozima

[illegible]

PARAGRAPHS 1

Quid a se habet et quale sicut in comuni habet
nominis obiecti intelliguntur. Quia: omne id quod alicui potentia
vitati obiecti sive quod potentia cognoscitiva vel appetitiva cognoscit
et vel appetit sic obiectum oculi et color et lux quia oculi cognoscit
colorem et lucem sicut obiectum auditus est sonus quia videlicet
hoc modo potentia auditiva cognoscit sonum et obiectum intellectus vero
voluntatis bonum quia nam in hac parte intellectus et voluntas unum
cuiuslibet obiecti prout a vitati.

Introducitur ergo objectum scientia vel scilicet idem quod subiectum
aliarum propositionum. quod scilicet hoc illud videlicet de quo passiones de
propositione tenentur scilicet sed hac acceptio impropria est nam scilicet consue-
tudo aliarum scientiarum est eadem scientia objectum atamen non est
scilicet illud etiam est subiectum sic in hac Conclusionem procedit ergo omni
homo est animal est subiectum huius conclusionis plus tamen homo debet
scilicet huius propositionis subiectum et pro adversus subiectum ab ob-
iecto distingui velut partem abstractam et velut intellectuale inchoat
hic promissum.

Dico mine hyl

1
Dico nunc objectū genericū sicuti sita in comuni eidentibus predi-
cati cum subiecto aut n̄ eidentibus predicati cum subiecto si pro-
bitur negativā probat illud e objectū quod cognoscitur et utaliter
cipit sed eidentibus predicati cum subiecto cognoscitur et utaliter
cipit ergo eidentibus e objectū quod si propositio sicuti sita in
formalibus talis abiri aches iuxta dicta Parag raphi ami Capriani
conclusio est quod objectū illud conecio illa predicati et subiecti
cum uno tertio cum eam conecione simuliter representat.

Dicas primo ipsa eidentibus predicati cum subiecto pro-
bitur conecione cum uno tertio eidentibus ut dictū e loco citato
ergo illa eidentibus n̄ potest esse objectū sicuti sita Probat consequen-
tia objectū sicuti sita debet distingui ab ipsa sicuti sita ergo si eiden-
tibus ipsa predicati et subiecti est sicuti sita n̄ potest esse eidentibus
ita objectū. Et esse duplicem conecionē predicati cum subiecto
una cognoscitio e a parte rei sicuti in ipsis rebus de quibus habemus scien-
tiam et de hac loquimur assertio quod videlicet sit objectū in comuni
ista autem conecio predicati cum subiecto n̄ e in capite et intellectu
lu nostro alius dicitur boves asinū intra nostrū delatū sicuti
cerebrū adeoq ista realis conecio cum sit astra animi nostrū n̄
potest esse sicuti sita. et alia conecio predicati cum subiecto dicitur
conecio representata et talis e in propositionibus quāvis aliter sunt
quam realis illud eidentibus imago unde propositio illa sicuti sita e
quodam imago illud conecionis realis quia representat illū sicuti
imago quodam intentionis quāvis admodū Phisica imago Lepidoli
representa figurā Leodum ex quo patet quod ad objectionē res
condonatur

Dicas 2do omnis actus tendit in illā conecionē realem prout e
objectū seu reduplicative sumptū et in quantum e objectū sed ob-
jectū reduplicative sumptū in se ipso tendit ergo actus tendens
in illam conecionē tendit in se ipso probat minor. Objectū reduplicative
sumptū n̄ dicitur sola conecionē illam realem sed in se ipso
per se ipso

perquam agitur hanc denominati onē quod sit objectū atq; illa for
ma ē ipse actus intellectus ergo objectū regulative sumptū in vo
ipſa actū. Ex negando maiorem actū nō solum tendit in objectū
quod tale in actu primo atq; remoto sumptū objectū enim remotū
sumptū nō distinguit ab ipſa entitate rei quā o talis natura ut nō
pugnāt eam ab aliqua potestate cognosci

Explicit abū etiam speculativus sumptū dicit ab intellectu
sive formā et nō tantū subjectū forma ergo et objectū speculativū
tūc sumptū involvit actū tanquam huius demonstrationis formā
Ex negando. Conſe. disparitas petenda ē ex denominationē vari
etate nā esse abū semper et denominationis abſoluta et remota actus
stantiū sunt cognosci et obici ab vero ratio objectū remotū sumptū
et denominationis conditionata involvit aliquid actū tantū consi
derate.

PARAGRAPHUS 2

¹ Divisiones objecti
Duplex ē objectū materiale videlicet et formale. et objectū for
male ē quod ē potentia vitali atq; propter se ipſū materiale
objectū ē quod attingit propter naturā se amando deam beatitudinē
propter similitudinem voluntati obicis deam beatitudinis tanquam et objectū
materiale finitas autem est objectū formale. et Eodem modo quod
intellectus affirmat identitatem duorum inter se propter identitatem duorum
cum uno tertio identitatem duorum cum uno tertio ē objectū for
male identitatem autem duorum inter se ē objectū materiale nihil
autem improbit quod una eademque res sit objectū materiale
et formale diverso respectu ut si amā deam beatitudinē propter
sanitatem et similitudinem propter gloriam Dei finitas ē objectū ma
teriale et formale diverso respectu.

Objectum materiale iterū subdividuat Auctores in materiale
proximū et materiale remotū.

remotum

Remotū ē quod in se vere non attingit, potest tamen per se de
nominatim attingi ratione alicuius ad iuncti quod potentiam determi
nat sic panis dicitur obiectum materiale visus quia substantia panis
in se non videtur sed tantum albedo vel nigredo illius et hoc est ex con
secrata hostia ubi panis omnis desijt sed substantia eius in se manet in
albedine tendens.

Obiectum materiale proximum ē quod in se vere attingit licet propter
aliud sic deambulatio voluta vera ē obiectum materiale proximum licet
amet propter sanitatem.

Obiectum materiale proterea dividitur in quatuor tam in obiectum mate
riale directum et indirectum directum vocant quod vere per se in
se attingit licet propter rationem sic quando assenti or conclusio propter
premissas vere in se attingit conclusionem ideo conclusio obiectum
directum in intellectu. Indirectum vocant quod in se vere attingit sed
tantum per accidens propter connexionem unius cum alio sic quod vult cogni
vult necessarium hunc indirecte ideo obiectum in directum potentia
voluntate alicuius color et reliqua. Sic Angelus cognoscendo actum hominis
cognoscit etiam obiectum actus et reliqua. Distinguitur autem obiectum
materiale directum ab obiecto materiali proximo quia obiectum
materiale proximum potest etiam per accidens attingi propter
connexionem alicuius aliter quod in obiecto directo locum habet
desinde indirectum in se vere attingit licet per accidens remotum
nullo modo attingit.

Eodem modo subdividitur obiectum formale in obiectum formale
pro et obiectum for male quod. Obiectum formale quod dicitur
quod vere in se percipitur et propter se cognoscitur vel amatur.
Obiectum formale pro et illa ipsa ratio in obiecto formali quod ratio
autem sub qua premissas attingit in intellectu ē veritas sic ratio
sub qua ager per se in sanitate est causa deambulationis in
sanis et sanitas.

aspirant ad sanctas bonitas

Ido dividit objectum tum formale quam materiale in totale et adequatum atq; in partiale et in adequatum totale id quod scientia vel potentia aliqua totalis omnibus suis actibus attingit seu quod est objectum omnium actuum scientia sic objectum totale visum sunt omnes colores objectum auditum omnes soni. Partiale objectum est pars objecti totalis sic albedo est objectum partiale visum et reliqua.

Denique dividit in objectum attributionis et attributum. In objectum attributionis id illud ad cuius perfectam notitiam affigendum omnes scientia atq; referunt reliqua dicuntur objecta attributa.

Objectum attributionis nonnulli confundunt cum objecto adequato et objecto materiali totali et objecto formali totali constato non illud cum Augustinus Suario separamus dicimus quod objectum attributionis esse partem respectu objecti adequati saponis tamen connectionem in eadem scientia objectorum cognitione et sic ordinatione intentionis et relationis includit omnia eorum objecta ejusdem scientia.

Obicitur contra ultimam divisionem; quia regulae bonae divisionis sunt membrum dividens non debet includi in altero ergo div. sic objecti inadequatum et in inadequate a materia propriam consequentiam. Adequatum involvit ab adequato ergo unum membrum dividens involvit alterum. Ex inadequate dupliciter accipi posse primo precise et habitatione est materia divisio secundum negativam prout dicitur negationem alterius partis objecti et ratione huius negationis includit ab objecto adequato.

Quis quidem fieri possit ab objectum in ratione materialis vel formatis constitutum per se ipsum circa se vel fontem. Res enim vel amata vel cognita a parte rei eadem semper sit objectum formale si amata proprie se sit materiale si amata vel cognita proprie propter aliquid et nihil omnino actus habens in materiale vel formale objectum non tendit in se ipsum. Ex actus quod possit eam eandem nunc esse objectum formale nunc materiale atq; adequatum tendit in objectum materiale aut formale non proprie.

Perillu trig D. Pelka iefendel die 15. Feb. ex Logica-
questiones. 6. edz.

non presumit illud esse objectu materiale vel for male sed in actu
exercito illud constituit tale ita Briggs Disputat. prima Logica sectio prima
adeoq. in se ipso rem di lucido ex emplo ut ego me dicar
ponere ad dextram vel sinistram alicuius in e. opp. ut alibi m. h. p. r. g. r. g.
Et ad sinistram vel dextram nam quam dicit solus e. nec potest solus
esse ad dextram nec ad sinistram quam prius autem origo coloris ad
ipso dextram tum eo ipso facit. Illud esse sinistram et sic eo ipso resul
tat denominatio dextri vel sinistri sic objectu ante operatione intell.
Vclz nec e. materiale nec for male sed acty in illud speciatu modo
Sundendo facit ut materialis aut formalis de nominatio resultet
tamen tendit in se ipso quia dum tendit in objectu materialis aut for
male in presumit illud esse materiale aut for male his promissis vi
deat. circa quod nam Logica objectu veritat.

PARAPHRASIS 3

Quale objectu Logica habeat.

Dico primo objectum materiale Logica sunt res voces, negationes et
quid vid. Logica q. suos acty alium in obliquo attingit. La. Teletus
Vclz q. apud Ariagam Disputat. 2. Secunda a. Disputat. illud e. objectum
materiale Logica quod q. acty Logica vere attingit licet prop. for di
ut sed res voces q. p. acty Logica vere attingunt ergo sunt objec
tum materiale. Mai. patet ex definitione superius tradita. Mi.
probat quod in obliquo attingit vere intell. attingit sed res voces q.
in obliquo attingunt ergo res voces q. per acty Logica vere attingunt
Mai. e. certa minor item probat Logica vere et proprie attingit acty
intell. significati vos alicuius rei aut vocis aut negationis sed
attingendo acty intell. significati vos rei vocis aut negationis
attingunt in obliquo ipse res voces negationes ergo ratio e. quia
Quando dico sunt essentialiter connexa in se sunt unum e. n. scilicet sine
altero attingit

altero adeo impossibile cognoscere V.g. definitiones divisiones
rerum quia ipse res materialiter abstrahunt nam inter actus defini-
cientem et rem definitam est essentialis conexio.

Itaque hac omnia si mut sumpta una cum ipsis actibus potentia-
liberum scientiarum sunt obiectum totale Logica materialiter quia
hac simul sumpta abstrahuntur omnibus actibus Logica tanquam ob-
iectum materialiter nam de ipsis quoque actibus operationum ratione auctoris
volitione etc. possunt in futura definitione divisionem discursuum
ergo.

Dico secundo obiectum formale Logica sunt tres mentis opera-
tiones apprehensio iudicium abstrahens sub quibus mentis operatio-
nibus definitio divisio et argumentatio comprehendit a sententia
communis Sancti Thomae in libro 8 posteriorum Suarez Conimbricensis
Suum tractatu de tria contra Avicennam aliter probat assertio eo de
quo libro 2 Metaphysicorum textu decimo quinto vocat Logica modum
sciendi Logica enim a influere intellectu uterque vis sui perfectum notum
hanc affigere possit quod facit docendo quodammodo et faciendo precogita-
tione veritatis quomodo res bene definiendi debeant bene apprehendere facit
bene demonstrando etc. sed hoc est verum quia circa operationes mentis ex
operationes mentis sunt obiectum formale Logica probat secundo reliqua
sancti Thomae practica in hoc verum quia abstrahuntur in sua materia indu-
cunt quia forma dicitur obiectum formale Sic ars habet in se in se
formam materiei inducitur videri: ipsa forma dicitur obiectum for-
male habet sic ars pictoria inducitur in colores certo dispositione colorum
ipsa dispositio apta colorum ad exprimendum ^{modum} dicitur obiectum
formale pictoria etc. ergo et Logica quia in modum sciendi obiectum suum
in res ipsas tanquam materia modum sciendi formalem tanquam formam in-
ducit habet pro obiecto formali modum sciendi formalem pro modo
sciendi formali sunt ipsi actus et Logica dirigunt ab eis videlicet ab eis
apprehensum

Per illustres D. Joes Pelka defendet in Scabelo
die 3te Jan: Trae p. c. 281. Sphaem Tertium,
de Obolo Formati Lugien.

apprehensiones recta iudicia et discursus quos actus Logice artificiosae
dirigit atque circa hoc solum et circa nihil aliud versatur per se lo-
gica dicenda sunt haec mentis operationes obiectum habere.

Quia autem attingit haec actus sub ratione dirigibilis tunc alii-
qui ex promissis quod ipsa dirigibilis seu rectitudo passiva
dicenda sit obiectum per male quo est enim hac dirigibilis ratio
sub qua mentis operationes attingunt a Logica.

Nota complexum ex obiecto materiali et formali hoc est bene
apprehensum bene definitum bene divisum atque bene arte facta logica
dicuntur vocari a quibusdam obiectum adequatum Logicae praeter haec enim
nihil est quod tractetur in Logica idemque illis vocatur obiectum attributi-
onis non humanam communem in scholis societatibus nomine daturum
sunt ^{inter} obiectum adequatum et obiectum attributionis distinguimus
de quo infra.

Quares quare dirigibilis dicatur tantum obiectum formale quo
est non potius obiectum formale quod. Respondetur quia dirigibilis tunc loquitur
in actu signato sed tantum in actu exercito hoc est per se
speciatim tendendi modum ipso facto operationes mentis dirigi
dicendo Vig: definitio debet constare genere proximo et diffe-
rentia sic autem dicendo in actu signato rectitudine
quod vel inde quod quia ad finem logicae processum pertinet est
considerare illam dirigibilitatem in actu signato ergo.

Porro consulto addidi rectitudinem passivam esse obiectum formale
quod ut contra distinguerem hanc a rectitudine activa rectitudo
activa est ipse praescriptum logicum quo operari faciendum praescribitur Vig:
Syllogismus debet tantum constare huius termini rectitudo autem pa-
ssiva est ratio illa vi cuius operari illud vel arte factum sive directum a con-
formis praescripto tradito sit ipsa compositio Syllogismi ex tribus termi-
nis tantum et rectitudo passiva potest hanc praescriptio huiusmodi a con-
formis et hanc praescriptam rectitudinem dicimus obiectum formale quo

PARAGRAPH 4

Solunt objectiones contra conclusionem
variis impugnant objectionibus conclusionem nostram aduersarij quidam
enim volunt res ipsas seu modum sciendi obiectivum ne quidem esse
objectum materiale logicae alij volunt modum sciendi obiectivum
pertinere ad obiectum formale logicae videlicet quod rationem por-
dere sententiam suam roborant. Quia ab obiecto logicae ma-
teriali res excluduntur sic arguunt.

Ex eo quod res siue obiecta nostrorum conceptuum sint essen-
tialiter ~~concreta~~ ^{concreta} cum actibus mathematicis quod logica in abstrahendo
actibus tangat etiam res in se ergo tria sunt. Primum est
fluctuans pro obiecto materiali proximo videlicet res an-
tecedens Probatur cognitio peccati est essentialiter concreta cum peccato
et tamen Philosophus amando cognitionem peccati non amat peccatum
ergo aliquid habet inter se et actum sit essentialiter abstractum. Logica
abstrahendo actibus non necessario abstrahit res. De negando Consequentiam
est perfectam non voluntas cum sit potentia libera quod testatur se ad defendendum
obiectum quantumcumque voluerit et sic amare unum extremum non amando
alterum aduersum intellectus et potentia necessaria alij ita fere in omnia
essentialiter concreta.

Obiciunt secundo si res sunt obiectum materiale proximum ergo ad
Logicam pertinebit dare modum definiendi et diuidendi res in parti-
culari ergo debet Logica in particulari res omnes siue quid sit regi-
bus quid astringat quid sit regis. hinc animi non possit definire nisi sit
in particulari quid sit regis. De Logica tantum tradit definitionem
diuisionem in comuni quatenus vero siue definire diuidere in his sectis
affertur pertineant ad alias scientias unde Logica dicitur siue definire
formam substantialem v.g. debes assumere formam substantialem
proximum et abstrahere si vis diuidere corpus debes illud diuidere
in membra immediata et opposita assumere autem in particulari
hoc vel illud genus formae v.g. aut corpus naturale ^{et spirituale}

ad phisicā ex quo patet quid respondendum sit ad objectionem
unde quod colligitur obiectū materiale proximum nō esse res secū
dū predicata sua particularia nō enim ad hoc tota huius definitiones
in particulari vi sed tantū prescribit Regulas universales licet in
rebus etiam aliarū scientiarū directivē influat.
Obiecta igitur actus definent suā speciem nō tantū ab objecto for
mali sed etiam ab objecto materiali ergo si obiectū materiale sunt res erunt
objecta materialia logica infinita et correspondenter actus logica erunt infi
niti diversificabiles propter correspondentiā res sunt infinita ergo obiecta logica
sunt infinita. ^{transpōnunt} ~~transpōnunt~~ Nil: ad probationē dico obiecta mate
rialia in sua unitate considerata sunt quidā infinita et specie diversa
si autem considerantur obiecta materialia in ordine ad praecepta logica
sunt finita nam logica nō tradit praecepta dividendi nova pro quovis resūpe
tione sed dat unā Regulā communē pro omnibus speciebus quam phisica mathe
matica metaphisicaque suis deinde materiis applicat. De secundo diffi
cili quod praedicatur res sunt infinita secundū predicata sua parti
cularia. Cuius secundū praedicata supradicta in ordine ad praecepta
logica considerata Nil: At et Nil: quod multis modis obiectivis res
ipsae volunt affe obiectū formale logica sic argumētum huius logica
nō tantū considerat definitionē divisionē demonstrationē sed etiam
siderat etiam per se res definitas diversas demonstratas ab aliis defi
nitis. Divise demonstrata dicunt in recto ipsam rem seu obiectū actus in
volūto quo dicunt ipsū actū ergo logica per se considerat ipsas res. De
distinguens maiora logica considerat per se alia res definitas
divisas quod reductivae et formales acceptas C. hoc ē logica con
siderat res definitas in quantum sunt definita C. considerat res de
finitas materiales et specificativas acceptas hoc ē res quo sunt
definita Nil: concreta autē sive complexa definita divisa quod
si accipiuntur reductivae dicunt in recto actū definitiōis et
dividentē res autē dicunt tantū in obliquo sic aliter reductivae
hinc est albedo inexistens parietis specificativae in parietis ^{albedine}

albedinē definitū igitur reduplicative acceptū ita debet cogitari
definitū quātū actū rem definientē sive actū afficiens nō cui tri-
buit denominatiōe definiti aliter si complexū definiti divisi ma-
terialiter accipiantur tunc admitto quod in rectis dicant rem in obli-
quo cognitionē nō definitū materialiter acceptū nihil aliud ē q̄
res affecta actū in intellectū definientē sed hoc sensu nō vult aliter
ā logica

Ex ep̄thecalō hac conclusa n̄ semper possunt sumi reduplicative
sed aliquando necessario debent considerari ā logica specificatiōe
ergo adhuc n̄ solvitur argumentū h̄: P̄ si conclusa semper redup-
licative sumantur aliquid va regula logica esset falsa h̄c n̄ potest
dici ergo nec aliter regula majoris pro hac regula logica ē quod
predicātū debent esse idē cū subiecto sed si predicātū sumatur
ā logica hic repositivē sensū huius doctrine videtur quod ut patet
predicātū fit idē cū actū ut patet constituentes subiectū videtur
doctrina aperte falsa. Ex sensu huius regulae esse quod res quatenus
minimū predicātū a cognitione tanquā forma extrinseca fit idē cam
se quā denominatū subiectū a cognitione tanquā forma extrinseca et
hoc nihil ē contra nos. Per rationē ex publicanda sunt alia regula
logicae in quibz ad hoc sibi difficultatē laborare putant nisi admitteat
res pro objecto formati v̄g: definitio debet esse idē cū definito quā
dicat de specificatōe nō sensū horū ē quod conceptū generis idē repositivē
quod conceptū speciei et definitio formati idē quod definitio formati
sensū huius cognitionis ē quia in hoc nō attingunt huius modi conclusa
ā logica inquantū subiacent directioni logica sed n̄ subiacent nisi rationi
nec repositivē ergo n̄ attingunt hac conclusa p̄ se nisi ratione repositivē
specificatiōis. Denique quod
v̄g: definitio formati definiti divisi specificative sumptū considerat
ā logica atq̄ ita nō solum in potest in obliquo adhuc h̄c n̄ v̄g
quod res excludunt ab objecto formati ergo solutio n̄ subsistit. P̄ hoc licet
hoc conclusū aliter specificative sumptū in obliquo dicat et h̄c n̄
hoc h̄c n̄ in obliquo albedo ē objectū formati visionis ergo similiter h̄c
complectū definiti in obliquo dicat ē q̄ patet adhuc res esse objectū
formati

formale Logica. Ex male comparatione inpletur inter definitum et aliud sed
impendendo esse inter definitum et aliud et tunc ubi quod respectu visum forma
impendendo obligo ad hoc quod aliqua forma in obligo significat obiectum
formale visionis necesse inde sequitur quod alia rationes omnes in obligo significant
sunt forma ratio a quia in albedine quatenus visiva invenit ratio a coloris sibi
proportiam sub qua ratione se habet in sua obiecta Logica autem sua rationem
dirigi debet ubi invenit in ratione sed tantum in ipsis actibus.

Insuper hac concorda definitum divisum specificative sumpta debent spectare ad
aliquid secundum hanc ad nullum aliud nisi ad logicam ergo hac concorda consideranda
Logica specificative sumpta ex quo impendendo videtur ergo sunt obiectum for
male. Ex non esse oportet ut omnia concorda ad eadem sumpta spectent ad aliquod
scientiam quod se ut patet in his concordiis amatum videtur quod ad eadem sumpta
ad nullum scientiam pertinent.

Obijciunt quod Logica docet quod pro demonstratione debeant accipi extrema
necessaria concordiis cum medio termino habent hanc quod videtur ex hoc quod
habent differantia demonstrationis generis materiam ergo videtur circa concorda
et materiam propter hoc. Ex N. C. Logica enim propter hoc videtur habere
circa cognitiones representandas talia concorda materiam hanc ad idem
terminum inchoat hanc solam addit.

Dicunt quod differuntia obiectum formale Logica sed tunc iuxta multos in
voluit ut ergo ut sunt obiectum formale. Ex distinguendo majorem differuntia
adequate sumpta N. sumpta secundum eas quod habet in quibus invenit ratio pro
malis obiectis Logici C. M. N. C.

PARAGRAPHUS V

Solventur objectiones contrahendo adhesionem.

Obijciunt primo si tres mentis operationes est obiectum formale debent talia
Logica dirigere non possunt a Logica dirigere ergo non sunt obiectum formale. Mihi operationes
mentis sunt essentialiter male vel bene et sunt de essentiali sua habitudine
ad conformitatem vel deformitatem cum preceptis Logice ergo non possunt a Logica
dirigi. Ex solent ad hanc objectionem. Distingvendo Mihi tres mentis operati
ones non possunt dirigere in se C. non possunt dirigere subiective in intellectibus N.
quam distinguendo ut in illis operibus oportet ne habeant modum quo Logica in di
rigantur operationibus pro cedit ut enim hoc sensu dirigere quod ex appre
hensione male faciat bonum cum omni autem sit in hoc in se et essentialiter
reprehenso sui obiecti quod si se melius deformis est Regulis semper
manebit

manebit ijsdem regulis huiusmodi sed logica illuminat intellectum pro prioribus
antegressis operationibus et ea directione in processu elicito operationum
bonas malas vero omittit et praecavet quod aliter sufficeret ut sufficit
dici discernibiles si videlicet procedant in principio capax directionis

Operari 2 quod tangit mediate in 2 objectu formale sed operari
non intellectus tangit mediate mediante scilicet intellectu ergo in
suo objectu formale. Veri solus 2 distinctionem maioris quod tangit me-
diatè objective in 2 objectu formale. Et Maior quod tangit mediatè sub-
iectivè in 2 objectu formale. Et Maior operationes autem intellectus tangit
mediate intellectu velut subiecto in tangit objectu substantiæ ergo
etiam intellectu poterit dici objectu formale logica. Et Notandum
ratio 2 quia intellectu non accipit regulam logicam propriam sed proprias opera-
tiones mentis operari 2 hic solum apprehensio non potest dirigi à Logica
ergo male apprehensio annumerat objectu formale logica. Et Notandum
hinc non est capax veritatis aut falsitatis ergo non potest dirigi. Et Notandum
apprehensio non est capax veritatis aut falsitatis ergo non potest dirigi. Et Notandum
veritatis et confusionis poterit ex eo capite dirigi. Et secundo apprehen-
sionem esse capax veritatis in complexa qua in hoc consistit ut representet
subiectu sicuti est quoniam in se capax veritatis complexa qua in hoc
consistit ut affirmet vel negat aliquid confusio obiectu. Et Notandum
Distingvendo probationis 2: ad huc aliqua apprehensio non est capax veri-
tatis dispositive. Et in capax veritatis per se malis 2 exitibus

Operari 2 intellectus determinat 2 species determinate ad elicicandum
affectionem hanc vel illam apprehensio non est ergo directiva logica 2 frustranea.
Operari 2 tangit animam per se ex qua videtur hic intus nota. Et Notandum in
telligi qualitatem obiectu representativam qua loco obiectu absentis et essentia
intellectu positi tenent cum intellectu per se hanc ad quidem obiectu cog-
nitionem autem vero ipsa per se cognitio elicita non est iterum per se in intellectu
relinquit qualitatem qua voce cum memorativa hic positi. Et ad replicam primo
quod logica non potest quidem dirigere apprehensionem mediatam per se hanc
mediatè dicitur quia quatenus voluntas intellectu ad directionem logicam ita debet
in cognoscendo quod obiectu ut quod solus species hinc vel illi rei connexa existit
Et 2 intellectus 2 quod solus ex utraque species de hinc autem species
quod sunt in

que sunt in intellectu manet quodam modo simplex Species autem obscura
transit secum necessario apprehensione ergo saltem tunc potest
perari a voluntate per Logicam directam apprehensionem

Præter hæc ab hac eor. comuni axioma nihil voluit quoniam præcogniti
omnes præf. sam v. lun. has præcognitis logicis instructa cognitione imperit
q. generis differentia q. primum habuit in intellectu ex. posuerunt q. et
differentia. Et explicando axioma nihil voluit quoniam fuit in confuso
et in comuni præcogniti. Et nihil voluit quoniam præcogniti clare desinere et in
Bore. lator. præcogniti. N. formale

Objectus & omnis actus in intellectu est objectus formalis in hoc intellectu per
 se. Omnis fuit actus in intellectu ergo fuit objectus formalis animae ergo in intellectu
 per se. Ergo omnis actus in intellectu est objectus formalis animae ergo in intellectu
 per se. Et alia ratio. Omnis formalis videtur et actualis habet aut spiritus actualis. C. Ma: sub
 ordine dirig. Bileha hio N: M:.

Vergeti animae pica considerat communes proprietates actus intellectus ergo
 et ab his intellectum de distinguendo confectus alio modo quod a logica. Com
 eodem modo de logica considerat ab his intellectum in actu accipit de pica
 anima pica considerat in actu signato et speculativo.

[illegible]

¶ Sciens 6 tres mentis operationes sunt modus fieri li formali logica
et modo fieri li formali logice habet tres mentis operationes pro
objecto habet a ipso pro objecto. De Logica offeruntur fieri li ex parte su-
alios modos fieri li directos unde N. illata tam

Objicies denique saltem vocas etiam ingrediuntur rationem objecti formali logica
ergo huiusmodi operationes non sunt objecti formali de se propter hanc logicam
Deinde vocibus ergo ingrediuntur rationem objecti formali hanc propter logicam et de
agitationibus de ethice officio disputantibus de calliditate et pro
depositione vocatur ergo et de de vocibus hanc non est de vocibus hanc ut
grammaticis nec ut Rhetoricis: ergo ut Logica et prima multas davi cogniti
me defacto quia de ad multa scientia pertinent quia enim scientia assigna
huius cognitioni quia cognosco tria vix a me obitu dedit fomen ubi p. hanc
actum esse

Isti esse grammatici agendo de vocibus mihi videtur in omnibus saltem non esse
 grammaticum non Grammatica docet et nomina et verba in ista casus obliquos
 et vera nomina istas docet verba et nomina in finibus item casus obliquos
 nec nomen et verbum ergo de quibus dicitur saltem vocibus Aristoteles non est tangenda Grammatica
 Subiecta ergo formalitate eorum de vocibus. De eorum de vocibus qua politius consideramus
 animam logica voces propter significationem ut possit manifestare suas conceptus
 eum insinuare debendo quod spectat ad partem Ethica politiam hinc Dion
 Thomas in libro primo per harmonias Aristoteles agit si quidem homo effectus
 humaniter animal solitariu suspicerent sibi. anima passionibus quibus ipsi non
 conformantur et eorum natura in se habere sed ut homo animal natura
 rationalis et sociabile necesse fuit quod conceptiones unius hominis in
 se habent alijs quod fit per voces ex quo inferimus ad politiam spectare
 non tantum genera de vocibus ad primam intentionem sed etiam ad secundam
 intentionem explicandam pertinentibus nam et manifestare suas con
 ceptiones veritates circa secundam intentionem est animae naturaliter po
 litici et socialis. Et eorum naturaliter logicarum vocibus qua Grammatica
 vel Astronomi suis signis vera lingua. Magis characteribus quibus
 non videlicet sunt idea sui objecti quod mente concipit sicut si res posita
 dignam male collocas inter objecta formalia Astronomica ita et voces
 male statueris inter objecta formalia logica.

Confirmant tamen nulli sententiam ex comuni illo dicto Logica
 est ad se. Rhetor ad aliud quod sicut Aristoteles primo Rhetorice ait ad
 scribitur videtur tamen antigraphum non solum axiomatis sed.

Respondetur etiam possat quod haec de vocibus agit tangenda de
 relativo sui objecti formalis sunt enim correlativa signa seu voces
 et significationes atque ita voces possent dici reducti se pertineret ad objectum
 logica inquam dicitur aliquem respectu ad obiectum formale logica
 unde et illud est Aristoteles primo Elenchorum qui vocabulorum significationes
 omnes igno sunt facit parallos sunt.

PARAGRAPHUS VI

Quem ultimato finem intendat Logica
 Quae hae procedit huius ultimo quem intrinseca Logica tangit vocari
 solet objecti attributionis plurimam sicut apud Authores contro versat et
 tribus quibus hoc loco breviter nos extricare conabimur suppono autem co
 muni sententia hae pro objecto attributionis conditionis reperi
 primam

primo ut ad illud omnia referantur attributa et ipsum in referantur ultimum
secundo ut specificet scientiam ab omni alijs et hoc ut sit aliquid variati
one unum pro uno tripliciter dicitur: primo per similitudinem cum re
indivisibili ut Dey Angelus eto unum compositionem cum res ex duabus
partibus distinctis coalescit ut homo et hoc unum per aggregationem cum
plures res extrinsece adunantur ut exercitum res publica his promissis
videamus quod de objectis attributionis logica statuendū sit. Comple
tus agit de huiusmodi diversis se circa hoc legisse sententias quibus
suum adit res ut proinde logici de hac questione male passim audiant
Albertus magnus assignat argumentationem in genere Avicenna definitio
tionem et demonstrationem Coniunctivas et Confusas modos scientie pre
cipuos Peter Burthado solam demonstrationem alij demonstrationem
Barbara p. ego Breviter et:

Dico nostra logica objectum attributionis sive finis ultimus sunt tres
videlicet in Particulari Definitio Divisio et argumentatio Probatur
primo quia logica videtur habere per finem ultimum superadditum instrumentum sci
endi alijs huiusmodi definitio divisio argumentatio quas docet ergo huiusmodi
objectum attributionis probatur eto quia ad hos modos omnia referantur quia
tractantur in logica et vocari solent attributa quod ostendi potest ab ene
meratione partium nam primo in logica tractantur summa de modo de
finiendi dividenti argumentandi his succedunt prologomena quia
sunt quoddam veluti complementum logice: definitio rerum inservit uni
versalibus incommuni universalitatem incommuni conducunt ad effugien per
phyriana Iayaga plurimum illustrat prologomena huiusmodi per phyrio
predicamenta omnium tribus modis sciendi subterviant: ad eodem et modis
sciendi perstant libri per huiusmodi harmonias cognitio priorum et posteriorum sive
liberum analyticorum multis maxime ad demonstrationem spectant: tandem
nonnulli subnectunt decem rationes habitum ordinant hanc et affectus ad
definitionem divisionem et argumentationem ex quo huiusmodi omnia in hanc
finem et nobis propositum colimare quoniam proinde nullo alio respectu
gica scientia

Quod si vis modi sunt aliqua ratione unum etiam patet predictum mag
de omnibus tribus una eadem definitio videlicet quod sunt oratio ignoti
manifestativa per aliquid magis natū.

quod specificat

Quod si scire sit finis scientiarum & extra dubium nulla enim alia scientia habet talem finem ergo tres modi sciendi habent omnia requisita ad obiectum attributionis pertinentia.

Constat autem dici in conclusione h^o nostra Logica non attributa respectu ad aliquem finem ultimum & illi partem intrinsecam ob aptitudinem generalem partem et utilitatem qualem habeat ad finem partem etiam extrinsecam intrinsecum ex libris voluntate authorum unde factum est et aliter ab his attributione ordinaretur idcirco quidquid statuat obiectum attributionis in aliqua scientia non potest applicari regali quomodo enim probatur effectus & iter quod hoc est in illud scientia ultimum in tendat quod autem ordinaretur ad obiectum attributionis sit etiam partialiter obiectum intrinsecum inde probatur quia non potest aliquid affirmari tanquam medium ad finem si non habeat aliquam aptitudinem et proportionem ad finem consequentem ergo ordinari aliquid ad obiectum attributionis est illi partem intrinsecam.

Hic consideratis nobis placuit hac inve hinc: Franciscus secundus Toletus Comibricensis et quorundam alios qui contra recitationes in paucis Bragam Rubium Vassary eandem profertentur sententiam non habere nisi quod alii practici Logica versantur circa hos modos et factibiles alii autem Logica speculativi versantur circa hos modos et factibiles quia tamen non obstant quo minus tota Logica possit dici practica eo quod suo vide quod supra dixi paragrapho quinto.

Obiter primo si definitio si idem divisioni applicat esset obiectum attributionis non deberet referri alio sed respectu alio ergo ne obiectum attributionis sit probatur respectu ad demonstrationem ergo respectu alio probatur h^o Logica in tendit tradere potissimum demonstrationem quod sit per definitionem ergo definitio ordinatur ad demonstrationem tanquam pars ad totum De definitione propterea esse per accidens quod aliquando sit pars demonstrationis alii ita accidens tantum quendam ordinem dicit ad demonstrationem licet enim nulla possibilis esset demonstratio potissimum ad huc tractat alii a Logica per se definitio posset enim ad huc partialiter hinc consequi finem suum Logica videtur nempe aliquos errores per definitionem et divisionem quoniam desuper quodammodo ultimam consequens ergo definitio ordinatur ad demonstrationem per accidens ut per se de obiecto autem attributionis

atributionis n̄ obest si p̄ accidens alio referat̄ quod autem definitio sen-
sit pars argumen-^{tionis} inde confirmat̄ quia alias n̄ esset bona diffi-
nitio visio modorum sciendi inde finitionem divisioni et argu-^{mentationi}
cum unū membrum divisionis n̄ debeat incedi in altero. & adde nunquā
definitione totū intrare in Syllogismū sed tantum partem definitionis
ut bene notat Compton nam in demonstrationibz possimus Vig: omne
rationale ē admirativū omnis homo ē rationalis ergo omnis homo ē ad-
mirativus. ^{frustra} et superflue adderes pro maiori omne animal ratio-
nale. & similiter in hac demonstratione omne animal ē sensitivū
omnis homo ē animal ergo omnis homo ē sensitivus. frustra adderes ra-
tionale. ^{radix enim sensitivi n̄ ē rationale sed solum animal ergo}
improbitanter se habet rationale. & eandem doctrinā applicare
figuris demonstrationibz Vig: omne visibile ē rationale omnis homo
ē visibile ergo omnis homo rationalis redundaret maior si diceret
omne visibile ē animal rationale quia visibile n̄ ex animali sed
ex rationali profuit

Dupliciter omnis definitio est ex suo conceptu ^{ellativa} conclusionis ergo
Ex se ^{respon} ad argumentationem Ex primo negando St: n̄ animal rationale
n̄ ē illativū quod homo sit sensitivus sed solum animal ut paulo antea dixi
Ex 2do distinguendo St: ē ellativa conclusionis ex suo conceptu secundario. Cū
definitio ^{ellativa} ex suo conceptu primario. N: St: n̄ ex suo conceptu
primario n̄n̄ aliud dicit̄ quam quod sit modus sciendi vel oratio ex-
plicans naturā rei & genus et differentiam et secundū hunc conceptū
considerat̄ Ex se ā Logica.

Dupliciter adhuc definitio ē cognitio ^{essentia} sed cognitio ^{essentia}
necessario infert ^{cognitionem} proprietatū ergo definitio necessario
ē illativa ergo p̄ se ^{respon} ad argumentationem Mi: pro ^{bz} essentia
necessario infert proprietatē cognatā cognitioni ^{essentia} cognitiones pro
probatū Ex N: Mi: ad probationem N: paritatem n̄ esse ^{essentia}
esse illativū proprietatū sunt formati sicut idem cognitio autē ^{essentia}
cognitionis proprietatē sunt diversa.

PARAGRAPHUS 7.

Soluntur residua objectiones
 Obiicitur secundo definitio et divisio sunt utiles ad argumentum in rationem
 80 referuntur per se ad argumentationem. Et me jam supra didicisse se referri
 et ab obiectis partim intrinsecum partim extrinsecum quia ex eo quod
 x res sit utilis ad aliud in partem idcirco referri alio sed debet accideri
 in super voluntas Authorum quia sola utilitas et conatus sufficiunt so
 gican esset singula et scientia quia cum omnino alio est conatus
 et in tantum utilis ad illas sed multo maxime necessario item elementa
 Geometria cum Optica Astronomia statica; conactum et hanc
 in referunt ad illa falsa ergo in consequentia ratio a quodcumque res ali
 qua habet propriam bonitatem qua simul in necessitate rebus ad alium
 potest illa res amari propter se ipsa secundum illa bonitatem in autem
 ignitur necessario propter aliud aliud aliquid est utilitas vel necessarium
 et sic se habet cum definitione qua cum habet perfectionem propri
 am potest attingi propter se a logica qua respondet sibi bene notum servare
 potest plures objectionibus deluendis

Obiicitur etiam definitio divisio argumentatio sunt species modum sci
 endi ut sic in genere sed species referri ad genus ergo definitio divisio
 referuntur ad genus ergo modi sciendi in particulari in sunt obiecta et in
 butio cum referuntur alio videlicet ad modum sciendi ut sic. Mi propter
 genus in tota species in pars sed pars referri ad totum ergo species re
 ferri ad genus. Et dupliciter posse considerari genus primum in pars
 actualis. Metaphysica species. Vg: animal in pars actualis meta
 physica hominis id est ubi quod dicitur totum potentiale et alio vid
 superius species quando genus sumitur reproductivum sive ubi in est ut quid
 superius totum hominis referri species ad genus tanquam pars potentialis actus
 tum potentiale quando autem species sumitur in totum quod dicitur actualem et
 genus sumitur materialiter seu specificative tunc species includit genus ut
 homo animal vg: jam ergo factor si modum sciendi sumitur ubi in est
 superius definitio divisione; posse referri ad modum sciendi ut sic ratio
 ones pars licet res in tamen servit quod actu referat nam ut vid
 actu referantur

actu referant debet accedere voluntas Authorem ut dixi Authores autem
precipui praefixerunt scientiæ Logicae non modum sciendi ut sic sed modum sci-
endi particulares qui sunt factibiles à Logica confirmantur. De praefixis
intelligitur quia Logica cum sit practica debet habere finem factibilem sed modum
sciendi ut sic non est factibilis nisi faciam quæstionem de voce et coincident
cum nostra sententia ergo

Obicitur quod quod est primarium et per se habet in Logica hoc debet
statui obiectum attributionis sed demonstratio est primaria et perfecti-
sima in Logica ergo demonstratio debet statui obiectum attributionis.
Ma: probatur aliquid omnia alia referunt illud debet statui ob-
iectum attributionis sed dicitur ad id quod est primarium et perfectissimum
in Logica omnia referunt ergo quod est primarium et perfectissimum
in Logica hoc debet statui obiectum attributionis. De primo N: Ma: et
probatum M: in enim semper id quod perfectius est ordinatur ad perfec-
tius De secundo Distingvendo Ma: quod est primarium in eodem gene-
re C: M: quod est primarium in diversis generibus N: M: similiter distingv-
M: sed demonstratio est primarium in eodem genere in quo est definitio
N: M: in diversis generibus C: M: De 3to juxta Aristem 4to Metaphysicorum
habetur et 1ma demonstratio est perfectior demonstratione quod est
colligitur ex primo superiori Capitulo ubi arguitur si ob prima finis ac ore
dinus et illas sane finis ac credimus magis quoniam colligitur a sei-
mo posteriora ergo illa definitione debet agnoscere ac conclusionem
aliquam inde deductam ratio assertionis est quia definitio est magis im-
mediata et prius modus sciendi quod autem magis immediatus magis
perfectus ergo.

Vergetis Logica intendit tradere perfectum modum sciendi sed quæ-
dam sciendi est sola demonstratio ergo Logica intendit tradere solam demon-
strationem. De N: M: est enim Contra Aristem qui libere posteriorum Cap: 3to
argit in definitione debet sine demonstratione profecto sciri. Ergo
Et si etiam definitio perfectus modus sciendi

In talibus Logica intendit tradere absolute perfectissimum modum sciendi
ergo non omnes tres modi sciendi sunt illi finis ultimus. De: H: B:
sicut enim

sicut enim Metaphisica licet intendat per se tam cognitionem eius non intendit
tamen solum intendit cognitionem eius per se. Item hoc est aliud
Dignetur obiectum attributionis Metaphisica et ethologica solum modo
endi per se

Obiicit 8° Artes prima priora cap: et appellat Logicam scientiam
demonstrandi et dicit quod praefatus Consideratio sit circa demonstra-
tionem ergo Artes habuit pro obiecto attributionis sola demonstra-
tionem. De Arte loqui de illa parte logica quae explicat libros quatuor
librorum quorum obiectum attributionis est sola demonstratio in arte
logica Artes de universa logica quod patet ex primo logicorum
ubi logicis libris aliud obiectum attributionis assignatur non illud habet
propositum quidem negotium in modo invenire per se per se hinc Syllogi fieri
de omni proposito problemate ex probabilitate.

Obiicit ad hoc dicitur in multis quibusdam aliter afferere argumen-
tationem esse attributionis respectu demonstrationis ergo argumen-
tatio ab Arte respectu alio putant lib: 2. Et choron circa finem ubi
tamen similem habet non repertum si ita est distinguendum est Philo-
afferere videlicet argumentationis praedicatum commune et at-
tributionis respectu demonstrationis transiit prout illa dicit argumenta-
tiones particulares convenientes in officio logico. Ad: nobis autem
obiectum attributionis sunt omnes definitiones divinas et argumen-
tationes in particulari non prout sunt sed hoc vel illa materia sed prout
Secundum officium logicum inter se conveniunt licet ex parte mate-
ria plurimum differant.

Uinc inferatiam Syllogismi probabilem esse obiectum attributionis
omnis licet enim ex vi materiae sit modus secundum imperfectum nihil
omnis tamen vi forma ut secundum officium logicum consideratur in multis
infalibiles conclusionem infert quia Syllogismi demonstrationis
non minus officium logicum curat sint ne propositiones certe argu-
mentabiles sed an affirmativae sint an negativae particulares vel uni-
versales debita inter se tenent cum medio rationis compositae et sy-

unde et syllogismi qui per se maiores sunt fallaces huc spectant.

Objiciat denique ultimum modi sciendi non sunt tantum praecepta sed
Speculatio ergo per modum sciendi sunt finis ultimi erit logica et sine
ultimo practica et speculativa confer magis logica per actum demon-
strativum praeceptum totum non tenet in se sed qui est in speculatione et
ad praeceptum hanc speculatio non tenet factum est enim li. et ratio syllogismum
substantione in fallacibus his ergo logica habet aliquid bonum in se
D. Th. Si autem alii demonstrativi praeceptum bonum haberent in se essent practici
aliqui sunt speculativi juxta dicta Paragraphi 5. Cap. 2. B. C. quod modi
sciendi sunt simul speculatio non sunt tamen speculatio et intentionem
et logica sed sub hac ratione sunt praecepta logica enim intendit modos
sciendi ut facti debet et prout directioni subjacent sed pro ut direc-
tioni subjacent sunt praecepta ergo prout in tenentur et logica sunt praecepta
ad confer matronem B. quod hi actus non tenentur immediate in se ad se
sunt speculativi in nihil omnia tamen logica hos actus ordinat ad praecep-
tos in fallaces modos sciendi ultimum in se alio finis et logica
conditoribus intentus est praxis.

PARAGRAPHUS VIII

Quid de ente rationis Thomistico sentiendum
Thomista pro obiecto ultimo Logica assignat ens rationis categoris-
ticum actionem contra dicentibus quam sententiam praeferunt hoc loco dis-
cutiam oportet breviter ante hanc sequamur. et Ens rationis
vario accipitur primo effective quod fit a ratione pro sensu omnes actus
intellectus sunt entia rationis vel directiva quod fit a ratione divergen-
te pro omnia arte facta originem rationis dicuntur entia rationis di-
rectiva et hoc subjunctiva quod habet intellectum pro subiecto et latius
latius rationis subjunctiva sunt omnes scientia naturalis artes species improprie
et omnes actus intellectus et accipitur ens rationis objectiva pro eo quod
est obiectum intellectus sive pro eo quod habet esse objectivum in intellectu
Ens rationis objectivum iterum subdividitur in ens rationis pure obiectivum
Sum. et in

relativum ad rationem in pure objectivum in pure objectivum & quod videtur
licet prout est objectum in intellectu habet etiam esse reale in parte
vel ut homo ens rationis pure objectivum habet hunc esse ab in-
tellectu extra in intellectu autem nihil est ut chimera & hoc est corruptum
hac enim nullum reale sed tantum objectivum esse habent ab intellectu
Necesse hoc est solus intellectus potest illorum speciem sive imaginem
ducere et hoc ens rationis privi putat beatum ex fecunditate in
intellectu vera inter se falsa componentis.

Thomista quidam adhuc disputant ens rationis pure objectivum
in fundatum ab in fundatum in fundatum est cuius intellectus fundamētum
ex parte rei sed in se dependit intellectus ideam mere factam ab intellectu
Ens rationis fundatum appellant quod habet fundamētum dicitur quoniam
admodum secunda in ventis ones objectiva fundamētum habent in
prima intentione objectiva hoc tamen quod sunt secunda rationis
dones objectiva habent ab intellectu ideam secundam intentionis
res vocantur nulli contra rationis Thomistica. Sed quod idem
prima intentio quid est intentio. Be. quando cognoscitur per se
summa quae habet in suo esse reale vocatur intentio prima objectiva
atque vero cognoscens vocatur prima intentio formalis sic quando con-
sidero Petrum quod sit homo quod sit corpus quod sentiat corpus homo per
sentiam vocatur prima intentio objectiva Petrus autem inde pendens
ab intellectu convenit esse hominem esse corpus & quando autem
consideratur ens intentum ingreditur in partem objectivam et secundum illam
dicta quae habet praesentem ex ea ratione quod sit in parte objectiva atque
tunc existit in sua specie vel imagine intentio nati dicitur res illa sic con-
siderata secunda intentio objectiva atque vero ille reflectit cognoscens
est secunda intentio formalis sic quod homo sit species quod sit praedicatum
vel subiectum non habet prout existit et parte rei sed praesentem in ingreditur
et objectiva in intellectu vel ut in sua imagine intentio nati et huius
modi secunda intentiones objectivae vocatur contra rationis Thomistica
nam secundum

nam secundae intentiones hominē esse speciem Vg. et praedicatū
Subiectū esse definitū dīstīg. accipit quāsi se in intellectu infra
Bovē sic et extra intellectū et extra suam illam imaginē nō
omnībus nō possit accipere nam deus minationem hanc quod sit definitū
divisū: habet homo precise ingrantū ē in actu definitū dividitū
velut dīstīg. imaginē quāvis nō necessē dīctū hūc explicationē stante
strictissima dīcti possunt entia rationis nam esse gēn. speciem: homo
habet ē parte rei extrinsecū ab actū definitū appropinquatū dividitū
licet nō habeat hanc denominatiōē homo ē parte rei intrinsecū

Itē hic quorundam Thomistarū circum p̄st. de ent. rationis p̄st. vi,
de p̄. ē mēt. Doctōis Angelici q̄ri q̄ metaphisicū loci q̄ p̄st. vii
ent. rationis dīcti p̄st. de dīcti intentionib. quae ratio adīnvenit
in rebus consideratū et intentio generis speciei et ratio p̄st. nīnq.
nīnq. in natura sed considerationem rationis confusū in hanc
item seipsum dīcti Alexander p̄st. in r̄tū metaphisicū
ent. rationis ē id quod factū ē ab intellectu quod ē secundū dīcti
rationes quae facti sūt in intellectu circa entitatem naturā et gēn.
Species particulare universale affixū quib. et negativum hoc ens
rationis Logicū voluit Tomista ē subiectū Logico sicut subiectū
adagatū Logico quo doctrina si eo scilicet accipiat quē supra ex
p̄t. nīnq. in hāc quod hūc adam; am supra mentem meam aperit
sic enim exp̄t. entia rationis nīl aliud p̄st. quā ut facta
Logica bene definitū dīcti recte apprehensū: verba recte
exp̄t. de p̄st. nōtationes autem definiti dīcti gēn. speciei: q̄
nō considerant q̄ se ē Logica sed tantū actū ex q̄rit. or. vā. hanc
deum nōtationes unde p̄st. q̄ metaphisicū p̄st. ē adī. p̄st.
gicam agere de omni ente ut subī. secundū intentionib. con
sideratū itaq̄ inter nos et allos oriri ad hūc p̄st. a capite vocis
nam si velint hoc complexū definiti dīcti p̄st. prout adī. vale p̄st.
consideratū p̄st. ē Logica nō consentio si autem velint hoc complexū
dīcti aliq̄d p̄st. ē si considerari ē Logica et secundū aliq̄d p̄st.
consideratū p̄st. aliud atq̄ hūc seipsum complexū materialib.
et for. metaphisicū vocari subiectū adagatū si bene adī. p̄st. p̄st.
Lūc tamen

adveniens sed hac omnia malis in se habet et extrinsecus deinde effluat.

PARAGRAPHUS IX

Quomodo differat denominatio intrinseca

In respondendo ad questionem de intrinseca et extrinseca
ita si minus haec quae hic agitur mihi agendum videtur. In quo consistat
denominatio extrinseca. Quomodo ab intrinseca differat quod etiam est
quod denominatio intrinseca quod extrinseca aliquid. Sicut vero realiter quod
forme et subjecti a rebus aut saltem forma aqua talis denominatio originem
et creati ut in quibusque rebus representat de cognitione unde ergo advertebat in se
denominatio extrinseca vel intrinseca.

Deinde Dico magnum est inter utramque differentiam nam intrinseca vocatur
quod est propter formam aliquam subjecti inhaerentem extrinseca autem propter
aliquid quod extrinsecum formam non inhaerentem sed veluti depositum adveniens
entem rei unde sequitur quod vel aliquid movens propter et omnino eadem
possint nihil omnia amittere vel addere denominationem aliquid extrinsecum
intrinsecum autem denominationem formam recipere vel amittere absque ulla
mutati one sive essentiali sive accidentali absolute implicat contradictionem
ratio. De se patet cum enim intrinseca denominationis originem ex forma subjecti
inherentem habet diu manebit intrinseca denominatio quod si remanebit forma
eas ablata quibus quod tunc cum autem perit forma quod rei inhaerens magis
haec res ipsa ergo.

Ex hoc patet igitur quod denominatio aliquid sit intrinseca vel extrinseca hanc
adhibere indagande veritatis regere separata cogitatione et subjecto illa deno-
minationem de qua controversia est et vide nunc allata haec denominationes
percat vel aufertur simul a re aliqua forma intrinseca si vero est certum adeo
nominationem. Item circa quod hic est fuisse intrinsecam si autem nihil in
hi inferes denominationem solum est extrinsecam. pro exemplo quod quod
an parietem similes esse alteri sit denominatio quod extrinseca. pro exemplo
similitudinem in pariete et parietem parietem hunc non est similes quod dicitur enim
ergo parietes sunt colorati ut alter parietes. De ergo tale aliquid coloris
in pariete de ergo sublata hac denominatione perit aliquid intrinsecum ergo
similes parietem est similes alteri in sit denominatio quod extrinseca.
Ex his constat magis doctrina Porphyrii quod, unde redit ad fructus videlicet
rem cognita non aliter ac parietem visum est denominationem solum extrinsecam
si nam separata denominationem cogniti visum desimili are nihil
omnino autem

omnino auctus a se in trinfecū.

Obiecta contra signū distinctiōis et differentiam assignatam dū dōm
minatio homo a species a extrinseca hanc enim illi denominationē tribuit
scilicet intellectus videns hominem singulūq; individuis reperiri et nihil omnia
speciem ab homine excludere possit ipse homo ergo differentia inter deno
minationem extrinsecā et intrinsecā nō est laudima. Et species significat dā
naturam cuius similitudo in alijs individuis reperitur ergo si homo sit species perit
ipse homo. Et si mente asserat species ab homine nō perire ipse hominem sed perit
solum modo scilicet intellectus qui intellectus hunc hominem cum diversis individuis
comparat alijs perit tantū aliquid extrinsecum ergo patet obiecti omni
tutis.

Ex occasione entis rationis quoniam hoc loco multi perperam voluntas possit
fieri ens rationis strictissima acceptum si ergo voluntas possit habere
objectū impossibile scilicet hanc propositionē paucarū rebus latius recentiorū
accipiant ergo quia admodū remota se habet ipse modi contrarietatis ad
prolegomena logica parvis eam expedio longioram deinde in ipso. Et
ergo morā et operam locatur. Et itaq; primo voluntas et hanc hanc
nō possuat facere ens rationis et mericum nam haec volūtas necessaria
conunt actū intellectus et in illud solum objectū ferunt quod eis ab intellectu
proponitur; iuxta commune axioma Philosophi mundi volūtas quoniam
agnitur ergo ea modo tendendi voluntas atque hanc invenit; etiam
jam factū ergo nō facit illud Et ideo fantasia hominis potest facere ens chy
mericum ita Suarez Disputatione 2a Metaphisica Sectione 2da numero 18
unde ē illud axioma ens imaginabile latius patet quam ens possibile Et
Conclusio potest fantasia humana duo intrinsece se quo ne Divinis possit
possit a patere utrius ergo potest facere ens chymericum Consequenter
ē certa ita enim hinc ceteris dicitur ens rationis quia ceteris et itaq; in
tellectu unita sic a parte rei accipere reperiunt. Et. Dicitur potest rustici
aliquis fugacior somnare quod Deus Pater sit ceteris habeat magis
Barbam sed haec sunt chymice ergo fantasia potest fabricare chym
ericā cuius modi tamen objecta impossibilia nō sunt dicenda entia sed
rationis propria sed entia fantasia seu imaginativa si quidem ens
rationis eo sensu accipiat quod ratio si in intellectu habet pro objecto

Et alio ea modo dictis textu nunquam sine fantasmate speculatur anima ergo
 Quando anima speculatur anima fantasma habet obiectum simile an intellectu
 divinus et Angelicus possit facere eius rationis videlicet intus esse supra legem
 et extra rhombum de Deo hoc pronuntiat Baruch Disputatione 6. et 7.
 Per se: et Divino intellectu indignum a chymeras illas comenitibus fieri
 quae ita impossibilia eum a nobis fictas non cognoscere cupit tanta fuerit
 auctoritas veri vel momenta rationum inquit complent et recentiores pro
 se omnes ad se gesserunt

PARACRATIVS X

Solvunt objectiones contra secundam et
 2. hanc responsionem fieri solita

Obiicit primo si fantasia hominis potest habere obiectum impossibile po-
 terit etiam habere fantasma brutorum item sensus rationis consequens
 videlicet absurdum ergo et antecedens Ex primo forte et brutum fan-
 tasia perfectior in se non entia rationis fabricant sed quid quid de
 hoc sit nemo certe nostrum in capite offendi vel bovis delituit Ex 2. d.
 negando seque velam sunt enim diversae species fantasia hominis et bruti
 unde quid mirum quod una possit aliquid quod non potest altera inter
 sensum externum et visum v. g. et fantasiam hominis etiam in a. p.
 citas perfectior enim est fantasia quam velus sensus rationis quod vel
 ea hoc patet quia visus v. g. non nisi lucem et colorem auditus non nisi sonum
 percipit fantasia autem versatur circa omnia omnium sensuum obiecta

Dicitur ad primum non potest exprimere chymera vel ens impossibile
 ergo nec fantasia probatur tunc pictor nihil aliud facit quam sensum rationis
 hanc rerum configurationem figuram et colores exprimit sed hoc non
 ens impossibile possit animi Pictor non pro alio hanc figuram et
 hanc ergo pictor non exprimit ens impossibile probatur tunc item ictus
 pictor non potest exprimere ens impossibile quia exprimit tunc solum
 extrinsecam figuram cum colore sed hoc idem tantum facit fantasia
 ergo C. A. N. C. pro Cubione D. M. fantasma enim non exprimit figuram tantum
 sed simul etiam inconfuso essentiam quod non facit pictor

replicabitur in re

fuit tamen in alio et occasionaliter nempe in partibus quibus constat fuit
nimirum thres fuit curv. A sensib. deinde pervenit ad intellectum
Species thres et Species Levi quas inter se combinando et conjungendo
anima fecit ens thymericum ad confirmationem primam Bx. N. quod ens re,
ale et nihil sunt contradictoria sed ens reale et non ens reale sunt contradic-
toria quod ens reale P. H. quidam dividunt in ens negativum ens posi-
tivum et ens rationis quod divisio an in proprio sensu an etgo. sensu
sustineri possit videbimus per locum. ad confirmationem ad Bx. D. H. posse
cognosci est proprietas entis realis talis modo C. H. posse cognosci a proprio et
entis realis modo p. H. H. vult dicere posse cognosci proprium quidem ex
essentia entis realis atq. adeo omne quod a reale potest cognosci sed quod
fuit convertibiliter ita ut licet inter se reciproca possit cognosci ergo ens
reale ad confirmationem Bx. actionis humani non est actio thymericum sed
ipsa actio intellectus si re se sine ratione distincta ab actione et ab hoc nobilitat
ho ab alio autem qui remota divit. humani et solit vocari objectum tractat
thymericam nobilitatem actio licet forte morale in de habeat.

Hic ipa de prologo monis logica satis superque dicta sufficiant Epilogi
loco confectum multorum morum secutus definitionem ad iungo logica
hunc anim fructum ex omni disputatione voluit decerni Hic nos
tag logica est ut manifestum evadit ex omnibus toto hoc tractatu discussis
Scientia et ars ex fine ultimo practica docens modos sciendi seu defini-
dividere argumen tari. et nunc ad Proprium in Categorias Hic
manuducen tem.

A. M. D. G.

21 Januarij Sinivim
Prolegomena

Trac. laty 2dy

TRACTATUS I

In Hazogen sive intra directionē Porphyrii

Porphyrii nobilis Philosophus in Platonis schola eruditus natione iudeus
et ex Christiano factus Apostata cum circa annū Domini 269 Galieni
Imperatoris temporibus Romā venisset in Caisariū Petriū Domon
incidit ad hanc discenda Aristi Philosophia per cupictū brevē in studium
eius sui tractatū de quibus vocibz genere specie differentia proprii
et accidente perscripsit 7 va vocant universalia et a diversa predi
candi modo quibus predicabilia Quamvis autem Porphyrius
accidendi corū Doctrinam magis quam sagaxitate factatū fuerit
nam Plotino et Longino Cōsilio præceptore usqz dicitur cuius suavis
malochi olim sibi a Parentibz inditū in Porphyriū mutavit Malochi
enim Syris Regem senat aut Purpurā Hazogen tamen hanc iusta
peripateticorum modū et cōsuetudinem concinavit. a atqz horū
notitia admodū necessaria ē intelligendū Philosophi nostri categoriz
illorū explanatio hūc necessario pertractanda. a universalia autem ex
initio supponit quod sit unum quid multum aut distinctum unde de unitate
7 qz hic et distinctione rerum agendum ē dividam itaqz Tractatū præsentem
in tria Capita primū agat de distinctione rerum et unitate secundū de
universali in comuni 3iū de universali sive quibus predicabilitatibz
in particulari.

CAPUT I

De varijs unitatum et distinctionū generibz
hæc consideratio proprie loquendo ad metaphysicū pōrdinet 7 qz hūc
jam obtinuit a universali pōmi bāz cum sine his plene nō veniat
intelligi.

PARAGRAPHUS I

Quod duplex sit unitas in quo consistat et quid
pluralitas

nota multū

nota multipliciter quod videtur dici unum apud Philosophos nam primo quod
dam sunt unum per se quodam sunt unum quod accidens unum per se
cum videlicet omnia habet quod ad essentiam suam complementum et
integralitatem in transire requirunt talem unitatem habent Deum Angelus
homines: hac unitas per se iterum sub divisione in unitatem simplicitatis et
unitatem compositionis quarum aliquam mentionem facit in prologo
mentis unitas simplicitatis dicitur cum res sit in se indivisa aut omnes
per se partes essentialiter et integrantes excludat ut Deum Angelus unitatem
compositionis habent illa quod partes essentialiter et integrantes actionis
sunt sic homo lignum: prout constat ex materia et forma velut gas
liber essentialiter habent unitatem compositionis eodem modo homo
prout ex quodam totum integrale constans capite collo brachijs
pedibus: dicitur unum per compositionem. 2o Secundo unum quod accidens
cum videlicet res in se indivisa habet aliquod ad iunctum quod
necesse suam essentiam nec integralitatem pertinet si mitti laqueos
vigil: in unum cum totum projecti dicunt unum item ex eorum dicitur
ob motum quam piam eorum unionem sic album dicitur unum per ad
dens est enim albedo extra essentiam et integralitatem projecti na
sine hac paries est completum in suo genere. 3o dicitur quodam unum
unitate numerica seu individuali quam videlicet res ea est habent
quod in plures necessitates seu singularitates negant dividit sic filius
Plato Paulus Iohannes Christophorus: dicunt habere unitatem numerica quam
filii Platonis: non possunt dividi in plures Aristotelitales Platonitales: hac
unitas filii Platonis: convenit in ratione natura et predicatorum essentialiter
aliis sed ratione huius natura alio vel illud individuum contracta
quarto alia dicunt unum unitate formali quod videlicet habent eadem
predicata formativa et essentialia duplex autem est unitas formativa gene
rica videlicet et specifica unitas generica pariter predicata for
mativa generica specifica unitas desumpta pariter predicata forma
tiva seu essentialia specifica sic homo dicitur habere unitatem formalem
specificam in quantum videlicet non potest dividi in plures naturas species
vel nota citius discussas nec enim homo potest dividi in bene eorum dicitur
dividit item

dicuntur sem homo habere unitatem formalem quoniam non potest dividi in
civem arborescens lapidem quia genere differunt. Certe dicunt unitati formae
esse rei indivisionem in plures essentias dissimiles. et quinto aliter dicunt
unum unitate rationis de qua infra videatur de his Aristoteles et Metaphysica.

Cap. 6. et ad alterum Paragraphum huius mem. b. Bonum breviter et

Dico primo universam unitatem consistit in quadam indivisibilitate
qua quanto majores fuerint eo magis quod futura est unitas unde Dico sum
unum quia sum indivisibilis vel simplicis in concreto unum definitur
cum Aristoteles quinto Metaphysicae Cap. 6 unum est quod non potest
quod quid erat et dicens indivisibilis ad aliam et quid erat et rei
significanti clarior: unum est quod quod ratione non potest dividi in
plura habita seu in plura quod est ratio non cum diviso unde loco
est tunc statim subiungit Aristoteles universa statim nam quod cum in
divisionem quatenus habent ea sunt unum dicuntur ut puta si prout
homo non habet divisionem unus est homo quod si prout animal unum
animal quod si prout magnitudo una magnitudo et ergo homo
unum quia non potest dividi in plures homines licet possit dividi in corpus
et animal vel in animal et rationale etiam ex oculis unum quia licet
in manipulos et hoc scilicet possit dividi in alios tamen aequales et eque
dem rationis ex oculis non videtur sub dividi ubi videtur quod unitas nihil
aliud sit ac caren tia divisionis vel divisibilitatis. Tamen pro ad modum
significandi dixi saltem pro ad modum significandi quod unum est ipsa
sola ut potest ea habere proprietatem sit aliquid positum se ipso in perfectum
et non a se subiecto removens ratio est potest quod videtur erat imperfec
tionem est perfectio et positum aliquid sed tunc caren tia negat imper
fectionem enim divisio imperfectio ergo tunc caren tia est perfectio et aliquid
positum unde Aristoteles alicubi dicit unum nihil aliud est ea propter hoc et hoc
men ex actus in Metaphysica ubi hanc quaestio nem ultimam decidimus.
et Dico 2do unitas numerica non distinguitur ab unitate formali nisi ratione
essentiae et probatur unitas numerica non distinguitur ab unitate formali ratio
libet et tamen aliquo modo distinguitur ergo distinguitur sola ratione non rei
quia tunc distinctione rationis et realem videtur ut ostendit infra antequam pro bac
ostendat communem

essentia communis animal rationale v.g. quod? in Retio identitatem realiter cum Retio
seu unitate. Illi, singulari non potest animae verum esse reale nisi in individuo
atque animal rationale dicitur unum solum formalem et individuum dicitur unitatem
genericam ergo unde a parte rei tot sunt realiter unitates formales quot unita-
tes numericae ubi enim multa individua multi numeri et ubi multi numeri multa
ta natura numerata. Secunda pars quod sunt alii modo diversae sibi idem pro
quod potest concipi animal rationale v.g. quod a essentia Pauli vel Petri quia in
essentia Petri et Pauli, ut patet infra ergo animal rationale a
Paulitatem vel Petritate hoc a essentia a singularitate alii modo diffin-
guntur

Primo ita pluralitas in abstracto consistit in divisione vel divisibilitate
multitudo autem seu pluralitas in concreto accepta nihil aliud quam
entia divisa et tunc mens Aristi qui desinitur Multitudo tripliciter capiendo illi habet
quod aut divisi sum aut divisibile est multitudo quaedam dicitur quod vero indivi-
sibile aut non divisibile verum. ibidem agit unum sibi et multa et ponit ut indivi-
sibile et divisibile unde sanctus Thomas hoc Lectione et multitudo inquit
dicitur aggregatio unitatum qui conceptus pluralitatis omnibus conveniunt con-
sideranti patet per se quomodo sibi opponantur unum et multa an Contradictio
an Contradictoria? Et non opponi Contradictoria ratio est quia Chrysostomus et unum
non multum ergo unum et multum opponuntur Contradictoria aliis attributa
propositionum harum debet verificari Et adde opponi sibi unum et multum quasi
relative sicut potest opponi toti Et ita quo ad modum significanti opponuntur sibi
unum et multa quasi privative ratio est quia unitas explicatur per categoriam di-
visionis negat divisionem quae est de ratione multitudinis ergo unitas quo
ad modum significanti negat aliquid quod est de ratione multitudinis Et
ita potest dici etiam opponi contraria ut colligo ea testis Aristi citato dirigentem
ex contrario ipsum unum et significanti eadem indivisibile et quod magis mul-
tudo et divisibile sensibile est quare multitudo ratione prior quam indivi-
sibile propter sensum et quod ubi visus aperit multitudinem vocari con-
trariam unitati continetur enim sub eodem genere entis sicut huiusmodi et sub
eodem maxime diffinitis Notandum autem hic quod multitudinem vocat Aristi
prioram quam unitatem quo ad sensum scilicet enim sensus parit per multitudinem
multitudinem quam unitatem ratione nostra manifestum est quod unum
est prius multo cum unitas sit principium et causa formationis componens mul-
titudinem.

PARACRAPHVS M

afferunt varia distinctio nū divisiones

Distinctio multipliciter ab philosophis dividitur nam alia distinctio realis
 quia tunc locum habet cum res in se ipse a parte rei et ante omnem
 divisionem intellectus sunt diversae sic dignitas et bonitas recales distinguuntur. Secunda
 alia est distinctio virtualis cum res inter se recales et videntur hunc locum admittere
 nihilominus ob eminentiam quandam perfectionum gradatam secundum se contra
 dicto est sic natura divina est eadem recales cum personarum filij et spiritus
 et tamen de natura divina verum est dicere quod non sit producta de personarum
 filij et spiritus si verum est dicere quod sit producta quod duo pro filij et
 cuncta se habent contradictoria dicitur secundum se esse contradictoria idem est
 dum coniungunt apparen tiam videri contradictoria licet in se et formaliter
 loquendo non sint tales cum utraq; necessario sit vera. Et hanc Distinc
 tionem certum est in rebus a negari hanc in missis. Si Trinitatis admittenda
 sit viderint Theologi certa certum non pauci. Otium est de his cum si inveni
 possunt negare admittenda est nisi fides cogat. Et 3° alia est distinctio
 rationis quam in re a parte rei indivisibili sunt intellectus non per vi
 per animal et rationale subdividit in distinctionem rationis ratio in animal
 et distinctionem rationis rationis de qua postea.

Si Scotus dicit inveniisse distinctionem novam quia maior sit quam rationis
 quia ante operationem intellectus. Mirum tamen est cum rebus et omni indi
 vinit tantum sed humanis aliam admittendam concedit scilicet hanc.

Distinctio realis iterum vario sub dividitur primo in adequatam et inade
 quatam adequata est cum nihil insensibile in eadem distinctionis extremo quod
 reperitur in alio sic animal adequata distinguitur ab auro quia videtur
 nihil reale habet animal quod simul etiam reperitur in auro distinctio
 inadequata est cum unum reale in se includit aliud velut animal si homo
 inadequata distinguitur ab anima quia homo includit animam pro hoc
 longum inadequata distinguitur a pariete quia subdividit ab aliis
 realem mi et ma: pro realem Mi. intelligitur hunc locum Scoti. Sed alia
 quodammodo pro notatis dictis quod inter modum et modi. Primum reperitur per
 modum vocant refectiones et ideo Philosophi Encephalota aliquam esse recales
 aliam rei apicem cuius est natura ut ne divinitus videntur possunt
 illare seu modificato suo existere et talis est hunc locum seu multum est in
 profunda sententia unio et quam cum anima iungit quod unio separata
 est divinitus

ne Divinitas potest existere debet item modis iuxta multos i subiectio duratio:
quod an sit in Divina examinabimus ea quae vides ea quae distinguimur
h modales non posse utraq separatum existere. Quae distinctio Ma: e quae in
nit inter res absolute grandes videlicet utraq separatum potest Divinitas
solum in rerum natura existere et sic distinguitur lapis a bruto aurum
a lapide: et hinc subdistinguitur in accidentalem et essentialiam acci:
dentalem e quae distinguitur inter se forma accidentales albedo vir: dul:
cedo: p: essentialis e quae distinguitur inter se praedicata essentialia aut res
substantiales sic animal ininibile distinguitur ab animalibus ceteris: et quae
subdistinguitur in nulli distinctionem realem in possibilem et actuatam possibilem
reguntur inter terminos possibiles actualis inter terminos actualis sicut
Quod distinguuntur distinctiones terminorum sit actualis aliter possibilem dicitur distin:
ctio actualis secundum quod et hanc distinctionem tam possibilem quam
actualium terminorum vocant distinctionem positivam contra distinctionem
aut a negativa et sic haec negatio distinctionem vocant inter se et neg:
tionem vel inter duas negationes v.g: inter tenebras et lucem motum
et quietatem et fictum appellat quia e inter se et Chymeram sive inter duas
Chymeras haec tamen distinctio in positivam negativam et fictam possibilem et actu:
alem minus stricta e sumitur hoc loco distinctio per terminos analogos nam rigorosa
solum invenitur inter res actu existentes ratio e quia distinctio e propria ad en:
ti emanantem a illo ergo talis distinctio e inter se ens ergo si ens possibile
etiam distinguitur possibilem ergo dicitur crispus ab hodierno distinguibilis scilicet
quod quam actu distinctio oportune in hanc rem suavit Dist: et Meto: Sec: eno:
distinctio negativam in positivam proportionem et analogiam ad positivam in intelligi:
tunc declaranda e longeva prout habet nam haec questio agit de Dist: et
Meto: Sec: quia e de solo nomine sicut etiam illa alia an dicendum sit hunc actu:
aliter distinctio a Chymera

Dicas illa sunt propriissime distinctio cui conveniunt duo contradicto:
ria ante operationem intellectus sed enti et non enti conveniunt duo con:
tra dictoria ante operationem intellectus ergo ens et non ens distinguuntur
propriissime reatibus ergo non potest esse de solo nomine quod vultis dicunt
ad hanc questionem distinguendo Ma: illa invicem sunt proprie distinc:
ta cui conveniunt duo contra dictoria. Ma: extremae opposita a quae
h rei concedunt Ma: si non existant Negant Ma: unde adhuc remane:
bit hic de voce. et Urgebis si ens et Chymera non sunt propriissime distinc:
ta ergo sunt idem De illi nam e propriissime distinctio et e idem
non sunt contran

¶ sunt contra dictoria sed tantū contraria interque mediat minus rigore vel
negativa distinctione in contrariis autem ea pro perfectione negativam bene
insub affor mative male enim argueret sic patet nō d' alio argueret.

PARAGRAPHVS III

Quae sunt signa distinctionum

utrite dignoscas quae a se invicem distinguantur pro nō sequentes accipe
regulas et conclusiones.

Dico prima quod si duo eorumque relatione signum ē evidens
illa ē distinctio hac assertio nō potest ab alio negari Catholico ideo namq
Patet intulerunt primū dū etiam personam in sanctissima trinitate
distingui realiter quia ibi invenitū q̄positio relativa nam: Pater alius dicit
generare nō generari filius alius generari nō generare Pater et filius dicuntur
vire spiritus si dicitur spirare nō spirare et ratio huius signi ē se d' manifestat
quia nihil potest recipi ad se ipsum ergo ubicumq̄ ē relatio alioq̄va sive causā
producentis et producti ^{inveni} si sunt similes aut a se aliis semper recipi d' distinctio

Dico 2da ubicumq̄ dicuntur duo praedicata contra dictoria ibi saltem in
humaniis recipiū distinctio probat quia idem secundū idem nō potest
simul ēē et simul nō ē sed hūc fieret si eadem rei consenserent duo
praedicata contra dictoria ut ostendi in similibus ergo

¶ Dico 3do. si idem iij dem sensu nō semper apparent idem nō sequitur idem
esse autem aliquam mutatione substantialem gērat enim solum mutari
acciden taliter sicut solis in nubibus idem apparet tūc diversū colores immutari
per vitrum prismatis. ¶ Quidam tūc evidens signum realit distinctio
omni afferunt si duo a se invicem sint mutuo separabilia a tūc ubi vo aliter
eorum recipere possit nō ex ipso altero. ¶ Quid si duo illa sint quidem
a se invicem separabilia sed nō mutuo signum apud effectū distinctionis
modalis hac enim ē natura modi ut modus q̄ videtur nō possit recipere
sive modificatus possit tamen ea ipse modi fieri ab ipso suo modo
tio illorum ē quia iuxta commune axioma nihil potest realiter separari
a se ipso ergo si aliter invenitū separabilitas invenitū ibidem generabilit
et distinctio alij negant hoc signum sufficere et dicunt quod separabi
litas tantum arguat distinctionem populiātem vero actualē namq̄
ita illos divisi sunt et distincti tūc ē omnino idem ē citantur pro
illū quia controversia cum in Physica tractari solent illuc cum con
sultius remite

Dico 4to pluralitas perfectionum vel pluralitas effectuum a causa pro
dictoria signum ē posse rem per intellectum dividi et ratione ratio
nata distingui ratio a quia cum illares q̄ vultat q̄ facti omibz pluribz
potest inveni

potuit in adeo vatis conceptibz diversis modo concipi iam secundum unum
sectionem; am secundum alteram sed haec est distinctio rationis rationis
naturae videlicet postea ergo

Dicas natura divina quae in Patre & Filio est separabilis a patre pro ut
natura illa est in Filio et tamen natura divina in patre et filio nullo
modo potest distingui realiter ergo separabilitas non videtur distinctio
potenti ahi signum est de naturam divinam quae in Patre est quidem com-
munitatem filio in tamen a Patre separabilem nam aliunde separabilem
et aliud communicabilem aliud nihil potest obiectio

PARAGRAPHUS IV

An admitti possit ex naturae rei solutiva distinctio
Premissis variarum distinctionum speciebus videlicet quae ex nos admittenda
sunt quae eliminanda et quod modo videlicet distinctio nominalis et haec necessitate
legenda videlicet ad Philosophiam ubi examinandum erit an deus huiusmodi
modi si se Exhibitula essentialiter praecludit rebus officia ann hoc autem more
quod coheret Dialer tunc recepto quare in deus formalis solutiva
distinctio nam deus accessit ut Ingenio praeferat quod substantia Deo
in nomen obli nunt peculiarium utrumque omni diu quod si distinctio
tionem quae sit ante omnem operationem intellectus ubi tamen quam reali
quia non est distinctio rei a re sed potest a quodlibet hoc est distinctio rei a re
limitatione siue unius praeclari essentialiter ab alio praeclari quod praeclari
a Philosophi apellatur gradus Metaphysici

Quod gradus metaphysici duplices sunt alii vi superiores quibus
conveniunt alii inferiores quos unares distat ab altera sic ratio nati-
las in homine et gradus inferior huiusmodi in Ego nuntibus in deo
gradus superiores sunt animal: vivens: Cuius substantia: et hoc gradus siue
haec praedicata omnia agit deus distinguunt inter se ante operationem intellectus
in realiter quidem: nam ipse mater factum animal vivens rationalis: sunt ite-
realiter cum hominibus sed ex natura rei sic ut animalitas hominis potest
erit ex cum Leonis nunt: substantia: junctum nunt substantia: constitutere po-
tuerit Leonem ac vicissim animal quod est in Leone potuerit coniungi
rationalitati atque ita constitutere hominem: eandem distinctionem agit
locum habere in Deo vult enim attributa illis Misericordiam illis suffragi
am Conitatem inter se distinguunt ante omnem operationem intellectus nunt
aliter quia hoc est contradictorium sed formaliter ex natura rei. in eandem
similiter sunt distinctionem in creatis inter unum datum formatum et ma-
teriatum quas praedicata sola ratione distinguunt

sum clamen,

Fundamentum scoti precipuum a qua illa distinguantur ante operationem intellectu
velut quae nullo cogitante habent diversas essentias sed attributa Dei et
operationes substantiales cuiuslibet individui habent diversas essentias ante
operationem intellectu ergo nemine cogitante distinguantur. Mi: 23. Ma
habent ante operationem intellectu diversas essentias quodvisus sunt
sunt definitiones sed attributa Dei et operationes substantiales cuius
libet individui habent diversas definitiones ergo et diversas essentias
Major Scoti hic certa est Mi: patet aliter enim definiuntur Dei iustitia quod
Dei misericordia aliter definiuntur animalitas aut corporalitas Petri aliter
rationalitas: ergo Legitima item consequentia,

Confer magis primo definitio est primum principium ex quo demonstratur
passivum metaphysica rei sed ⁱⁿ passionem et proprietatem rei numerat
etiam identitatem et distinctionem ergo ex definitione seu unitate rei
langvam primo principio rei inferuntur distinctiones ita Sylvester Mar

Confer magis 2do suppono dari formalitatem ante operationem intellectu
velut iam scilicet formalitatem animati et formalitatem rationis naturalis vel quod
essentialiter idem vel non sunt essentialiter idem si primum ergo una non
est ab altera essentialiter abstracta sicut si differentia sunt essentialiter
inter se hanc differentiam possunt ab eadem abstracta si sunt essentialiter
idem ergo essentialiter sunt distincta Ita Bernardinus Maggi
Alia est dist. nihilominus ex alijs

Dico non dari distinctionem formalem scotisticam quae media sit inter
operationem et rationis distinctionem Probatur primo Aut horitate Divi
Thomae suavis dist. 8 metaphysica secunda et aliorum 23 2do quia
nulla est necessitas huius distinctionis possunt quidem solvari omnes
distinctionem rationis 2do omnis distinctio vel ante operationem intellectu
vel non sed distinctio formalis scotistica nec est ante operationem intellectu vel
non ergo distinctio formalis scotistica non datur Magis est certa etiam scilicet
dum ad verum Mi: 23 quia ad secundam partem nam quod demonstratur
non indiget probatione quia ipsi ad verum eam concedunt et solvi
et distinctionem ex natura rei esse ante operationem intellectu illa
distinctio non est ante operationem intellectu quia repugnat in hoc quod
quas facit intellectu scilicet habet distinctionem scoti ergo non est ante
operationem intellectu Mi: 23 animalitas et ratio naturalis sunt partes
hominis quas facit intellectu scilicet in his partibus versatur scoti distinctio
ergo.

Dicunt scilicet anima beatam et rationalitatem esse conceptibiles,
tamen quoddam inter quas scilicet distinctio formatis ex natura rei sed
contra distinctio concepti beatitatem est distinctio duorum possibili
verso conceptu possunt concipi sed distinctio duorum prout diversis
conceptu possunt concipi nihil aliud est quam distinctio rationis
ergo distinctio conceptibilium nihil aliud est quam distinctio
rationis. Et sic scilicet distinctio facti datur in humanis misse
rium tamen profundum ac est misterium. Sed: Trinobis hoc non potest
dici ergo illa distinctio facti signata Mai probatur eadem recipere
litis indivisibili ante operationem intellectus convenientius contra
dichotia secundum se ergo habetur in humanis misterium. Sed: Tri-
nitatis. Sed: per animalitas Petri et rationalitas Petri sunt unum et
idem reatibus sed per convenientiam contra dichotia secundum se ante
operationem intellectus nam de animalitate verum est dicere quod pro-
fitur in corde de rationalitate verum dicitur quod non potest esse
in eo sicut de natura filii Dei verum est dicere quod non sit producta
de animalitate verum est dicere quod sit producta ergo. et per hoc
ex illo Actus habetur de libris metaphisicis cum de summo ubi duo sunt
genera entium enumerat rationis videlicet et rei subsumo aliquid tot
sunt genera distinctionum quod entium non distinctio est proprietas
entis et in nomenclatura igitur est distinctio.
Sed videlicet dicimus ad fundamentum scilicet partem superius post hoc. Deinde
gendum esse quod attributa Dei et diversae affectiones ejusdem individui
habeant diversas essentias ante operationem intellectus nam homo vir
Angelus habent a parte rei unam simplicem essentiam et per se solum
modo diversa prout subsistat huic vel illi conceptui inadequate ad
operationem. Mihi Deum cum distinctione quia diversas habent defini-
tiones habent diversas essentias diversae fundamentaliter et diver-
sas actuales. De Mihi Deo distinguendo aliter eandem propositi-
onem quia diversas habent definitiones habent diversas actus essendi
et sic illae definitiones explicent rem adequate prout est a parte rei
et Mihi illae definitiones explicent rem prout est a parte rei solum
modo inadequate. De Mai ad hoc enim sufficit rem a parte rei in
divisibilem esse virtualiter multiplicem et egi valere pluribus di-
versis affectionibus quia intellectus fundamentum praebeat essentiam
a parte rei simplicem nunc hoc nunc illo conceptu inadequate
definiendi ratio.

definiendi ratio est quia sic una quaecumque res potest defini per aut potest
 concipi sed eadem res continens plures & fractiones potest diversis
 modis concipi inadequatis conceptibus ergo eadem res potest etiam
 diversis modis defini. ad huiusmodi pariter sunt Respondere ad eam
 formationem primam sive ad argumentum Sylvestri Mauri C. enim
 ex definitione una vel diversa inferri posse identitatem vel distinc-
 tionem tanquam proprietates se loquunt de definitione adequata
 Si autem loquunt de definitione inadequata tunc de: ex active spitate
 eorundem inferri ante operationem intellectus per dictum nunc defini-
 tionem De 2do vel Patet Mauri loquunt de definitione formati vel
 loquunt de definitione obiectiva si primum de finibus formati
 non debet ante operationem intellectus quia non debet genus et differentia
 independentes ab intellectu Si autem loquunt de definitione obiecti-
 va haec nihil aliud est quam ipsa rei essentia explicabilis per
 definitionem formatam quia sine dubio diversis et inadequa-
 ti definitionibus potest concipi ea quod nihil in se habet pro definitione
 one media

PARAGRAPHVS VI

Respondetur ad reliquas objectiones
 Capiti summi in primis est argumentum patris Bernardini Maggi
 illa sive conformatio 2da articulo superiori adiecta ad quam mi-
 hilominus breviter sic De vel Patet Maggi illa sunt in parte rei
 dari formalitates hoc fuit quod debet a parte rei quod primum de modo
 nominat hominem viz: ex animal vivens Corpore substantiam percipi-
 endo ab illa forma seu formalitate sit una vel plures vel credit
 a parte rei dari formalitates actus distinctas Si secundum Deum
 autem videtur quod hoc suppositum si primum scilicet per has omnes denomi-
 nationes omnes provenire ab anima rationali sicut et reliquis
 entibus pro veniunt a forma & hisia sed tunc non omne argumentum
 fuerit alati robur De 2do modo ~~De 2do modo~~ ~~De 2do modo~~ ~~De 2do modo~~ ~~De 2do modo~~
 has duas propositiones antea mathas antiquas et formalitates ra-
 tionalis vel sunt essentialiter idem vel non sunt essentialiter idem
 esse ad modum equivocationis sicut in proposito meo negativato non cadit
 forma media essentialiter ita ut possit sit formalitates animalis et
 formalitates rationis non essentialiter sunt idem tunc suam quod si vide-
 utriusque

Veritatem omnium contradictoria alteri propositioni falsa formaliter
animali et formaliter rationali sunt essentialiter idem ex eo
tamen quod non essentialiter sunt idem male in hoc quod sunt distincta

Eiusdem tenoris et argumentum illud vel natura secundum se et singu-
lari vel in singulis simpliciter non potest esse unquam immutabile
si dicas aliterum ergo natura secundum se negat singulare idem
ergo natura non singulari male distinguuntur saltem huius objectionis
in eo consistit quod ponat has duas propositiones esse contradicto-
rias natura secundum se est singularis natura secundum se est singularis
quod tamen falsum est nam secundum se est particula modalis ideo
enim valet actio essentia taliter ergo illi debet ante poni negatio
unde ut alter utroque necessario falsa ita debet in futurum contra-
dictio vel natura secundum se singularis vel natura secundum se
singularis et sic propositio secunda est vera prima autem falsa
eodem modo patet habet cum alijs propositionibus modalibus
animal est essentialiter rationali animal non est essentialiter rationali
nam ut haec sint contradictoria debet particula non eadem supra modum
essentialiter aliterum utraque propositio erit falsa et contraria tunc pro-
positio secundum se in tali casu respondere ad hoc quod in nomen
ut minus in summis hac viget: modo loquitur animal est rationale et essentialiter
animal non est rationale et essentialiter quia duo exornantur. Contrariae fides
animal est rationale et essentialiter animal non est rationale et essentialiter
habet contradictoria quare prior falsa est posterior vera coheret animal
secundum se non negat nec affirmat rationale

Obiunt iterum secundum se idem non potest esse simile et dissimile
sed animal hominis et simile boni rationale hominis et dissimile boni ergo
animal et rationale sunt idem ergo sunt distincta idem argumentum fuit
canaturam humanam et individuationem Petri nam Petrus et Paulus similes se-
cundum naturam dissimiles secundum individuationem et Petrus talis ergo
natura et individuationis sunt idem Res distinguendo Maius idem non potest
esse simile adequatum et dissimile adequatum vel simile adequatum et dissimile inade-
quatum C. Maius idem non potest esse simile inadequatum et dissimile inadequatum
N. Maius simile adequatum et dissimile inadequatum sunt contradictoria
simile adequatum et dissimile adequatum sunt contraria quia idem non possunt
esse simul vera ad simile inadequatum et dissimile inadequatum
sunt contraria nec contradictoria adeoque possunt esse simul vera
sic non potest.

Re aut potest esse aliquo modo hec idem aliquo modo hec vice versa
aliquo modo alibi aliquo modo niger:

Vident eadem res non potest esse agialis et simul inagialis ergo
res similis et dissimilis. Ex regimine consequentiam ratio dissimilitudinis
prehendenda est ex natura horum denominationum nam agialis
dicitur indivisibilis quia significat hoc esse perfectum habere
mensuram quantum habet aut aliter unde panis agialis de im
mobilitate et habet dimensionem. Mi autem maiorem quod est inagialis
habet requiritur aduerso similitudo et dissimilitudo praesedit agi
valentiam plenam vel pauciorum perfectionum.

Replicabunt animal quod in homine inveniatur et omnino et ad
uale simile boni et rationate et omnino et adale quate boni dissimilis
ergo ad huc animal et rationate non sunt idem. Ex primo. Mi. Si. Si. Si.
cundo a parte rei non est animal aut rationate simile vel dissimile boni
sed homo dicitur aliquo modo similis qui induas potest ratio nec dissimilis
et intellectus verum una sit causa similitudinis et altera dissimilitudinis.

Obiungunt adhuc quando cum eodem rei realiter indivisibili conve
niunt duo contradictoria. Admittenda sunt operationem intellectus
aliqua distinctio homini realiter indivisibili conveniunt ante operationem
intellectus. Duo contradictoria ergo ante operationem intellectus
admittenda est distinctio. Mi. et certa. Mi. quia homini realiter indivi
sibili convenit ante operationem intellectus secundum naturam quod
sit communicabilis secundum individuationem eadem convenit quod
non sit comuni. Mi. si esse communicabilem non esse communibilem
sunt duo contradictoria ergo homini realiter indivisibili conve
niunt ante operationem intellectus duo contradictoria. Ex. D.
probatio. Mi. esse communicabilem non esse communibilem sunt con
tradictoria si cadant supra idem secundum idem. C. Mi. si cadant
supra idem secundum idem sunt contradictoria. Mi. Mi. hinc autem esse
communicabilem non esse communicabilem non cadunt supra idem quod idem modo
quod nam Petrus esse communicabilem secundum naturam non esse communibilem
secundum individuationem nihil aliud est quam Petri essentiam et
applicabilem in eadem quate conceptu distinctivo natura esse comuni
cabilem et eandem essentiam Petri ut se applicabilem conceptui in eadem
lo singularitati non esse communibilem quia non sunt contradictoria et hanc
quod solutiorem ac modera potest superioribus per hanc. Scotus. Scotus. Scotus.
objectionem.

Objectionibus

PARAGRAPHVS VI

Explicatio distinctionis rationis

Hac duplex est et est intellectus ut supra dixi) una vero hanc rationis
rationem hanc aliter rationis rationem hanc priorem nonnulli vocant distinctionem
hanc in parte modi concipiendi altera vocant distinctionem ex parte rei et est
sic animal rationale diffingit ab homine quo ad solum modum concipiendi
Sive ratione rationem hanc animal vero diffingit a rationali quo ad rem concipiendam
Sive ratione rationem hanc priorem distinctionem invenit fundamentum in re sed non
precise ex operatione velut loquimur per se ex negotiatione intellectu cum visibili
est eandem per se per materialitatem pluribus similibus conceptibus et per similitudinem ut
predicatio jam ut subiectum jam ut definitum per istum intellectum faciem debet ad
Sed bona est hac distinctio quoniam ex imperfectione eiusdem procedit quoniam
dum videlicet rem non potest concipere prout in se est.

Sed hanc rationis distinctionem pertinet primo secundum obiectum simul con-
cipiatur in par concretam altera vice in par abstractam ut homo humanus secundum
de eodem obiectum semel explicitum semel implicitum concipitur ut quod animal
malum simile quo si idem concipitur semel ex professo in ordine ad unum conceptum
et semel ad alterum ut animal domum et rationale ubi essentia hominis ex
professo concipitur in ordine ad personam per rationale ad diffusum quo si
idem obiectum semel confusa tantum concipitur secundum omnia quae involvit
altera autem vice idem obiectum denuo confusa abtingas secundum omnia quae
involvit et simul etiam secundum quod vel distinctum et explicatum abfides homo
animal hominis rationale hominis nam homo dicitur in confuso naturam hominis
et secundum omnia quae involvit et animal hominis significat eandem naturam
in confuso involvit eam in abstracto et simul eam explicitum abfides in ordine
ad personam et per animal sic in abstracto et obfides quod eandem personam
vigilantem qua talis concipitur respectu in abstracto et confusa essentia divina
semel divinitas quia autem essentia divina ut potens simpliciter in voluit omnia
et quod quod est eas necesse est ut quando concipio mihi cordiam divinam
etiam implicitum iustitiam bonitatem abtingas sed de his postea.

Distinctio rationis rationem hanc priorem invenit fundamentum in re et tunc est
cum intellectu rem ex parte rei in diversis modis in ad quoslibet conceptibus concipit
ab ista rem quod eodem modo in hunc aliter dividit et per quando unum predicatum
Quapropter quod separatio vocatur aliter precisio

Quem admodum autem duplex est rationis distinctio ita duplex etiam
est precisio una impropria et imperfecta quod dicitur a gressu et confusa quod
precisio quando videlicet unum predicatum congruit sine altero
conceptu velut cogit

explicite cognita licet in alio implicita et obscura in volucribus sed per se
signo substat firmi vel accidentis tunc predicatio occidens ex profano videtur
et explicite n. dicitur ens involuit tamen predicationi cuius implicita. n. alio
predicatio d. pro priam perfectam quam in predicatione cum coniunctis in generali
et in generali implicita alteri predicationi involuit sic animus n. quidem
implicita et latius predicata dicuntur ratione rationis inata descripti et per se
profundi quanta videlicet aliquo connotatu vel in addequato n. ex huiusmodi
quiditas et ratio obiectiva est ut ait suam quam precisionem per se
multis placet vocare obiectivam quia licet certe et beatus Dis. 2. Metaph.
philosophi sectione prima hoc termino utitur conceptus obiectivus inquit dicitur
res illa vel ratio quae propria et immediata nota immediata per connotationem
formalem cognoscitur seu representatur ab aliquibus esse in huiusmodi intellectu
appellatur ab alijs dicitur ratio obiectiva hoc suavit.

Quia pro rationis quia ad hunc al. for. malitiam in ratione sed per
tionem Sed autem exposita rationis nota vero quia est omnino ex merito
rationis sed ex occasione quam res ipsa praebet circa grammaticam
ordinati ut loquatur suavitatem explicatam nunc rite terminis quibus con
diti talis rationis distinctio.

Dico primo in dubitatum est dari distinctionem rationis rationis
nantis sine precisionem in quae factam et formalem probat quia per se
eandem rationem obiectivam multipliciter modo concipere sicut per
catum jam ut subjectum jam ut passum concretum jam in passum abstractum
Sed hoc est propter nos facere distinctionem rationis rationis nantis ut
gaudeat aut dicitur ergo de talis distinctionis sic Paulus ut connotat in passum
passum dicitur ratione rationis nantis distinguere a se ipso ut connotat in passum
praeclarijque ubi vides quod eandem rem comparatam cum varijs
connotationibus sui intellectus veluti a se ipso distinctam comprehendat
Et de hoc minor est difficultas et enim communis sententia huiusmodi Thomae
suavitatis est quod quid autem ad distinctionem seu precisionem ob
iectivam. n. ut in praefationem venire solebat hac difficultas a nobis
quibus dum acceptata philosophi vel philosophi a seculis huiusmodi rationis nantis
relatae hanc cum sonitu ut in numerum contraveniens de nomine
Solum universam huiusmodi in praefationes inquit Georgius de Rodes
et S. S. lib. 4. Philosophia Dis. 2. quae prima

Ego dico ad omnino ad hunc tenendo a distinctione rationis rationis nantis
sive praefatione quod facta quod quam intellectus potest distinguere ut connotat
sectionem

fectionem objecti ab alia ejusdem objecti perfectione reuliter obli-
ficata cum illa siue clarij dico possantes aliquam perfectione ob-
jecti cogitare altera in cognata formaliter sed identica duntaxat et
materialiter a hac aggraha mens suaj ut patet ex lib. 2. de terminale
habet in Metaphisica in nihil dogmatis dubie pro hac nunc conclusio hunc
dubij prescripto perfecta quando aggrahata in actus va te concipit ut cog-
noscat una illius perfectio quia concipiamus alia pro ut formaliter sunt
habes sed potest ut una licet concipi ergo dicitur prescripto perfecta. Mo-
in indiget pro ba bene hac enim per rationem rationis autem siue per
cognitionem perfectam nos intelligimus probat illi qui cognoscit animal
vi hujus cognitionis negatorem implicite cognoscit perfectionem rationati-
ut formaliter habet ergo potest ut una sic concipi debet quod tamen cog-
noscat aliquam perfectionem quatenus a forma liter habet quando ea vitalis
cognitionis aggrahatur secundum propriam definitionem ad se effe-
impossibile sed ita se habet hac cognitio animal nam videtur tam
nova ratione quam si esset impossibile ergo.

¶ Secundo possum unam perfectionem qua a in homine videtur
definire sine altera ergo possum unam perfectionem prescindere ab
altera quod Consequenter hanc unam perfectionem prescindere ab altera
nihil aliud e quam unam cogitare in cognata altera formaliter
si licet identica simul et materialiter attingat. Ergo si possum unam
perfectionem definire sine altera possum etiam totam perfectio-
nem cogitare sine altera formaliter quod Consequenter hanc unam
hunc definitio sine altera unum tantum cogito sine altero ergo quando
possum unum definire sine altero possum etiam unum cogitare sine al-
tero.

Ubi vides hanc inter definitionem rationis ratiocinantis et
rationis ratiocinate diffieri tamen esse quod in priora siue in per-
fectione imperfecta illud predicatum semper est involvitur implicite
in altero a quo dicitur ratione ratiocinantem de de hanc vi quando
autem perfecta prescindit negatorem implicite habet in altero.
Deo utriusque advertas animum predicatum cognoscendo simul habet
implicite cognoscere alterum istam habetis regula predicatum quod
ingreditur definitionem vel essentialem explicatum alterum hoc
cognoscit implicite in altero si vero predicatum aliud vel nungua
dicitur de

ingrediatur definitionem alterius in cognoscere implicite ab in altero
 sic animal in intrat definitionem rationis unbecabellis per se
 praefinitur sic natura in ingrediatur definitionem singularitatis et
 ad vero animal ingrediatur definitionem hominis unde cum dico
homo implicite dico animal et cum dico animal implicite dico vivens
 substantia: quia definiendo animal tandem ut terminat post
 definitiones plures etiam debet adhibere conceptum vivens
 substantia etc. verbo quia illud predicatum quod continetur
 ut minus universale sub altero universalis est semper pro
 est definitio et predicatum universale illud sub eo con
 tinetur conceptus vero est ut conceptus autem predicatum inferius
 simul implicite concepiat predicatum superius in damentis
 sim conceptus predicatum superius conceptus etiam predicatum
 inferius per se habet autem involuit vivens corpus substantia: in
 damentis substantia involuit corpus sed tunc ex amore proprium
 clarificat in pra.

PARAGRAPHVS 7^{ing.}

De iuribus aduersariorum objectiones.

Homines rejiciunt distinctionem rationis ratione in se habente
 plerumque et contradicunt boni objecti et omnes illi homines
 vere ac immediate cognoscent quoniam illa confesse ut per se videtur intellectus
 cognoscere unum tantum hominem sic inquirunt cum dico animal vere
 ac immediate cognosco rationale hominem Jacobum Christophorum scilicet
 confesse ut michi plura videtur a parere animal quoniam enim cognosco
 ex parte objecti totum Jacobum Franciscum formaliter in cognosco tantum
 illud clare nisi in ordine ad personam ergo ista praecipio inquirunt totum
 subiectum ex parte cognitionis in autem ex parte objecti sive ex parte
 rei concepti unde pro se contra nos objiciunt primo ubi in aliis videtur
 et aliis videtur in se habere cognoscent aliquid et aliis videtur in se habere cognoscent
 Christophoro Vig: ante ope rationem in intellectu ne alii videtur et aliis videtur
 ergo in hoc mine ante operationem intellectus in se habere cognoscent aliquid
 et aliis videtur

et aliquid non cognosci. Et Ma: ubi n. aliquid ergo male superius expli-
cata e rationis distinctio Respondere solum Dico Mai ubi n. aliquid et
aliquid in potentia vel actum potest cognosci aliquid et aliquid non
cognosci. Et Ma: ubi n. e aliquid et aliquid actu tantum n. potest cog-
noscere aliquid et aliquid n. cognosci. Et Ma: sufficit enim ad distinc-
tionem rationis rebus inanimatis ut sit in homine aliquid et aliquid
potentia hoc e. sit virtualiter multiplex et pluri-plex perfectio-
nibus equivaleat.

Ubi. biles interim notis velim ex anima specia cuores quapto
per se ipsam in intellectu consistere n. possit transmutari median-
te sensib. in intellectu varias sui species quod dicitur species
improba ha cum intellectu propria potentia deinde producit specie
sui ex propria hic actualiter representati-tem quod aliquid dicitur
res aliquando perfectiora perfectiones in se exprimit in tantum au-
tem aliquid dicitur objectum e. actu in quantum species illius existit
in potentia cognoscitiva si ergo species illius sint tantum representa-
tiva animalis homo v. g. erit in tantum talem modo ob. casive in in-
tellectu in quantum e animal ex q. v. colligit aliud e. rem aliud
esse objectum si in intellectu actuali esse rem e. denominationis adeo v. g. in in-
tellectu e. objectum e. denominationis e. transfecta proveniens ab intellectu

Obiiciunt 2do n. ming contradictoria opem. cognosci et n. cognosci.
Quia produci et n. produci sed repugnat produci animalitatem et n.
produci rationalitatem Ergo etiam repugnat cognosci animalitatem
et n. cognosci rationalitatem. Ita in terminis striga pro Nominati-
quod argumentum licet n. sit concinnatum ad rigorem Dialecticu
n. libet tamen Negare consequentiam potest enim facere in bina
formam radii illud hypothetica vig. sic proponendo si sunt contra-
dictoria produci animalitatem et n. produci rationalitatem sunt
etiam contra dictoria cognosci animalitatem et n. cognosci ratio-
nalitatem sed sunt contradictoria produci animalitatem et n. pro-
duci rationalitatem ergo etiam sunt contradictoria cognosci ani-
malitatem et n. cognosci rationalitatem Ergo vester distinctio in-
volvit duo contradictoria ergo e. Chymica Mir videtur e.
e. contra

certa si enim producere animalitas et non producere rationalitas
minis tunc idem producere et non producere idem existit et non
existit Ergo Maior videtur evenire quod si, Consequenter ergo
ultima R^x tamen N^o Maior: dissimulatur et quia produci non produci
existere et non existere sunt denominationes intrinsecas et reales ad
terminantem ad rem ut in specie Physice et realiter tantum quia
animales et rationales non sunt reales multum sed sunt rea
les unum per produci autem res physice aliis et ideo ut est
poterit in p. test aliquid illis produci et aliquid videtur produci cum
poterit homo V. g. sit indissolubile: at vero cognosci et non cognosci
sunt gradinata intentionalia et denominationes extrinsecas pro
venientes a cognitione tanquam forma extrinseca Ergo pro
veritate cognitionis representata sit poterit eadem res denominationi
iam ad eam iam in eadem cognita quod enim in ordine ad
potentiam productivam est unum in ordine ad potentiam cognos
centem est virtualiter multiplex ergo potest hanc poterit intentiona
les separari unde cognosci non cognosci ut sunt contradictoria
debent in tantum supra eandem rem beatissimum supra eandem
formatiliter cadere

Replia hi saltem posse cognosci non posse cognosci sunt contradic
toria atque illa conveniunt eodem secundum idem Ergo vestra sententia
adhuc involvit contradictoria Probatur Maior: posse cognosci non posse cognosci
conveniunt homini ante operationem intellectus ergo posse cognosci non
posse cognosci conveniunt homini secundum idem Consequenter
ante operationem intellectus non est ibi alia et alia formatiliter ut supra
ostensum est contra Scotum Ergo si posse cognosci non posse cognosci conveni
homini ante operationem intellectus conveniunt homini secundum idem
respondent aliquid vi allegando quod homini ante operationem intellectu
conveniunt posse cognosci et non posse cognosci si dicatur animal cognoscit
cogniti de rationale non potest cognosci cognitione de respondentibus
hunc sequi quod animal potest non cognosci cognitio A nam ex caren
tia actus male inferre potentiam larentia male enim arguitur
Probatur non est ergo non potest et similiter ergo ex parte rationale non cognosci
et male sequitur ergo rationale non potest cognosci sed tantum sequitur
ergo ratio

ergo rationale potest nō cognosci posse autem cognosci et cognoscere nō cognosci nega-
tium sunt contradictoria. hanc responso elidit quod idem argumentum ad-
ducit tamen quia licet ex contraria aut male interpretata probantia censentia
aliunde tamen probari potest quod cognitio quia pro quibus habet animal
precisum nō possit cognoscere rationale secundo quod cum hoc dico posse cog-
noscere nō cognosci sunt contra legem contradictoria. vtrum felleat tamen
legem contrariarum ergo respice de eisdem omnino rei nō possunt vari-
ficari quare respondet alij ad id nō esse ergo ut ante cognosci semper
precedat potentia passiva ad cognoscendum sed sufficere quod sit pro-
dat potentia activa sive ipsa intellectu sic licet Chrysostomus actu cognoscit
ante actus nihil omnis cognitionem nō potest divi proprie habere poten-
tiam passivam ad cognoscibilitatem sic creatura passiva ante actus
productionem nō deum habere proprie potentiam passivam ad produc-
tionem sui sed sufficit potentia activa Dei

Hic insinuat licet vera sit praesentia tamen in latius faciunt difficul-
tati nam cum definitio rationalis rationis fundamētum exigit in
re verissimum et in homine vix reperiri cognoscibilitatem unius forma-
libili sine altera. Quare melius respon-
deri potest et sic negare quod
posse cognosci animal et nō posse rationale cognosci sunt contradictoria
nam ut posse cognosci nō posse cognosci sunt contradictoria debent cadere
supra eodem eodem modo sumibile cum ergo homo sit ut dicitur multiplex
cognosci et nō cognosci nō cadunt supra eodem eodem modo sumibile ratio-
nabili dicitur et de sumenda ex natura dantis minationum quia posse cognosci
et nō posse cognosci virtualiter est eadem idem esse et se ipso per intellectu-
sumabile. ut in claritate contra respondere possit quod distingu-
do maiorem posse cognosci ab altera et nō posse cognosci sunt contra dicto-
ria si Ma. posse cognosci et nō posse cognosci inadeguato alio conceptu
inadequato sunt contradictoria. Et sic enim possumus cognosci nō cadit
supra eodem ut idem sed ut et virtualiter sunt duplex.

Obijciat etiam quod cognoscit animal cognoscit omnia id quod est cum
animal idem sed quod videtur cum animali est rationale ergo
cognoscit

cognoscit animal cognoscit omnino identice et materialiter quod est idem
cum animalati. C. Ma: cognoscit omnino formaliter quod est idem cum animalati
D. M: formaliter enim hoc solum cognoscit per cognitionem animalati
quod est essentialiter idem cum animalati in autem per seculum libet idem
significat animalati ratio est quia intellectus cognoscit quod idem animal for-
maliter ut est in parte rei in tamen cognoscit sic formaliter ut in parte
rei sed conceptus solum rem in de quato attingit neq tamen mens fallit
sic Dupin. vnde inquit Barthelemy quia in affirmativa re esse distincta
quasi concipitur: sed simpliciter et absque compositione seu affirmatione
aut negatione ea concipitur ut distincta per abstractionem præcisam
per quam quasi efficitur huiusmodi distinctionem absque respectu commune
illud axioma præcise in huiusmodi est mendacium unde qui præcise
cognoscit aliter animal præcise quia sit in parte rei in tamen cognoscit
aliter iudicatur.

PARAGRAPHVS VIII

Rappon debet ad reliquas objectiones.

Obiiciunt quod intellectus iuxta hanc sententiam contineret in se in-
finitas infinitas formalitates hoc est absurdum ergo et sententia
qua illud legitur. probet huiusmodi intellectus prout est cognoscitivus. Quia
formalitates habet diversam a se ipso prout est cognoscitivus. Ratio
christophori absque intellectu est cognoscitivus terminorum infinitorum ergo
intellectus formalitates continet infinitas. De donasato quod intellectus
continet potentia et virtute infinitas formalitates et tamen hoc
esse absurdum quod admodum absurdum non est quod animi non possit
infinitas actus habere quia tamen infiniti actus nunquam unum sunt
mutati nunquam erunt eorum actus infinita formalitates.

Obiiciunt etiam qui sunt essentialiter idem in se sunt a se in se
præcise sed animalitas et ratio naturalitas sunt essentialiter idem
ergo non possunt a se in se præcise in se major est causa minor probet
quod animalitas et ratio sunt eandem essentialiter idem animalitas
et ratio naturalitas consubstantiales eandem essentialiter ergo sunt
essentialiter.

essentialiter idem Dico nego Mi: ad probationem Dico negando Mi: vel
potius disjungendo quia constitunt eandem essentialiter indivisibilem
hunc essentialiter idem C: Ma: quia constitunt eandem essentialiter
divisibilem et in potentia multiplicabilem hunc essentialiter idem
N: Ma: animalitas autem et rationalitas constituunt Metaphysicam
hominis Essentialiter in Pradicata abstracta divisibilem.

Obiungunt Quidam Quando Dico animal precipisse velco respondet huic
cognitioni a parte rei in parte realis deest sententia de hoc homo vel tan-
tum correspondet pars hominis Idem ergo hanc sententiam licet in nichil
cum hominibus si pars ergo hanc a parte rei actus partes Dico
respondere huic cognitioni totum hominem materialiter abgerati-
dens quia videlicet cognoscit id quod a parte rei habet ad puncta predicata
ratum constituentia hominem formaliter autem illud hominem perfectio cor-
pondet quam exprimit definitio animalis quod didimus in intelligunt
Nominata gaudeo eos in nostram transisse sententiam.

Obiungunt Tunc homo involuit animal sive homo est idem formaliter cum
animali ex dictis idem homo est etiam formaliter idem cum rationali
ergo homo formaliter identificatur animali et rationali ergo animal quod
et rationale identificatur inter se iuxta illud quod cum sunt eadem uni-
tertiis ergo animal non potest praecipiendi a rationali Dico autem illud quod
cum sunt eadem uni tertio sic explicari debet cum C: Thomas quod cum
sunt eadem uni tertio et re et ratione sicut Dico est animal fundit
uni tertio vix: homini illa fundit idem in ter se C: quia sunt eadem uni
tertio rationum vibratione hanc sunt eadem inter se N: sic ratio
et defecto licet sint idem cum motu ratione non sunt tamen ratione actus
et ratio idem in ter se Ergo similes licet animal et rationale sit per
rationem idem cum homine non sunt tamen ratione idem inter se

Obiungunt Quidam implicat eandem rem realiter indivisibilem esse
objective divisibilem et non esse objective divisibilem sed hoc convenit
homini in se per sententiam hanc. Ergo convenit alibi videt homini quod implicat
contradictionem Mi: probat animal et objective divisibile a rationali
non est objective divisibile a se ipso sed animal et rationale est eadem res
realiter ergo eadem res realiter indivisibilis est Objective divisibilis
et non objective divisibilis Dico desimulato interum quod non paritula
non sibi quia

non sit agnoscere nescire enim ad cadet supra de objective an tam supra
3 quia tamen hoc in respectum rem parum facit Et simpliciter Mai: hoc
enim in sua contradictoria cum non cadent supra cum deorum et obli
onem sed tantum supra eandem rem.

Obijciunt quoque oculi non possunt penetrare per se sive objective
argueret intellectus. Primo si et multis negari potest animae et oculi
unam rem cognoscere non cognita illa quae ipsi et a parte rei identici sunt
quod clare potest probari quia potest oculi videre colorem et lumen
videre potentiam productivam specierum quae et a parte rei coloribus
identificata nam si videtur potentiam productivam specierum debet
vel illa sui speciei coloratas oculo immittere cum nullo alio vis
cipiat. Ideo differentia ultima individui nuncquam potest videri
cum nuncquam possit depingui hic color potest depingui aliter sive
depingui numero Ergo ab hoc oculi penetrat quia tamen et comp
rity Et admittit. Deinde ut si ratio a primo quia sensus materia
hi caret illa subtilitate quam habet intellectus quia tantum
divisa potest adunare sed adunata potest per se dividere Dubio et
de quia oculi et sensus rationi cognoscunt hanc vel illam rem in
singulari in componendo vel uniendo hoc vel illud predicatio cum
subiecto sed perinde sunt oculi in objectis accidentibus hinc genus hoc
sunt haec res quando autem dicuntur haec res sunt totum involvitur
quid quid est illiusmodi identificatum intellectu autem non sicut in intellectu
hum ut semper dicat haec res quod in naturam potentiam est res unum.

Peter an sanctorum humana sensum possit penetrare per se
vere similiter posse habet enim sanctorum sensum idem objectum quod intellectus
iuxta illud hinc nuncquam intellectu speculatur aliquid substantiale de
solum est differentia quod oculi sensus est materialis aliter spiritus

Peter deo cum distinctione rationis ratio cinnata debeat habere
fundamentum in re quod nam sit illud. De fundamentum huius distinctionis
et supradicta est agnoscere per se sive objective quod res una per se
perfectionis agnoscere quorum una non includit formam sed alteram sed
secundum se omnino indifferens est ut vel in natura physica existeret
conjugat utique perfectionis vel in parte compositionis huiusmodi in san

inherentiæ et obiectivæ per intellectum à reliquis separare, verò
hoc potest unum prædicatum perfecte præcisi ad alterum quodlibet
illudus licet realiter sint idem non sunt tamen idem essentialiter sic
quia animal velens tantum est idem cum rationali quia unius est essentia
habens illam unitatem per essentialitatem non per essentialitatem ideo animal
perfecte est rationali sicut in his naturalibus per se ratio

Nota huiusmodi prædicata essentialiter natura humana vig: anima
in viventis corporis per vocari à Divo Thoma statum naturæ metaphisicæ
cum sive naturam secundum se in quod dicitur natura aliqua secundum
se contra singularia et universalia hoc enim aperte falsum est ostendit
infra repetitur ergo natura illa necessaria in singularibus vel universis
scilicet quia vero dicitur natura abstracta per intellectum et natura con-
creta necessaria etiam dicitur posse abstracti vel posse contrahi sive ad
ad utrumque statum inclinetur quæ est natura secundum se sive statum
naturæ metaphisicæ sive statum naturæ essentialis sic dicitur quod in
utroque statu physico scilicet et intentionali singulari et universalibus
nam natura hæc prædicata competens et nullo unquam statu ab ea
cum natura separari queant quod præcipuum est essentialis exiget
tutorum in vig: occidit unde dicitur statum esse in invicem distinc-
ti Distinctio nimirum statum et intentionali sive logice In statu naturæ
physicæ consideratur natura prout essentia à parte rei unde sic con-
siderata est ad singularitatem contracta statum naturæ logice et cum na-
tura consideratur secundum ea prædicata quæ obveniunt ei à secundis
intentionibus vig: est prædicata subiectum distinctum et hæc de Distinctione
rationis rationis abstracta sive obiectiva sufficiunt quam à vig: dicitur vocari
de virtualium extrinsecam ut contra distinctum est virtuali intrinsecam
quam supra dicitur à scolasticis ad primum per differentiam inter utramque
opido magna est nam intrinsecam est actualis ante operationem intelli-
gentis extrinsecam est solum modo generalis distinctio intrinsecam vir-
tualis est in ordine ad duo prædicata contradictoria realia et intrin-
secam nimirum ad generari et in generari produci non produci esse
intrinsecam autem est solum modo in ordine ad prædicata extrinsecam.

PARACRAPHVS IX

Quid sit Formales identitas in quo consistat distinguere
Videlicet identitas ratione non per se habet esse aliquid videlicet respectu huius
cat in maiorem quam primum est identificata sibi et rem quasi secum unam
unde identitas sicut unitas semper vel cum se vel per se ponatur quia
men unitas est quod absolute identitas autem quoniam dum rationis rati-
onem in partem suam comparationem rei ad se ipsam quam intellectus
est necesse est haec duo aliquid modo distinguere

Dico itaque primo cum Datre filvestro Mauro quaestione 180 Logica idem
titus d'assertibilibus in recto unum de alio per se habet inductionem omnium idem
titulum quibus solis hic conceptus consistit sic enim animal Socratis est idem
cum Socrate quia animal Socratis se cum idem id quod dicitur in recto videlicet
primum primum sentitendi potest cum veritate predicari de Socrate vero
numquam est dicere Socratis est animal sive Socrates est primum primum sentitendi
sic de eodem animali cum veritate dicitur quod rationalis loquendo et quod
homo namque realem rationalem cum haec duo realiter sunt idem sic dicitur
habet potest affirmari in recto quod sit corpus substantia ex quo videlicet
est visus est idem cum corpore substantia primum

Deinde quoniam admodum despicio idem alia est rationis alia realis alia scien-
dum quod idem modalis sic identitas quod est alia est rationis alia realis alia
modalis namque bene scilicet quod modus dicitur unum quod scilicet
dicitur et reliquum idem quoniam admodum distinctio rationis alia est in utraque alia
in utraque vivens namque despicit rationem rationem ab animalibus habet
viciis despicit animalia vivente sic identitas quod est recipit in utraque
quod videlicet unum in potest affirmari consequenter dicitur de alio videlicet
vivente potest affirmari corpus in tamen vicissim videlicet vivens habet
identitatem formalem cum corpore in habet tamen corpus identitatem for-
malem cum vivente

Obiectum primo scilicet tollere omnis intellectus tollere omnis affirmatio
atque substantia omni intellectu in tollere omnis identitas ergo affirmatio
titus in eodem quod identitas Maius videlicet certa denique potest aliquid vel affirmatio
affirmabilem sit potestibilem iudicabilem per se habet Maius per se habet ergo
distinguens Maius scilicet tollere omnis intellectus tollere omnis affirmatio
tollere affirmabilem remota: Maius sufficit autem ad identitatem velati quod
sit affirmatio ex parte per affirmari in recto dicitur et fundamendum prodest
huius affirmationis

Replicabit idem est rationale de Petro affirmabile quia rationale
idem

Idem cum Petrus ergo prior est identitas quam affirmabilitas unius de altero
conferens affirmabilitatem debet habere fundamentum suum quoddam in quo
respondeat hoc in seipso in altero nisi identitas ergo affirmabilitas pro se
ponit identitatem. Ex distinguendo ita ideo rationale affirmabile
debetur potius et proxime quia rationale est idem cum Jacobo Le. 18. ideo
rationale affirmabile remota quia est idem cum Jacobo H. 18. Hic ergo
velit hanc propositionem ideo rationale est remota affirmabile quia est idem
cum Jacobo in seipso formali accipere in seipso causali quoniam ad modum ob-
iecti Petrus est homo quia est animal rationale nam humanitas propter quod quodam
modo rationale at confirmationem. Ex fundam. mentum propositi me affirmat
identitatis effectus affirmabilitatem remota quia est idem cum Jacobo in seipso
modo communicationis unde propter hoc me hoc per affirmabilitatem remota
habet aliquid intelligere quoniam omni modo communicationem.

Obiectis vero elictum a supra quod idem hanc semper committit unitatem vel
presupponat contrarium dogma hoc ubi eum reperit identitatem ibi reperit
affirmabilitatem sed in aliis unitate in reperit affirmabilitatem ergo in al-
tera unitate in reperit identitatem. Consequenter hanc bona quia in Barro III.
probat aliquam unitatem habet eorum anima unitatem facient enim hanc
deus in hominem et tamen in hac unitate in invenit affirmabilitatem
namque deus est etiam in seipso reali quod anima est ergo in aliquo uni-
tate in reperit affirmabilitatem. Ex concedendo totum distinxit et videtur. Dicit
enim identitatem presupponit vel committit semper identitatem in tamen presupponit
hanc unitatem sed unitatem semper vel rationem vel rationem quia in eo consistit ut aliis
sibi unitatem in seipso unitatem quoniam ad modum animalis et rationalis et realitatis in
separabile ibi animalis et unitatem in seipso unitatem in seipso unitatem in seipso unitatem
Dico ideo quoniam ad modum identitatis est affirmabilitas alia distinctionis est negativitas
unius de altero intelligit de negativitate remota quia nihil aliud est quam predicatio
exclusivum aliter se habet de negativitate activa vel contra distinctionem negativitatem
quia quia idem est cum se obiectum cum unitate negatum propter hoc est ab inductione
omnem de predicationem quibus hic conceptus solis convenit dicitur autem esse negativitas
habetur in formalem negationem quod est negativitas intellectus certum non est res in se
invenit ante hanc negationem actualiter distinguit quod propter hanc Petrus di-
stinguit in deo loquendo actu habet aliquod predicatum quod in habet Paulus
sed ante illam negationem resultantem Petrus habet aliquod predicatum
in habet Paulus ergo ante illa negationem Petrus distinguit in Paulo III. propter
Petrus ante illa negationem habet fallum solum predicatum quod est negativitas
Paulus ubi in istud predicatum in habet Paulus ergo Petrus ante illa negationem
habet aliquod predicatum quod in habet Paulus at hanc predicatum distinguit
negativitatem unius de altero idem enim est et negativitatem ac est nega-
tione. Notandum vero est predicatum huiusmodi exclusivitas deo reperiri

PARACRAPHVS X

Solvunt objectiones resichæ

Obiiciunt ad superioris solenni illud per id res una distinguuntur per modum
distinctionis secundum consuetudinem per gradum habet positivam quia habet ergo per eadem
predicabilia quia habet distinctionem magis habet axiomatis loco quod est
minus alijs in admittit idem possum respondere N: M: vel per hanc distinctionem
per id res una distinctionem secundum clamentales per quod consuetudinem N: M:
per id res distinguuntur formaliter per quod consuetudinem N: M: atque si loquar
in argumentum huiusmodi ratio huiusmodi praesumptio habenda est ex dictis Dico,
gratias antecedenti.

Obiiciunt ad hoc alibi dicitur indistincta sunt quia sunt unum numero
distinctionem quia sunt diversa numero ergo distinctionis ad mentem huiusmodi videlicet in
distinctione formaliter in pluralitate eorum sed pluralitas inquit positivam ergo distinc-
tio consistit in positivo contra magis concepta sola pluralitate et sublata omni
negabilitate habet distinctionem ergo in hac consistit Dico explicando dictum huiusmodi
quia sunt diversa numero sunt distincta per se positivam si sunt distincta ex ipso
formaliter N: ad confirmationem Dico negando positivam quod sublata omni
negabilitate possit concipi pluralitas in enim pluralitas quod videtur consequens
distinctionem atque adeo et hoc procedit nega-
tione.

Obiiciunt ad hoc omnis negatio est imperfectio iuxta vos omnis distinctio est
positiva ergo omnis distinctio est imperfectio subsumo atque in Deo dicitur
distinctio ergo in Deo est aliqua imperfectio etiam inquam de distinctione asserunt
Dico Negando M: vel potius distinguendo omnis negatio alicuius perfectionis est
imperfectio C: M: omnis negatio alicuius imperfectio est imperfectio N: M: Deus
autem creaturam ergo distinguuntur per negabilitatem imperfectiois quia dicitur per se
essentiam unde distinctio negabitur creaturam in conceptu unius.

Obiiciunt ad hoc Deum esse distinctum a Paulo nihil aliud est quam esse Deum
hoc est effectus illud est effectus hoc est effectus illud est effectus illud est effectus illud
positiva ergo Deum distinguuntur a Paulo nihil aliud est quam esse Deum per negando
M: sine negabilitate enim et predicatio exclusiva in dictis hoc et illud nam si hoc
est habet omnia predicata absoluta et relativa formalia et materialia quia habet
et illud eo ipso essent illud ergo ut habet ratio entis alij vel illij debet necesse
est inveniatur aliqua ratio exclusiva.

Obiiciunt quinto iuxta vos consistit distinctio secundum a Platone quod dicitur Socrates non
Plato, amicus argumentum Socratem esse in Platone idem ac Socratem esse Socratem
sed Socratem esse Socratem in dictis illam negabilitatem ergo distinctio non dicitur illa
negabilitatem Dico hoc argumentum quod dicitur Socratem posse dici distinctum quod non

nulla creatura existeret preter societatem nam sub tali quantitate omnis veritas
valetia adhuc vetus esset olivaceus quod socrates sit. Socrates nemo tamen dicit
tunc dicit esse distinctum falsum ergo est argumentum Mai.

Obijciunt Quid ipsa negatio Petri distinguitur a negatione Pauli. se. igitur arguitur
an res positiue distinguantur se. igitur ego negabilis est quid confacit ad obijctionem
tionem de probat si negationes in distinguantur se. igitur debent distingui etiam
per alias negationes et haec iterum per alias se. igitur processum in similitudinem a quo Petrus
loquitur acheret ergo ipsa negatio Petri distinguitur a negatione Pauli se. igitur
de distinguendo de se. igitur accipiam de distinguendo in sensu lato et analogo N: Consequenter
ratio disparitatis est quia negatio vel negabilitas Petri de Paulo a similitudine for
ni negabilitas sunt. igitur de negatione Pauli. adeo quod se. igitur se. igitur se. igitur se. igitur
qui quod non habet locum in ratione positionis

CAPV T II

De rebus quae sunt unum et multum sive universalibus
in communi.

Quia sine notitia universalium in communi non potest haberi perfecta cognitio univers
salium in particulari usu sive receptum est apud Dialecticos eorum cognitio
nem hic premittere licet sit altissima talis tractatio ut Logici Porphyrius alia
maior indigent perscrutatione. Non tamen dum autem quod universalis similitudo
verba neque uno semper de universali sensu effectus nam primo aliquando com
dicunt universalis in ratione. cum in omnes videlicet effectus influunt ut De
et iuxta multorum placita sol respectus fortunatum adeo aliquando dicunt qua
dam universalis insignificando ita homini omni nulli sunt universales Et alia
sunt universalis in representando ut imago hominis representans multos Leonem
magis proprie quam dicunt universalis in essendo quod pluribus se. igitur in
quodam vocant universalis in praticando quod de pluribus possunt praticari et
de his duobus agunt hoc loco dialectici videlicet de universalibus quod est in multi
et quod praticis de multis prius vocant universale metaphysicum sive uni
versale in essendo alterum vocant universale logicum sive universale in
dicando quod ad universale metaphysicum consequitur nam quod in
apud praticari. v. meminit ejus Aristoteles prima perij hermetas parte Cap. 6.
ubi sic habet universale dico quod de pluribus aptum est praticari. intelligi
lecturam hanc suam significationem quod est homo singularis autem i. igitur
latem legem servare neque vel quod a philosophis Metaphysicum autem tractat
metaphysicorum Cor. 13 hic morbi id universale dicitur quod in pluribus natura
apud est effectus intelligi similiter secundum hanc suam significationem
Dicitur id vel aliter videt intelligi quodam natura rebus positiva in hanc
in voce

tantum una aliqua fide conceptus dicitur autem in esse pluribus si in quibus voluit
et igitur sit multiplicatus si enim ipsa sit in se pluribus ut in se sit multiplicatus
et ex hoc universales quoad causam naturam Divinae hanc in se sit personis
quia tamen unica et ex eadem ex ordine universalium excluditur tantum ob
causam altitudo si ponatur eadem in Deo si ut fieri posse docentur complures in
subiectis pluribus non affert universalis sed singularis et addit in super et recitatio
re secundum hoc tam fiam significationem ita enim debet in esse multis
ut in illis singulis tota reperitur namque possunt in esse multis sequendo divers
sae sunt partes in decem universalis sic quantitas tridubitat in totis
possit dividi cubitas quia tamen non invenit tota in singulis neque in quibus
in universalis referri possit.

Et nota quod isti philosophi possunt nomine universalis intelligunt
quodam breviter dicitur unum in multis sive unum et multum in eadem
ratione et de hoc praesens erit consideratio

PARACRAPHVS I mus

An deus aliquod universale.

Leontius et Heraclitus teste Philosopho quod metaphysicorum secunda et item
Epicurus ut habet Dionysius Tomes opusculo 86 expressiva vult sola universalia
in se sitis et ex se sitis de deo. videlicet est hoc vocat multis communes et
in hoc animi conceptus plurium representabiles quod opinio dominialis quod ad
seriis ratio illorum praecipua erat quia implicat esse unum actus et simulacrum
multum sed universale quod est unum actum predicari de multis fore unum
actus et simul actus multa ergo universale implicat. Mihi probatur quod ex parte
praedicari de multis est identitificatum cum multis sed quod est identitificatum
cum multis. Eadem multum ergo quod est actum predicari de multis actus
multum sed est etiam simul unum ergo unum et multa actus.

Nihilominus dico non sola vox nomen et conceptus sed ipsa res quod per se
menet conceptus deus fuit et universale ita. Per se patet tota et probatur ratione prima
dantur scilicet in tantum de conceptibus sed etiam de rebus ut de homine demonstratur
quod sit in se sitis et ex se sitis de homine in praedicari de multis et communis. Si pro se
sitis debent et de universali et de se dantur scientia de homine in praedicari de multis et communis
sitis admittitur in demonstratur de homine in praedicari de multis et communis
re quando dico Petrus est homo Paulus est homo in praedicari de multis et communis
aut conceptum de Petro et Paulo aliter haec praedicationes essent falsae ergo pro
dico aliquam rem de Petro Paulo Christo pro se sitis sed illa res non est singularis
debet enim convenire in essendo pluribus et predicari de multis et communis
sitis probatur alio quando conceptus hominem in conceptus certum ergo alio videtur
universale

universales autem ad fundamentum huiusmodi rationum precipuum respondendi solent dupliciter
 ceter nam primo dicitur qd in Ma: implicat esse unum actu realiter et in trinfere
 et si multum actu realiter et in trinfere. Mi: implicat esse unum actu realiter
 sed per intellectum et simul multa actu in trinfere et realiter. Mi: universales
 late autem homo vix: e realiter et a parte rei multiplex accipit lumen unum
 hominem per intellectum naturam humanam per se a singulari habet ab intellectu
 hominem. Et alij edo. Nedo Mi: ad pro bati onem distinguunt Mi: qd vult ~~esse unum~~
 dicitur. identitatem cum multis. Dicitur multum si actus denotat hunc locum
 cadunt Mi: si in identitatem actu sed tunc potest identificari. Neque autem
 nam esse aptum propter caride multis e tantum apud hunc fieri multa in actu
 autem predicatione actu identitatem et hunc sit actu multa amittit
 talem qd vult autem habuit propter se habet animum praefectum hunc locum
 habet decidam infra e. unde itaqd dicitur in universali alij qd vult homo
 ne vix: esse unum et multa in eadem ratione dicitur esse potest fieri
 mo quod homo in ratione natura humana sit unum extrinsece per se
 rationem in intellectu et multa realiter. edo qd potest esse. Sed qd vult primum
 et multa in sensu diviso ita ut quando sit actu multa realiter unitatem
 illa e in trinfere simul amittit.

Obijciunt adhuc Dominales quando dico homo e animal vel homo n e legi in
 intellectu tantum modo com ponit vel dividit conceptus sicut formales in autem
 vel conjungit res ipsas. ego soli conceptus formales sunt extrema harum propositi
 onum ego soli conceptus formales sunt univocales in autem natura ipsa realiter. Mi:
 si intellectus enim res ipsas separant autem non in vident realiter et a parte rei
 eque vult qd vult predicat res ipsas et conjunctas aut separatas affert in vult eque

Obijciunt. Deniqd universalia sunt unum in esse vel predicatione multis secundum
 totam suam significationem sed hoc definitio involvit contradictionem ergo univocale
 involvit contradictionem. Dico qd Mi: hoc definitio involvit contradictionem qd vult hunc locum
 majus in sua parte ego involvit contradictionem. Dico qd Mi: vult eque hunc locum
 hunc locum in plura propter hunc locum vult eque cum illo cum sit qd vult hunc locum multis secundum
 totam suam significationem ergo secundum hanc definitionem hunc locum n e majus sua
 parte. Et universale dicitur hunc locum considerari posse ut e hunc locum vult eque hunc locum
 et sic vult hunc locum in singulis in personis propter hunc locum hunc locum. Dico qd vult hunc locum
 hunc locum natura humana in dicto hunc locum in universali hunc locum natura universali eque
 colligas velim qd vult ad argumentum in forma respondeas.

PARACRAPHUS

Non raro solent Philosophi Magistram suum ex plerisque vult eque vult eque
 hunc locum alij ubi extra singularia existit naturam admissit hunc locum vix:

vix: hominis rana Leonis: aeternum in ignem raptum supra mundanum visisse flammam
Quam deinde homines omnes, ranae Leonis in singulas, participant, sicut nihil hominibus
vix gravissimi qui hanc Platonis doctrinam falso et caecum nescio in populum introduxerunt
hunc vos Divus Augustinus lib. de civitate Dei cap. 26. Clemens Alexandrinus lib. 3. Protreptici
et 1. 2. et 3. et 4. et 5. et 6. et 7. et 8. et 9. et 10. et 11. et 12. et 13. et 14. et 15. et 16. et 17. et 18. et 19. et 20.
et 21. et 22. et 23. et 24. et 25. et 26. et 27. et 28. et 29. et 30. et 31. et 32. et 33. et 34. et 35. et 36. et 37. et 38. et 39. et 40.
et 41. et 42. et 43. et 44. et 45. et 46. et 47. et 48. et 49. et 50. et 51. et 52. et 53. et 54. et 55. et 56. et 57. et 58. et 59. et 60.
et 61. et 62. et 63. et 64. et 65. et 66. et 67. et 68. et 69. et 70. et 71. et 72. et 73. et 74. et 75. et 76. et 77. et 78. et 79. et 80.
et 81. et 82. et 83. et 84. et 85. et 86. et 87. et 88. et 89. et 90. et 91. et 92. et 93. et 94. et 95. et 96. et 97. et 98. et 99. et 100.

[illegible]

et nego confusum tiam
Dico 2do natura singularis quatenus a parte rei sit: similes non possunt
si universales actus hoc confusio a contra complures alios heredes quia
et capite voluit a parte rei ante operari omni habere deo, universali quod
Dicitur Paulus Jacobi 1: a parte rei sit 2do ad naturam, sunt similes habere
aliquam similitudinem unitatem deus ergo invicem a parte rei similitudo de
universi videtur aptum in esse multis et medicari de multis ergo deus universi
partes sic omnes tiam viz: unitatem habent similitudinem 2vo ad effectum
nam arbores quo ad vegetationem p: unde de Majorum habent similitudinem
nam ut dicitur Paulus dicunt habere unitatem speciei 2vo Minor habent similitudinem
dinam dicunt habere unitatem generis 3vo sed hoc non est tale complens
dicitur per probos nostra assertio videlicet unitatem similitudinis actum
verum sufficere primo auctoritate Arbi 2vo lib. 2 de animalibus 3 sic
deus viz

Quod animal autem universale non nihil est aut per se, sed per intellectum
 intellectus, sed quod idem aliud communi per se, sed per intellectum
 qui alius non raro unum dixerat, hac similitudinis unitas ad universale, sed per
 probat, sed ratione naturae, et similes sunt multa, ergo natura et similes non habent
 unitatem requisitam, probat, Av: omnis similitudo a relatione, omnis relatio
 dicitur per se, ergo omnis similitudo dicitur per se, probat, Av: achille, qui dicit
 omnes homines in se, universale, quia plura dicitur, ergo alium similitudinem
 non facit universale, ob rationem eandem.

Obiicit, Av: dicitur a parte rei, ergo et species, hac sunt universale, a
 ut per se, dicitur, ergo, dicitur universale, Mai: probat, dicitur a parte rei, dicitur
 et species, sunt autem eiusdem species, homo et prout, ergo sunt autem
 eiusdem generis, ergo, dicitur a parte rei, ergo et species, et de diffinitione, Mai:
 non est caro, dicitur a parte rei, ergo et species, fundamentum rationis, C: Mai:
 dicitur a parte rei, ergo et species, forma huius, B: Mai: nam homo abstractus
 fundam. mentem, prout sunt, intellectus huius, ut ab homine et ab abstracto, rationem
 communem animantis abstracti, facit universale, per materiam, a parte
 rei, autem non dicitur, nisi universale, fundamentum rationis, quod non est abstractum
 quam natura humana, viz: Petri, Pauli, Anthoni, et ceteri, ergo, et ceteri, cum
 similes et convenientes in gradibus, essentialibus, per se, et intellectus
 concipere per modum unum, et facere eis eadem, per se, et ceteri.

Obiicit, Av: dicitur a parte rei, singulare, ergo, et universale, probat, Av: dicitur
 quodcumque, dicitur unum, correlativum, etiam, dicitur alterum, sed a parte rei, dicitur
 correlativum, ergo, dicitur a parte rei, et alterum, subsumo, ab eo, correlativum, singulare
 est universale, ergo, dicitur a parte rei, singulare, dicitur et universale, de dicitur
 Sumptum, quod videlicet, singulare, ut tale, correlativum, universale, et ceteri, per
 singulare, denominatio, intrinseca, universale, autem, a denominatio, extrinseca
 scilicet, unde, si, vi, dicunt, singulare, a parti, correlativum, universale, et ceteri, per
 in se, naturali: quoniam, enim, singulare, universale, prout, quid, in se, per
 denominatio, similitudo, Petri, Pauli, et ceteri, ob, et ceteri, per se.

Obiicit, Av: natura humana, quia, in Petri, est, una, et illa, natura, est
 et ceteri, ut, in, pluri, sit, per, sui, similitudinem, ergo, natura, humana, quia, in
 Petri, est, a parte rei, universale, de dicitur, Av: dicitur, enim, sufficit, ad, universalem
 natura, una, numero, in se, pluri, per, sui, similitudinem, ut, ostendit, et ceteri, per
 requisitum, ut, possit, esse, in, pluri, per se, ipsum, quod, si, et ceteri, in, se, per, sui
 similitudinem, sufficeret, ad, universale, totidem, esset, universale, quod, in, se, per
 varia.

Obiicit, Av:

Obijciat qd natura quae realiter est in Deo Paulo Jaco 6. p. 2. indivi-
si- singulares dissimiles et spacia diversae naturae ergo habet aliquid indivisi-
nem atq. vi. omni indivisio dicit aliquid unitatem ergo natura quae realiter est
in Deo Paulo: habet aliquid unitatem. Consequenter Socrates et Plato non
differunt a parte rei essentialiter seu speciebus sed tantum numero ergo
Socrates et Plato sunt unum essentialiter sive habent speciem unitatem ergo
Deus univ. est a parte rei. Ex C. totum. quod Plato Dicitur et facit habent
aliquid unitatem quam formalem vocant sed Deo eam sufficere ad univer-
sale nam unitas formalis sive specifica non est Logica indivisio sive unitas sed
similitudo naturarum quae sunt diversa plures ad confirmationem nam Ex in.
differre essentialiter posse latere magnam ag. si vocationem nam si differre essen-
tialiter. significat habere omnino dissimiles essentialiter C. Socrates et Plato
differre essentialiter si autem differre essentialiter significat habere essen-
tialiter et dissimiles tum alio Socratem a Platone differre essentialiter
et Deo ultimam Consequantiam.

Obijciat qd natura possibilis est ante singularia ergo in illo statu possibili-
tatis est una atq. vi. simul apta in esse multis ergo natura possibilis est univ. esse
le ante quae rationem in se habet Ex natura ^{ante} singularium est. videlicet quod
naturam possibilem sit ante singularia nam primo statum possibilitatis prae se mul-
tas in deo extra se habet huius Divinum practicum 2do possibilem quod
naturam possibilem sit aliquid distinctum ab omni potentia Dei et intellectu
Divino practico atque factum est quod natura possibilis sit ante singularia
hanc enim naturam est possibilem quando possibilem sunt singularia sed in
statu possibilitatis prae se habet. Singularia sunt multa ergo et natu-
ra unde natura aliam in statu possibilem habet et contrahit in quidem
singularitates actuales sed prae singularitates possibiles.

Obijciat qd objecta scientiarum ex dictis sunt univ. statia atq. vi.
Objecta scientiarum sunt a parte rei ergo univ. statia dicitur a parte rei
Ex dissimiles Maj. Objecta scientiarum sunt univ. statia fundamen-
taliter C. sunt univ. statia formales De. M. Ex 2do distinctio 2do Ma:
Objecta scientiarum sunt entia reales vel primo intentionalis vel 2do
intentionalis vel ex utroq. mixta C. Ma. Objecta scientiarum sunt entia
reales semper primo intentionalis tantum et ex utroq. intentionalis et per huius
N. Majorem

PARACRAPHUS IIIIus

An natura secundum se sive in statu metaphisico
sit univ. statia

gerendum pro positione reduplicative quia aliquid contingit de essentiali vel
tantum essentiali in pro positione. Similiter unde videtur quod dicitur hunc pro
lati. Sive homo se videtur vel homo ex essentiali sua in alio pro positione hunc in
seus ergo homo ex essentiali sua in alio

Nota quod hoc propositio: natura ex essentiali sua in determinata ad hunc posset
agere rationem fieri conclusa posset enim habere hunc sensum naturam essentiali
excludere determinationem quod a falsa species natura essentiali per se habet vel
concludit determinationem per se conclusa ergo nunquam posset determinari ad hoc
sensu. Illi pro positione naturae quod natura determinatum esset sit essentiali
alio in accipiendo sunt illa contingit tunc negative quia conclusio comprimit
in hac materia pro oculis habenda

Objectiones ad hoc contra propositionem secundam conclusionis non pro esse in
natura in corruptibilem convenit natura secundum se et tamen conclusio
natura non tractat ad inferiora ergo falsum est amne id convenire natura contrahendo
quod convenit natura secundum se ergo ratio aliter pro conclusionem ad hoc
sensu. De hac praedicata esse in generaliter esse in corruptibilem in eo
tamen natura secundum se sit natura secundum se quod modo convenit pro dicitur
natura hunc in esse generaliter in esse in corruptibilem in esse in generaliter in pro
ta in dissimilis ac inter pro positionem in finem hunc et negationem in de
tante se vult quod aliquid de natura secundum se negari possit quia vel esset
natura de natura contrahendo tamen sequitur aliqua praedicata convenire natura
secundum se quia in conveniunt natura secundum se ergo stat ad hunc conclusio
natura ergo tamen de hoc posset ratio aliter hanc praedicatam negationem in generali
corruptione tantum convenire natura ut alio modo in pro hunc quando corrum
pit autem naturam de hoc etiam videtur quod animal sit species rationale natura
generat aut corruptionem.

Quod modo ergo serventur essentialiter verum essentialiter et tamen in cor
ruptibiles. Et ratio huiusmodi accipienda esse videtur essentialiter verum
hanc essentialiter mutabilitatem quod ad tota actualitatem quod habent secundum
corruptionem unde tamen in ea tamen mutabiles secundum hanc conclusionem et tamen
tamen hunc essentialiter hunc sic homo semper animal vivens corpus substantia
lingua sunt ex necessitate per se sibi idem si data et necessaria rationem quod
conclusionem in de hoc tollere faciente ut homo in sit animal quia animal
per se sunt et semper faciunt idem esse unum semper sibi sunt substantia
hunc sunt autem essentialiter propria qui sunt in alio et tamen
hunc pro dicitur sit hanc tamen rationem hanc essentialiter ut si sunt
actu habent ista praedicata quod omnia demum intelligas ex modo
et sensu.

PARACRAPHUS IV

Per illud boni D. Jov. Felix, apud nat. &
Maj. Tunc: 2. C: 2. S. Quasium,
Naa e universalis instatu Loqis fca d.
vo, tunc e post operationem Intellectus

Natura est univ[er]salis in statu Logico seu obiectivo
hæc post operationem intellectus

Explicitio essentiam naturæ v[er]g[is] humana est pars rei sicut diversa in his
res naturæ sibi similes nam et De[us] habet pro priam sibi humanitatem
Paulus Joannis Jacobus: et licet ipsa humanitas quæ v[er]am habet factam sicut
humanitas illa eandem numerum quam habet Paulus vel Joannes conve
niant tamen he omnes humanitates in eo quod inter se sunt similes sicut
dimidiam significat h[uius] nominis homo intellectus ergo unum aduersus
hanc similitudinem quæ de h[uius] operationis est sicut dicitur hominem humanum
naturam Petri Pauli Joannis unum conceptu formaliter apprehendit
et una eam definitione definit alij ita beneficiis in intellectu naturæ h[uius]
res quæ sunt a parte rei diversa accipiunt iudiciis eandem extrinsecam quæ
tunc sunt unum conceptu obiectivo terminans unum conceptum formale
ubi videt quod univ[er]sale sit a parte rei et in extrinsecam multiplex unitas
tamen autem habeat extrinsecam sicut ab intellectu quod ad univ[er]sale
Sicut est doctrina hæc Petri qui lib[er] 8. meta[ph]isica posth[uius]modi
et decimo meta[ph]isica habet primo varios unitatis modos et unum
unitatum rationis ac intelliguntia alij h[uius] univ[er]salitatis ejusdem sententia
tamen tenent Dionysius Augustinus Damascenus lib[er] 8. s. fidei cap[itu]lo decimo ubi
agit naturæ similitudinem s[ecundu]m rationem unum est idem Dionysius Thomas lib[er]
de anima et essentia cap[itu]lo quod superius videtur et alij h[uius] veteres h[uius] recentio
res Petri Joannis propter hanc conclusionem dant univ[er]salia n[on] ante op[er]a
tionem in intellectu ut s[ecundu]m se est ergo post operationem in intellectu Major
tudo communis s[ecundu]m se existit ut s[ecundu]m se lib[er] de incarnatione cap[itu]lo
et ex vi naturæ univ[er]sali omnes negant hereticos in Dial[ectica]
probat et Johannes Brachet s[ecundu]m h[uius]modi offerat qui h[uius]modi intra singularem
similes eam præta vident ut panis tollant univ[er]salia ex communi igitur s[ecundu]m
operationem in intellectu univ[er]sale constituit.

Probat et s[ecundu]m naturam cuiuslibet a parte rei sine differentia individuali
esset unum ap[er]um in esse pluribus de facto enim sola differentia individua
lis sive per se in causa est quod natura quæ est individua in se sit multiplex
tamen ergo aliam s[ecundu]m naturam cuiuslibet obiective in intellectu sine differentia
individuali erit unum ap[er]um in esse pluribus.

Ex dictis colligitur primo operationem illam intellectus quæ univ[er]sale
constituit nihil aliud esse quam abstractionem naturæ ab omni
singulari quando igitur intellectus naturam v[er]g[is] humanam s[ecundu]m
animas

Secundum id quod clare dicitur diffinitionem secundum ad quod dicitur in eo
fieri cum enim dicitur in confuso totam naturam esse realiter idem per
parte rei cum Petro Pauli: necessarius dicitur alia dictione unionis et
quoniam tamen illa diffinitione implicita latet incongruitas et sub obscura
potest imperpetuum tribuere objecto hanc minutionem unitatis videlicet con
fusi et quia illi actus illi obscuri intellectus non sunt confusi et unatam
naturam agnoscit an plures.

Obiiciunt autem quod cum huiusmodi actus qui consistunt natura in
naturam universalem hanc necessariam attingit immediate Petrus Pauli facit
tunc ergo ille actus praesens naturam hanc formaliter consequentia est certa
Sed probat huiusmodi sic. actus qui consistunt universalem necessariam attingit
per immediate fundamentum universalem sed talis Petrus Pauli facit
Sed de motum universalem quod vultur similis ergo actus qui consistunt
facit universalem attingit Petrus Pauli facit in intellectu vultur
similis confirmat primo divisio et indivisio sive unitas vultur circa
rem eandem sed divisio hominis vultur immediate circa Petrus Pauli facit
Sed enim ergo et unitas universalis vultur circa Petrus Pauli facit
confirmat ad objectum actus universalis in a ad quod vultur predicabile de
sola Petrus Pauli facit nec est ad quod vultur predicabile de sola Petrus Pauli facit ergo ob
iectum illud ad quod vultur actus facit in universalem consistit in huiusmodi
partibus quod vultur una praedicabile de Petrus Pauli facit et altera de Petrus Pauli facit actus
quoniam huiusmodi vultur actus qui consistunt universalem attingit
immediate Petrus Pauli facit tunc autem sed in attingit ut singularis
sive secundum hanc unitatem sed attingit secundum rationem naturam quod
est obiective una unitas in forma desingendo ad rem huiusmodi Petrus Pauli facit
et Petrus Pauli ad conspersionem similiter desingendo ad: divisio et indivisio
sive unitas vultur circa eandem rem sed eadem formalitate Petrus Pauli facit
Sed circa eandem rem sed divisio Petrus Pauli facit formalitate C. Ma: indivisio enim
vultur circa eandem naturam divisio vultur circa naturam et hanc Petrus Pauli facit
Petrus Pauli ad conspersionem secundum Petrus Pauli facit videlicet vultur ratione ob
iectiva actus facit in universalem attingit vultur predicabile de sola Petrus Pauli facit
Petrus Pauli facit de ad quod vultur non aliter intelligitur quod predicabile
tas intensiva et extensiva ut patet ex dictis in fine Rationis
Petrus Pauli facit ad desingendo idem Petrus Pauli facit actus facit in
vultur in a ad quod vultur predicabile de sola Petrus Pauli facit ipse Petrus Pauli facit
predicatio non manent obiectum actus universalis C. Ma: non ad quod vultur
predicabile idem ut per actuale predicatio non sufficit obiectum
universalis Petrus Pauli facit quod desingendo intelligitur per Rationis

in uno solo. Si probat primo de unitate positiva. Illud est positive unit
de quo affirmari potest indivisio et negari divisio in plura sed de natura
perfecta abstrakta affirmari potest indivisio et negari divisio in plura ergo
natura perfecta abstrakta est positive una. Maior probatur tunc potest affirmari
indivisio et negari divisio in plura quando possunt negari causa multitu
dinis videlicet hec rationes. Sed de natura perfecta abstrakta possunt
negari cause multitudine sine hec rationes ergo de natura perfecta abstrakta
affirmari potest indivisio et negari divisio in plura. Probat 2do de ap
plicative positiva simili ratio tenet: Illud est positive affirmum inesse pluribus
quod est ab illo super addito potest affirmari positive de pluribus atque una
natura perfecte abstrakta potest affirmari positive de pluribus ergo est positive
posita ut sit in pluribus

Dico 2do ut restat cognoscere universale iam factum si est
cognoscere aliquid esse universale necesse est requirere aliquid a compa
ratio natura cum inferioribus hoc est debet esse reflexio quod
dam reflexa quia naturam ad inferiora revocat a communis doctri
na videlicet ut velle solus Divus Thomas de ente et essentia verbi super
citatis ratio autem per se clara est nam cognoscere reflexe universale
nihil aliud est quam cognoscere aliquid habere unitatem et antihedonem
ut in se pluribus sed cognoscere aliquid habere unitatem et antihedonem
ut in se pluribus est comparare naturam ad interiora ergo cognoscere
reflexe universale est comparare naturam ad interiora. 2do comparare
naturam ad interiora nihil aliud est quam cognoscere naturam cum or
dine ad plura sed cognoscere naturam cum ordine ad plura nihil aliud
est quam cognoscere reflexe universale ergo comparare naturam ad in
feriora nihil aliud est quam reflexe cognoscere universale

Dico 3tio universale in practicando sive universale Logicum seu univer
sale iam proxime notum ut sit Logicum ad considerandum videlicet definitiones de
monstrationes per propositiones universales et similia arte facta Logica requi
rit notitiam comparativam hanc sententiam item communis probatur ut univer
sale sit proxime notum conficiendo arte facta Logico requiritur ut naturam
abstractam reflexe cognoscere sed ut naturam abstractam reflexe cognoscere
requiritur notitia comparativa per conclusionem secundam huius Quare ratio est
est universale sit proxime notum conficiendo arte facta Logico requiritur ut
tota comparativa Maior probatur nemo potest facere predicationes sicut habens de
similitudines divisionesque nisi sciat quomodo naturam pro eadem conveniat inferioribus
an videlicet sit universale genericum vel specificum aut differens ab aliis
ergo nemo potest conficere arte facta Logica nisi naturam cognoscere reflexe
universale

universale reflexum cognoscant. ex hoc colligas quod universale huius
cum sine universali prout apud proxima usque ad logicis prout actuali
probatum ab hac infusis regit. est autem reflexum comparativum in
dem iudicio sed apprehensionis autem non enim affirmativum vel negativum
speciale in inferioribus debet siue aut sit genus aut differentia aut species. q.
unde dicitur solus quod universale logicum fiat per actum reflexum comparativum
tamen simpliciter non complexum quale est iudicium dei.

Quo quo predicabilitas universalis in ingrediendi essentiam universalis
li Meta physici sed habet se tantum ad infusum pro predictabilis a contrariis
tamen scilicet et periculosos alios, pro hac Conclusio posse affirmari pro
xima per intellectum de pluribus in e primis universalis Meta physici
capit ergo posse affirmari proxime per intellectum de pluribus seu predi
cabilibus proxime in ingrediendi essentiam universalis meta physici con
sistentia a bona illud existit in essentia alienis, res quo a extra proxima
illis rei consistentia in. propter prius a universali posse in appa pluribus
realiter. Nam posse per se recipi proxima de pluribus nam predicari se
quibz esse ergo posse affirmari proxime per intellectum de pluribus a pro
xiis universalis meta physici conceptus.

Quod hoc autem dixi quod predicabilitas proxima sit ad infusum propriis
latis rigore se enim per passio aut pro potestas universalis meta physici
dicatilitas dicenda a ratio a quia posse seu pro potestas meta physici
vero se a illa quo essentiam suam necessario consistit si visibile necesse
fario confusum a ratione bonitas necessario se videtur a vero pro
dicatilitas universalis in se necessario universale meta physici in intellectu
mihi enim a postquam naturam a singula rationis a potestate ut secundum
illum actum elliciam vel in elliciam quo naturam cum inferioribus com
parem multum ergo predicabilitas in epistola meta physica multum
enumerari potest. affioni a physici quo realiter aliter quoniam ab essentia
ut bona respectu solis entis vel potest ignis.

Ex his inferi quod universale meta physicum sit fundamentum uni
versalis logici ad quod necessario presupponit.

Obiciunt contra primam conclusionem omne respectiva includit com
parativum omne universale a respectiva condonne universale in
cludit comparativum maius videtur esse certa mihi prout omne universale
a unum tantum inesse multis ergo omne universale respectu multis ergo
omne universale respectivum confusum illud respectu parativum
hunc universale meta physici quod recipiunt ad diffinitionem illi
sed comparatio recipiunt ad diffinitionem universalis meta physici ergo
si comparatio ad diffinitionem illi mihi pro hac respectivitas a potestate
si comparatio cum hoc numero respectivitas est universale specificum

Si conferat cum Petro et Paulo est universale proprium ergo
 comparatiis recipiendi addistinctionem universalem meta, sufficiet
 defi. R. N. Major sunt enim aliqua relativa secundum dici
 quod in se sunt explicari in ordine ad aliud licet sint omnino ab
 soluta et hoc modo inspectiva a universalibus quia non potest per
 dem explicari sine comparatione ad imperiosa potest tamen sine
 hac comparatione capere et dicitur se cognoscit licet in se per se
 non sit reflexe ad comparationem R. N. Major dicit enim supra
 cap: primo rem confitui per predicata positiva quia talia in di
 stinguunt tamen per eadem predicata positiva quod talia in di
 stinguunt R. 2do dicitur. diffingunt enim universalis metaphy
 sica per diversam aptitudinem essendi in inferioribus non autem per
 comparationem quia in illa diversa aptitudo essendi sunt com
 parationes diffinitivas explicat per aliam aptitudinem in essendi
 habet respectus cum hoc vel illa numero respectu alia
 habet aptitudinem essendi respectu Petri et Pauli ex quo patet
 quod ad probationem Minor respondendum est.

Obijciunt 2do contra conclusionem quod tam aptitudo essendi in
 multis per intellectum est essentia universalis sed per se talitatis
 est aptitudo essendi in multis per intellectum ergo per se talitatis est uni
 versalis essentia ergo non habet se predicabilis ad in se per se talitatis
 Maior videlicet ea evidens minor contra ergo ob consequentia resp. de th. 1
 gaendo Maior aptitudo essendi in multis per intellectum est essentia
 universalis hic est aptitudo essendi in multis per se ipsam quod
 convenit natura per abstractionem est essentia universalis ma
 ior in se C. Maior aptitudo essendi in multis per affirmationem
 est essentia universalis metaphysice dicitur Maior unde Maior occultat
 taliam equivocationis sub his verbis per intellectum est autem
 predicabilis aptitudo essendi in multis per affirmationem seu
 predicationem natura vero dicitur habere per se talitatem essendi
 in multis per intellectum non per se talitatem hoc sensu quod per se talitatem
 sionem intellectus sunt a se ut per se ipsam in se per se talitatem

Quia si per se talitatem habet per se talitatem de se per se talitatem
 de se per se talitatem habet per se talitatem cum dico Susanna homo
 de se per se talitatem habet per se talitatem cum dico Susanna homo
 minem universalem et de Susanna autem malum universalem an vero per
 hunc modum animal particulare cum subiecto compositum quod dicitur
 ante fuit universale aliter si dicuntur for maliter predicari natura
 ut universalem ratio illorum est quod a universale dicitur unum quod
 inesse multis ergo debet posse in esse multis quod tamen unum est

ergo debet posse predicari de inferioribus ut est unum sive ut est in
gula. alij volunt in tali predicatione naturam secundum se sive
in parte metaphisica predicari de inferioribus illi ut propositio Dico
Sapientia est homo idem sit ac Sapientia habet predicata essentialia natu-
ra quare secundum dictos huiusmodi predicatorum de Dico Sapientia natu-
ra nec ut est singulari nec ut est universali sed precise naturam
cunctam secundum essentialitatem alij denique volunt hanc propositionem Dico
est homo idem sit significare ac Dico est habens aliquam naturam humanam
vel hanc vel istam vel illam vnde hic sensus predicationis suppositio
confusa quod videt nos ad ipsa.

Dico primo universali predicatorum de subiecto quo ad naturam
universalem sub spectu est quod predicantem universalem habens sive pro-
dicat universale quod habet in se habet a communis subiecto alius huius
terminis proprie predicari universale vel non predicari vel
quod potest prima pars natura universalis potest esse in multis
ergo etiam potest huiusmodi multis sive predicari de multis nam predi-
cari potest ad effectum.

Quoniam autem natura ipsa quae universalitatis sub spectu
et dici potest materiale universale possit affirmari de se in se
huiusmodi tamen universalitas non debet de se predicari quia secundum
electionis pars et potest universale quoniam universale idem nomen
habet extrinseca sed quando dico Dico est homo Sapientia non predicat de
Sapientia de se non naturam extrinsecam ergo non predicat de illo univer-
sale quae universale secundo universalitatis ipsa non potest esse in multis
ergo non potest predicari de multis quia haec predicationes falsa sunt
Dico Sapientia est species humana Dico est quod ergo non potest de
inferioribus predicari universalitas confirmatur. Et si predice de Sa-
pientia hominem quod est predicatum male tamen Dico est Dico est predicat
hunc ergo si melius videtur predicari de Sapientia universalitatis ipsae
malum tamen de illo universalitatis non potest.

Hic est iuxta dicta predicari per se esse atque aggregatum ex
natura et universalitate a se ipso in se huiusmodi ergo etiam in tali
predicari de se huiusmodi ergo totum aggregatum ex natura et univer-
sali potest predicari de se hoc confirmatur magis universalitatis predice
de alio atque videtur superius sed in tantum est quod superius in quantum
universale ergo universale predicat de alio in quantum univers-
sale et distinguitur huiusmodi aggregatum ex natura et universali
tate

lata e apud inesse pluribus secundum naturam tota li. Mo: asserit
in esse pluribus secundum naturam et univocally utatur. Sicut dicitur. Mo: unde
etiam eo secundum quod e apud medicari quo e apud inesse ad conformationem

Disputatio Mo: hinc

ut supradictum est ut probetur.

recte solutio signi

sicut conditionem cum pro portione attribuitur

ad hoc necessarium est in statu metaphisico

quod est natura

predicatum li. Mo: ut predicatum tota predicata natura

significat per se contractionem vel abstractionem

predicatum. Nihil est probatur illud recte in predicatione actuali

etiam univocally

predicari quod est probatur a Petro sed natura secundum se fuit magis abstracta a Petro

videlicet univocally

lata e esse cond. pretere in hunc rem dicitur Thomas

tionem qua posita quod particularis in predicatione de sorte sed ipsa hominis homo signi

natura recte sicut naturam hinc ad esse omni parte e abstractione et particulari recte

Dico igitur quando dico de Susanna e homo si idem reliquis predicationibus
sicut conditionem cum pro portione attribuitur predicatum ut plurimum natura secundum se
ad hoc necessarium est in statu metaphisico hoc e nec ut univocally nec ut singulari sed
quod est natura
predicatum li. Mo: ut predicatum tota predicata natura effen talia sive natura taliter effen ad
significat per se contractionem vel abstractionem illa. Div. Thomas dicitur Compton alij
predicatum. Nihil est probatur illud recte in predicatione actuali Petro quod fuit prius
etiam univocally
predicari quod est probatur a Petro sed natura secundum se fuit magis abstracta a Petro
videlicet univocally
lata e esse cond. pretere in hunc rem dicitur Thomas
tionem qua posita quod particularis in predicatione de sorte sed ipsa hominis homo signi
natura recte sicut naturam hinc ad esse omni parte e abstractione et particulari recte

ne ergo sic predicabit eam in hunc autem univocally probatur pro quia
magis hinc explicandi est compositum et hoc illud in predicatione quod est
representat in generali vel univocally non representat ergo in predicatione
Dico igitur quando dico Petro e homo Paulo e homo in predicatione
mana natura de Susanna vel Petri secundum suam tota talia hinc
probatur id totum affirmatur de Petro quod representat idem hinc
Susanna sed predicatione natura in representat idem hinc
Susanna secundum omnia talia hinc ergo in predicatione secundum
nam talia hinc de Petro. Mo: probatur si representat natura idem
hinc Susanna secundum omnia hinc talia hinc in posset predicari
cari de Joanne et Susanna natura enim secundum idem hinc quod
e idem hinc Petro in posset idem hinc Susanna ergo. Nihil
predicatione nihil omnia tota natura essentialiter et ite sive sive
secundum id quod in hinc in suo essentialiter conceptu sive secundum tota
sive significationem licet in predicatione tota integratur et hinc hinc
ratio e quia idem hinc et essentialiter conceptu conceptu in hinc hinc
idem hinc homines in magis habent naturam humanam quam homo unde
ergo natura secundum essentialiter sive conceptu predicatione de quo vis
indiv duo tota hinc natura in centu indivi dicitur Mo: habet et hinc
one quod natura secundum se e accidentale

Dico igitur ut actualis predicatione representat univocally talia totum probatur
representat contra hinc hoc definit ad univocally sed natura pro
tota predicatione representat quod est contra hinc ergo definit ad univocally

sed id per quod definit esse universali destruit universalitatem,
ergo actualis predicatione destruit universalitatem. Maior est q. Minor
quod in predicatione secundum totam latitudinem extensivam hoc est in predi-
catione restricta sed natura in predicatione secundum totam latitudinem
extensivam est spontanea conclusionem. Et hoc est natura in predi-
catione restricta et natura per predicationem restrictam. Sed per
quod hic dicitur plures per hoc contrarius ergo natura per predicationem
contrariam. Et hoc per predicationem tollit abstractio nam predicare nihil
aliud est quam radere id quod erat abstractum in eo quod fuit abstractum
sed radere id quod fuit abstractum est tollere abstractionem ergo
predicatione tollit abstractionem ergo tollit universalitatem quod
nisi hoc diceretur tunc per syllogismum erit bonum. Retoritur. Quia cum
ergo. Et hoc est. Quia predicatione est in de utroque idem cum. Et hoc
est. Et hoc est. Et hoc est. Et hoc est.

1 Dixi autem in actuali predicatione destrui universalitatem
nam dicitur de destructa esse quod sufficit ad inferendum hanc quo-
dam affertionem naturam in actuali predicatione univer-
salis nam in Quibus est in partibus et definit personam et
unum dicitur manere formam et mixtum eo in partibus et
in dicitur manere corum.

PARAGRAPHUS VII

Removendi argumenta opposita.

Obijciens contra affertionem primam in omni predicatione de
subiecto predicatione adaequari. adeo ut unum pateat latius quod
alterum ergo in predicatione actuali affirmati natura de Suffragia dicitur
quodam eadem subiectum sed singulare ergo in affirmati natura uni-
versalis predicatione. Et regula a se respiciunt identitate predicationis et
iecti ergo omni affirmati debet predicationem ad vana subiecto. De quo
distinguenso. Et predicationem secundum significationem suam in partibus et
in parte vari subiecto. Et debet adaequari secundum totam suam signi-
ficationem extensivam. Et hoc terminus huius distinctionis colligitur ex
affertione. Et hoc paragraphi est respondendum etiam posset ad. Respondendo
simpliciter. Et sufficit enim ad veritatem propositionis si in partibus et
omnis affirmati de subiecto predicationem in adaequari de maiore et
formalitates singularitatem rationalitatem. Et posset ad. Et hoc
de subiecto sed habent secundum illa generalitates in partibus et
habent in ista propositione.

Studentibus affirmo quing studere u' excludendo reliq' vos verissima est
assertio. Sicut studium n' affirmat omnes modo quo sapientia ratio a q' via ali
q'ui termini sunt indifferentes ut verificatur in multis vel paucis scem
dum totam suam latitudinem vel partem latitudinis sic ita pro resilio
multi Logici student proferunt ab omni multi tudine determinata ut
dixit pariter si cantu aut quing qua ginta Logici student confirmatio
possum predicare alig uid de subiecto quod Aristoteli sua tu parti sub
iecti ut cum dico homo i moribus ergo viceissim possum subicere aliquid
dicato cui secundum aliquid tantu predicatio identitificet alij de n' tunc
naturam de inferiore quavis integritates predicari invariabiliter nam licet
va alio capite natura abstracta predicari de quavis individuo tota in tota
sive et essentialiter

Urgetur si predica natura de subiecto predicatione n' eda vata potest
affirmari pars ut pars de subiecto alij hoc e contra sanctu Thomu ergo
De negando per velam Mai: nam pars ut pars ex modo significandi exclu
dit alias partes et vando autem predica natura de subiecto predicatione
cundo extensionem inada quoniam n' excludit hac inada vatio reliqua sed
proferunt ergo.

Urgetur ad intellectus sic debet affirmare predicatione de subiecto sicut
predicatione oporteret inest subiecto sed predicatione sive natura in e' parte
rei singulariter subiecto ergo debet naturam predicare singulariter Mai:
probat si aliter affirmet predicatione de subiecto q' vana predicatione inest ei
predicatione falsa ergo intellectus sic debet affirmare predicatione de subiecto
sicut predicatione oporteret in e' subiecto De negando Mai: ad probatione ei
pingo si: si posset alter affirmet per modu exclusionis dicendo v: natura
tantu in e' Petro alij si singulariter et in e' Paulo: erit predica
tio falsa si: si alter affirmet per modu ei exclusionis dicendo v: natura in
Petro proferendo an contraria an universali anseti an alij erit predica
tio falsa N:.

Urgetur ad illud predica de subiecto quod realiter identitificat
Subiecto sed natura singularis realiter identitificat subiecto ergo natura
singularis predica de subiecto De distinguendo Mai: quod realiter iden
tificat subiecto predica eo modo quo idem est in subiecto N: Mai:
predica alio modo illo videtur v' cognoscere C: Mai: eo quod si
tem natura alij singularitatis ergo predica alij singularitatis
licet vi predicationis ille n' excludat

Explicabis eo modo debet predicari secundum affa homo pro reuera
in parte rei ergo nulla solutio si: probat modu predicandi per v' n'
modu offendi ergo eo modo quo e' debet predicari De N: Antecolons
ad probationem De et simul explico axioma modus predicandi singulari
modu offendi

modu' essendi vel reale vel intentionali modu' predicandi sed viz
semper modu' essendi reali.

Obijciat hie contra conclusionem quam p'vando efficitur magis de deo et de
tunc predicata natura essentialia monent unam naturam conceptu' objectivum ergo in
hunc predicacione in deum univ'ersalitas secundo. Aliter n' e' predicabile qd
per predicacionem destruitur ergo si univ'ersale logicum per predicacionem de
struitur tunc univ'ersale logicum n' erit predicabile. R. N. R. q' vult videri
licet maneat ratio naturae una objective in actuati predicacione cum enim
per predicacionem tollat' abstractio ne' effa' i' simul de propriis unitatem
conceptu' ad secundu' R. N. R. q' vult ad modum unum continuum tribuere i' di
visibile in partes licet per divisionem destruat' e' de' univ'ersale per
se esse predicabile de plurib' licet per predicacionem destruat' e' univ'ersale

Obijciat adhuc in se actus comparativus destruit unitatem ergo potius
univ'ersale ante predicacionem destruitur q' vult per actualitatem predi
cationem destruat' R. probat' omnis actus comparativus cognoscit multum ut mul
ta comparat enim naturam cum i' se' omni' ergo actus comparativus destruit
univ'ersale R. N. R. q' vult naturam destruat' omni' actus comparativus cognos
cit multum individua ut multum C. cognoscit multas naturas R. R. et R. C.
actus enim comparativus unitatem praecisionis refert ad multas tantu' unitatib'
res individuales tanquam ad terminos suos quod n' e' destruere univ'ersale

Nota q' vult in quibusdam propositionibus etiam post factam predicacionem
servat' aliqua univ'ersalitas q' vult videlicet aliter q' vult predicatur univ'ersa
le attribuit' subiecto i' bidem univ'ersale et agere late patenti ut cum dico
homo e' animal rationale cum autem predicatio univ'ersale tribuit' subiecto
univ'ersali q' vult min' hominem patenti et min' comuni viz: cum dico homo
e' animal tunc licet aliqua animatus destruat' univ'ersalitates pro practica
tionem et animal contra hanc ad hominem servat' nihil omni' ad hunc
animal eam univ'ersalitates q' vult habet homo unde in huiusmodi predicati
onib' vult e' dicere q' vult etiam in sensu composito predicacionem destruat' om
nis univ'ersalitates animalis hoc enim tantu' fit in q' cum predicatur sub
iecto singuli tunc attribuit'

PARACRAPHVS VIII

De quibusdam predicandi modis.

Multifariam predicatio si qua hic stricte sume accipitur pro sola eminenti
one affertur ratione dividit' i' logicis alia namq' predicatio e' essentialis alia
accidentalit' essentialit' predicat id q' vult e' essentialit' idem cu' subiecto
dicendo viz. homo e' animal rationale accidentalit' predicant id q' vult i'

aliquid

in essentialiter est idem cum subiecto ut Susanna est rubra hoc animal est rationale & de omni predicatione vel est vera in sensu formali vel vera in sensu materiali seu identico vera in sensu formali est illa quae quando predicatur in subiecto ab ipso ad rem et quo ad conceptum obiecti est vera in sensu materiali est illa quae quando predicatur in subiecto tantum quo ad rem in quo ad conceptum si est ista animal est vivens est vera in sensu formali, ista animal est rationale tantum verificatur in sensu identico

Alia tamen predicatione est directa et naturalis alia indirecta, et propter naturalem directam predicationem vocant in quo predicatur est aut forma aut quodammodo formae subiecti indirecta in qua hoc non invenitur sic quando dico homo est albus facio predicationem directam si dico albus est homo predicatione est indirecta alia tamen predicatione necessaria est alia contingens possibilis impossibilis etc. plures divisiones predicationum afferimus infra in praesentibus quibus regulis quodammodo recte unum predicandi de altero

Dico primo, forma accidentalis in abstracto non predicatur vere de subiecto abstracto materialis et haec predicatione si dicitur mixta est albedo propter quod utatur quod de albedo predicari debet saltem in adaequale affirmari cum illo ab ipso forma accidentalis nec in adaequale quod videtur est idem cum subiecto ergo forma accidentalis nec in adaequale quod videtur potest predicari de subiecto Mixta propter si accidens affert saltem in adaequale idem cum subiecto possit denotare ut dicitur quod sit accidens hoc non argo.

Dico deinde forma accidentalis potest in concreto predicari de subiecto ut videtur bene dico Socrates est albus probatur haec propositio idem sonat ac Socrates est habens albedinem atque sic dicendo predicari aliquid de Socrate in adaequale idem cum illo videlicet quod sit habens ergo affectionem hanc intelligit de extrinsecis formis et intrinsecis accidentibus neutrum enim nisi in concreto sunt predicabiles ubi nota in hoc duas predicationes substantivae aliquid quando adiective affertur ut videtur Socrates est albus inter quos haec intercedit differentia quod concretum substantivum et aliquid in potest subiectum habere forma quodammodo concretum adiectivum.

Dico etiam haec formae accidentales abstractae nunquam predicantur in se mutuo licet infertur idem subiecto ut videtur male dicitur albedo est delectio de ratione quia albedo nominata valeat quod videtur est idem cum delectatione quod ut minimum ab vera predicatione et necessariae possunt tamen formae accidentales ejusdem subiecti in concreto de se invicem predicari ut videtur delectatio est album, ipsum est mihi cor est grave est liquidum quia propter subiectum idem utriusque forma saltem predicatur est in adaequale idem cum subiecto

Dico qto forma abstracta essentialis n gradumh vera in sensu for
 mali e de sub i ubi suis licet vere predicant in se ipse materiali et identici
 probat Antecedentis pars prima ut vere predicant abstracta de sub i ubi de
 lat secundum rationem alij modo identificantur predicatio sub i ubi sed ab
 stracha nullam importat identitatem qva enim abstracta hanc secundum verum
 strachum n identificantur ergo n possunt in sensu for mali predicari unde ha
 proposiciones homo e animalitas homo e vegetabilis in sensu formali mate
 rializantur in sensu identico subsistunt

Dico obo eandem ob causam abstracta de abstractis n possunt vere pre
 dicari in sensu formali a Suarezij disputatione Cha meta phisica Sec: co un
 de male sunt ha predicationes humanitas e animalitas animalitas e ve
 getalitas etc ratio eadem argve ante

Dico Otenez concreta de abstractis essentialibus aut proprijs bene po
 dicantur ubi si dicas color e coloratum viror e viriditas humanitas e homo: ratio
 e quia homo significat quid habens humanitatem ergo significam humanitas
 e homo idem Sac si diceres homo humanitas e quid habens humanitatem quod
 e videlicet quodam tamen abstracta habent se ut in hoc sub i ubi est sub i ubi
 huius forma et tum hoc in concreto potest dicte predicari vgi: Sanctitas e qua
 renda viriditas e oculis gratia s:

Obijcies hac e bona predicatio in sensu formali humanitas e anima
 litas ergo abstracta bene de se invicem predicantur At: probat hunc e bona
 predicatio in sensu formali quando predicatum in sub i ubi atqve ad rem atqve
 ad conceptum objectivum sed animalitas in sub i ubi atqve ad rem atqve
 ad conceptum objectivum cum enim homo includat animal etiam includat
 humanitas animalitatem ergo illa predicatio e vera in sensu formali Ex quo
 verissime e qd vobis vnde una forma quae e abstracta implicite involv
 vat alteram n tamen inquantum e abstracta ab processu sic in isto exemplo
 humanitas involvit animalitatem implicite quo ad rem conceptum habet
 Sa hoc casu animalitas in hoc cuiusda potius potest huius totum vero potest
 ab optime predicari de toto actuati si autem accipiam animalitas in q vo
 lum abstracta de excludit omnem rationem per qua contrahitur prout vero e catte
 Si ut arg per quod contrahitur nullo modo potest identificari humanitati cum
 excludat se qua constituant humanitatem Sic etiam animalitatem
 prout e exclusivum n potest predicari de homine potest autem predicari de
 homine inquantum dicitur per hanc ut idem habet cum ratione et sic
 e totum potentiale. Non inprobo hanc expansionem Ex tamen de

hanc predicationem humanitas & animalitas posse habere duplicem sensum
primo ratiōe objectiva humanitati involuit aliam rationem objectivam
animalitatis et hoc sensus est verissima predicatio atque sensus est ratiōe objectiva
humanitatis concepta per modum formae abstractae & ratiōe objectiva animalis
concepta per modum formae et hoc sensus talis est propositio
unde quodammodo propositiones quasimiles habent sensus quandoque abstracti veri
ficationem formatam recipiunt ut nequidem hominibus quod ad modum concepti
enclitici desinunt

Optime predicantur concepta de conceptis quia predicationes sunt vere sunt
in sensu formali quando unum est de ratione alterius atque adeo haec propositiones
homo & animal homo est rationale sunt vere in sensu formali ista autem alium
est dulce grava est huiusmodi sunt vere in sensu tantum idem dico

PARAGRAPHVS IX

Resolvuntur nonnulla dubia.

Dubitatur primo an scilicet hominis an iudicium aliam et diversam an illam
voluntas alius potentia possint facere universale Dico

Dico primo illa potentia potest facere universale quia potest perfecte
unum ab altero distinguere et separare seu prescindere unde resolutio
huius dubij erit ea supra dictis ratio per se patet quia ad verum universale
est vix perfecte unitas et perfecta natura ab individuis abstractis unita, sed
ex his manifestum est appetitum animalis vero similitudinem per se
bilitate in carere prout supra in objectionibus et rationibus in se
propter universalem hinc dum lux auriens et ovile lustrans praeponitur
imaginary oculum in appetitum quendam incommuni abstracto ab indivi
dualione sed appetitum in individuo hanc utilitatem diffinitive.

Dico vero voluntas in se est universale sed tendit in universale iam hoc
propter iuxta commune axioma nihil volitum quia praecognitum ergo illud tantum
potest appetere voluntas quod illi ab intellectu propter se ergo si hoc in
eligendum bonum universale semper prout illi sunt hoc universale bonum
propositum

Dico vero in tantum apprehensio sed iudicium aliam et diversam
potest facere universale de apprehensione constat ex dictis propter
de iudicio et diversum dantur propositiones in quibus praedicatum et subiectum
sunt universalia et eum dico vivens est corpus et huiusmodi descriptio in quo propositio
tiones sunt universales vivens est corpus arbor est vivens ergo arbor est corpus
ergo iudicium et diversum possunt eligi velle de facere universale dicitur
aliquomodo nam iudicium proprie loquendo potest immediate resolvi
conferre

scindere sed id quod est proprium cum non sit cum subiecto et hoc fieri
unde affirmatio est quodammodo proclivior ab illis aliis vanis contentis
dicitur tamen aliquando de facere universale quod non facere universale nihil ali
ut est quodammodo representare unum apertum in asse multis sed omnes et multis
operatio non potest representare naturam aliquam apertam in asse multis
ergo

Obijciat iudicium tendit in universale jam factum per aggregationem ergo
illud in se est quod non in factum est in potest primo fieri. De No: C. nam in seclus in
tellectibus non representat eandem rem cuius aut plures constituit in ratione cog
niti occurrunt et videlicet eandem naturam abstractam. Sed concipiatur neque di
as huc ratione naturam fieri plura universalia nam ut supra dixi con
ta acci denotat in se et numerandum est in universale in multiplicatione
multiplicationem. Per motum sed per multiplicationem subiectorum
sic licet tres vel quatuor abstractiones essent in eadem specie in essentia alia sed
plures abstractiones.

Replicabitur in abstracte hoc quod iudicium tendat in universale jam factum
tum potest nihilominus de nominationem universali animali attribui ergo
etiam licet volentes tendat in universale jam factum potest fieri cum universale
adhuc semel quod est contra dicta conclusionis. De No: C. diffinitio est
via universalis est propter predicationem potest autem natura per iudicium discrete et im
mediate fieri predicabilis et characteris ad genus. Speciem prædictam prædicta dicitur
per se hunc tenentem sit tantum prædictabile mediante potentia distincta
licet in tellectu.

Dubitabit ad hoc an Deus possit facere universale. De: negative ratio est quia
Deus non potest habere talem cognitionem quod representat naturam hanc hunc et
in singularitatem ergo non potest facere universale. De: pro hoc talis cognitio licet
sit respectu intellectus humani ad potentias materiales veluti dicitur nihilominus
essentiam maiorem perfectionis ad hoc est libere ha Deus indigna.

Obijciat primo Deus videt in mea anima abstracte naturam velut in
immagine representata hanc in adequatam ergo cognitio Dei reflexa super me
naturam licet universale. De: negando. Consequenter hinc hanc hanc hanc
quod Deus cognoscit et præcipue a me naturam et in adequatam cognitionem
via hanc cognitionem. Divina non est in Deo ex vi mea imaginis seu repre
sentationis non cognoscit naturam sicut ego illam cognovi sed cognoscit necessitate
in adequatam hanc omnia cum omni in eadem videtur in eadem unam cognitionem
et in hanc hanc omnium objectorum cognosci debet hanc ex hanc.

Dubitabitur quoque sensu verum sit illud universalis esse propter
 singularibus cum tam singularia primum cognoscantur per singula. Ex ad-
 priore sufficiens consequentia uterentur. Vnde enim sic argumentum vel
 inferre. *Quidam ergo homo est homo quia animal non est contra quia ita infer-
 ra inferri cognoscitur pendente ab universali tamen dicuntur universalis habere
 prioritatem sufficiens consequentia.* Sed de universali habet incommuni-
 si per se habet etiam singularem anuclatij.

CAPVT III

De universalibus in particulari seu
 quing. predicabili bus

Ab his scilicet Aristotelica Philosophia incipit. Propter quod universale
 sive predicabile in quing. inferiorum diffinitiones quing. videlicet. Genus, Species,
 Individuum, proprium, accident. quia hoc capite ex planationem peraguntur.

PARACRPHVS I

Analitico universalis Proprietas seu Legitima

Dico primo. Divisio predicabilis in quing. Speciem differentiam proprium
 accident. non est immediata propter hoc. Quia predicabile dividitur in non du-
 masi tale predicabile. Cuius divisio haec non est immediata. Quia patet haec enim vocari im-
 mediata rei in se per se. Divisio quidem est in totum in totum quia omnium talium
 patet. Si ergo talis propter quod genus non est. Nam universale divi-
 omne predicabile sive per se predicant de alio vel de essentia vel de eadem essen-
 tiam vel quod est de essentia vel quod est ut animal vel expressus vel homo vel de
 Genus vel rationale quod est in extra essentiam sive extrinsecum vel in
 vum vel in proprium vel in accident. ut talibus ita quing. Species ab differentia
 habet super se quing. immediate in predicabile essentia vel in quod est vel in
 proprium videlicet ab accident. rationali immediate sub predicabili essentia vel in
 ad quing. Divisio Proprietas non est immediata propter hoc. Vnde nihilominus est. Aut horum
 tum in talibus rebus.

Dico ad divisio Proprietas non est ad quod est ut non est possibile propter
 dictas quing. Species ab in totum invenire quod sub predicabili con-
 tinentur ita. Quia de Proprietas materia. Sectione ita et a communis

tot scilicet traditione stabilita substantia predicta ratione quod videtur quod de alijs
 loco vel de essentia illius vel in se et de essentia illius vel de tota substantia et de tota
 species si in unum vel a quod de terminabile vel de determinativum si in unum vel de
 minabile tum in unum si de determinativum et de essentia alia predicta essentia
 his delectis respectu quod si predicta substantia sit eadem essentia vel predicta delectis
 per se et necessario vel predicta delectis essentia essentia essentia per se et proprium per se
 non esset accidens predicta has nulla alia et predicta invenit delectis ergo et in se
 eadem quanta essentia sic predicta Conclutio tot sunt species predictabilis et videtur
 sunt modi predictandi nam modus predictandi est ratio formati essentia substantia
 predictabilis sed modus predictandi sunt tantum quing ergo species predictabilis
 hi sunt tantum quing

Obijciat primo affirmari ab obiecta decem predicamenta seu categorias
 ut videtur in contra ergo aliam debent affirmari decem predicabilia quod videtur
 iactionem ut vel obiecta inter in illis quod nam per se et rationem essentia essentia
 tractat illis nota categoriam nihil aliud esse quam seriem eorum quod
 substantia quod supra me genus continens sic quod in sub genere substantia continens
 ergo vivens animal homo dicuntur hanc consuetudinem categoriam substantia
 sic quod quantitas qualitates per particularis suas habent categoriam nam substantia
 + intellectus essentia invenit continuum permanentis superficies per substantia continens
 alia habent naturalis a se ipsis substantia. Ex nunc ad argumentum Negando con
 sequentiam Disparitatem sicut affirmare hanc quod numerus predictamentis
 desumitur a materialiter diversis substantia predictatorum quod sunt quod substantia
 diversis rationis secundum se absolute spectate ad vero numerus predictabilium
 desumitur ex varia habitudine quod entitates illa habent vel substantia sive
 ex diversis modo habendi in ordine ad substantia quod modus habendi potest esse
 idem in omnibus predicamentis hinc in prima predicamento substantia quod
 quantitas qualitates per invenit genera species per. Ex deo essentia numerus
 predictabilium desumitur ex modis predictandi de inferioribus quod modus predictandi
 habent numerus predicamentorum quod modus predictandi de substantia
 in prima per individua substantia alibi. Tota sunt decem et videtur
 per se ergo de disparitatem

Obijciat itaque quod species sunt decem deinde predicabilia ergo etiam differens
 X diffi- hic specificum et differentia generica erunt decem deinde predicabilia Consequenter
 lis quod habet ideo genera et species constituent diversis predicabilia quod genera et species
 de pluribus genera et species predictandi de pluribus numeris sed etiam differentia
 generica videtur: Substitutum predictandi de pluribus speciebus differentibus et differentia
 specificum videtur: ratione predictandi de pluribus quod numero differentibus ergo etiam
 differentia specifica et generica constituent diversis predicabilia idem genera
 unum tamen formam potest de proprietatibus genericis et specificis per se et rationem
 ad hanc rationem. Ex negante consequentiam ad predictamentum. Et. Conclutio

monet ut predicationes q. vasa sunt in suis classis de p. Guany 1010
propt

PARACRAPHVS II

Solucio. Quodam Dubio etiam videtur an dicta Predicabilia
Divisio sit Universalis

Quia dicitur intra quatuordecim consistens predicationibus inuenitur affec-
tioni nostrae predicationes quatuordecim ad has quatuor species reducere.

Dubitabitur itaq. primo quatenus sit haec predicationis rationalis et animalis
resistibile et animalis. Sedent haec predicationes resistere ad genus ergo dicitur
has predicationes in spectare ad nostrum forum. Dicitur et quia nos dividimus
illud predicationibus quod debet aliquo seu de subiecto aliquo predicationis
et de ipso nos loquimur quia ergo istae predicationes in affirmantibus de aliis
subiectis et namque hoc animal pro his subiectum rationalis et resistibile. Alii
vero in contra ergo istae predicationes in concutunt nos idem iudicium est de his
non rationalis et animalis, hoc resistibile et animalis hoc resistibile et non resistibile
et eademque via ante quia videlicet rationale homo in forma resistibilis sed
propter subiectum quod si multum predicationibus in subiectum et ita non homo
et resistibile homo et rationale homo et homo in essentia huiusmodi predica-
tiones universales et via predicationibus in subiectum habet quod subiectum factum
vel aequale vel inferius subiecto quod est contra rationem predicationibus
non universalis

Dubitabitur ad quales sint istae predicationes hoc animalis et per-
sona hic homo vel Dicitur et persona. Ex priorum reduci posse ad predica-
tionem accidentalem predicationibus enim de subiecto per modum forme ad in-
centibus subiectum humana et animalis secundum faciem generis nam in di-
stinctione animalis secundum hoc sunt subiectum vel subiectum a humana vel alio
necnon predicationes revoquantur ad predicationibus proprias et horum per-
sonalitates et ut scilicet naturam subiectum proprias naturae ratione
hic et predicationibus de illa in valentem esse et tunc estibile hoc de essentia Dicitur
Persona namque est esse personae et persona ergo rationale item et rationale ergo persona quod
si hoc animal idem significet ac Dicitur vel hunc hominem in individuo ut voluit multi
vincit de prima predicationibus cum ad alia

Dicitur etiam illud in a propria Dicitur ergo quod idem est in essentia Dicitur
sed persona habet et de essentia essentia Dicitur ergo personae habet in a propria
Dicitur sed essentia de distinctione modo personae habet et de conceptu essentia
Dicitur si Dicitur accipiat ad duplicative et quia Dicitur et sic enim dicitur Dicitur et

naturam et personalem à ming ac paries atq; qualis dicitur albedinem
Personales à de conceptu essentiali Quasi Specie fictive accepti N: Mihi
militis diffin. pro Con. ergo personales à proprias Quasi Specie fictive
accepti N: L: à à proprias Quasi reduplicative accepti N: L: ad quam ergo
predicationem spectabit si dicat Petrus ut Petrus à Persona De cū hoc casu pre
dicationem genericam de quod de Persona sit gang continens subsecororum
in corpoream. Quod si quis cum Ariana formiter tenet Paulū alium Specie
fictive sumptum involvere a se hūtiliter personalem per malitiam et casu
illas predicationes ad universalem genericam revoget maiorem solū in se
lute hūc ostendere nullam dari predicationem quā ad aliquid ex dictis
2 viis revocari possunt.

Dubitabit utro qualis sit haec predicatione. Dicitur homo De prior tempore
predicationem à personae ad legem videtur de illa Theologi. De reo hanc
predicationem revocari posse ad accidentis predicabile Deo enim quod per
accidentis à esse hominem.

Dubitabit et ad quod predicabile reducenda sint haec duo homo à ra
tionale hoc animal à animal homo à lactivus De primam predicationem effecti
essentialis idem esse genericum etiam spectare ad propriam subalterna
predicationem hūc hominē lactivum esse à animali quod à Specie subalterna
necessario et convertibiliter Ita ut verū sit dicere à lactivus ergo animal à ani
mal ergo lactivus utq; reliquas predicationes singulas quod inducitur in suis
clases distinctas.

His dubitationibus expeditis De nunc ad secundum Paragraphi membrum

Dico predicabile ut sic et univocum ergo respectu viarum predicabilium
Concedo effectus ille conceptus à univocum qui profutur in superioribus convenit
et alijs ita profundus ut neq; inferiora includat neq; ab illis includatur atq; sic
se habet univocum incommuni respectu omni Speciei differentia proprii
accidentis possum enim rationem generis Speciei esse antiqua quā tunc
illud effectum univocum et vicissim ergo univocum incommuni sine predicabile
ut sic respectu viarum predicabilium à univocum

Primo primis formis univocum respectu predicabilium ergo hunc primū
predicabilem perdat rationem generis sicut Species atq; confutatur per
dicabilem atq; vi hoc videtur ab absurdo arguendo univocum ut sic non ergo De
nunc esse absurdum ut sum ergo prout à primam predicabile in panti
cubari aptum enumerari de suis inferioribus inquit incompletum sit etiam
Species respectu predicabilis et univocum ut sic non licet absurdum
esse ut ergo sit hūc et inferri se ipso ut prout univocum incommuni

inferius prout e' primū univocitate in particulari. hac enim omnino
ratiō sufficit de eadem sub diversis respectu. Talis ergo quod genus
ut e' prima species universalium sub inferius se respicit e' univocale in omni
ni. Talis item quod de genere potest dici genus e' species in quantum videt
licet continetur sub predicabili ut sic sed nego hanc affirmatā addo sub hoc
respectu et differentiam et propriam et accidentem esse speciem quo responso
kata vi argumenti et confirmationis disolvitur.

Obijciat idem implicat ut deus genus generis ut sic sed stante hac divisi
one univoca debet genus generis ut sic ergo implicat ut hac divisio sit univo
ca. Maior est contra. Inim divisio hac efficit univocam tum practicabilem et sic cum
veniat univoca etiam primo predicabili sui generis ut sic erit practicati
le in communi genus generis ut sic. Major item probatur si deus genus generis ut
sic illud genus esset superius generis ut sic et similitudinem in sensu quod am
nia genera continentur sub genere ut sic quod e' contradictorium hoc argu
mentum in substantia e' Laurentij valla nobilis grammaticus quod simili
tum precedentis obsequio fallacia conlegit et sibi potest ex dictis. Ex
tamen in forma. Respondendo Maior ad probationem. Dico practicabile quod
genus videlicet aliquid quod particulare fore superius generis ut sic cum sit con
tractibile per genus ut sic hanc tam per differentiam sui videtur tamen pre
dicabile ut sic quodammodo genus particulare quod primum e' inferius generis ut
sic in quo nulla talis absurditas cum inferius esse et superius cadant superius
practico divisum. ubi dicitur velim in esse genus quod genus superius practico
e' sub genus quod e' genus sensus rationis acceptum ratione et via
illud e' superius quod potest predicari de his inferioribus atque genus quod
genus e' potest predicari de his inferioribus nam ut supra dicitur a practico
venit necessitate ergo.

Obijciat etiam aliqua predicabilia sunt substantia aliqua substantia
deinde ad accidentis et substantia non videtur genus univocum ut videlicet
infra ergo. Respondendo Maior aliqua predicabilia materialiter sumpta
ipsa videlicet naturae quibus in affectu multis sunt substantia aliqua accidentia
li. Maior si predicabilia sumantur formaliter prout sunt denominationes extrinsec
ae in hanc rationem. Maior sub hoc enim respectu omnia predicabilia sunt acci
dentia ad intentionem.

PARACRAPHVS III^{us}

Quid sit genus prima universalium species
Multifariam sumitur genus aliquando pro parte aliquando pro toto
hinc illud videtur etiam genus et pro parte et in totum et sic et

ne ista pulchre hoc loco agere de genere. Dicitur philosophia accepto de quo
ita Porphyrius genus est id quod de pluribus multis ac specie differentiabilibus
dicitur cum videtur sit genus sive clarum est id quod potest predicari de pluribus
de pluribus specie differentiabilibus proinde videtur predicari de pluribus ex com-
muni. Dialecticorum sensus est quod predicatur ad modum per se substantis sive
per quod respondetur ad interrogationem quod genus videtur esse substantia
videtur terminus ex parte predicati positi effectus per nomen substantis
numque openness hanc predicatam predicationem in parte quod sit dictum alibi videtur pre-
dicatur per modum adiacentis seu per quod respondetur ad interrogationem factam
quod sit aut quomodo sit vel breviter quando terminus ex parte predicati positi
est effectus per nomen adiective huius positi

Deinde definitionem generis superius positam esse legitimam. Ita dicitur Com-
parsi contra Thomam Ariagam et cum plures rektioniores quod videtur se-
esse circumscriptioem probatur effectus hanc definitionem constare vero generis et
differentia consentit deo omni et soli predicatur generis ergo bene licet con-
stat ea terminis in definitione alibi nam id quod potest predicari de pluribus
salutem vitam generis proximi perinde namque est et fiduciam genus est natura una seu
universalis quod predicari potest de pluribus et per hoc convenit cum aliis pro-
diabilitatibus vel quod auctor terminus specie differentiabilibus in videtur fuit probatur defi-
nitionis differentia per hoc enim differt genus a specie differentia propria
ci hanc ergo habet omnia requisita ad veram definitionem sicut enim multi genus
quia predicatur si intelligit a pluribus vel de pluribus specie differentiabilibus nomen
ne et bene predicatur item in videtur interuenienti omni in videtur sit per se
mal sic arbor metallum et similia rationem generis et differentie sicut manife-
stum probatur nullo ne pro sententia illa est essentia aliorum vis quod non datur
2 videtur in illa re sed in genere logico nihil datur proinde quod vana predicatur de
multis specie differentiabilibus in videtur ergo

Propter prima quod explicatur per proprietatem et passionem in se
pluribus vel definitionem seu genus explicatur per proprietatem et passionem
tem et passionem ergo in explicatur vera definitionem. Mihi probatur omnis pro-
diabilitas est passio generis seu universalis sed genus explicatur per proprietatem
diabilitas ergo per se. Mihi arguuntur probationis. Dicitur Ma predicabilitas
passio generis hoc est universalis meta philosophi. Cuius Ma predicabilitas est passio uni-
versalis logici. N. Ma: et N. C. Porphyrius enim definit hic universale autem logi-
cum non potest explicari sine predicari ergo predicari est de essentia universalis
logici adde quod etiam predicabilitas remota sit de essentia universalis huius meta phi-
sici adde per hanc perfectam definitionem universalem meta philosophi quod malum

anisset de hominibus definitum per predica similitudo proxima quod est illud

NB die 12 Martij

Obijciat ad genus predicatum de pluribus numero differentibus possum enim
dicere quod sunt animalia ergo predi-
cari de pluribus specie differentibus et explicat assensum huius generis. R. N. Con-
eo ipso nam quod predicatum de pluribus specie predicatum est de pluribus
numero de his quidem mediata de illis immediate iuxta axiomam quod quod
dicatur uno vel multis de aliquo predicatum etiam de omni quod sub illis aliis
continetur

Obijciat alio. Ita definitio convenit accidenti ergo non bona probatur. Sed haec
definitio convenit colori color est accidentis ergo convenit accidenti. Maior propter
color predicatum de pluribus specie differentibus inquit. Si ergo albedine est in
rebus albi color est accidentis ergo haec definitio convenit accidenti. R. m.
gendo. Sed ad probationem. Sed colorum in quo non habet predicatum de pluribus de
rebus albedine non predicatur ruber. Si ergo videtur accidentis. Et hic sciamus in effectibus
accidentis legi cum sed in ea consideratione operationem acci-
dentis ubi non est quod etiam convenit dicta definitio.

Obijciat quod si sensibile vel predicatum inquit de homine et bruto differentibus
specie est hominem in eorum ergo definitio superius tradita non convenit utriusque generis
R. si sensibile dupliciter accipi potest primo substantivum et hunc verum est quod
predicatum de homine inquit in toto quantum enim videtur homo respondere potest
in sensibilibus et in hoc sensu idem valet hoc sensibile ac principium sententiae
ad hoc genus si autem hoc sensibile accipitur adiective predicatum in genere
differentibus generis

Obijciat etiam in ipsum dicere de homine aut bruto quod homo sit genus brutum
sit genus ergo genus non potest predicari de pluribus specie. R. distinguendo. Con-
ergo genus quod genus siue ipsa universalitas non potest predicari. Si conferamus
genus siue naturam quae convenit homini et bruto non potest predicari. N. l.

Obijciat etiam non potest dari conceptus univocum qui conveniat omnibus generibus
in particulari ergo genus non potest definitum probatur. Sed de categoriali et entia
rationis non datur conceptus univocum ut videtur in inferius alibi si daretur si genus ultimum
esset univocum respectu omnium generum in particulari ergo. Maior propter
quia tam chimera quam substantia est genus ergo si daretur conceptus univocum omnibus
generibus communis aliam daretur conceptus univocum chimerae et substantiae siue entis
R. ens chimerae siue factum non possunt qui deinde convenire univocae in ratione
habitu cum unum sit ens verum aliter solum modo generis possunt hominem con-
venire in ratione aliqua accidentali univocae ergo quod utrumque sit predi-
cabile inquit de differentibus specie. Sic aqua et vitrum differunt in ratione

Substantia conveniunt in hoc quod utrumque sit genus et sit species tam
 respondendo ad chimeram in ea proprie genus quia in predicat de pluribus
 differentibus specie qua enim sunt in differentibus proprie specie utrobique
 supra. Obijciat tunc si genus sit per se definitum tum definitum tam late
 in natura quam genus in definitione possumus atque hoc adestur etiam
 tra. Dialectice repetitis nomenclaturis patet quod homo o ratio latius pro
 latius quam modo sciendi ergo genus ut sit in potest definitum per se. Mo:
 jori prolatum definitum esset genus omne ergo definitum involveret etiam ge
 nus definitum siue genus generis ut sit ergo genus definitum tam late patet
 quam definitum nec dicitur per definitionem generis sed modo definitum omne
 genus directum nunc genus reflexum quia vero genus definitum siue genus
 generis et genus reflexum includit illud a definito nam inquam hoc dixeris
 nam contra sit in po: omne illud definitum hac definitione cui convenit ista
 definitio. Sed convenit ista definitio in tantum generi directe sed etiam
 reflexo ergo at genus reflexum definitum. Obijciat negando argumenti maiorem
 prolationis distinguo: definitum esset genus omne quia genus est definitum esset genus
 omne quod genus est: similiter distinguo: ergo definitum involveret etiam
 definitum in quantum ergo genus est: involveret genus definitum quod genus est: definitum
 eadem ratione distinguo: illud ergo genus definitum tam late patet quod defi
 nitum ut genus etiam in quantum a definito est illatione ergo genus definitum
 tam late patet quod genus est: illationem nam genus definitum quod genus est
 in quantum definitum latius patet definitum: ubi brevis vellemus nos hoc quod
 supra innui alio servat brevitas. Dist. 8. Sec. 1. ma sub sectione de in nulla
 videlicet definitione genus genus quia genus sicut quod genus per genus specifi
 atque sumptum hoc est pro definitione ponitur quod denominatur genus sic
 in nostro casu predicabile ab abstractum ponitur loco generis quod est ergo
 nitione reflexa denominatur genus quod predicabile ab abstractum. Tunc in actu ex
 erito genus definitum per se definitum ut definitum quod admodum hac
 propositio omni actus intellectus in spiritu tuati se ipsam in actu ex erito eo pli
 at: simile argumentum moveri posset definitione definitum: et
 Nonnulli genus sic definitum est id quod predicatur de pluribus videlicet
 cum per se incomplete autem predicantur de pluribus predicantur non
 plene totam substantiam essentiam sic animalis significat totam essentiam ho
 minis v.g. metallum aurum arbor salicis quod definitio agere per se et omni
 convenit ut predicantur de pluribus bona

PARACRAPHVS III

De solvunt quidam circa genus dubia.

Tertia passim subdividit genus supremum medium sicut subalternum et in
 primum supremum et quod nullum habet aliud supra se et dicitur in prima

Categoria est substantia infimum a quod nullum habet quod in se inferat medietatem
Vnde igitur Martij vocat quod supra et infra se habet genus aliud quod est in primis quod
modo generi supremo conveniat definitio superior posita ratio distinctio in
genus supremum predicatum de pluribus genere differentibus. Præcipue autem vult genus
predicari de pluribus speciebus differentibus. Et genus supremum est sub alterum præ
dicari eisdem de pluribus genere differentibus. Sed in istis vult genus de pluribus
predicari enim de iis in quantum sunt species per accidens autem est illas species
alio respectu esse genera.

Quoniam igitur Quomodo genus predicatum de individuis incompletis medietate vel im
mediate formaliter animaliter pro quibus duplex assignari individuum unum cum ge
nere alterum incompletum Individuum completum dicimus cum omnia illi cognos
centur predicata essentialia. Incompletum cum non omnia illi predicata essentialia
alia cognoscuntur. Nisi cum dico Homo est animal Substantia est Substantia.
Subiectum huius propositionis sive hoc animal dicitur Individuum in eo ge
nere. Et tunc est.

Dico igitur quod de individuis incompletis predicatum formaliter sive hoc
propositio hoc animal est animal est predicatio generica non autem predicatio
specificata est contra contrariam. Proinde alibi quod volunt huiusmodi predica
tiones esse specificas ratio illorum est quia nulla predicatio generica po
test esse completa namque tantum predicatum in quo videtur incompletum. Sed hoc predi
cationes sunt completa ergo ista predicationes in sunt generice. Consequenter vult
est bona quia in diffinitione Major indubitata est contraria ad propositionem ex definitione
generis ac speciei tunc est predicatio completa quare predicatio ista
sicut quod subiectum sola excepta singularitate. Sicut in casu posito predicatio
idem significat quod subiectum excepta singularitate ergo dicitur ex parte
sola singularitate hanc enim requirit logica ad predicationem completam unde
illis hæc predicatio. Dicitur est animal rationale vocatur completa licet dicitur per hoc
animal rationale ad hoc dicitur de veritate quod in currente logica quod res effe
ctus clauduntur et necesse est differentia nihilominus hoc fundamentum non opposita
probat non sua essentialia de predicationes in sunt specificæ ergo sunt et necesse
consequenter admittit contrariam quia satis non potest hæc predicationes alio
reduci nisi ad speciem unde vult omnia animalia per hoc nomine im
pugnari solo numero differre quia solum dicuntur principii in sentientiis. Et non tamen
Species est apta predicari tantum cum numero differentibus complete sed om
nia in casu posito non est tantum apta predicari de pluribus numero ergo
non species ad fundum mentis contraria. Et distinguitur modo nulla predica
tio generica potest esse completa si sit de individuis completis. Et si sit
dictio sit de individuis incompletis. Non. Nam non predicatio speciei

Specifica debet esse completa etiam de individuis completis et non
solum de incompletis quia ergo animal potest tantum complete, predi-
cari ad verum et de individuis incompletis animal non potest esse species
conformis de ratione generis et potest predicari de pluribus speciebus
per se, licet non semper eadem predicatione de pluribus speciebus
ab eo animal hoc habet ergo non obstat quod predicatur de pluribus
differentiis incompletis habebit rationem generis Respondetur quod ad
negandum illud videlicet quod hoc animal et animal sit predicatio completa
neg enim de animal predicatio exhaustiva totam essentiam subiecti hoc
animal non significat solum animalitatem cum singularitate sed significat
totum quod est a parte rei huius animalis identificatum

Quæritur autem de individuis mediata tantum vel immediate quæ
predicari possit. Et Authores non conveniunt quod sit predicatio immediata
sed ut multis volunt immediate predicari quæ nihil aliud est quam predi-
cari illud nulla predicatione alia precedente moni sicut in hoc de compli-
ti quam in completis posse individuis predicari quæ immediate quod
si predicari licet tantum mediata de illis quæ ergo non potest subiectum
ita in quod sunt species v.g. si dicatur hoc homo est animal quæ predicatio
de individuis completis mediata et quia incompleta est per se fallit in
portat speciem predicatam debet immediate. Alij dicunt quæ de
individuis predicari mediata quia mediant alia predicatione subiecti
bene enim dicitur Petrus ergo homo ergo animal

Quæritur quoque an verum sit illud quod passim dicitur et Suarez teste axio-
matis bene habere verum videlicet quæ de summi materia differentia
forma. Et illud verum dicitur per analogiam quondam et similitudinem
intelligendum esse sicut enim materia prima indifferens est et jungatur
huius vel illi formæ ita quæ indifferens est et jungatur huius vel illi differ-
entia et sicut forma facit speciem ita et differentia facit speciem. per quæ
itaque hoc loco nihil aliud intelligitur Philosophi quam predicatum
ad id quod determinabile et perfectibile non perfectibile alioquin hoc
autem predicatum quod determinat et perficit aliter vocaverunt differen-
tiam fundamentalem autem hanc generis quam differentia est univoca rebus
essentia in quantum viri et a. ita multo plura et viva tam predicant
comuni quæ differentia talis est Suarez. Diff. 6. metaphis. l. 1. c. 11
solum scilicet legem de non potest quæ Log. cum desumitur materia Angelici
enim non tantum materia habent hanc quæ et sub hanc omnia ea de
habent materiam ut videbimus in Philosophia non habent hanc etiam quæ
alios omnia sub hanc essent animalia

intelligat potentia et determinatio actualis tunc a materia deus desumitur
 physica quod nihil aliud a quam similitudo et conversatio in materia
 physica et sic abstracta dixerunt ut abstractis argueretur genere physica
 differunt: Quare sicut quod indefinitio ne generis primi patet
 definitio in natura secundum se an cognitio per se natura desumitur
 nam genus & cum iuxta Def. 29 scilicet prima numero et omne conciliabile
 accidentale primi patet significat formam per se subjecti aliam potius per
 se in genere et ceteris intelligibilibus definiti sui modo forma seu scilicet
 dam in tantum dicitur sui modo est ratio patet eam velle unum per se
 per se rationis illud principium patet definitio in logica quod dicitur
 hic et ceteris dicitur secundum intentiones principia hic ab eadem dicitur
 ego. Quare hoc cum genus sit quod dicitur conciliabile accidentale
 idem reliquum intelligibile est enim constans eadem natura
 dicitur tam subjecto et cognitione tangit formam quod modo scilicet
 ipsa quod in summi dicitur genus definitio sit entia enim per se dicitur
 non possunt una definitio ne definiti esse dicitur. Entia per se dicitur
 et conciliabile accidentale non possunt quod dicitur una definitio ne definiti
 explicante per se essentiam forma et essentia subjecti possunt
 tunc una definitio ne definiti ex plene et valiter forma alia
 subjecti essentia et quod valiter subjecti se habent per se forma sit
 nica de genus in explicis quod sit natura per se et quod sit in illis
 dicitur in natura per se explicis tantum et valiter natura illa dicitur
 nam a cognitione sic homo dicitur in potest una definitio ne definiti
 ex plene quod per se sit homo et quod sit dicitur definiti dicitur
 per se valiter dicitur hominem dicitur. Quare ultimo quod per se
 genus dicitur alia quod per se alia quod per se dicitur per se
 species quia genus cum differentia materia physica communit species
 animalium cum rationali cum potest hominem. dicitur dicitur genus
 potentiale per se potest si via quia potentia continet per se per se
 animalium continet potentia brutum et hominem fieri enim per se per se
 tale

PARAGRAPHVS Vtus

De specie aliter videlicet universali membro

Quam aliter dicitur genus et sit species multiplex in summi alia quod per se
 similitudine pulchri tudine corporis species de quod dicitur dicitur et alia
 icibilis alia per se icibilis per se eam definitio

Dico et subjecti sit ea quod per se sit organum et intelligit species aliam etiam con
 nitat definitio individui vel subjecti sit ea quod dicitur dicitur et alia
 plura gradibus vel dicitur brevissime species subjecti sit natura
 subjecti per se huius per se huius et cum unum ab eadem conversum quod omni

et soli species subiectibili e qua omnino conveniens ut species subiectibilis secundum
respectu quem dicitur ad genus definitiōem habent enim hoc correlativum ut cum ex pte
per alterum

Dico 2do species predicabilis e id quod potest predicari de pluribus tantum
solum numero differentibus inquantum ad idem. Porro quod est probandum per hanc defini-
tionem distinguitur species ab omni alio predicabilis ut considerandum si potest
ergo e bona, ubi nota Deum e esse speciem respectu hominum per sonam quia ha-
rationalis Dei e differentia numero sicut Deity et Dauidy different ratione hominis,
solum numero.

Species primo contra affectionem primam videlicet in illa definitione comiti-
circumstantiā nam in definitione generis ponitur species et in definitione spe-
ciei genus inquantum ad idem ergo unum explicat per alterum et vice versa quod dicitur in
his quod est contra idem comitiū quodam circulo si loquimur de his quod sunt
ratio e contra genus et species sunt correlativa quod ad modum ut etiam correlativa in
essendo a se mutuo pendunt sed hic mutuo illorum respectu. Bene in defini-
tione explicat si aliunde homini in definitione positi notitia habet quodam
superius in loco Porro quod est de hominibus ergo: definiuntur qui habent servum et sic
etiam afficiuntur qui habent Dominum Patrem afficiuntur qui habent filium et
filium illum vocantur qui habent Patrem: alibi videtur notitiam etiam habere
homini in hac correlativa omni explicatione positi sitamen ultari; in nemo per
hanc explicationem huiusmodi respondere servum affici decem actionibus habere
posset aliter disponere.

Species 2do contra primam definitionem species subiectibilis si habet genus ergo si e
bona et negando hoc non per hoc in intelligitur naturalis quia unde prima defini-
tio ab ultima e differentia. Nam quod ultima sit explicatio prima.

Species 3to contra affectionem 2dam dicitur species apta predicari de plu-
ribus species differentibus ergo affinitas definitio si e bona probatur per antea
species collocat eam sub viventia huiusmodi sub genere huiusmodi alibi animal pro
est predicari de pluribus species differentibus ergo de pluribus species apta predi-
cari de pluribus species differentibus. B. N. R. pro latitudine D. M. animal pro
dicari potest de pluribus species differentibus inquantum ad idem genus C. potest de illis pro
dicari inquantum ad idem species ergo dicitur alibi species apta predicari de plu-
ribus species differentibus quia talis N. C. de pluribus species apta predicari ut genus
C. Consequenter habent enim quodam species quod idem sub altero vocantur ratione quod
non sicut sua in se ipsis comitantur respectu autem predicatorum in se ipsis sunt
species ut patet infra ex utroque Porro quod est de hominibus ubi in huiusmodi omnes species
sub altero afficiuntur huiusmodi species subiectibilis si autem predicabiles quia predicatorum
ut genus dicitur in superioribus sola autem species atomi seu infima e species pre-
dicabilis simul et subiectibilis.

Species apta etiam genus predicari de pluribus numero differentibus ergo talis
definitio si distinguitur species ab omni alio. Ex distinguendo si genus predicatorum

de pluribus numero diffinitionibus hanc in N. B. mediocriter etiam de pluribus diffi-
nitionibus precia V. B. et N. B.

Hic igitur est, iuxta hanc definitionem etiam animal rationale esse, quia
 quia quod predicatur de pluribus, solo numero differentibus, quod videtur hunc possidere.
 Dicitur: quibusdam admitti, nam animal rationale nihil aliud est quam species hu-
 manae, pluribus et clarioribus terminis explicata respondet alijs etiam innotatis, quod
 cum debet praedicari uni soli termino, quod supra dixi, Dicitur: hunc tractatus
 sunt inscriptus de quibus vocibus, et quod placeat, ut supra dixi, peragere, et primo
 huius capituli definitionem praestare, praecursum claris explicatis. 22

Species quoque substantiae potest predicari de pluribus solo numero diffi-
rentibus possum enim dicere hic rationalis est rationalis et irrationalis et va-
honalis et tamen nō ē predicatio specificā ergo B. vel ratio nate aut ipsi sub-
stantive vel adiective. Significat est species, si secundum nō predicat in
quid ergo nō convenit illi definitio

Ad species predicabilis requiritur sub se essentialiter
plura individua

Alibi proponit solut hae quæstio an natura abstracta ab omni individuo sit
universalis item an species multiplicabilis possit esse predicabilis in multiplicabili
li quædam quæ negatur quæ præterea naturalia plura individua unius modi facies
sunt ad mentem Thomistarum Angelorum quorundam aliorum in his species inter predicabiles

et universalis ratione sed primus affirmativus dicitur tenuisse Cajetanum.
Ego dico cum huiusmodi Difficultas metaphysica scilicet ad numerum 29. Species unius
tantum habet individuum possibile negat dicitur universalis cum predictabili veritatem
sunt unde ab omni obiter constat propriam vocem conserare qui dicunt in natura per se
licet dari conceptum obiectivum vero species fieri abstracta ut ajunt universalem et tamen
etiam naturam esse esse ita in communicabilem ut implicat contradictionem esse in plu-
ribus individuis solo numero distinctis et enim hæc aperta repugnantiæ probatur ejusdem
sunt ratione si illa natura in potest esse modo esse in multis individuis ita quæ
esse et ex proprio conceptu essentiali et ita incommunicabilis ergo solutio a repugnantiæ
abstracta ab hoc individuo et cedere communicabili. Et videtur contra vel aliter naturam
solum etiam Thomista contra quod involvit essentialis naturæ conceptus in potest abstracti
et essentialis naturæ conceptus sed incommunicabilis si qui formaliter est per individuationem
involvit essentialis naturæ conceptus ergo incommunicabilis in potest abstracti conceptus
naturæ abstracti forte assignatur Thomista causate hæc et dicunt ideo naturæ illi in posse
esse in multis individuis quia repugnat ex principiis in materia effectus quantitate eorum et materia
et in talia effecta solum volunt deservi distinctionem numericam sed contra valde
essentialis naturæ Angelicæ in posse recipi in materia vel in essentiali si primus ego
incommunicabilis a naturæ Angelicæ essentialis ergo in potest abstracta Angelicæ naturæ
conclui ab incommunicabilitate etiam in potest dici ergo adhuc Respondeo per
miserum in potest. probatur ad hoc dandum posse naturam Angelicam in potest abstracta
abstracti in dum tamen potest esse universalis et vel per se vel si universalis debet posse
predicari de multis numero differentibus inquit ergo in potest universalis Mihi: pro hoc confuso
libro Thomistarum repugnant plura individua numero differentia et vel differentia
particiant ergo in potest de illis predicari naturæ.
Dicunt Thomista illa natura abstracta a singularitate in singulari ergo
universalis Ex negando Coni: vel Dispositio: a universalis negativæ Coni: et universalis
Dispositio: nega Coni: sequentiam ad positivam autem universalem etiam per se
requiritur similitudo sed aptitudo a respectu positivæ vel in seiora ergo ratio huius
etiam si respectu negativæ ad verum universale sufficeret natura secundum se esse
universalis quia naturæ secundum se habet respectum negativum ad plura individua hæc
etiam in ea quæ sua natura esset in pluribus confusum implicante naturam in pluribus individuis
in potest abstracti in pluribus natura Thomistarum Angelicæ sit actu in pluribus individuis
ergo etiam implicat ut possit esse in pluribus in Individuo ergo implicat ut sit actu in
universalis Dicunt Thomista Distinguentem Mihi: implicat ut natura Angelicæ sit actu in
pluribus

plures *Philosophice* implent ut natura Angelici sit actus in pluribus, *Logice* de his. Sed
hac responsio non iudicatur contra sanctum Thomam qui per hoc quod per se
aliqua creatura est in corpore sic habet si Angelus a forma simpliciter abstracta et
hinc impossibile alicuius fingere quod sit plures Angelus eodem tempore in
eodem loco sed licet fingere Angelum esse multiplicabilem multo magis licet cum
natura predicare vel comparare cum pluribus individuis quod si Angelus esset
pluribus individuis *Logice*.

Obijciat primo *Authoritati* Divi Thomae qui eodem modo ostendit de his. et ad
quarta dicit *Logice* natura huius Angelici non habet esse in multis ex hoc quod
sit natura in tali ordine rerum quod pertinet ad rationem speciei sed ex hoc quod
sit apta recipi in aliquo subiecto quod pertinet ad rationem individui. *De*
Doctrina necessaria applicanda esse nobis contra dicitur evidenter ex his multis
videntibus de natura quod dicunt aut per speciem intellectus per speciem subiecti
hinc in speciem in se ipsa Angelici et per in deinde intellectus per speciem in
Angelici in se ipso ita ut huius sit natura Angelici huius non est in multis et
quod sit natura Angelici quod pertinet ad rationem speciei subalterna sed ex
hoc quod sit apta recipi in aliquo subiecto quod pertinet ad rationem individui
fundamentum huius rationis definitum in contrariis adhibetur. *Sed* *videtur*
videtur *Doctores* Angelici alio objectionem omnis per substantiam creatam de his. *Sed*
individui contenti in subalterna natura communis speciei quod per se vel per se
in se speciem subalterna aut in prima substantia per se vel per se
de se vel per se in se

Replicabit sanctus Thomas comparat loco citato naturam huius Angelici
cum hac albedine ita enim huius sicut hic albedo in prohibet habere subiectum
individuum ex hoc quod in albedo sed ex hoc quod in hoc quod pertinet ad rationem
individui ita natura huius Angelici in prohibet esse in multis huius alio vi
albedo non est speciem subalterna huius natura huius Angelici *De* *Philosophice*
licet quod ad omnia sed quod ad aliqua alio fore in se huius alio quod ad
prescientiam *De* *Doctores* magis dubium esse an Divi Thomae dixerit Angelus esse essen
tialiter in multis placuit de potentia Dei absolute *Negativa* hoc ostendit
alio *Philosophice* nobis per se alio qui volunt Divi Thomae soluti in se Angelus
non esse multiplicabilis etiam ordinem naturalem rerum alio in se Angelus non
habetur cuius explanationi servat *Ob* *Doctores* ultimam vel de casu sub substantia mag
habetur esse unum numero singulare alio et individuum quia ex se non est natura partici
in multis subiectis tamen inde per se colligi non potest a Deo multiplicari unde si
sanctus Thomas Angelus posse de potentia Dei absolute multiplicari numerice non
si fuit natura Angelici esse speciem predicabilem non autem huius in se huius quod non
de speciem alio esse essentialiter et sit huius de potentia Dei absolute huius in multis
alio. *Unde* ad huc *Authoritas* Divi Thomae qui prima per se huius est ostendit
quod in corpore dicitur duplex clarior in se huius unum secundum rem alio in se huius
hinc ergo huius aliqua natura universalis quod huius in se huius in se huius
posset tamen multiplicari per rationem *De* *Doctores* primam *Thomae* huius
lex

Differendia prout ad genus sapientie dividitur in vocales differentia in diversis secundum
hunc respectum et definitur per se est ea quae genus adiectam speciem contrahit
nam rationabile est rationale inanimabile latratibus per similitudinem animalium: quod videtur etiam habere
indifferentiam dase ut possit ea hoc vel illud facit inquam et de terminis et sic per
Dase quodammodo species per se per quodam conis unde supradictum genus comparari maluit
primo secundum se in differentia differentiam autem comparari foris

Eadem differentia refertur ad speciem et hunc respectu illius quod
constituit vocem differentia constitutiva definitur per se est ea quod cum genere coniungitur
comparatur eadem species cum constituto et nimirum autem quod eadem differentia
genus dividat quod constituit speciem habeat tamen nihilominus differentiam non dicitur
Hec enim ad idem esse videtur esse quod

Obijciens datur praedicatio videtur quod in vale quod quod tamen id est differentia
habet ergo assignata figuris definitur a male pro habet quod quando dico homo
homo pinguis praedicatio de facie bo homo pinguis in vale videtur nam esse eundem
accidit facie bo esse hominum convenit facie bo essentialiter et tamen hoc praedicatio
cuius in a differentia huius ergo datur praedicatio de latere in vale videtur quod tamen
in id differentia huius per negando est praedicatio huius definitur praedicatio huius per
quod in vale videtur per praedicationem mixtam et complexam de genere et ad
deum est praedicatio praedicatione simpliciter et incomplexa dicitur huius
iam dicitur universali esse terminus in complexos et ordinari ad praedicationem
incomplexam nulla autem praedicatio in vale quod videtur assignata huius quod per se
efficitur per terminum in complexum

Hec ita hoc loco contentum dunt autem et differentia propria dicitur in vultu
formaliter in suo conceptu per se et videtur in quo conceptu formaliter in
vultu differentia

Dico 2da nulla differentia propria dicitur in suo conceptu obiectivo
involuit per se dicitur Thomas prima parte questionis 2da articulo 8: ad tertium
Quare dicitur ista metaphisice fieri quod ubi haec habet ad se unde respondetur quod et
differentiam dicere ostendit per rationes ostendit per rationes secundum rationem
in secundum eum et infra videtur quod datur contra rationem et per differentia per se
in eo per se conceptus obiectivo et in obiectu conceptus obiectivo et in eo per se
conceptus differentia utraque generis omnino ratione differentia per se
Co n cluso per se per se conceptus formaliter rationalis nulla differentia animalis
autem per se per se rationalis in obiectu animalis per se de ratione in differentia per se
Sua generis per se per se a differentia animalis per se ergo differentia in obiectu
dicit formaliter per se per se ex ratione primo huius tractatus ubi signum per se per se
Si enim per se per se per se aliter per se per se conceptus rationalis nihil aliud dicit
quam se differentia per se per se ab alio per se per se ad aliquid non per se in hac
explicatione nulla differentia animalis ergo per se per se differentia in obiectu
per se ipsa differentia est tota species haec per se per se ergo differentia propria dicitur
in obiectu in suo conceptu per se

Dico 3tio per se per se per se in obiectu in suo conceptu per se per se differentia
per se per se per se differentia per se per se per se per se per se per se

[illegible]

In casibus
 ubi autem non (videtur aduersarij) dant aliquam generis que in possum expli-
 care nisi facta mentione differentia ergo Concludi in suis libris. R: probat animal
 inuoluit sensitiuū atque sensitiuū a differentia et animal et ergo ergo generis inuoluit
 et differentiam Maior probatur si uallem differentia animal debet ducere animal inuoluit
 sensitiuū ergo animal inuoluit sensitiuū Ex distinctione de M: animal et ergo respectu
 sensitiui in eo M: respectu rationali et irrationali C: M: et ergo Consequenter
 non procedit de genere et differentia Illigere quod ergo dicitur in species et pro
 2° quod species ipsi subiecto constituantur viz: an animal inuoluit ratione uel
 nonne animal inuoluit sensitiuum in sensitiuum et uerum autem de spe-
 cie sub alio non an illud uidelicet aliquam dei generis superioris differentia in-
 uoluit

Objicies ad hoc argumentum hoc inclarum omne animal e[st] formaliter sensitivum
 v[er]o omne animal e[st] formaliter sensitivum ergo aliquod formaliter sensitivum
 e[st] formaliter sensitivum ab[ut] sensitivum e[st] differentia v[er]o v[er]o ergo aliqua diffe-
 rentia involvit formaliter gen[us] quod dividit. R[es]pondeo q[uo]d illud argum[en]tum
 regular[iter] hoc p[ri]mo p[ro]p[ter] q[uo]d sunt formaliter eadem v[er]o p[ar]te sunt formaliter idem
 inter se quod e[st] p[ar]te cum animal et rationale. Sicut idem cum homine et similibus
 licet n[on] sint idem inter se formaliter sed p[ar]te p[ri]mo v[er]o p[ar]te p[ri]mo. R[es]pondeo q[uo]d si tales vale-
 rent formaliter cum v[er]o p[ar]te n[on] autem secundum p[ar]tem cum v[er]o p[ar]te inadeguate
 ratio ult[er]ior e[st] q[uo]d v[er]o p[ar]te tantum inadeguate sunt idem formaliter cum v[er]o p[ar]te
 licet p[ar]te mutari p[ro]p[os]itionem hominum ut sit inadeguate ubi v[er]o p[ar]te p[ri]mo
 licet p[ar]te in maiori accipit[ur] secundum v[er]o p[ar]te et inadeguate accipit[ur]
 om[n]em in minori secundum alt[er]um

Secundum contra affectionem secundam cuiuslibet includit sensitivum ruitibile
 1^a Differentia ergo aliqua differentia includit sensitivum ab insensitivum 2^a diff
 Secunda subalterna atque respectu ruitibilis ergo aliqua differentia includit ergo
 2^a Maior ruitibilis et ruitibile includit sensitivum pro tanto ruitibile 2^a formaliter prin
 cipium ruitibilis sed ruitibilis involvit formaliter sensitivum 2^a enim ruitibilis formaliter
 sensitivum ergo ruitibile includit formaliter sensitivum De N^o Maior aut pro tanto ruitibilis
 2^a diffingit unde Maior ruitibilis 2^a formaliter principium ruitibilis in quantum ruitibilis 2^a for
 maliter aut ad id totam ergo rationem N^o Maior ruitibilis 2^a formaliter principium ruitibilis

Quasi differentia infima in involvant subalternas quomodo ergo diffinitio
 differentia infima in subalternis de differentia suprema contrahunt tunc de ali
 quibus supremis ad supremam speciem quod in habent differre in his infima

Depressio et acciden te religio practicabili

Dico primo proprium qd modo sumptum est pro ut^o universale sive est^o predicabile
recte et simpliciter quod de pluribus predicatur in quale necessario sive quod est commune
cum essentia et predicabile in quale semper enim proprium ab essentia subiecti
sunt de qua predicatur ad conversionem tunc ubi ut ubique inveni^o essentia ibi
inveniat^{ur} propria et tamquam effectus necessario cum essentia conuenit sic optime
infero: homo ergo visibilis et plures homines conuerso et visibilis ergo homo de^o quod autem
licet in quale quod nimirum per modum boni adiacentis predicatur et hoc de se
designata probatione non indiget per se ipsum nam est quod omni et soli de se
nisi dicit^{ur} universale debet predicari de pluribus ^{in quale} proprium non potest predicari
pluribus in quale ergo proprium non est universale. His probat^{ur} proprium visibilis
visibilis

No laudis hinc infolii propria melancholica sed etiam propria tristitia
dici possit de pluribus necesse est nam tunc tristitia sumum vig. frigus

et aqua sit separabile aut suus calor ab igne alij ita etiam entitatem separabilem
Philosophus ab affectione dicitur tamen semper aqua debet habere compositionem unde semper
est necessarium affectionem in se habere naturam si sita per se dicitur tamen in se non esse
in materia philosophus et vultur separari ab affectione sed contrarium tenet

Dico igitur accidens esse universale et quatenus predicabile est id quod potest
predicari de pluribus in genere contingente ubi videtur in duplici propositione ab accidentibus
quod vel illud necessario hoc contingente predicantur unde haec predicationes dicuntur
et alij dicuntur et coloratus sunt accidentales predicationes in quibus albedo et color per
se dicuntur pluribus subiectis visis per se clare videtur ab illis explanationibus abstinere

Obijciat quod predicantur contingentes potest adesse vel abesse a subiecto per se
potest separari a subiecto unde ab Aristotele sic definitur videtur subiectum
quod universale potest adesse vel abesse sine subiecti corruptione nam alij vi multum
transcendentia possunt abesse vel abesse sine subiecti corruptione ergo non possunt
predicari contingentes De duplicem potest intelligi separationem unam Distingui
et calorem ab altera Logice autem et in naturalibus subiecto aliqua dari accidentia quod non possunt
abesse a subiecto Philosophus sine illis corruptione Philosophus videtur magis probati necesse est
quia licet sint accidentia negantur tamen in se homini Philosophus sine illis corruptione
item humidum vasis calere videtur non potest separari Philosophus hominem et elongare nisi
illud corrumpatur hoc non est possibile tamen haec omnia separari contingunt ab homine
quia contingunt potius substantie et affectioni hominis Logice cum ab illis affectionibus
non possunt sed videtur tamen conveniat ratio existenti

Obijciat primo si accidens Logice est illud quod potest separari per se
hunc est subiecto sine subiecti corruptione ergo aliam rationem dicit accidens Logice
potest enim intelligi abesse a subiecto aut affectioni hominis sine corruptione Logice
et non separari per se predicari in genere contingente De modo tamen separari videtur acci
dentibus sine corruptione subiecti Logice consistit in hoc quod potest abesse vel
abesse a subiecto per affirmationem vel negationem quia dicitur alij vel negare
nam affectionibus subiecti existentia autem potest saltem modo intelligi abesse
quia precise et apprehensive nam si quis dicitur negat existentem negat illud
esse hominem quia homo exigit essentialiter existentia deservit quibus homo
non in se videtur formaliter sed arguitur

Obijciat igitur modo est accidens alij hoc deservit affectionem hominis ergo
minus potest deservit predicationem viam tamen ergo affectionem hominis quia predi
catur viventi est affectionem hominis De per mortem deservit solum predicationem viventi
hoc in actu videtur autem predicationem viam tamen in actu deservit solum predicationem
in actu et primo predicationem de essentialibus hominis in figura

Obijciat igitur color ratio est accidens et per se dicitur hoc de alio et tamen affec
tionibus ergo in predicationibus accidentibus in genere contingente collocatur respectu alij et negat

habere. In hoc generi predicari autem in vultu contrahente vel pectus sub
tota fidem Petri dicitur. Quia dicitur prout sub ad ditione proprie.

Ab hac ad huc notatum velle in solo videlicet q. vincto predicabili regno vult
habere q. vultu autem accipitur dicitur q. predicari cum in aliis sufficiat ad illud q. vultu
sint tantu p. p. b. l. i. r. a. t. i. o. i. s. q. u. i. a. i. n. p. r. e. d. i. c. a. t. i. o. n. i. b. u. s. a. c. c. i. p. i. t. u. r. e. g. u. l. a. d. i. n. p. r. o. p. r. i. a. t. i. b. u. s. a. n. o. m. i. n. i. b. u. s. h. o. c. p. r. e. d. i. c. a. b. i. l. e. t. a. n. t. u. c. o. n. s. e. q. u. e. n. t. u. m. c. u. m. a. c. c. i. p. i. t. u. r. e. i. c. a. t. e. r. a. v. e. r. o. p. r. e. d. i. c. a. b. i. l. e. c. o. n. s. e. q. u. e. n. t. u. m. c. u. m. a. c. c. i. p. i. t. u. r. u. n. d. e. i. n. t. a. n. t. u. m. a. c. c. i. p. i. t. u. r. s. e. d. e. l. i. a. m. p. r. o. p. r. i. a. t. i. b. u. s. c. o. n. v. e. n. i. e. n. t. i. s. p. u. n. t.

PARAGRAPHVS IX

De individuo solum ad finem predicabilem communiter
haberi puti applicatio individui

Non despicere animi qui contenderent individuum esse predicabile
Porro dicitur q. d. individuum primo intentione nata et deo intentionale primo
intentionale vocat illud facit q. d. individuum Petri, v. g. Pauli, Iohannis, etc.
intentionale vocat illud facit q. d. individuum Petri, v. g. Pauli, Iohannis, etc.
primo intentionale vocat illud facit q. d. individuum Petri, v. g. Pauli, Iohannis, etc.
habet. Individuum autem dicitur et hoc quod alibi est et hic quia accidit
Sed quia Petri s. modo dicitur solum solum facit q. d. individuum Petri, v. g. Pauli, Iohannis, etc.
quod est q. d. individuum Petri, v. g. Pauli, Iohannis, etc.
modum solum dicitur enim pro prietas nungua in alio eadem esse possunt solum
hoc est individuum id est eius collectio proprietatum in nullo alio reperiri
testi. Et quod modum pro prietas quia in nullo alio reperiri possunt sunt
enumerantur q. d. alibi magna tractatu q. d. h. v. v. s. b. i. g.

Forma figura, loci, sexus, nomen, gatus, tempus
una per se huiusmodi dicitur huiusmodi
Eiusdem proprietates ita dicitur rubus, forma, figura, locus, tempus
nomine tangit, patet in se huiusmodi q. d. h. v. v. s. b. i. g.
hoc huiusmodi proprietates in se huiusmodi q. d. h. v. v. s. b. i. g.
omnes omnino proprietates in se huiusmodi q. d. h. v. v. s. b. i. g.
dico nate rubus. hoc huiusmodi proprietates in se huiusmodi q. d. h. v. v. s. b. i. g.
reperiuntur in inanimatis omnino eadem induit v. g. solis et domus huiusmodi q. d. h. v. v. s. b. i. g.
capitulis convenit solum modo. v. g. corporis existimat enim Petri, Iohannis, etc.
solum effectus generas. Dico accurate rem individui de formatione dicitur s. b. i. g.
Thomae prima pars. Q. d. q. d. acti: q. d. ubi individuum vocat eius omnino in se
visum in se q. d. patet in se capis. cuiusmodi est regnum in alio plurimum individui
quod sit ad huiusmodi eadem in se q. d. h. v. v. s. b. i. g.
huiusmodi q. d. h. v. v. s. b. i. g.

Individuum deo intentionale definitur q. d. h. v. v. s. b. i. g.

respectum quem habere possit primo a id quod de uno tantum praedicatur
 id est a quo dicitur salubritas praedicatur subiectum illius in medicina
 Individuum tale sicut libellus solus dividitur in vagum et determinatum Vagum id quod ex
 modo significandi in magis hoc quam illud in particulari designat v.g. aliquis homo Determinatum
 id quod ex modo concipiendi tam determinate significat ut non possit modificari de pluribus sed
 tantum de singulis v.g. Quatuordecim. Quia si solus tantum individuum sit sexum praedicabile
 seu univocale. et hoc negative Quia licet possit praedicari de pluribus in intellectu
 praedicari univocale sed analogice tantum ad omne Universale requiritur conceptus univocus
 conceptus univocus legitime. Ergo intelligas item individuum quidem in se posse praedicari
 nisi. Quia dicitur habere unum seu praedicatum commune uni vocum. Individuum autem quidem
 in habere quivocale individui et ratio transcendentalis signi ficit enim univocum typis
 id est per analogiam autem loco probatur. Quia si solus talis tantum individuum v.g. dicitur
 autem et hoc negative quidquid enim a parte rei existit determinatum existit
 in alia commune ad omnia talia si Individuum vagum esset. Quia tum iste syllogismus
 esset bene aliquis homo est musca. Dicitur est homo ergo dicitur est musca esset autem in magis
 subiectum universale quodlibet praedicatum. Vocatur autem aliquis homo aliquis quia v.g. homo
 individuum vagum in quod existit in determinate sed quod sit ratione aliter connotat
 extrinseci vagum. Sic cum Dico aliquis calamus et necessario adscribitur aliois calamus
 dicitur Individuum vagum seu individuum indeterminatum in quod calamus quod ad
 se intrinsece sit indeterminate habet enim quivocum calamus a parte rei existens sine
 brevis est hominem tam necessarium est nihilominus calamus indeterminate quod
 ad extrinsecum connotatum aliquid qualem videlicet descriptionem connotat
 ad quod non est necessario unus calamus praestitutus. Unde respondetur possit
 talis ad petitionem Dari videlicet a parte rei individuum quod sit
 et intrinsece vagum et constative non tamen quod sit a parte rei vagum
 Intrinsece.

Infir. in fec.
 Obj. dicunt aliam in hac pro. positione aliam calum. e. necessarii ad for.
 tendum signifi. cari debet minorem necessitate. unig. eujus. celum. auct.
 tendum non quidem absolute sed sub conditione si reliqui deficiant.

Dices Verum e dicere Petrum et Paulum e parte rei existens
Scribit sed Petrus et Paulus a parte rei existens e individuum vagum
modo dicitur a parte rei individuum vagum. & distinguendo minus
rem e individuum vagum Extrinsece et connotative per ordinem
VI 9: ad intellectum qui vagi refertur circa alio individua a parte
rei determinata Concedo Mihi e individuum intrinsece rei: Mi:

Nikolaus

Replicabis

Sicut affir mat actus vey objectu ita existit objectu hoc id quod affir mat existit
 G. a modo quo affir mat existit N. Ma: Sic quando dico aliquid oculi e necessarius
 ad visionem ipsam vey visionem vage et inde terminata concipio a parte rei non
 hic numero oculi ad hoc numero visionem e necessarij

An Deus possit facere individuum vagum videtur Theologi mihi videtur
 liva verior Deus enim quamvis in hoc mundo vage de quibusdam per propter habet
 hominibz a modo locutur et cognoscit tamen omnia deus minima diffinitio et aduult
 manifesti mas differentias unde cognitio Dei individua aliquid calum e necessarij ad
 scribendum sed ipse calum e necessarij ad hanc significatione quod dicitur in Metaphysicis

Alz hic in periphrasim per se dicitur sufficere tunc ad ipsos Aristoteles
 gorias in periphrasim gratiam me de predictabili bz promissum.

TRACTATUS III

In Categorias Aristotelis.

Docet hoc loco Aristoteles artem rite apprehendendi quomodo habet rem pro posi
 tum in quem finem omnia catia quod sub hoc universis continetur intellectum et
 depre: hinc medium explicans quo intellectus per infinita catia vagin generabilia
 galuz res singulas prae ad percipere et alijs differere. categoria autem huius
 dicam mentum logica sumptum nihil aliud e quam generum et specierum ad
 individua conueniens dispositio sub aliquo supremo genere quam dispositionem
 in ordine ad definitiones predicationes et demonstrationes conficiendas dicitur
 saticas tradit in quatuor Dist: et metaphisicis in primis Signale autem de
 xit logica sumptum et contra disputat a predicamento Dist: et metaphisicis
 sumptum quod sunt ipse res et natura hoc modo diuise quia vero conceptus multis
 circa res versum et in vobz fundentz ideo de re bz tractabz etiam logica n
 ut earum essentias et naturam diceret sed plura in ordine ad conceptus multis
 coordinandos et hoc modo ait dederim generibz in ordine ad decem predicationes
 constituenda inquit idem suare et autem hunc seorsim velut in tabella et eady
 positam habere inspicia ad iunctum scama predicamento substantia quod dicitur
 vocat ut hoc periphrasim

Ubi videtur a Retro ad predicatum hominis ab homine ad predicatum omni
 ni ab animali ad predicatum viventis a senti parivatione per se determinata
 aliqua quantitate vel qualitate per inter media predicata ad supremum aliquod

quod affertur quam coordinationem rationis pre dictam mentium de his locis hic
interim sufficiat explicatio generum et specierum in pre dictis de substantia
Porro quem admodum Aristes hunc tractatum subdivisit in tres partes ita et
eundem in tria capita partemur

CAPUT I ^{num.} ~ ~

De univocis equivocis denominativis et analogis sine ulla appellatione
Quia ad predicationem cognitionem huc ad modum necessario sunt rite ab his
auspiciis suum tractatum Aristes et nos cum illo

PARACRAPHUSI ^{mus.}

Quod sit equivocum univocum et denominativum
Homonyma sive equivocum prout insinuari de summis agens dicunt
Aristes predicata illa quorum nomen commune ratio vero substantia per nomen signi-
ficata omnino diversa vel ut verbis utitur Aristes quorum nomen totum commune
est definitio autem essentia ad id nomen accommodata aliaque alia quasi diceret agne
vocata quod praeter nudam vocem nihil habeant aliud commune Sic homo respectu
veri hominis est hic hi sunt equivocum praeter nudam enim vocem in nullo genere
nisi homo praeter cum vero homine sic gallus est equivocum respectu intellectus et rationis
et galli videlicet gallinae rei quia se habent commune nomen quovis respectu alio
rum predicatorum animalis viventis substantia praeter dicti univocum ut hoc citato soe-
phicis

Synonyma vel univoca dicuntur quorum nomen commune ratio vera substantia
secundum nomen significata omnino eadem vel prout habet Aristes quorum et non a-
mune est et eadem nomini attributa essentia definitio sic animal respectu hominis
et bruti est univocum quia brutum et homo habent nomen commune et ratio sub-
stantia per nomen significata est omnino eadem per nomen autem substantia ratio
licet hic rei definitio et essentia quae in quantum per nomen explicatur in ho-
mine et brutis est eadem utrumque enim dicitur per se ipsum sentienti quovis res-
pectu illius per nomen aliud explicata videlicet per nomen hominis leonis agnille
inter se differantia

Obiecta equivocum nihil habent commune ergo non possunt defini vi de diffin-
genda Aristes nihil habent commune quo ad rationem substantia per nomen in pro-
priam est Aristes nihil habent commune quo ad de nominis rationem extrinsecam Aristes non
gallus intellectus et gallus galli namque in hoc respectu conveniunt quod utrumque sit nomen
equivocum unde omnia equivocum sunt rationem communem equivocum rationis alioque
homo agnille et homo vero gallus gallinae et gallus milles alio nomen equivocum sunt
univoca breviter ita distinguat Aristes equivocum primo intentionalis nihil habent commune

convenirent nec enim omnia sunt vera principia hinc habet effectus modo primi generis
et horum predicamentorum analogorum ratio est in quibusdam partibus quodammodo simile
erat una ratio sed diversa cum huius inferioribus ubi possit comparari. Propter hanc differen-
tiam vel si possit abigendo comparari ab his huius differentibus ita ut sit omnis inveniatur
differentia ablatam rationem communem ut in intellectu requiritur con-^{tra} per se differentia
nisi simul implicite saltem et ostendatur comparari ablatam rationem communem

Et ideo nonnulli darentur differentes

Porro ratio illa et conceptus quem inegaliter par huius generis inferiora vocat analogum
analogum res autem ille quo participant diversis modo rationem communem dicuntur
analogia ^{ad} analogia sunt totum dicitur analogum analogum modum autem homo
color et gustus quibus conceptus ille inegaliter conveniunt dicitur analogia analogia
solum analogia subdividit in analogia proportionis et analogia attributionis. Pro
proportionalitate quam analogorum differentiam multum mirabile hoc explicari
verba communiorum sententiam analogia proportionis vocat quod aliquam similitudinem
prodam inter se habent sicut similitudo tale analogum est ita visus respectu oculi
et hominis per respectu mentis et visus talis analogum attributionis sunt
ita unum quidem proprium significat vel quia tamen in nisi per quamdam ad hoc
attributionem et relationem huiusmodi talis analogum est quod proprium huius
convenit. Sed autem dicitur per quamdam attributionem vel relationem ad huius
nem sententiam id est hanc quam huiusmodi similitudinem. Illud vero analogum de quo pro
sig nificat conceptus analogum vocari solet famam analogum et de hoc circumferet
huiusmodi axioma analogum per se sumptum stat per famam analogum et quod
est autem sumum similitudo proprium sine adhibito semper in intelligenda est huiusmodi
mine qui est famam analogum huius

Itaque aliter hoc non explicari et multum se hoc patet ut patet huiusmodi per
proportionem et proportionalitatem est mathematicis diffinitionibus patet hoc explicari
dico aliquid fructu esse huiusmodi in vocabulorum significam sed verum in visibilibus
propter esse significum in visibilibus ubi huiusmodi propter colorum mathematicis
propter omni in intelligunt habere huiusmodi similitudinem quodammodo huiusmodi
quam huiusmodi per proportionalitatem autem intelligunt huiusmodi similitudinem
similitudinem huiusmodi in mathematicis axioma in se huiusmodi

Itaque analogum attributionis idem est quod proportionalitatis alterum autem diffin-
tionem non solum vocat analogum pro proportionalitatis analogum proportionalitatis
est quod de uno dicitur propter se de alio vero dicitur quia sunt aliquid id est ut sunt
ens analogum autem pro proportionalitatis non dicitur eo quod unum sit aliquid id est
non sed eo quod sit in talibus sic quia huiusmodi propter in principium in quo est aliquid
dicitur sed quia est aliquid ad hanc sicut dicitur ad huiusmodi

Obijciunt cum solum inter duo contra dictoria in talibus medium aliquid unum
et aliquid vocat duo contradictoria in eorum inter unum et aliquid in talibus medi-
um et consequenter nullam dicitur analogiam. Huiusmodi propter talibus nomen significat
eminus eadem et talis propter nomen significat in domino eadem sunt contradictoria
ergo etiam unum et aliquid sunt non contradictoria. Ex concedo Huiusmodi nomen

differt in ratione.

Dico quod etiam si conceptus entis incommuni per se se respiciendos a differendijs sitamen differentia necessitas in possint per se se respiciendi ab ente humani-
tis entis precisa admissio foret analogia de conceptibus Georgij de Brachet
qui docent ens posse respectu se respiciendi a differentibus in humanis. Nam differendi-
um posse ab ente respectu se respiciendi docent entis analogiam per se se respiciendi. Con-
clusionem univocam recipi videtur etiam dem habere formalitatem contractus et alia
ad hoc contractus debet fore per se se respiciendi ad eadem distinctionem rationis com-
muni ad se se respiciendi in talis predicatus univocis nam animalibus ad eam in statu contractus
mi ad hominem et contrarium in a formaliter diversis per se se respiciendi formaliter in con-
tractu per se se respiciendi ab eadem in eadem et per se se respiciendi incommuni per se se respiciendi
differentiarum ab eadem in eadem et per se se respiciendi incommuni per se se respiciendi
habet effectum incommuni per se se respiciendi incommuni per se se respiciendi
a se se respiciendi analogia quam contractus habet aliquam rationem a partem eadem per se se respiciendi
necessaria quod in statu abstractionis eadem in statu vero contractus diversitas
ens in statu abstractionis effectus rationis eadem in statu contractus diversitas.

PARAGRAPHUS V

Deiunctur adversariorum argumenta.

Obijciat primo possum cogitare ens in cogitabili differendijs ergo ratio entis
per se se respiciendi a differendijs pro se se respiciendi et per se se respiciendi
et in eadem obijciat concipio substantiam ergo possum cogitare ens in cogitabili
differendijs. Respondendo utrum ratio est per se se respiciendi ens et sic con-
pro omne id quod est sed inter illa per se se respiciendi per se se respiciendi ergo dum con-
cipio ens vel sic concipio aliam substantiam incommuni per se se respiciendi.

Obijciat secundo animal potest per se se respiciendi per se se respiciendi et rationis et rationis nati ergo
elatus a per se se respiciendi et a alitudo de se se respiciendi in per se se respiciendi per se se respiciendi
conceptus in per se se respiciendi in involuit animal per se se respiciendi autem involuit animal per se se respiciendi
vel per se se respiciendi cum in se se respiciendi.

Respondendo utrum potest per se se respiciendi ab animali licet animalis vel licet
in per se se respiciendi rationis vivens ergo aliam predicatorem per se se respiciendi per se se respiciendi
licet licet substantia in per se se respiciendi involuit rationem entis. R. D. R. vivens per
se se respiciendi per se se respiciendi ab animali quatenus animalis vivens. R. H. vivens per se se respiciendi
ab animali quatenus animalis vivens differentiam vivens nimirum de se se respiciendi
C. H. sic animal potest per se se respiciendi ab homine in quatenus homo est animal sed
quatenus rationalis omni nam homo dicitur essentialiter animal sed
dicitur per se se respiciendi per se se respiciendi per se se respiciendi per se se respiciendi
addit in se se respiciendi per se se respiciendi per se se respiciendi per se se respiciendi
malitatem differens in se se respiciendi involuit unde differens entis in addit per se se respiciendi
ut sic aliquid etiam formalitatem obijciat vel se se respiciendi per se se respiciendi per se se respiciendi
lion

Sed pure ob pure cogniti clarior et expressius explicans id eorum sicut differe-
rentia per expressiorem clarioris conceptus animalis ut fiat homo indistinctus
novo additione cuiusdam predicati à se formaliter distincti videlicet à rationali
ergo luculenta distinctio

Species alio conceptus entis in involuit actu omnes differentias sed et eorum
in involuit actu potest perficere conceptus entis per se per se formaliter distincti
sumper in bellum de perfectione per se Ma: per se conceptus entis includit et actu
omnes differentias hunc ubique invenitur ratio entis in involuit actu omnes differentias
adeo ubi invenitur ratio accidentis cum hoc sunt formaliter ens in involuit actu differe-
rentia perfectionis Dei habet: quod sunt abfurdissimo Ex negando Ma: ad probationem
distingue sequellam ubique invenitur ratio entis sic fore ens ad eorum tum in
invenitur actu omnes differentias: ubique invenitur hunc tum ens in ad quatuor
et particulare invenitur omnes differentias Dr Ma:

Obijciat qd quando predico de homine animal predico etiam omne id de
homine quod animal offere in involuit ergo etiam quando predico de albedine
v: et predico de albedine omne id quod involuit offere ens sublimis atq:
ens in involuit offere Deum substantiam: ergo predicando ens de albedine
predico simul etiam Deum substantiam de albedine quod omnino triplicem

Ex negando quando predico de homine animal predico de homine animal per se
de se per se predico omnia predico etiam offere in animalis videlicet et vivere in per se
substantia quia omnia predico etiam essentialia per se significat hominem animalis
finalem de homine atq: in omnia predico etiam essentialia per se significat hominem animalis
sunt veritates de albedine quoniam ergo per se habet ipsa predicatio substantia
habet ens coloris Ex: hunc coloris cum proportionem substantia ens cum
proportionem sicut color in suo ens et ens et substantia ens in involuit
quoniam etiam dici possit huiusmodi ens esse virtualiter de substantia ens et per se
fiteri et aliter videlicet aut hoc aut illud aut per se

Replicabit ergo iste syllogismus et ita mibi: omne ens operari quod hinc Petro
ens ergo Petro operari nihil probat illationem ens superaret aliter in maiori aliter
in minori ergo syllogismus minoris terminis etiam essentialis Ex neg: illationem
ad probationem dico per ens in maiore denotari singulationem omnia entis in hunc re-
perit etiam illa entis ratio quae attribuit Petro in Mai: ergo sunt quatuor termini
Obijciat qd quando concipio ens ut sic in concipio perfectionem et in albedine
hunc ergo perfecte praesentat ens à perfectione et in albedine Ex distinguendo
quando concipio ens ut sic in concipio perfectionem obfure Nihil in concipio illam
dare con: per

Urgabit possum dubitare an lux sit accidentis licet in dubio an sit ens
ergo conceptus obfationis entis in involuit conceptus obfationis accidentis Ex
Dr: C: nonne visibilis sapia dubitat an Petro sit animal in dubio hominem aut
homo sic dum enim videt aliquid famosum motu progressivo in dubio effacit
mal dubio hominem aut sit homo item videt de animo obfationis aliquid in dubio
to illud coloris dubio hominem aut sit huiusmodi vel illig coloris et famosus per

alium aduersus primum scaten huiusmodi quod se ratione coloris ut sit
a videretur velut huiusmodi quod se ratione coloris ut sit

Obijciat qd si per se habet involuit ratione entis huiusmodi per se habet huiusmodi
dicat et per substantiam atq; per substantiam dicitur plus quam per se habet ergo per se
has non in voluit ratione entis Ex: distinguendo Mi: dicitur per se habet ergo per se
concurrit magis explicite Et Mi: quo ad ipsa ratione o objectum Et Mi:

Obijciat qd hinc differentia qua habet e pura ratio discernendi ex non involuit
ens probat. Sed qd si involuit ens huiusmodi ens habet et ali quoniam cum
convenientiam ex: et differentia probat sit pura ratio discernendi ens
involuit ens Ex: differentia entis hoc per se habet huiusmodi ens quod sit
tantum pura ratio discernendi in quantum dicitur et differentia conceptus huiusmodi

Obijciat qd hinc cum se habet quod quod e per se habet huiusmodi ens illud e
per se habet ens ex: dicitur sit in formalitate entis omnes differentia conveniunt
ut ergo secundum omnem formalitatem quam habent in se differentia conveniunt
ut ergo ut discernant debet illis quod primum addit ex huiusmodi quod sit
matet ens Ex: dicitur Mi: in per se habet entis omnes differentia conveniunt
Et Mi: conveniunt in per se habet Et Mi: ergo non e illis aliquid extra ne unum
addere ut discernant quod secundum ut primum quod in per se habet conveniunt
possunt etiam discernant

PARACRAPHES VI

Solunt qd objectus . e

Contra hanc obijciunt primum si ens per se habet primum dicitur a differentia huiusmodi
ratio entis per se habet significatio per substantiam et acci: dicitur si per se habet
ergo ratio entis per se habet analogia Et probat ens in per se habet fieri in per se
et per se habet fieri per se habet per se habet extraneum sit per substantiam et acci: dicitur
in hac huiusmodi thesa effectus entis sit aliquid extraneum ergo ens et per se habet
per se habet per substantiam et acci: dicitur diversum Ex: nec it: per se habet huiusmodi
Ma: ens in per se habet fieri in per se habet et quod dicitur e diversum per se habet
traneum si illud extraneum sit entis tam in per se habet et per se habet huiusmodi
tractions ex traneum Et Ma: si illud extraneum sit in uno solo statu extraneum
nec Ma: per substantiam et acci: dicitur sunt de ratione entis in per se habet
et huiusmodi saltem in per se habet huiusmodi ad hoc possit ens per substantiam et
acci: dicitur fieri analogum nam ut aliquid ratio entis univoca debet esse omnino entis
in ut per se habet prout supra monuit bene respondendo qd pro definitione concludit
Bonaventura.

Obijciunt etiam qd ratio entis sit per se habet huiusmodi nam per se habet huiusmodi includit
illas differentias sed illa ratio per se habet huiusmodi includit illas differentias
entis e omnino eadem ergo ratio entis per se habet e omnino eadem ergo
hinc ens univoca e univoca Ex: maius supra dicitur qd univoca est huiusmodi
sit univoca prout ab ipso huiusmodi concludit e omnino eadem huiusmodi qd va nates
includit differentias huiusmodi in per se habet contradictionis quam in per se habet huiusmodi

ut in his velim cum comprehensio ad univocationem requiri. Quia si sit
 eadem actus et potentia non autem sufficit ut ratio elapsit tantum eade
 potentia diversa quia enim verba indeterminata non significat potentiam in se
 definitio analogorum sic debet explicari. analogia sunt quorum nomen comu
 ne ratio autem per nomen significat. et si profundius habet hunc ad univocalem
 hunc idem habet similitudinem univocalem quorum nomen commune ratione
 per se autem significat aptitudinem habet ad omnino dam. idem habet per se
 in statu quia ergo est precisum aptitudinem diversis et determinatis ratione
 nostra in inferioribus. Hanc hypothesis conclusi. omnes quae ratione analogi
 hae aptitudo autem in competit univocis imo univoca sunt ut bene homines
 designant. possit habere autem ut diversitas ratione nostra in intentione per se non
 univocis improprie exerceat sed per rationem contrarium ostendit

Habet ergo modum habentem de ratione una loquimur data utroque precisione omnes per
 facta videlicet per se transferentiam utrumque omnes etiam entis proprietates per
 boni possunt analogia

Insuper item posset hinc conclusionem illam analogia ratione quam assignat
 he. Suarez. Dist. 32. Metaphis. Sec. 2da numero 13 et Dist. 38. Sec. 3. diversis videlicet
 et in quibus respectu quod habet ens ad inferiora in statu precisionis alterorum
 hinc ens abstractum. Deum respiceret aliter creatura aliter respiceret sed partem
 aliter accidentem nam per se respiceret ens participari in Deo quam creatura per se
 partem quam accidentem. Ita enim congeret ens participari in differentia. sicut dicitur
 ratione possunt participare et sicut participare in differentia. Deum autem respiceret
 hinc ens independentem creatura essentia aliter ens per partem. Quia hinc est sub
 finem ens independentem ab accidente accidentem dependentem in sub partem ergo ens quam
 accidentem participare ratione entis independentem in sub partem ergo ens quam
 vii. precisi. clarescit modo respiceret in priora et diverso modo respiceret partem
 vii. aliter in accidente per dependentem in ab aliter in sub partem ab illa de pen
 dentia. Tunc hinc. Suarez et Metaphis. priorum qui locat quod sub partem sit prior
 definitione quam accidentem

Dices illa dependentia et independentia in includit vel in ratione entis prior
 in ergo ens precisum a degen. dicitur et independentia in possit fieri analogia
 Dist. 32. quod ratio entis precisa in includit et videtur dependentia et independentia
 hinc respiceret hunc utrumque contrarium ad Deum. sit independentem et dependens
 contrarium ad creaturam sit dependentem vel potius Dist. 2da. clarescit quod dicitur
 illa dependentia et independentia in includit vel actus. in includit vel potentia
 hinc. quod ad analogiam sufficit aliter. ita explicanda analogia ratione hinc
 respiceret per partem nullis predictis respiceret. De creatura possideri
 univocum quod in priora partem in dependentem quia ergo tractatio pertinet ad
 Priora

A. M. D. G. ~

CAPUT III

Quot et quæ sunt Categoria seu predicamenta Artis

*Latine vocabulato categoria propria appellatione hinc nificat de sumptum
ut nonnulli autemant a Jovensi iudicio quem admodum in iudicio peram res prope
questiones de re in iudicio actio ita hoc loco dicitur de iudicio in iudicio pro iudicio
ordinet quibus iura iudicis etiam iudicium latitudinem ex haurit extra nihil detrahens
dicitur de iudicio verbo pro iudicio mentum vocat series eorum quae ad actum iudicis
prope res collatant de iudicio quorum hoc capite quod dicitur de iudicio*

PARACRAPHISTI *mus*

Definitur numerus predicamentorum.

Clases quibus ens quodlibet suo ordine intellectui iuxta hanc post trinitatem
tineantur deinde quomodo minime vel augere nuper existimatis prolationes Philoso-
phi quancumque numerus probabiliter tantis nulla evidenti ratione stabiliri possit
ut in se videbimus ex ipsa facti et ut alij aliam ostenderet categoriarum seriem
Dilogos et septem huiusmodi meta philosophorum capitulo adstruuntur et veraciter
variorum capitulum variis sententias. De Baconi tractaturo categoriarum glo-
ria se veritatem hanc Philosopherum continere tanquam velle obsecrare
offerendo nullam esse categoriarum numerum sed unam tantum dicens numerus ens est
autem completum sed hanc prorsum sententiam docuit Plato in Sophista secunda ante
Platonem poesis hanc substantiam et accidentis quam divisionis ratione effren-
timam huius Joannes Major et diversis. Mendosa accidentis subdividit in
absolutum et in accidentis modolata unde accidentis eadem tria predicamenta hinc
authoritate ducit admittit nobiscum op. Nihil in suis ludicris quatuor
categorijs omnes classes comprehendit substantiam et qualitatem et re-
lationem et quatuor 6. reliqua reducit Plotinus quing annuunt motum quicquid
identitatem diversitatem et ens. Scaliger 7. omisso predicamento Dilectus
qui hoc ad predicamentum ubi revocant. Sicut Episcopus Canonicus
in sua logica nova reformata hac predicamenta ad in vinit. primum ex materia
alij a materia sui generis forma seu differentia quam videmus vocat et qualitatem
essentialem huiusmodi efficiens et causa finalis et quodlibet huiusmodi
et accidentis hinc actio et passio 8. ubi et quodlibet. et Baiz
mundi nulli novam proferre vim et numerum variis eruditae et ceteris
illustravit et hanc in actum magna combinatoria super quo nulli
invenit meum Levia in iudicium gaudam situmque primum feris alijs et
placuit ego

Dico cum tota Devota & Historic Schola predicamenta sunt id
qua in dem verbis exprimentur quod generum generalissimo exprimit solum
et sunt haec substantia quantitas qualitas relatio actio passio vel quodlibet
et habere sive habilitas & substantia Divi Augustini item tenet. Dantescent actus
dum est in quibus Diastolica cap 36 Divi Thome alio communis humore hunc
relativorum verum tamen in quod Abicena dixit se referent in quod operatione
propria et agnoscere deinde potius tot esse genera supra etiam plura nec potius
ita undecumque Aristoteles alibi hoc deinde praeconat sed tamen vane verbum
id semper supponit inquit Socrates Thes 39 Metaph 12. Sec: nota tamen 17
Hominatistis representant vocabuli predicti dantes in

Aristoteles, magnus, princeps, Philosophorum, Legendus,

Fatigatus, sedet, hodie, in viridibus ornatus

per primum vocabulum dantes habet substantiam per secundum vanitatem et hunc
quantitatem etiam relationem etiam passionem, sedet situm intelligunt quod hodie quodlibet
per reliqua dantes ubi et habere

De his nunc affectibus sed sunt predicamenta quod modi in se gerendi possunt
in se habere de prima substantia seu individuo substantialem atque modi in se gerendi
sunt hodie ergo ad predicamenta. Mihi pro his interrogat, et se ab his valet
quodlibet quod sit et sic omnia Categoria substantialem vel interrogat quodlibet
et hunc habet Categoria quantitatibus aut interrogat quodlibet vel quodlibet
referat vel quodlibet agat vel quodlibet recipiat vel quodlibet maneat loco quodlibet tempore
dum et quodlibet hunc in loco habent vel quodlibet vestitus sit aut ornatus et sic haec
sunt reliqua quantitatibus relationibus actionibus passionibus vel quodlibet substantialem pre
dicamenta,

De his secundo quod in individuo substantialem vel eodem sibi et hunc et substantialem
substantia vel accidit rei et hoc vel extrinsece vel intrinsece vel relative vel ab
soluto si absolute intrinsece et secundum materiam hunc est quantitas si formam
quantitas si relative accidit est relatio si extrinsece vel intrinsece est agens vel non si
est agens vel secundum materiam hunc est actio vel secundum materiam hunc
materia hunc est actio si in se actio vel in se actio vel in se actio
pertinet ad predicamentum habet si in se actio vel in se actio vel in se actio
vel permanentes si permanentes et hoc secundum ordinem prout hunc est actio si in se actio
vel in se actio vel in se actio vel in se actio vel in se actio vel in se actio
et hoc metaphysicorum hunc est actio si in se actio vel in se actio vel in se actio
et hoc metaphysicorum hunc est actio si in se actio vel in se actio vel in se actio

Ordinatus autem haec predicamenta Aristoteles autem Aristoteli haec in questione
et hunc substantialem est occasione individui humani quod propter hoc velut micro
cosmum aliquem in hunc finem delat quod predicamentum habet solum homini
primo et pro se convenit ut esse palatum legatum et hunc substantialem individui

maius et minus n̄ habet contrarium fundat relationē ad qualitatem autem
quantitatem
Arbor illi sic ordinari possat si dicam videlicet quantitas aliam
esse continuam aliam discretam continuam subdividit in per manentem
et successivam p. vide ad junctum Schema quod aliorum 200 membris
subdivisionem exhibet superius autem hoc loco infra quantitas
erant seu numeros esse veram speciem quantitatis quod ex professo
amandū significat in Meta physica

Ad tertium D. qualitatem esse accidentis Philosophum abso hūc quod
sest plantam per modum forme actualis siue qualitas ē id secundū quod
hūc videlicet qualitatem siue per quod res talis vel talis constituitur aut ab alio
quod frigg calor p. f. ex ta alios dicitur accidens ornans etno habitans
plantam quod causa homines multis habentis ornati dicuntur bene quod
fieri

Species qualitatis solent enumerari p. hoc Schema pertinet sub
hoc vocem Meta physica ceterum possat hoc

Arbor Quantitatis.

Quantitas.

Continua, Discreta,

Continua.

Permanens, Successiva,

Permanens.

Longitudo, Latitudo, profunditas,

Longitudo seu linea.

Recta, circularis, mixta,

Linea recta,

Hac, ista, illa, p. p. ~:

Species qualitatis solent enumerari quatuor, habet videlicet et
dispositio nō potest naturalis hūc quantitas possibilis p. figura quod
habent contrarium ut calor quodam n̄ ut frigus vix et omnes colores inter
medij habet ē forma quodam diffinitas p. hūc ad hūc operandum quod
facile ē mobilis aliquid dispositio per potentiam naturalem intelligit p. p.
cipium proximum seu in p. hūc in hūc naturalis agentis vix
tractiva in magnete succinop. quantitas passibilis ē quod causat aliquid
passionem seu mutationem in sensu ut dicitur celo amari vix quod faciunt
mutationem in usu amor hūc p. quod afficiunt mutationem in op.

apetitus: figura est forma resultans ex varia terminatione quantitatis,
ut ut triangulum circuli seu vas: quae figurae non sunt realiter distinctae
ab ipsa terminatione quantitatis videlicet ubi inter se non haec qualitas
habent rursus varie subalternitudo quae aequalis aliis testor curiosos inveniet
ego praeter confectam habitudinem quantitatis ad boreem in margine signata
solus figura divisionem caeteris rariorem subnecto

Arbor Qualitatis.

Qualitas
Habitus in habitus

Habitus

Naturalis Supernaturalis

Naturalis

Acquisitus Infusus.

Acquisitus.

Voluntarius Intellectus.

Voluntarius

Virtuosus Vitiosus.

Virtuosus.

Temperantia Fortitudo Prudentia.

Temperantia.

Hic Illa Illa.

Mathematica figura est quae sub aliquo vel aliquibus terminis comprehenditur unde linea recta angulus non sunt figura quia non comprehenduntur
hec est in claudens undique terminis omnia enim lineam in ambiunt per
per lineam punctum terminari dicuntur

Figura alia est plana alia solida plana alia recti linea alia non
recti linea recti linea alia regularis alia irregularis regularis alia
quae potest recipere spatium alia quae non potest recipere spatium in
hinc nisi heterogeneis superficibus mixtis regularis quae possunt
recipere spatium sunt tantum tres videlicet triangulum quadratum
quadratum et hexagonum nam sex triangula huiusmodi quae
quadrata sunt hexagona spatium sola recipere possunt.

Dispositio item est scita, ut cum diffinitio est figurarum solidarum de
visio quae longitudo latitudo et altitudo habent sed
ne prolixior sit in hoc loco eum remitto istud mirabile
natum velim corpora huiusmodi regularia non nisi per se esse possibilia et
demonstrari ab eodem elemento in lib. 13 ubi docetur ad hoc se referri

pure respectivum reliqua transseu deus dicitur quod per alia
pro dicamentorum genera vages, omne enim accidentis respectivum
primo ab ipso substantia prout est ab alio respectum involvit unde
transseu dicitur est partim quod ab ipso substantia partim quod respecti-
vum predicamentali autem est respectu sive est ab alio quod
respectus utriusque essentiam hoc loco iuxta theoriam consueti examinationis

Dico primo quod aliquid relationis categoricae seu predicamentales quae
sunt vere reates non autem fictae aut per se habent intellectum existentis probatur
primo auctoritate auctores qui in predicamentis de deo quod aliquid videntur
quorum esse est ad aliquid videtur se habere idem quod in Metaphysicis est
ad aliquid videtur idem quod non sunt aliorum esse aut ad aliquid videtur aliquid modo de
eant ibidem capite decimo quinto. Ista eorum essentia enumerat
quae sunt ad aliquid quod primum quod fundatur in unitate natura aut multi-
tudo ubi per unitatem et multi tudinem similitudo habet similitudinem
intellectu intelligitur ad eam fundamentum primo relationis est res illa quae
habet similitudinem autem de se similitudinem ad eam aut fundari in
potentia activa aut passiva sive in causa et effectu quorum fundaria
deest in mensura et non surabili ubi nomine mensura illud videtur
intelligitur per quod cognoscitur et limitatur et quantitas autem effectus al-
terius sive objectu dicitur esse mensura potentiarum quorum per effectus
de objectu cognoscitur non surabile autem vocatur potentia ipsa cuius
perfectione objectu limitatur ergo dicitur ex mente dicitur aliquid relationis
categoricae probatur ratione ante omnem intellectum operationem
omnem in aliquid in parte alio per quod constat similitudo alteri
parietis alio ergo ante omnem operationem intellectus dicitur similitudo
aliquid similitudo est relatio ergo si probatur similitudo in parte alio ra-
tione cuius dicitur similitudo ergo eodem jure dicitur per hoc similitudo parietis
negro hoc est absurdum ergo ab alterum idem Socrates nomine citante
et vere Dicitur ergo est aliquid videtur in Socrate relatione cuius dicitur possit Dicitur
aliquid enim anni quod licet agellare patrem. Eodem modo dicitur
quod in quantitate ratione cuius dicitur Metaphysica vel minor ergo certum est
dicitur relatiua

Confirmatur in divinis dicitur vere relationes distinctae per so-
narum Dicitur enim aliquid vere dicitur habet tudinem ad filium ergo
similitudo in creatis Dicitur dicitur relationem veram ad filium.
Ista ratio invenitur in quavis relatione respectu autem
dantem hominum et ratio fundatur quod ratio fundamenti dicitur illam

fofet fundamētum proximū fubiectum aeternū illud quod dicitur
 nominatim habere relationem ad fundamētum fūm remotum. Sic pariter
 habet albedinem ad fundamētum remotum. Similiter habet nō albedinem
 ad fundamētum remotum fūm ratiō fundandi. Idē causa quod dicitur
 modo cū pariter habet relationem formā ad alio generatiōe formā
 refertur fū ratiō fundandi in fociatē ad alio generatiōe formā
 ad quod refertur fociatē. Babet ad eundem fūm. Propter

2do ratio realis predicamentalis est accidentis reale cuius totum est
et ad aliud se habere patet ex Rile supra citato Licet autem acciden-
sialis realis habet verum esse in subiecto quod tamen esse in
pluribus locis Rile vocat entitatem debilissimam inter omnia predicamen-
ta nam realis habet tantum esse fundatum in alijs predicamentis licet
2do cuius totum esse est ad aliud se habere nam totus effectus formalis
quem habet in subiecto est efficere ut respiciatur aliud unde vulgatum
est axioma illud realis habet totum esse ad in habet esse In sensus magis
est relationem habere quidem verum esse in subiecto si illud acci-
dens est si cuius tamen esse minus totum est subiectum refertur ad aliud
ut hoc est totum relationis minus est subiectum illud cui in esse
persistere in ordine ad aliud.

Explicatione hac premissa probat nunc conclusio assignata
conceptus convenit omni relationi predicamentali et differt a
illam ab omni alio ergo est bonum. Probat in primis differt ab
absolutis cum sit reflectivus differt a relatione rationis et utrius
utrius cum sit ens reale differt item a transcendentibus ut videlicet
infra nulla proterea relatio predicamentalis est assignabilis
cuius predictus conceptus non conveniat ergo

Dico 3to relatio predicamentalis includit essentialiter fundam^{en}
entum et terminum fundam^{en}entum quidem in recto termiⁿⁱ
num vero conlativè solum et in obliquo. prima pars e communis
nam totus effectus formalis quem relatio confert sibi, id est i referre
illud ad aliud ergo habet aliud fundam^{en}tum ratione cuius rei
dicti referri habet idem terminum ad quem refertur.

Altera pars e contra frigidam et multos recentiores qui
non habent relationem procliticam mentalem ex fœdemculo et fœmino
langvam intrinsecis partibus componi, atq; adeo puxta illos et
Sundamantur.

Similamur et terminus in portis in recto sed prospecto hae
ratione videlicet relatio ex numero praedicamentorum extrinsecum
da cum sit completum aliud et ad diversum praedicamentum ex
Dico v.g. Dico actione generativa et Dico quod
et Filii pro his itaque nostra sententia primo omnis relatio
respectu alius et videlicet contra se ergo terminus est contra relationem
Et constat ex definitione quod probat relatio respectu terminum sed
omne quod respectu relatio est contra relationem ergo terminus
est contra relationem quod argumentum tam episcopus videlicet ipsum
Briaga et necessitate satis concludere si praedicamentum relatio
habet quod ipse hoc argumentum ab ipso negat si sit vera relatio et
non tantum secundum deum ut colligere debet ex Dico 12 illius Logicae
secundae 8 huiusmodi prima.

Si vis de voce secum contem
deret et videt terminum dici intrinsecum relationi et quod terminus
essentialiter illis conceptum ingrediens quamvis obiectum et constative nullum
cum eo multum huiusmodi nec extrinsecum dicens hoc sensu quod via terminus
non est inuncto et constitutive ipsa relatio sed constans solum alia tangit
ergo obiectum sic obiectum visionis in recto videlicet species ex processu productus
ita in oculis est relationi intrinsecus color autem qui visionem terminat
in oblique constans et ipse huiusmodi visionis extrinsecus terminus quod ad usum
sententiae si Dico Dico et actus generativa tangit partes intrinsecas
constituerent intrinsecam relationem hunc eadem effectus relatio naturae
et relatio quia eadem essent utrobique partes hoc non potest dici ergo nec
aliter

Dico quod relatio nec realiter nec modaliter distincta quibus fundamentum
et in illis proximis et termino est contra Caprestum Cuiusdam rebus et
multos rationes committas non autem contra St. Thome et latius probat
Huiusmodi de metaphisica paragrapho 8. quoniam sunt nomina
et Dico Augustinus lib. octo de civitate Dei cap. 16. Insuper in mono
logio cap. 29. Damascenus alij. ratio afectionis est primo quia nulla est
essentia distinguendi realiter aut modaliter ab illa non distinguuntur rea
liter quia nulla vi possunt separari ab eo quod posito fundamento et termino nulla
vi potest ab eo separari relatio impossibile nam est ut duo v.g. particulae
constant alio et non sint similes sibi ergo alio lat relatio inter ipsas similitudines
et relationes potest enim una relatio fundare aliam sedem diversam

rationis ergo si relatio e' modus debet esse modus iteri
referi per alium modum et hic alius modus denuo per alium atq
ita dabitur modus modi atq processus in infinitum

Est itaq relatio formativa legumelo nihil aliud quam informatio
fundamenti prout subiectum denominans referi alio melius namq expli
cande relationis methodo hac non occidit pro quo nota quod ratio fundam
di seu fundamentum proximum n' semper denominet fundamentum conse
lum ordinari alio scilicet adhuc ut denominet ratio effentialiter longius
conditio ut exemplat hinc itaq sic ab alio parietis de n' tri sunt semper
parietis denominationem simili se quod est minutis de n' possit secundum
n' albedini primaria namq a rediere albedi quam primu autu
existit aliter parietis albus humilis hoc exurget denominationis si
miti neq hoc mirum videri debet q' via licet forma semper presens
est igitur in effectui formatum primarium quod est in unius subiecto
secundarium tamen defectu conditionu requisitaru legem comu
nicant exemplum habet in forma quo eadem cum sit in omnibus
compositis substantiis partibus etiam tamen unum quom aliter denomi
nationem tri sunt ob diversitatem conditionu aut hanc relationem denomi
nationem requisitaru. parietis ergo ratione albedinis gradus aut gran
tates tri sunt namq pro secundum entitatem suam absolute ad di
versas predicamenta pertinent et hoc effectui suo formati parietis
alium vel quantum faciunt eadem quod hinc tri sunt denominationes
nam hanc secundum hanc referi ubi essentialiter requisitum coexisten
tia formi in accessu

Arbor Relationu.

Relatio
Pradicamentali Transcendentali.

Pradicamentali.

Mutua Non mutua.

Mutua.

Dispositiva. Dispositiva.

Dispositiva.

Dignis et Relativum Minus dignis correlativum.

Dignis correlativum.

Causa Non causa.

Causa.

Materiali formati finis Efficiens.

Materiali.

Hac Ista Illa.

PARAGRAPH III

Bislongi Argumenta Profila.

Multis conclusi: omnes multas ^{pro} ^{se} ingerunt se argumenta contraria.
Excedientem ordine singula.

Obijciunt itaq; primo relatio n̄ habet altam sui causam neq; fit per
altam actionem ergo relatio ē quid mere fictitium. Et patet ex
illo Philosophi Stoici scire Teste eo ad relationem n̄ ē motus ergo.
nulla latz relationis actio ergo nulla causa? R. explicandi hoc
Relat. ad relationem n̄ ē motus per se. et ex primaria intentione
causa. Sibi ad relationem n̄ ē motus per accidens et secundario. Dicitur: Et
cum enim producit in subiecto tanquam fundamentum remota qualem
has viz: aut quantitas in inperfecta natura aut causa producens per illi
motum ex primaria intentione parietem viz: facere similem aut
equalem sed in se dicitur illam facere albi qualem aut quantum secundario
autem et per accidens causa quod denominatio illa secundario. Similis autem
huius quam primū adfuerit terminus ad hanc denominationem essentialiter
quod. Ex quo patet fieri posse ut eadem forma qualem viz: aut quan-
titas addita se praedicamentis prout enim tribuit albedo viz: pa-
rietis denominationem primariam seu albi pertinet ad praedicamentum
qualitatis prout vero tribuit eidem adveniente termino denominatio
nem secundariam simili pertinet ad praedicamentum relationis unde
dicitur. Sicut prout supra meminimus quod entitas relationis sit entitas de
altissima cum relatio habeat solum esse denominationis distinctū
a reliquis praedicamentis.

Obijciunt 2do contra conclusionem 2am omne quod essentialiter
albi involvit illud ē intrinsecum. Sed ad elictis conclusionem 2am
relatio omni termino essentialiter involvit ergo terminus ē relatio in
in se. R. distinguendo Mai. omne quod essentialiter involvit in
relo et tanquam pars ē intrinsecum. C. quod essentialiter
tantum involvit et in obliquo et connotative et intrinsecum. N.
terminus relationi n̄ connotat intrinsecum sed connotat solum ab eo

hanc eam essentialiter requisitum ad hoc ut creatio fundamēti sit
fundamentum proxime subiecto dēno minationē simili aut ag
hō trībuit

Obijciunt qd hō contra conclusiōnē qd tam nūquam accedit sub
iecto aliqua dēno minatio intrinseca nisi simul accedat de novo forma
quodam intrinseca subiecto atq; si simili modo qd valitas qd est dēno
minatio intrinseca ergo quando accedit paritē hōc dēno minatio
accedit illi forma aliqua intrinseca ergo relatio vel realitas vel modus
lites distinguitur a fundamento et termino. De distinguendo Maior nū
quam accedit de novo subiectis aliqua dēno minatio intrinseca qd
maior nisi simul accedat de novo subiectis quodam forma intrinseca
C: Maior potest accedere re subiecto dēno minatio aliqua Secundum
nisi simul accedat de novo forma intrinseca. Ad Maior nam ut accedat
nominatio realis secundum dāria sufficit si per modū conditionis essentialitatis
requisita aliquid accedat extrinsecum potest enim forma quodam
fundum se absoluta qd esse natura ut accedente quodam extrin
seco trībuit dēno minationē novam aliquam subiecto intrinseca
quodam fundamēti tamen ab extrinseco hanc eam conditionē effectus
aliter requisita instantia aliqua potest desumi a forma qd est
nova entitate intrinseca sortirentur effectum secundum dāria qd vultū
negat cum iis qd inq; hōc mōi de extrinsecis dēno minationibus
dicta sunt. Ad maiorem de prima rōne solum dēno minationis in secundum
actu ē. Obijciunt qd sublatō termino subfundamētum manet inadequate solum
relativum ergo ut sit adēquate respectū debet illi novum esse relativum super
nove atq; illud esse relativum ex dictis ē intrinsecum fundamētum ergo
superior aliquid intrinsecum fundamētum realiter vel modaliter ab eodē
fundamētum. De fundamētum sublatō termino ne quidem inadequate effectus
pectivum actu sed tantum fundamētum taliter ita videlicet ut ex parte
sua nihil distet ad relativum actu nisi conditionis extrinsecas requisita essen
tialiter quā posita sine ulla sui intrinseca mutatione sed actu vel
pectivum in vero habet conditionē in posita aliquo modo dicitur intrinseca quā
esse potest ut supra nōmī dēno minatione nobis certum ē aliter ad relationē
negat terminum aliter fundamētum hoc in recto illū in obliquo.

hanc et constative unde tibi colligas velle in forma
respondere.

Unguis fundamentum ex conceptu suo et se solo negando
inadequale à relativum actu ergo posito termino advenit fundam
mento tota relatio. Quoniam tamen ergo: aliquid tota relatio à fundam
mento intrinseca ergo advenit illi aliquid intrinsecum illud è vel
reale vel modale ergo relatio distinguitur à fundamento vel realiter
vel modaliter. Ex distinguendo. Et: quid relativum actu li. Et: fun
damentum taliter et quantum è ex parte sua. Et: Similiter distinguo. Et
sequens ergo posito termino advenit fundamento tota relatio. Et
terminus quo ad entitatem et secundum id quod dicitur in recto.
Et: Consequenter quo ad denominationem et videlicet fundam
tum dicitur actu referi et secundum id quod dicitur in obliquo
tangram conditionem. Concedo Consequenter relationis sunt
Et: forma libet totale subjectum è fundamentum proet resp.
tione extrinseca terminum unde ante positionem termini in
est formaliter relatio post positionem termini incipit esse
latio sine ulla sui intrinseca mutatione.

Obijciunt quinto ablato termino perit relatio ergo ter
minus est aliquid relationis. Ex: Distinguendo. Et: perit relatio
secundum id quod dicitur in recto nego. Antecedens secundum
id quod dicitur in obliquo. Concedo. Et: Illud autem quod di
citur in obliquo non è aliquid relationis intrinsecum respon
denti solum etiam secundo vulgata et distinctione. Nam
ablato termino perit relatio secundum esse entitatis. negant
Antecedens secundum esse denominationis. Concedunt. Unde
cedens. Si quidem quid ergo è illud esse denominationis quod perit
est ne vox tantum an aliqua res. Ex: non esse nudam vocem nego. Et
è entitatem aliquam distinctam à fundamento proximo sed effe
ctum secundarium illius fundamenti proximi. si effectus non
è aliqua res sed aliqua realis denominatio ergo. Respondedo

si forte clarior: Tunc perire aliquam entitatem quam relatio
constat in obliquo et ad huiusmodi denominationem essentiali
huius requiritur

Obijciat denique vel ille terminus est relationi essentialis
vel non est relationi essentialis si non est essentialis ergo sola
aliquis terminus manet relationis essentialis sed relationis essen
tialis est forma prout subiecto tribuens denominationem secundum
quam ergo aliquis terminus et manet in sum afficiens mutationem
si autem terminus est relationi essentialis ergo tam essentialis
relationi in seipso quam fundamentum quod probat nihil
est majus intrinsicum rei quam quod est de eius essentiali
ergo si terminus est de essentiali relationis est illi omnino intrinsicus
secus confirmatur omnis pars constitutiva relationis est rei
intrinsicum relationi sed terminus est pars constitutiva rei
relationis ergo terminus est relationi intrinsicus illud est pars
propter se ablatum reliquum omnium per possibile vel impos
sibile manentibus eo ipso formaliter perit res sed ablatum
terminum reliquum omnium manentibus perit formaliter relatio
ergo terminus est pars constitutiva relationis De. ad argumen
tum et fundamentum et terminum esse relationi essentiali sed
diverso modo illud in recto aliter in obliquo et constative ne
gative unde sequitur per terminum esse intrinsicum nisi ad tribunal
votum apelles disputare unum illud probationis est: nihil est in
rei intrinsicum rei quam quod est de eius essentiali in recto et
constative concedo quod est de eius essentiali in obliquo et constative
de Nego ad Confirmationem negativam Mi: quod terminus sit
pars constitutiva relationis ad probationem minoris deus licet
respondere solum primo enim negativum ab aliquibus quod ablatum ter
mino perit relatio formaliter dicunt enim solum perire ac
cutive et consecutive secundo negant cum plures Majorum
videlicet hanc definitionem partis esse bonam quam convenit.

3
Soli namque in quibus respectiva constituntur formaliter
per ordinem ad aliquid extrinsecum ergo per se ipso illa ex
trinsèque perit formaliter esse respectivum ergo potest aliquid
res per se formaliter licet nulla gerat partem sed data colle
ctione numero rum decem omnes unitates sunt partes huius
collectionis non tamen partes denarii seu decimi sine namque
singula unitates essent partes denarii verum esset dicere quod
habens denarium numerum haberet decem numeros quod
est absurdum. definitio ergo data solum modo locum habet
ut in entibus absolutis quae cum finiuntur intrinsece et absolute
hinc ab omni extrinseco constituntur formaliter per partes in
tra se contentas respectiva autem non finiuntur intrinsece ergo
possunt involvere aliquid essentiale aliis requisitum quod
tamen sit extra rationem partem unde partem alij
definiunt esse id quod in partibus in recto in definitione rei
alij partem vocant quod constituit totum intrinsece alij sic
malunt partem describere parte est constitutum alicuius per
modum forme aut materiae vel per modum subiecti vel tenore
id in quod aliquid refertur ut sit in continuo videtur ergo totam
questionem eo de volui an omnia essentiales requisita nomen par
tis mereantur auctori huiusmodi disputatione quadragesima
septima meta physica scilicet 8 numero decimo vide potest esse
diffusio in se et aliter nam homines non est intrinseca pars
negem aut differentia intrinseca relationis unde non potest
esse de essentia eius in dicto sensu et in hoc omnis conveniunt cer
tum in se est relatio nam praedicamentalem ut satis est non esse
nisi respectu et tendendo ad terminum et in hoc consistere essen
tiamque unde sub ea ratione dici potest includere aliquid
de terminum in se essentia quia non potest absolvi
ab illo nec secundum propriam rationem concipi quin

in tali conceptu hominis immutabili. Huius etc.

PAPACRAPHI IIII

us. Ius.

Revolvuntur nonnulla dubia circa relationem
Quæ primo an verum sit illud relationem non recipere
ut et minus item relationem non habere contrarium item relationem
simul esse naturam et cognitionem Ex quamvis vulgo magis illa dissonantia
similia quo magis vel minus accedunt ad perfectam similitudinem
proprie tamen et formaliter loquendo in se recipiunt magis vel minus
ratio est quia relatio formaliter sumpta non habet contrarium
sed tantum rationem fundamendi si enim esse fundamentum
sed gratitas habebit contrarium si non sit gratitas carebit
omni contrario dicunt item relatio simul natura et cogni-
tione quia existente et cognito uno necessario existit et
cognoscitur alterum unde Pater gratialis non potest existere nisi
simul existat filius si quæret

Quærit 2do an multiplicatis terminis multiplicetur etiam
in subjecto relatio respectu præcisi Respondetur rem esse eam
eandem Thomista negativam tenent citantes pro se doctorem
Angelicum parte tertia Quæstione trigesima quinta Articulo
quinto quem tamen Benzene interpretatur tenent Dispo-
sitione grad trigesima septima metaphisica sectio 1a
ubi tenet affirmativam mihi cum eodem vero similis app-
ret quod unus Pater plurimè respiciat filios per se tenet
Benedictus: ratio est quia relatio Petri est ad filium secundum
genitum quandoque sine relatione Petri ad primum genitum
ergo hæc dua relationes distinguuntur deinde cur exergat relatio
Petri respectu filii primo geniti et non etiam respectu filii
2do geniti? neque dicas talem Patrem fore per se tenet
enim nam plurius modis Pater consecrata enim non

multiplicant per multiplicationem solius forme
nisi simul etiam mutentur ^{plures} supposita

Relat. in eodem subiecto non possunt esse plura
accidentia solo numero distincta in eodem subiecto
Dicitur non possunt esse plures relationes numericae. Ex distin-
guendo. Si in eodem subiecto non possunt esse plura acciden-
tia solo numero distincta si sint absoluta transeat Antecedens. Si
sint respectiva Nego. Antecedens. Observo tamen hic non esse legem
per quam ut sint distinctae rationes fundandi possent
pariter momenta una eademque sequens denominari et plu-
res referri aliis si plures seo tempore existant quicquid alibi
casu primo pariter antecedant quidem plura esse denomi-
natio nisi non antecedant plures rationes fundandi

Quare testis autemque relationis debent semper esse actu
existens et realiter a fundamento distinctus. Cuius enim de relatione
predicamentali realiter. Ex. ad primum affirmativae alioquin enim
plures diceretur habere Patrem videtur Maritum quod neg. ut dicitur
ad idem. Ex. item affirmativae ibi namque est realis distinctio ubi re-
li. oppositio sed ubi vera et realis relatio ibi realis est oppositio
ubi vera relatio ibi realis distinctio

Quare quo an relatio predicamentalis terminum respiciat
ut correlativum an ut oppositum? claris petitur ab hoc videtur
ratio in fundamento Dicitur Testis v. g. prominet an ad Joannem
quid dicitur filius? an ad Filiationem quia in illo existit. Si namque
terminetur ad Filiationem dicitur terminari ad respectivum suum
prominet ad Joannem quia dicitur filius dicitur terminari ad ab-
solutum. ~ priusquam respondeam nota duplicem
supra me inveni relationem unam mutam in partem
fundamentum respicit terminum et vicissim respicit a termino

Sic homo generitus respectitur à patre et recipit in rebo resp.
pater patrem per relationem filiationis altera non mutua
Sic creatura respectitur ad Deum Deus non respectitur ad eam
Iuxtaq. et de hac relatione non mutua certum est. Hinc
mentum terminari et absolute terminus non habet aliq.
quod esse respectivum quæstio igitur concernit relationem
mutuam

Jan Bx et dico relationem hominari ad alios solum non
ad correlativum Ita Searcy Disputatio 947 Metaphisica
Sectione 16 numero 14 ratio est quia correlatio quae talis
non respiciat sed respiciat sed hominam vel hominam respectu
ergo hominam vel hominam non correlatio ideo si relatio
hominum vel ad respectivum hominam vel ad se ipsum
nam relatio quae talis dicitur in rebus respectu hominam vel
in obliquo respectu hominam vel in obliquo ergo. tertio ergo relatio
paternitatis non esset mutua tamen adhuc Patet respiciat
hominum ergo non respiciat hominam ideo quia correlativum
Patet tamen de respectiva relatione mutua quae talis esse ut
hominum respiciat et respiciatur ab alio vel sic correlativum
vult

Dices in divinis relationibus Patet necessario respectu
 filiationis non autem illius absolute & hoc est
 in filio ergo idem dicendum est in humanis Respon-
 dendo Consequentiam ratio est quia terminus necessa-
 ri debet effectui punctus à fundamento in divinis au-
 tem ut docent Theologi nulla est distinctio inter ab-
 soluta nam omnia predicata absoluta inter relationes
 & divinas sunt communia ergo ut referantur ad terminum
 distinctum debet referi ad aliquod respectivum cum

terminus non sit distinctus nisi et relativus in hunc
autem terminum etiam in quantum san tum absolutum est; si;
Sic ut ergo necesse est disparitas

Quoniam igitur quod sit relatio transcendentalis et quomodo
a categorica differat. Ex eam vocari relationem transcendentem
tam quae sit fundamento est essentialis habens enim quodam
entitatem absolutam essentialiter ab altera re dependentes unde rel
atio transcendentalis non est aliquid simpliciter respectu
suum sed absolutum secundum quod et secundum quod res
respectu suum latem relationem habet materia ad formam
creatura possibilis ad Deum accidentis ad substantiam
verbo relatio transcendentalis est illa cuius entitas est im
possibilis si terminus est impossibilis. Sic quia visio lucis est
impossibilis si lux foret impossibilis ite dicatur visio lucis
habere ordinem transcendentem: ex quo geminam pre
dicamentalem et transcendentalem differentiam asserimus
quod videlicet predicamentalis sit accidentis subiecti proximi
quod denominat est enim similitudo parietis albo propter
accidentis transcendentis autem relatio nunquam potest
esse accidentis subiecti proximi sic quia de gen dentia cre
atura a Deo est essentialis creatura licet haec ad Deum
referri transcendentibus dixi transcendentem nunquam
accidere subiecto proximo remoto enim potest accidere
sic cognitio lucis potest accidere homini qui est subiectum
remotum ipsi tamen cognitioni quae vocatur subiectum
proximum essentialis est relatio ad obiectum cognitum sic
accidentis non inhaeret subiecto suo necessario ipsi tamen acci
dentis essentialis est referri ad substantiam. quia etiam de
causa relatio transcendentis non pertinet ad predicta

mentum relationis cum relatio predicamentalis sit
 accidens Illud quod habet peculiare habet relatio causae
 propria quod potest habere terminum existentem Trans-
 cendentalis habet possibilem quamvis aliquid vando non sit
 actualium ipse existens quod potest ex existentibus
 datibus si dantur quae transscendant data tunc referuntur ad primum
 modificatum quod potest necesse est existere. Bene autem
 notandum est actionem generativam esse: quae est ratio fundam-
 ti in Jacobo qui dicitur Petrus Sebastianus a ratione esse respec-
 tum effectivum in quantum violat et transcendit rationem
 respectu ad filium hanc actionem ad terminum primum in quo
 tum vero eadem actio generativa denominat subiectum rationis
 in tantum se habet accidentatiter et sub hac ratione est
 relatio predicamentalis plenior relationis transcendentalis
 hic tractatio non est huiusmodi quod vix finem impono melius
 vix si cui multa videntur sub obscura et dubia meminisse
 qui hoc loco sedebimus potius ut ibi movisse quam aliquid
 soluisse sciamus.

PARACRAPHI VI

Quid actio dicitur ubi situs quando habetur

De agere et pati sive actione et passione brevissime
 de actibus categoriis quae sunt quando ubi et habere quoniam
 aperte sunt et non obscure nihil aliud trado nisi id quod
 prius dixi est eundem Philosophus quod dictum sane mirum
 est cum doctissimis viris etiam num in explicabiles gerant
 difficultates ut videbimus in Thysici quod ea actio illorum
 consideratio pertinet hic brevem solum eorundem notitiam
 peragere exemplo auctam est itaque actio quam Aristoteles primo
 semper loco inter haec numerat causalitas causa efficiens
 per quam

per quam videlicet causa denominatur agens operans pro
ducens sive per quam influit in suum effectum. Sive actio nihil
aliud est quam specialis illas dependentia quam effectus habet
a causa sua efficiente, passio autem est illa dependen-
tia quae denominat subiectum patientis seu est illa causa illas per
quam influit causa materiali cum causa efficiente in effectum
quem recipit quae nam distinguitur ab actione et quomodo
distinguiemus cum Aristotle in lib. 3 Physicorum ubi Capite 3
est actionem et passionem in re esse eundem actum seu motum
differe per tres diversos respectus dividit utramque categoria in
naturalem et prae naturalem: vel ratione subiecti in quo recipitur
in immanente et transeunte vel ratione homini actum in
stantialem et generatio corruptio et accidentalem et augmen-
tatio alteratio ~~causae~~ denique ratione durationis in momentaneas
et in productivas seu per se in intellectibus volitio illuminatio utroque
est in nono metaphysicorum et non successivas quod ubi est motus s. g.
localis. prae ceteram tamen ubi sive ubicatio est electio determinatio rei
ad locum certum seu per quam constituitur res et denominatur hic
vel ubi simpliciter vel est realis praesentia in loco quo adest intrinsece
vel est in propria corpori videlicet ubi dicitur in definitivam
ut circumscripta prae ceteris communiter accipitur pro ubi ratione
substantia spiritualis quamquam alij non pauci definitivam ubi
cationem eam vocant quae rem quamprimum ibi ad locum definit et
determinat ut non sit alibi circumscripta dividitur in absolutam
et respectivam respectiva septem numerant differentias. Primum deorsum
hexterisum sinisterrisum Anteriorisum retroisum in medio absoluta
subdividitur in naturalem et violentam
Situs propinquissime convenit cum ipso ubi et significat positionem
partium in ordine ad locum ut inquit Socrates Dist. 12 me
physica sectione primo sive prae ceteram tamen situs est certus

partium corporis ad locum dispositio ut stare sedare jacere
qua dispositio juxta hanc loco citato est ipsum met ubi sedet
verba ratione conceptum ita ut sicut ad distinguendam actionem
et passionem sufficit distinctio rationis ita hic sufficit distinctio
subi. ab ita situs a quodam dispositio situalis seu localis
conferens intoto ex tali partium ubicatione differt a cate
goria quam habetis quia illa est positio partium intoto
secundum se seu in ordine ad se situs autem est positio partium
in ordine ad locum eoque simul ostendit velle hoc medi
camentum non convenire velut incorporeis nam res in corpore
partes non habet. Species situs brevis collegit et Albertus
lib. de 6 principis tractatu de positione cap. primo quia cum
momento sint eique habens omnia videri potest arbor.

Predicamentum quando est determinatio rei existens
ad certum tempus siue existens rei intem pore ut heri nudius
terius quod an distinguatur a^{no} esse durantis videbimus in
Phisica dividitur quando sanguinem suum in generem in eorum
pars et presens circumstantiam in obrem et nuper olim intem
a^{no} secundo et tertio.

Habitus categoriarum ultima est indu menti aut ornament
ad corpus applicatio. Habet vocat. sub offere actum medium
interum habitum et habentem quinto Metaphisico cum cap. 20
ut esse totum coram natum p. dixi indu menti aut ornament
corpus applicatio quia vestis ipsa aut ornamentum non continetur
sub hoc predicamento sed ornamentum aut indu menti ad corpus
ad iacentem siue habitus ipsius vestis hac autem habitus non
est in veste sed in vestito et intus aliter est quam extrinseca
ad iacentem et accommodatio indu menti ad rem indu tam quam
ut in re non distinguitur ab ipso modo et dispositione quam
vestis habet in suo loco tamen quia hic et nunc vultu nullius
ita comparatur vestis ad rem vestitam ut illam ornet et vesti in

informet ideo ut sit appropriatus unius quodam actui et
consequenter etiam ratione illius dicitur res vestita presenti;
ari modo habere vestem inquit Suarez Diff. 26 Metaphisico
sektioni prima.

Subtilissimus hac categoria in habitum indumenti et ornamenti
indumentum du de mesticum et mulepore Comesticum
varie subdividuat politissimi quos alio modo vocant illos consule
subnecto hunc paragra pho brevem Singulorum predicamentorum
arborescentem

Arbor Actionis

Actio.
Naturalis Non naturalis.

Naturalis.
Immanens Transiens.

Immanens.
Vitalis Non vitalis.

Vitalis.
Cognoscitiva Appetitiva.

Cognoscitiva.
Intellectualis Sensualis.

Intellectualis.
Hac ipsa Illa.

Arbor Ubi.

Ubi circumscriptum.

Absolutum Relativum.

Absolutum
Naturale non Naturale.

Naturale.
Ignis supra terram. Aeris supra aquam. aqua supra terram.

Arbor Situs

Situs.
Reclapostū Influxu positū.
Reclapostum.
Tortuilo. Naturaliter.

Tortuilo.
Cubatio Septio p:

Cubatio
Hac Ipsa Illa.

Arbor quanclo

Quanclo.
Tempus circumstant Tempus Praesens.

Circumstant.
Olim Nuper.

Olim
Tempus a Seculo Tempus a lustro.

A Seculo
Hoc & Illud Illud

Arbor Habitus

Habitus.
Indumenti Ornamenti.

Indumentum.
Civile Militare.

Civile
Tunica. Calceamentū

Tunica
Hac Ipsa Illa.

PARACRATIVUS

Quæ Nam Entia ponantur in Predicamento

Ut aliquid ponatur in predicamento oportet sex sequentes con-
ditiones habere primo sit univocum et univocè participet ratione
generis sub quo ponendum est. 2do sit idem vocè simpliciter positi-
vi termino incompleto complexa enim sub diversis continentur per gene-
ris alio sit ens reale tunc entia rationis Chimææ neque rationes pri-
vationesque non ponuntur in nullo predicamento 3to sit ens pri-
ve non autem compositum per accidens vel aggregatum ut artificiatum
exercitus 4to sit ens finitum unde Deus et Christus quia Deus
non ponuntur in predicamento 5to sit ens completum Physica
aut scilicet Metaphysica quia ratione excluduntur à predicamento
omnia entia incompleta vero autem metaphysica completa quia
constant genere et differentia Physica completa quia non ordinantur
ad faciendum unum totum cum alia propter hanc rationem exclu-
dunt à predicamento omnes forme materiales differentias meta-
physica item partes Physica magis recte quamvis brevecum permi-
sant seclere in predicamento sit substantia Conimbricenses dicunt
sex conditiones ponendi causa his versibus illigantur recentiores

Vox una et simplex rebus concinna locandis

Entia per se se finita realia tota.

Quæ tamen conditiones substantia notat quæ accidentibus
conveniunt firmiter esse legamur

Obijciat rationale et irrationale Sunt differentia et incomple-
ta metaphysica et incompleta metaphysica et hæc non ponuntur
in predicamento substantia ergo præstatum vel poni incompleta
B. tripliciter aliquid poni in predicamento primo directe in li-
nea recta ut animal vivens corpus in predicamento substantia 2do
indirecte et tantum lateraliter alio reductiva quæ nec in linea

recta nec lateraliter collocantur sed sunt aliquid pertinens ad
ea quae in linea recta ponuntur supra dicta ergo conditiones re-
quiruntur ut aliquid ponatur in linea recta indirecte et reductively possunt
poni quae his conditionibus sunt destituta sic materia et forma
nunc in predicamento substantia reductively si convenirent in hoc
nomine univoco sic differentia collocantur in predicamento substantia
lateraliter

Quaeritur In abstracto vel concreto ponatur in predicamento
substantia ponitur in concreto sumptum nam in abstracto non sunt comple-
tae accidentia autem prout considerantur à metaphysico ponuntur
in abstracto à metaphysico enim considerantur secundum diem
Logica autem ponuntur accidentia in concreto sub predicamentis
videlicet Logica considerat in ordine ad predicari non possunt autem
predicari in abstracto dicendo v.g. Petrus est quare Petrus est
propter ergo

Quaeritur 2do quare genus ponatur in predicamento animal
v.g. et non differentia cum rationale v.g. ut sic non minus sit
totum quam animal et sic 2do quia animal non igitur per modum
adiacentis differentia autem ut sic licet sit totum universale signifi-
ficatur per modum adiacentis unde per totum seu completum factum
videlicet conditione. Conimbricantes hic tanquam 2da Quaestione 2da
Articulo 2do intelligunt illud quod si singulare non videtur in
substantia Aliter enim si est commune predicatur inquit de omni
plato singulari

CAPITULUM III

In partem predicamentorum seu Consequentia Categoriarum

ii Explicatio Categoriarum. Hic subiectis quod est eorum propria
quod est plenius enucleat hactenus dictorum cognitio numerum horum autem
post predicamenta quing. primum est oppositio 2. quing. modi primum est
modus signum est. Hic praecipue modus enucleat de eo quod significatio
nem suam habere de singulis hoc Capite Brevis

PARACRAPHI

De Oppositione.

Notum fuit in summi de propositione logica variis speciebus
de mandandi et negandi modi nunc propter locum caigit ut opus sit
sic declarare quatuor proposita enumerantur ab Aristotele relati-
va contraria Contradictoria sive negantia et privativa quae sunt
lativa manifestum evadit ex logica antecedenti quorum unum
videlicet extremum refertur ad Aliud dicuntur Propositiones quae
unum excludit aliud
volunt et ponunt se mutuo sic Dominus et velle velle sua propositio
ne infertur ferre et viceversa sicut infert Dominum quod si esset suus
2^a velle velle cessare sicut facit Dominum

Contraria vocat Philosophus decimo metaphysicorum capi. 6. quae sub
eodem genere plurimum distant et ab eodem subiecto se expellunt
sic albedo et nigredo continentur sub genere coloris sub quo nullo
qualitates inveniuntur magis distantes pariter quod distinguuntur a
distantibus hominibus et equo quae licet sub eodem genere animati con-
tineantur non distant tamen magis inter se quam homo et canis.

Negantia sive Contradictoria sunt quorum unum extremum opposi-
tivum alterum vero pura huius negatio secundum idem ut homi-
nemo arbor non arbor paries non paries inter quae nihil in se potest
esse medium nam abdicatur in metaphysica de quo libet enter verum
est dicere quod sit aut quod non sit privative dicuntur oppositi quod
unum est forma alterum forme negatio in subiecto apto ad illam for-
mam et per modum oppositi a inter vitam et mortem scientiam et oblivionem
tenebras et lucem visum et cecitatem distinguuntur a Contradictio-
nibus quia licet utroque unum extremum sit negativum quia
tamen negatio aliqua sicut aptitudinem in subiecto aliqua non dicit
aptitudinem ideo diversis modis opponuntur forme positive vel modo
privativo vel modo negativo

Universum opposita utique non male designantur sicut dicitur esse illa

qua in compossibilia sunt in eodem subiecto ob speciem inter
se repugnantiam.

Obiectum omni oppositio est relatio ergo quaecumque opposita sunt
naturae opposita sunt. Ex hoc licet enim omni oppositio sit relatio
non tamen omnis oppositio est oppositio relatiua nam ut sit opo-
sitio relatiua debent inter se illius esse speciem ratione ad in-
vicem quod non habet omnis oppositio sic filius specialiter ratione
est ad patrem dicimus enim filius patris filius calor tam enim non di-
citur frigus calor ergo longe alio est oppositionis ratio ergo in-
ter patrem et filium inter calorem et frigus

Quod quomodo intelligendum sit id quod hoc loco dicitur habet
privatibus nulla vicissim inter se mutatio fieri potest. effi-
citur enim ex habitu in privationem et conuolutio tamen regressus
ex privatione in habitum fieri nullo modo potest nam qui in
oculis semel captes est unquam postea iterum despicit ne cuius
comem receperit nec edentibus dentibus. Ex primo hoc esse verum
tanto eiusdem et vires natura ordinarias super naturaliter enim dicitur
gratum et bonum est secundo quodam privatione vel sunt quod tollunt in
habitalem in subiecto proximam ut cecitas tollit potentiam proximam
et de his propositionibus intelligendum est. Hic alio privationes tollunt
solum formam non autem potentiam ad illam sic tenebra autem privant
huc non tollunt autem habitalem ad lucem et ab his privationibus
datur naturaliter regressus ad habitum adde quod et cecitas non semper
tollit habitalem proximam et caliditas quia aliquando extra
ordinarie natura medius licet omnino rarissime restituerentur unde
in hoc articulo textu alij pro nullo modo fieri potest legunt valde clari
valde possibile autem sit possibile quia namque non unquam acciderent illi
cuius moraliter fieri non posse

PARAGRAPHI II

De modis prioris Limitum et habere

Quia ut supra dicti modos a signis et infirmitatibus quibus unum alterum
dicitur esse prius memoria causa hoc sequenti diffinitione complacuit
conuenientes

Quæstione quadragesima tertio super predicamentis tot omni-
no modi sunt similitudinis quod prioris scilicet nihil omnino
tamen Aristoteles breviter causa voluisse tantum hoc loco assignare
precipuos

Modus species iuxta Aristotelem sunt septem generatio corruptio ac-
cretio seu augmentatio de cretio seu diminutio alteratio, et lo-
tio sive motus locati quo necessario cum alijs duobus r. g. in
sicam releganda sunt.

Modos habendi enumerat idem Aristoteles Septem præcipuos
videlicet primus est quo quis habet aliquam quantitatem ut scilicet
v. g. calorem calorem frigus Albedinem. Secundo quo quis habet
quantitatem seu certam aliquam magnitudinem v. g. staturam
cubitalium Giganteam. Tertio habere aliquod circumpositum ut
patium vestium. Quarto quo quis habet partes sui corporis manus pedes
Sed modus est habere aliquod contentum in vase v. g. vinum. Quintus
modus est habere bona externa servos v. g. agros. Sextus est habere
uxorem quæ significatio verbi habendi unæ omnibus aliis est
est inquit Philosophus.

TRACTATUS

In Librum Per Hermias seu de Interpretatione.

Dividunt hunc librum Latini in duos cum apud Græcos uni-
us sit quædam tamen sectionibus inter distinctus quibus inter præter
animi vocem signa nostrorum conceptuum et enunciationum
hoc est secundam mentis operationem explicat Philo-
sophus cum prior tractatu ex quo apprehensionem dirigende in se servant
debuerat.

Ex hunc tractatum in duos capita partiar primum
agat de signis alterum de enunciatione quæque veritates.

CAPUT I^{um}

De Signis

Ut ab illa hominum animi sensa ceteris patefaciat nobis quibusdam et
hominibus utilis vocibus, gestibus scriptis, lapideis quorum significationes
hoc loco considerat et tales et merito principate namque intentum fuit illis
de enunciatione agere enunciationis autem partes sunt nomen et
verbum per voces definiuntur nomen et verbum. atque ita. Pado doctrina
carum tractationem cognoscere vocibus

PARACRAPHI^{um}

De vocibus et Signis Conceptum

Vox est sonus ab animali editus per vocalem partem cum imagi-
natione aliquid significandi ex qua descriptione colliges omnem vo-
cem esse signum quoddam hoc enim sonus animalia tendit aliquid signi-
ficare nam alij soni per se non ordinati ad significatum aliquid
libere vocis non gaudent autem omnis vox dicens da sil locutio
necne. Ius est potest esse de voce. Despondeat plerumque negatio ve-
locutio enim supra vocem addit articulationem unde fit ut omni
videm locutio sit vox non tamen omnis vicissim vox sit locutio atque
adeo locutio est vox articulata quo convenit soli homini ut vocem
de fabulis animaverunt etiam sit quod de Apollonio. Transmissum
interpretare tradit relictiores communiter ad locutionem certam
hinc revivunt primo et togens manifestet. Obsequium ideo ut locutio
mentem seu iudicium loquentis indicet alio ut loquen dirigat sua
locutio ad audientem atque et alio signum per quod sit locutio ex
bona deus respicit per viam loquentem qui intendit clara signum vi-
cuius Audientis variat in cognitione rei allegorice concepta deo res-
picit audientem qui debet esse capax tantum signum cognoscere et
respicit ipsam rem significatam quod debet posse cognosci hinc peritacus

defectu prima conditionis non cogniti defectu secundum de cognitione
mi ego non loquor cum primo defectu huius conditionis non loquor ille
qui signi significat panem enuntiat vocabulo Oleris.

Vocatio pro omni: Si eas esse cernis quibus affectus nostri naturales
inducunt hominibus ac brutis sunt communes: de placito hominibus signifi-
cationem suam et formalitatem signi obtinet quod per variationem
fieri potuerit dicam quod cap hoc signi venit etiam via ex placito homi-
num ut huius significationem obtinet dicuntur signa ad placitum et
contra distinguuntur a signis naturalibus quod ex naturalibus vim habent
ad significandum ut visus leuissimum fletu dolorem affectus causam sunt
et non significant signum in eorum uni voce eam id quod deus fecit in aliis
suis cognitionem venire ex quo inferes contra signum affectus respectu
habitu etiam via representationis respicit potentiam cui formati
tunc continentur sententia videlicet in intellectu fantasiam visus
auditusque alii ita respectu appetitus et volun habet venditur proprie
signi ratio solum dament requirere in super utrasque dicitur signi
sit in partibus signi dicato quam obrem causa licet ducat in cog-
nitionem affectus non dicitur signum illud

Celebris signi divisio est in formale et instrumentale formale
ab informale dictum est illud quod vel affectus proinde per cognitionem fa-
cit potentiam in cognitionem obiecti devenire huiusmodi signa sunt
omnes actus intellectus et sensuum qui se ipsos obiecta representant
per huius signum instrumentale quod et materiale dicitur est illud
quod per cognitionem nostram alterius cognitionem inducit tale signum
sunt viginti: qui ut nos faciat in cognitionem ignis devenire oportet
ut vel tempore vel natura prius cognoscam unum alium inducat
in cognitionem ignis. nihil autem prohibet quod magis unum illorum
signum diversis respectu sit formale simul et instrumentale ut
videtur in intellectu viginti: qui formati signi rationem
obtinere et eorum viginti: aut eorum representat huiusmodi ab intellectu
quodam ratione cogniti dicitur potest signum instrumentale quod

per illud d. Lang. v. in instrumentū cognoscit angelū b. s. aut
quā alq. ad al. unū idēq. reale signū d. v. s. modo consideratū
ad diversās classes pertinet.

Instrumentale iterum subdividit in sensibile et insensi-
bile sensibile vocat Dion. August. lib. 2. de doctrina Chri-
stiana quod propter speciem huius quam sensibilibus ingerit actū videlicet
et aliud in eorum rationem venire insensibile quod a sensibilibus percipi-
tur quod eius modi signa non multi Angelis conveniunt. Alii. huius
omnino sub divisiones reliquas ad rem nostrā pariter opportunas illas
nota omne signū formale esse quā signum naturale non tamen
ē contra omne signum naturale ē signum formale 2. d. omne signū
nūc ad placitū ē signū instrumentale notatū a vicissim om-
ne instrumentale signū ad placitū ut consideranti patet sed nūc
famoso exurgit quæstio cum vox omnis et sermo sit signū instru-
mentale ad placitū unde ipsi dem vocib. ratio formali signi exi-
stunt adveniat. veteres quidā docuerunt id oriri ex callatione
rationis in vocib. resultantē ex impositione hominū alij per ex-
tremam modalem vocib. insistentem ex voluntate hominū ostia m. s.
sermonem explicanti alij placent alia in primam sententiam exponit
Paragraphus sequens.

Quæstio autem ē ut disci de signis ad placitū nūc si signa sint
naturalia ratio illa signi ē realis alij va. callatio signi ad rem si-
gnificatā sit species referentis ad Objecta transcendē taliter situm
habet callationē ad signū tantū effectū ad causā. quæ n. invenitur

inter voces.

PARACRAPHII

Vnde et quomodo extat vocū significatio

Dux lex vocū significatio una vocat in actu primo alia d. iij
significatio vocum in actu 2. d. significatio vocum in actu primo nihil
aliud ē quam vox prout habet vtm significandi sive prout ē deputatū

ad representandum aliud significatio in actu vel in actu alius
significatio representatio quando videlicet ex delegatione alii
quid actu exprimit rebus cognoscendi.

Dico primo significatio vocum in actu primo est denominatio
extrinseca voci proveniens a libera voluntate nominum moraliter per
severante perseverat autem quam diu in retractat est communis ut
ratio patet quia posita entitate vocis et voluntate inspicientium ex
ipsis vox a deputata ad vocem sententiam aliud ergo modo si major
nosci voluissent aut defectu convenirent respectiva ut hoc vox
hinc significat Philo sophum tum vocabu tum hinc omni vox quod
manens infra se illud quod nunc in haberet reman aliam deno
minationem extrinsecam a voluntate inspicientium ergo hoc inspi
cientium voluntas est forma de foris adveniens per quam vocis
denominantur signa et placitum et representatio in actu primo

Dico 2do ut vocis in actu 2do significant duo sunt necessaria
primo ut proferens eas vocis intelligat 2do ut per hanc cognoscit
audientis actu representat illud vel quod significandi sunt inspicit
ratio est quia alterutro deficiente cessat item actualis significatio
unde dicitur Dico 3o non dicuntur voces proferre significativas in actu
2do hinc enim illis homo audientis intelligat non percipiat tamen
a proferente et consequenter cum eorum significationem ignoret non debet
voci ad significandum nec substat verba illa proest signi
ficanda eodem modo acutis mecum collegens non emittet vocem
in actu secundo significativas cum inter lingua Arabica ignoro
non representent actu ergo inferes cum Pasquet Leguentem
primo rizerose legendo nullo legenti Deo quia rizerose legi
et causare in mente audientis ad actuale cognitionem quod
respectu Dei implicat 2do nec nobis met ipsis legi possumus in se
rizerose aliquid habere nec illi cognitionem habere
Deus quoniam sit voluntas illa quam habuerunt primi lingua conditi
et quod nam illis o Gubito Bx. o Gubito illi voluntatis non a vocis
nisi actio in actu primo per enim actu illa inspicit voluntas

27
Leo ex signi significativam aliam se ipsum habuisset atque ille pro ob-
jecto cum denominatione significativi formaliter proveniat hinc
voci ab illomet actu objecti illi voluntati est significatio
voci in actu secundo sive actualiter intellectus audientis de re ut enim
voluntas hominum ut illi qui audient hanc vocem Leo cognoscunt
actu naturam Leonis atque ita vult ut qui volens hanc vocem proha-
berint homines talis actu representet animal regium.

Obijeas primo si voces sunt significative ex voluntate inspi-
entium ergo non possunt audienti plus representare quam condi-
toras lingua cui intus desint et consequenter non possunt rem perfectius
representare audienti quam legenti qui vult tamen aperte repu-
nat Dico Thomas prima parte Questionis 13. Tunc. Taliter. Mod-
line Summ. Theol. Confir. mag. ex his sententiis. Sed vult
illi solum lingua moravica vix intelligant et vix conspat de voluntate
le Authorem impressionum vocis significationem vult tamen negat
disiunctis enim Duplicem voluntatem Authorem implat. Scilicet probat
quia illi solum intelligunt linguam Moravicam et vix voces mora-
vicas sunt significative atque illi tamen sunt significative et vix
conspat de voluntate Authorem et enim ille voluntas forma triplex
voci denominatione significativi ergo illi solum et vix conspat
de voluntate Authorem lingua vix Moravicam intelligunt. De dis-
tinctione obiecti omni consequens ergo non potest vox Audienti plus repre-
sentare per se quam conditoras voluerint. Consequenter non potest
plus representare per accidens. Nego. Con. quam distinctione ut
intelligat nota rem per vocem signi. Interdum aliunde audi-
enti esse cognitum ab tunc linea de his perfectius representant audi-
enti per vocem quam legenti sed more per accidens sic tunc. Offendit
quod priam de his de motu collegit. Modus Mathematico per se
vocem in audiente cognitio non excitat quam ipse legens habeat
idem eo qui Dominum alteri nominat. Cuius enuntiatio res huiusmodi est
audientem perfectius apprehendere Dominum proprium aliter van de oculis laque-
ta quam legens apprehendat. Hanc tamen representationis perfectio
aliunde provenit ratio est quia voces non solum ingenerant novam

cognitione suae excitant quod praecedat legem si res per se cum
significata aliunde non sit constituta auditanti non potest representari
perfectius quam legenti instanti enim hoc casu vox representat
in quantum substituitur pro conceptu legentis non potest autem eo in
ceptu substitui ad significare perfectius quam ipse sit ergo ad
conformationem B. concedendum sequitur quod si tantum lingua Mauri
vix intelligatur quibus constat de voluntate Authorem significatione
non imponenti non recipitur tamen ut formaliter tunc semper cogi
tatur explicite et signale diuina volentate sed sufficit ut in ob
iecto actu exercito et interpretative id cogitetur quod dicitur in aduersi
tate facinus nam interrogati cur per vocem panis quodam illi Es
yenia intelligamus, respondent illi sic vocem huius Authores.

Obijciat ad hoc alicubi dicitur legum esse homini naturalem
ergo vocis non obtinent suam significationem ex placito hominum B. c
tantum scilicet homini naturalem esse formam quod homo ex natura sua
sit animal sociabile indigne ut representat conceptum suum aliter
unde et iuxta Aristem primo generalis coram omni civitate
naturalis hoc tamen non obstat quia voces sunt signa ad placitum
et hoc de vocibus ab omni ratione signi ad placitum hederat vi
vini representativa ex comuni sententia quam supra in multis
reperimus nec Thierici

Divina tamen ad modum ingeniosa et illa Mauri Doctrina quae
applicat Questionem quinguesimam Sexta in libro per hunc mem
brum illi hic strictim aducere Iuxta autem rationi signi ad
placitum est moralis connexio signi cum re significata et volentate
hominum lingua causa efficiens proveniens si quem admodum pro
positio naturaliter loquens de signa naturalia sicut realiter connexio
nam cum significato illa poro moralis connexio nihil aliud est quam spe
cies completa vocis et rei nam primi linguarum conditiones significati
onem vocis imponentes intendunt ut quis sibi specie completa
vocis et rei significanda formaret per quam specie vocis obtinet
significationem in actu primo ubi vero deinde audita vox perdit
speciem excitata fuerit cognitio de ipsa re tum enim vero
obtinet signific

obtinet Significationē in actu adeo ergo vides, recte hunc au-
 tem denominationē signi affedens in nationem concessi cū ipse
 re significata quae effectiva provenit a voluntate auctoris forma
 liter autem est ipsa praeter complexa rei et vocis quae sententia si-
 curdam videlicet facilius aliter potuit eam duci me nō invito dū autē
 habet doctrinā istā peculiariā primum ostendit ergo nō esse ut cognitū
 Significationē vocum cognoscere item voluntati in ipso rē, quod admit-
 tere cogit aliter quia videlicet et in ipso auctoris voluntate et tantū causa
 effectiva Significationis formati autem ē ipsa conatio vocis cum re
 cognita autem effectu specificativa sumpto nō necessario cognoscit causa
 efficiens adeo ostendit auctores linguarū potuisse habere pro Objecto
 ipsam Significationē vocū in actu primo quod in priorē sententiā nō
 2° ut dicitur simili ratione discessunt de voluntate principis valorē me-
 neta decernēti ejus namque Objectū ajunt esse meatum conationem
 affe numi cum re venati quae conatio fida ē incerta estimatione
 nominū 3to ostendit hoc sententiā omnē adsequendo linguae cono-
 tū in hoc positiū esse ut comparare nō his species complexas vocum
 et vocum per eas designandū quā methodo servandū rubricas
 hūm parvulus suis primis vocem sapig ingeminando et rem ipsam
 ostendendo hujusmodi species complexas ingenerant.

PARAGRAPHI III

Quid immediate voces significant

Aliqui volunt per voces immediate et primario designari cog-
 nitiones internas animi alij contendunt immediate designari ob-
 jecta cognitionē quid nos.

Dico primo primario et immediate significant per voces res
 ipsae seu objecta conceptu ita scilicet cum plerumque receptionis pro-
 illud primario et principaliter significant per nomen quod primo et prin-
 cipaliter importat per nomen sed veritas rei seu definitio primi-
 paliter importat per nomen ut habet ab Metaphysicorum argu-
 mentis rei seu essentia primum principaliter significant per nomen pro-

2do hoc significat per voces quod loquens vult significari
maris. Sed loquens concionator dum est peccatorum infirmus
poenit utulandū primario vult significari punitionē peccati
aliā in autem speculationē suā de illa punitione et variis poenit
veraciter creditur ergo punitione illa scire res ipsa primario significat in
autem conceptus formalis. probat alio id est voca primario significat
quo principales supponit. Sed ex primo Elenchorū voca primaria sunt
nisi pro rebus nam quia res in mediū affere nō possumus ideo nominibus
sive vocibus loco rerū utimur ergo probat quod creditur non sine casu
concepit ipsa persona quae dicitur casus in autem cognitione formati
de casu ergo conceptus Objectivus primario significat in autem conceptus
formalis.

Dico 2do voces indirecte significant loquentiū conceptus formales
et arguitur per hoc alio modo significant conceptus in directe
primario et immediate ergo mediate Maior probat ex illo Hic ubi
ubi dicitur voces esse notas vel signa passionū animae Maior probat
et conclusionem precedentem consequentia tenet probat 2do quando
audis Petrum loquentem arguo ipsum intelligere quia loquitur et vult
ut mihi idem representem quod si representat ergo indirecte tanto
ipsius representatio nam

Obijciat primo voces principales supponunt per conceptus
ergo conceptus principales significant De negando R: voces enim
vero similes sunt signa conceptuum tantū mediato et Minus per
ita communiter loquendo et variam in novella voces dicitur primario
ad hoc affirmatio vel significant conceptus tales voces sunt appropinquatio
hinc judicium aliter scilicet: et tali casu se habet appropinquatio
ad id in per rei conceptus

Obijciat 2do quando proferat voca lapidis significat tantū ut
certa scilicet in mente loquentis ergo representatio directa signi
ficat sicut quando alibi representat quod alibi representatur
directa albedo De me in humilitate dixisse particulas reduplica
ntes diversos habere scilicet aliquando enim per reduplicationem
significat causa aliquando constitutio scilicet quando dico homo quod ani
mal sentit sentit et hoc animal et ratio nō formati cur homo

sentiat, quando autem dico igni quia approximatus comburitur, sensus
est approximationem esse conditionem ad hoc reviviscere vel ignis comburat
ut ita se habet respectu objectionis. Sed sensus enim est quod representat,
tamen sit conditio ut per vocem a se vultu prolatam mihi in se sentiat
legis non est autem sensus quod representatio sed ratio formati curvae
ille me ducat in cognitionem legis addeat negat consequentia
instantia similis habet in huiusmodi rationibus voluntas amat
conu ut cognitum ergo amat cognitionem negatis pro vel dubio non
consequentia pro. iure negatis est haec

Obijciat istis nunquam ex hoc, quod Petrus loquens iudici
cum dilectis eius Pauli, nisi constet Petro eandem rem repre-
sentari ergo vocas saltem in ordine ad iudici cum Pauli, Theori et
citante, immediate significant conceptus formales loquentis B.
Negando loquentis nam ut existerent iudiciis sufficit si ma-
diate et indistincte significant conceptus, sicut nunc omnia ita
distinguitur per iudici hoc vixit. Huius est casus propter Theoriam
tam loquentis necessario tangit immediate conceptus formales B.
loquentis qui est de formali ratione loquente, loquente autem nobis ex
utramque iudiciis independenter a se loquentis

Quare primo quod si de scriptura significatione sententia
B. quod admodum vocas res ipsas et conceptus indicant ita scriptura sunt indi-
et verum conceptum et vocem aliam ad hoc potiori iure inter signa ad placitum
referenda litigant tamen an immediate vocas an res per scripturam denotant
et res est admodum dubium nisi per voluntatem Theoriam decidendum poterant
enim homines per scripturam immediate vocas aut immediate res designare quid
intenderint minus constet quam de vocibus, minus mihi certum videtur. Similes tamen
mutuas officij causa existeret ut sibi invicem submittunt in idcirco hoc agere
ut affertur ut vocis sonum et artificiosam pronuntiationem ad placitum
quod sed ut remissa liberis significatione at ex inde conceptum bene volen-
tia affectu cognoscit ita Comptong dicit quod Logica contra hominibus rebus
et magis qui sunt res, quod magis carac teres syntheses, huiusmodi significat huius
mi corum et affertur nomini vocas significari quidem immediate res ipsas
cum a diversis partibus in quorum hominibus intelliguntur et se habeant ad id per
imagines, imagines autem immediate ex se sonantur imaginem negat

lumen hoc de scripturæ ordinarijs tractat
Dicit Ariaga legenti nihil scripturæ Gallia excitat languagi
prehensio vocū in excitat apprehensio rerū significaturū cū
lingue sit ignarū ergo Scriptura significat immediate vocā vocem
Ex distinguendo etā partem istā non excitat apprehensio rerū
per accidens et ex indispotione subjecti C. H. per se de et de. Cor:
instantia habes in surdo et muto qui posset in se in ineffando
luctuero hoc Egus al doceri quod significat animal: puel hinc bile
oculos incurans tali casu hujusmodi Scriptura nullam excitabit vocis
apprehensionē scribenti cum sibi omnis percipiendi sit incapax si
aut ergo Ariaga nollat ex inde inferri quod Scriptura non significet vo
ces ita et Compton exemplo per Ariagā adhibito negat Scripturā
excludi a significatione vocū immediate

Quæres et occasione hujus Paragaphi an voces et nomina vim
quendam oblineant ad præstando effectus Physicos ut vellent onomen
thici docuerunt enim non nulli nomina et verba affluunt huiusmodi
medicū inter legentem et audientem secum deferentia in tantū
conceptus sed et virtutem legentis tanta quondam energia reat,
cum stantes homines quoniam in inanimata Physica mutant
conferunt doctrinā suā ex eo quod sicut celestia huiusmodi per varios
in hac parte inferiora influxu operando producant diversos species
et res particulares ita in viunt exundat rerū influxum certis rebus
nostra resultant Ex apprehensione proposita negative ratio est quia
voces sunt solis audientis objectū ergo non possunt mutare alios sensus
tanti usque: curando mores per tales tamen aliquando contingere posse
ob vehementem apprehensionē certam fidem aut alios quodam
effectus quoniam aliter particularis hominū quondam notabilitate
eorum mutant ut patet ex se no Mystico curtos tam se sententiam
grā in raro similes effectus virtutis affectivis super naturalis aut
illusioni Demoni adhibendi sunt

Idem respondendum est ad collecta numero vā miseria de quibus
aliqui lamentant cum enim animi et libelli elinackrici mores
et pericula vale tudinis patimur in hoc a numero proveniunt

sed accretione sanguinis quae temperamentū sanguinis variat
quod Aegyptij veteres cum primū ad verberum contingere 7 Januarij
3 et 4 Februarij 2 et 3 Martij 2 et 3 Aprilij 3 et 4 Majj 10 et 15 Junij 10
et 13 Julij 1 et 2 et 3 Augusti 2 et 10 Septembris 3 et 10 Octobris 3 et
5 Novembris 7 et 10 Decembris quibus signum in finem anni contin-
gere raro aut nunquam credebant resurrexerunt anni pro eo climas
lenici sunt et longi periculosissimū patant anni a febribus
quia ex septenario in novē ducto oritur

A signi oratione scriptura hic varios oculi describendi modos in-
dicant sed extra nomina signi hic Steganographia artificia
adferre voluerit communicabo privatim Solus Abbas Trithemius modos
exogitavit mille.

Invenas adhuc cum voces sunt signa ad placitū hominum et
sola propagantes ne per nullas haberent in natura sibi inditas
voces quomodo habuerit cito de rebus deferere et Ego colloqui
Babel ad hoc Messeng in eum adu. Genesis 11. Quasi 27. Articuli
Babel linguā hebraea Adam in eum dicit ut pene babilis Babelum
animalia naturis nomina singulis rebus conveniantia mente
conceperit deinde ex his ea proferendo vulgū nominavit et
apud leonē et fortitudinē per ab Adam ad hoc laleim huius
vel potius eodem Authore Deo in prout ut gratior esset a primis
Crisostomus in interpretum vito Societas Similiter lingua 72 fami-
lijs ad lucum Babel in eum sunt a quibus proderunt per inspi-
rationē reliqua

PARACRAPH III

De divisione vocis in nomen et verbum.

Brevē huius vocis vel mentionē fecerunt summa clariore
ubi notitia huius transmissa explicem erga singula pa-
bulū quae huius omni propriū sit et multiplicata natura vocis. Illius
divisionē vimus et quomodo huius diversa vocis in intellectu simplicis

non sit omni modo rigerosa sunt enim adverbium interjectiones p. 104
simplices quae sub hac divisione non continentur quia tamen de his
in curat deging in eas solum voces interjectiones quae ad orationem emuncti
ativa faciunt ad hominem saltem in Cona

Nomen itaque Dites hic sic definitur. nomen vox in ea in substantivo
Significans omnia ea per tempora cum pars nulla quod videtur
declinat separationem nam in Caligae vocabulo hippos in substantivo
significans ut in hac oratione callos hippos dicitur ea in substantivo
ut distinguitur a sociis articulis quibus naturaliter signi
ficat dicitur ex parte temporis quia praeter praesens in substantivo
cipale nec praesens nec praeteritum nec futurum tempus denotat quod sunt
primariae temporis differentiae unde licet praeteritum et cetera praeter
praesentem significat aliquid tempus generare de ea significans
in significans tamen illos differentias Cetera quod nomen in mea
dies Annus hora significant cetera tempus lingua significat in
cipale primarium in lingua significat secundarium quo respectu
videtur Dites

Quia ex definitione illa si quidquam excludens et illud tam
idem suspicandum ita est si quid sit cuius nulla pars idem declarat
separationem existimantes aliquid in convenire pro Confutivis
publica hanc definitionem sed male si enim in Dites vocabulo
caligae convenit propterea quod hippos vox aliquid in qui signi
ficativa videtur pro se significat idem dicendum est de voce pro confutivis
licet enim haec nomina partes separata aliquid significent
pro ut vim dictionis integra obligent inquam tamen hippos
confutivis partes sunt illos in vocabulo ut Caligae pro Confutivis
republica significationem pro nam in praeteritum sed finitio
Silaba videtur terminos infinitos Dites est confortio nominum
excludit videtur non homo in Euzi non lignum quod quod
invariabilis re dicitur tam in quam nulla excludit item
Genitivos Dativos et ceteros casus obligatos

Dativos et Latinos casus obligat a regere nominū Philonem Socratis v.g.
quod cum reliqua omnia cum nominibz habeant communia iuncta tamē
regio ē aut erat aut erit nec verū nec falsū significat, ut si dicitur
Socratis a emutationē n̄ absolvisse quia de causa nomen alijs ita qd
pressis explicat vox ad plautū significatiua absqz tempore finit et
recte cuqz pars nulla significat separatim

Verbum ibidem dicitur capi: et sic definitur verbum idē quod tempus
ad significat cuius pars nulla significat separatim semper ē nota corū
qua de altero dicunt ubi per id ē facile genus proximum vox subij
lectisqz tempus ante dicitur ad significare perqz dicitur ut va letudo
nomen ē valet verbum ad significat enim nunc inesse et semper
qua de altero dicunt indicat qd valetia eo sunt qd de subiecto dicunt
vel in subiecto insunt, per definitio per anteceden te nominis se
ipsa patet ultime tota particula ē nota corū vel si nūqz de
altero dicunt interpretatione agent dmonis sic rem explicat
quod verbum semper sit predicatum ego caueo verbum idē vocari ne
tam corū qua de alijs dicunt quia verbum semper ē qd tū affix
mare vel negare alijs id de altero sive conjungere vel subiectum cum
predicatum hae definitiones dicitur quia propter multas ritatem
viri oportet tuari qui tamen claris forte et faciliqz loqui velut
n̄ incongrua sūt definitur verbum et nomē verbum ē vox ex inspi
tuto significans cuius significatio per tempora mutatur nomē ē vox ex inspi
tuto significans cuius significatio per casus grammaticos immutatur qua de
similitudine comparanda hanc decet idem pro nomina et voces illas qua ma
xime in aliter accepta sūt nomina dicitur Cuius Significatio propter inde
clinabilia nomina quorū vox n̄ immutatur per casus id quod et in plent
alijs linguis accidit quorū casus per solos distinguunt articulos.
Dividitur verbum in substantivum et adjectivum inter substantivum
mutatur subiecto existit semper, adjectiva sunt qd sibi hūc quo
actionē aut passionē vel aliqz vob accedunt significanti.
Duo sunt duo loco autem verba quā nomē possit infinitari sive
anquam ad modū nomen sit terminus infinitari si ante cedat parti
cula n̄ v.g. n̄ lapis ito et ita verbum accipiat infiniti significatiōē

que ante positionem ipsiusdem particula magis significandi in hac uerba proprie
 sitione Socrates in pudent ratio dubitanti e quia uerbum in quavis
 positione duplex gerit officium copula scilicet ut predicati id est dicitur
 oriri potest an non cadat supra uerbum ut e copula an ut e predicatum
 si ultimum dicitur propositio hec Socrates in pudent et affirmativa idem enim
 significabilis ac pudent e in pudent quod id est ad uerbum dicitur dicitur
 questionem de uoce a communi hominum placuisse decidenda et de uoce uidetur
 extra propositionem accepto concedit Aristes hic ego: ratio ubi dicitur loquens
 in ualebat enim et in laborat in appello uerba quancumque significatione
 sua huiusmodi includunt per quancumque uidetur tam in eo quod loquens quam in eo
 quod in e agens dicitur ergo patet de in laborat et loquens accipi in
 finitantes unde huiusmodi uoces uerba infinita nomina quod de causa re
 hinc uocant ad definitionem uerbi addunt has duas particulas finita et
 recta et excludunt uerba infinita item casus uerbi ualebit ualebit.

Dico itaque cum uerbi contra reuera huiusmodi uocem uideri uerbum illud
 accipi aliquando intra propositionem infinitam colligit id ex Aristotele
 primo posteriorum textu de uerbo arguit in prima figura stellis in scintillis
 hec sunt prope nos sed placet in scintillant ergo sunt prope nos quia
 prima figura semper habet Maiorem affirmativam sumendum a se non
 scintillant infinitam ut legitima sit argumentatio.

Dices negatio in propositione coniungit copula ergo cum de his
 de diffinitione et coniungit copula sic ut cum respicitur Ne ut Despicit
 hic predicatum lo et Ne Con:

CAPVT II

De Enuntiatione et precipua illius proprietate

Apud hoc loco de mentali scilicet enuntiatione nam hoc logicum
 propria e ueritate item et falsitate quia proprietates enuntiationis
 sunt precipue reliquas uero illius proprietates propositionum uidebimus
 quod hoc loco prosequitur Aristes abunde explicet in sequentibus.

PARACRAPH I^{us} I^{mg}

Quid sit enuntiatio mentis indivisibilis Qualitas.

Enuntiationē dixi in simulis esse actū intellectus, iudicativū
ex am. Hic his coestis circumseribit enatio verū vel falsū signi;
ficans eide seribit ingū vera enim definitio nō debet applicare pro
prietati res quāda causa et hoc apud multos sumo viro de philosophi;
enatio aliquid de alio negans vel affirmans si videm affirmatio
et negatio i ut voluit propositio nis pro prietas malem enuntiationē
dici orationē significativā aliquid de alio pro et de hac quoniam an
sit una simplex qualitas siue an sit indivisibile accidentis q. eo sit p. q. d.
et copulatio et predicatione repraesentat an p. sit sunt qualitates tres quarum
una subiecto altera predicatione et copulatio repraesentat quoniam controversia
logici accidit difficilis et solent tere omnes reliquos quoniam de in
elastualit

Dico verosimili enuntiatione mentalis i Simplex ab realibus in
divisibilibus qualitas. Ita Hurdus cum plurimis rebus videtur p. q. d.
enuntiatione debet esse aliquid per se vniū ab p. q. d. ponit in talis via
sed si predicatione esset constaret ea sit q. d. valitabilis q. d. vniū una subiecto
altera predicatione et copulatio repraesentat vniū aliquid per se vniū
ego adeo iudicium necessario ab huius vel remittit predicatione esse
idem suum subiecto hoc nō potest fieri si repraesentat utrumq. homi
nis et unione ergo alio si predicatione sunt tres imagines diverse
in intellectu compositis in quibus ratio quomodo p. q. d. aliquid vniū
sui unionē definiant affigere huiusmodi aliquid adeo mentis operatione
debet distinguere i primū ergo. Procehant tamen et plurimū
q. d. huiusmodi adeo mentis operatione p. q. d. vniū enim anima per
sensū obiecta suā speciem in ^{tan} fantasia in de in intellectu huius
misit. in huiusmodi aliquid cognitiones quibus simpliciter repraesentantur

Ille objecto et illa cognitio dicuntur apprehensio propterea in intellectu
cognoscit convenientiam et disconvenientiam illorum objectorum et sic
affirmat vel negat aliquid videlicet hoc operatio / scilicet in qua indivi-
sibiles per se intellectus in pluribus objectis per modum unius enim in eis
unico actu sunt in Deum et in motu Localem quo exerceat Deum
locali esset et Deum sint duo et quid compositum illi propositio nali-
ter intellectus autem unico refertur predicatio ad subiectum hoc est propositio
vel distincta apprehensio predicati et subiecti.

Dixi precedere ut plurimum apprehensiones etiam mentis operati-
onem in semper nam quando accitatur in intellectu species veritatum
per se notam videlicet primorum principiorum in video cum in intellectu
possit per ipsas species capi ad ascensum aliquid pro via objecti appre-
hensione quando autem termini propositionis alicuius Successive pro-
ponitur tunc etiam necessario successive autem omne iudicium appre-
hendit illud ut quando etiam intellectus in tres res propositiones et
prehendat neg affirmando neg negando illas ut sit introductio per
proponendo propositiones hereticas

Obiectas primo enuntiationes dividuntur in simplices et compositas
ergo non omnis saltem enuntiation est et valitas simplex et indivisibilis
Et negando consequentiam licet enim actus et videlicet iudicium tendat
in objectum complexum et subiectum est videlicet hoc Paulus Presbiter et Petrus pa-
rit in idem arguit in eo sentis compositio sed tantum a se et a se
hoc tamen in huiusmodi casibus plura saepe intervenire iudicia

Obiectas etiam iudicium affirmativum alicuius auctoritatis vocat
compositio ergo iudicium saltem affirmativum non est et valitas simplex
Et explicando auctoritas vocat passivam compositio activa et intem-
poralis iuxta predicatum cum subiecto Cuius vocat compositio
passiva et formalis in se intrinsece ex pluribus actibus composita
nego A. et Nego C.

A M. D G.

PARACRAPHII

An soli enuntiationi veritas competat.

Quia tamen Philosophis assignatur operationibus intellectualibus veritas primo transcendentalis et hoc est passio entis metaphysica contenta in voce *Verbum* consistit in eo doctrinam quibusdam cum in se sit verum sicut seu ens apparent et hoc veritas in tantum omnibus actibus intellectus sed omnium entium realium congruit solummodo alio nomine licet *veritas* rei quam considerat metaphysica altera sit veritas formalis seu veritas cognitionis quam nonnulli actus ex effectibus suis exigunt vocantur *radicales* veri et de hac veritate formalis e morationem quam operibus mensurata nihil ad Logicos quod in anse, si enuntiationi an etiam apprehensionem competat.

De veritate autem formale nihil aliud intelligo quam quod. Sanctus Thomas prima parte questionis decima sexta articulo 2° iuxta quam veritas est conformitas sive conformitas actus cum re non ut effectus in prelo mentis capite de substantia sub fine et eo quod res est vel non est propositio licet vera vel falsa et hoc sensus communis Sicut Aristoteles in 2° libro de interpretatione contra Durandum et Vassum est illa veritas conformitas quod intentionalis cum objecto quam conformitas in eo consistit ut dicat rem se habere sicut se habet res falsitas autem veritatis proposita est dispositio actus cum objecto quam in eo consistit ut dicat rem aliter se habere ac in seces non requiritur hominem ad veritatem ut actus in effluente sit conformis objecto. Nam sicut objectum in substantia enuntiationis semper est actus sed requiritur sola conformitas in representando his propositis.

Dico primo in prima operatione repraesentationis aliqua veritas falsi impetrata est Sicut Aristoteles in 2° libro de interpretatione contra Durandum Vassum et plures Thomistas quod hic tandem in logica Machin revocatur. Conclusio veritas nihil aliud est quam conformitas cum objecto representato alio vi in simpliciter apprehensio repraesentationis aliqua conformis

conformitas cum objecto representato ergo in sim plici etiam approp-
riatione reperitur aliqua veritas. Mis probat quando concipio agnum habeo
conceptu conformem animati huiusmodi ergo in simplici appropria-
tione reperitur aliqua conformitas cum objecto unde Philosophus 2° de anima l^o
1°: dicit sicut visio circa objectum est vera ita et intellectus. Confirmat
ex eo quod imago leopardi representat leopardem propter simplicem
representationem dicitur vera imago leopardis ergo ex eo quod appropria-
tione simpliciter representat agnum dicitur vera imago intentionis animalis huius-
modi.

~~Ipse~~
~~Contra~~
~~Valentia~~

Dico 2° videlicet in prima mentis operatione etiam reperiri falsitas in-
perfecta. Ita Valentia thurando contra multos probat. Conclusio ubi reperitur
aliqua fictio ibi reperitur aliqua falsitas in appropria-
tione. Mis probat quando apprehendo unionem reorum
impossibilem v.g. in thuro leuone. Intellectus necessarius tenet ut
in appropria-
tione reperitur aliqua fictio probat. Sed ubi non est unum esse op-
positum ibi non est esse et aliter nisi unum alteri a natura in se ut coloris
qui proprius non potest suscipere frigus cum ergo veritas imperfecta in
appropria-
tione non ex natura potest eisdem quod iuxta vel iuxta se
in esse falsitas cum veritas et falsitas sunt contraria probat 2°.

Dico 2° in appropria-
tione falsum incompleta nullatenus falsitas ita
dicitur. Comptens et alij contra Valentia thurando. Mis probat. Conclusio quod
in appropria-
tione non potest esse difformitas ulla inter actum et objectum ergo
nullatenus falsitas. Mis probat ex ipso quod aliquid non representat desinit esse
objectum negatio autem convenientie et conformitatis inter cognitionem
et rem quod non est objectum ergo non habet rationem falsitatis improprie. Ratio aliter
est quia coloris in omni alio est falsus cum respectu aliorum rerum
quod non representat sed difformis ex quo colligas. Cum presens statu appropria-
tione argentum objectum illius cognitionis esse argentum non vero statum alij
adeo cognitio illa non habet difformitatem cum re quod est objectum
illius sed est solum modo difformis aliter est quod non habet pro objecto
et illa autem non potest nominari falsitas cum sit difformitas quodam
habitu dicitur in appropria-
tione falsum incompleta quia in appropria-
tione completa potest aliter modo dici falsitas impropria reperiri
quia ubi est impropria propositio ibi impropria veritas aut falsitas
sed in appropria-
tione completa est propria compositio cui se

inimicitia in raro fictio.

Dices quando intellectus concipit Augustinus proferre se sano erga
lib. 2. de spiritu sancto. R. Decipit hoc a fortiori iudicio veluti talis li.
R. Decipit hoc a habet autem falsum nego R.

Dico 3tio veritas et falsitas propria et rigoro sa rursus inflata
positione et divisione intellectus adeo solennitatem convenit a comu
nis Arist. Divi Thoma et Suarez. unde intellectus Augustini lib. 83 Qua
stione 32 quis quis illam rem aliter quam ea res e intellectu falsis videt
Ales hic cap. 20 ubi loquitur verum falsum in compositione et divisio
ne consistit et 6to metaphysicorum 12a et non animi a falso et vero in se
Sed in mente que vero circa simplicia et circa ea quaeque sunt neque verum sunt
in mente idem cap. eodem in anima conceptus a interdum sine veritate habet falsi
tate interdum vero a talis ut horum aliter a necessario com. prelat et 6to
metaphysicorum cap. 2do agit veritatem solam esse in intellectu quia habet
in illo a compositione et divisione per rationem congruenti in qua
nam evidens auctoritate se gestis hic quarendum a illa a propria et ri
gorosa falsitas R. quam proprie et rigoro se dicitur falsi in intellectu sed
solum iudicio dicitur proprie falsi in intellectu ergo in solo iudicio a propria
et rigoro se falsitas adeo omnis veritas involvit aliquam compositionem
ergo rigoro sa veritas rigoro sa compositionem sed rigoro sa composi
tio habet per solam iudicium in qua comparat iudicium cum subiecto ergo co
luta assertio potissimum ut supra monui ex communi acceptione vocis huius
veritas desumenda e

Ex his colligitur quoniam dicitur a iudicio plerumque contingit involvit
etiam in dicitur se repetit proprie dicta veritatem

PARACRAPH III

An veritas et falsitas sit actus essentialis et quid superaddat actui

Huiusmodi et in nulli relationes docuerunt veritatem formalem ni
hil aliud esse quam relationem transcendentalem ipsi actui a subjecto
ita ut veritas sit essentialis tota cognitionis actui adeo secundum hos Au
thores actus verus essentialitas a falso dicitur a quia intrinsece deter
minatur est ad veritatem neque ullo modo indifferens ut si falsus sit

vel vray ita Datus Hurbach Disq. q. de anima sec: 2da et satis comu-
nis est inter rationaliores opinio inquit compendij Disq. q. Logica sec: 2da
alij dicunt veritatem illam seu conformitatem n^{on} distinguere quidem ab actu
vero super addere tamen relationem rationis ut Vossius prima parte
Disq. 2^{ae} cap. 2do alij volunt conformitatem illam esse relationem Dic-
tica mentalem.

Dico prime idem entitativè actus qui nunc est vray potest esse falsus alij
sui inter se mutatione alij adeo veritas n^{on} est essentialis actui iton
sequentes n^{on} est rellatio transcendentalis probat primo enumeratio est
na ab existèntia objecti et falsa a n^{on} existèntia alij vi existèntia objecti
n^{on} est actui essentialis ergo similiter esse verit^{is} n^{on} est actui essentialis adeo
si veritas actus est essentialis ergo Angelus intuetur hunc actum quod dicit
Paulus dom habet sicut an falsus an falsus et consequenter sicut futura
contingentia libera quam scientiam soli Deo scriptura reservat puto
illud faja annuntiatio quæ ventura sunt et sicut quia Dicit ap^{er}te vos
dico quid dicat Hurbach Angelus videlicet hoc caput negari a Deo consensus
animum ut Authore dictum spectat hujus modi p^{er}fecta occultari sed hoc celum
fundamentis est p^{er}ij

Probat 2do ex Hurbadi sententia videlicet Sequi quod nobis hominib^{us} liceat
cognoscere proculdubio et rescire quæ in Hispania eveniant Sequella
Probo etiam Deby hunc se quenter actum Carolus Hispaniarum Monarcha
ita vivit et producat et res dem sibi habuit intense jam sic arguo est
principis Hurbadi. Ille Habet instant tantum in actus veros qui essen-
tialiter differunt a falsis ergo ubi Carolus Hispaniarum Rea^lis est
die incolu es forwent superi vivis ex cesserit. Deby n^{on} erit ad hunc
actum eticicatum amplig facit^{is} quæ ante erat p^{er} se p^{er} se p^{er} se
ergo cum similitum actum voluerit illucere Carolus Hispaniarum monarcha
vivit cum habito ad actus falsos inclinante desitudo sit experientia
se facultate p^{er} se careere ergo infusa potest tunc est efformari

Dico 2do veritas n^{on} est rellatio categorica ita. Contra Hervæum
Favellum et Durandum Suaraz probat ex dictis supra omnis rell-
tio categorica debet terminari ex alio videlicet actu existens alij vi
videtur n^{on} terminari semper ad aliquid actu existens ergo veritas n^{on}
est rellatio categorica Mir probat veritas terminatur aliquidando
ad objectum p^{er} se est ergo n^{on} semper ad est p^{er} se actu existens

Ita probat in hoc actu quod dicitur huius fuit dies serena et sine nubibus
verum est quia conformis suo objecto quamvis objectum non amplius exi-
stat, et ideo potest aliquid aliunde esse huiusmodi veritas ut cum sit, iudicium
de non entibus aliquid aliunde deo fundamenter appropinquat ad fundamenda veritatis
hanc predicamentum habet ut scientia dei respectu creaturae non per
se habet: ergo et hoc quamvis conveniant omnia quandoque necessa-
ria ut inter actum et objectum confusio vel latet velatamen tamen prius
naturam intelligit actum quam intelligat confusio velatamen
hinc ergo.

Dico etiam veritas aut falsitas est ipsa cognitio sive actus constans
objectum suum ita esse vel non esse quod ad modum illud concipit sive
presentat ita dicitur Thomas prima parte questionis 14 articulo 11
ad tertium secundum dicitur: et Metaphysica secunda 20. numero 9. dicitur
philosophico tractatu prima subsecunda 2da: et communiter alij philosophi conformi-
ter ergo videtur actus intrinsecus ipsi actui sed conformis soli objecto
ita se habens sicut per actum representat per se arguendo hunc
actum vel ergo plus dicitur quam actus esse aliquid in individuo aliquid vel rea-
te absolute sive causa nam hoc aperit non aliquid aliquid vel reate res-
pectiva ergo dicitur pura constatione sive ab denominatione con-
sistenti ex conjunctione habet actus ab objecto 2do ipse dicitur quod
intelligimus representari ab actu reate sicut est aliquid ubi essentiale res-
pectu ordinis intelligimus actum esse reate ergo.

Obiectum primum actus est essentiale habet representationem actus et ergo essentiale
habet conformitatem cum actu est conformis per se representationem
per se habet. Dico ergo quod a quia conformitas non solum representatio-
nis aliquid aliquid dicitur actus habet cum omnis actus sit representationem
sed conformitas praeter representationem quam dicitur in se habet addit
in se habet in obliquo convenientiam obiecti quam constat

Obiectum 2do quod actus assimilatur objecto suo et illud velut imaginem
exprimat dicitur esse conformis seu verum aliquid obiectum suo assimilari est
actus essentiale non similitudo ab omni in se habet notis idem est quod
representationem ergo esse conformis seu verum actus essentiale con-
firmat eo ipso quod imago representat casum assimilatur et exprimat seu
representat casum dicitur ut in imago casus ergo similitudo eo ipso

quod actus similitudinis et representat objectum suum dicitur verus. Ex N. Ma:
si enim similitudo intentionalis et imago intentionalis allegorice idem
fore quod conformitas nullus dicitur actus, sed quod ergo dicitur conformis
huiusmodi et eam similitudo videlicet actus videlicet extrinsecus quod con-
ferat ad confirmationem. De a similitudine reali ad similitudinem in-
tentionalem in procedendo argumentum est enim intentionalis similitudo
tantum metaphorice quod objectum representat et faciat propter intellectum
quod objectum si aliter se habent erit haec similitudo intentionalis
dissimilis objecto dicitur actus falsus.

Obijciens 3tio quod differunt species differunt essentiales actus verus
et falsus differunt species ergo differunt essentialiter ergo veritas et
falsitas est actus intrinsecus. De distinguendo. Mi differunt species pro
ad rectum seu exactitudinem actus. Nego. Mi differunt species pro ad obliquum
et secundum id quod constans. C. Mi. constat enim ut supra dixi veritas
propter exactitudinem et intrinsecam perfectiorem actus aliter videlicet extrinsecam
ergo arguitur veritatem perfectiorem actus propter exactitudinem secundum vi-
delicet secundum id quod constans pro sensu accipiendum sunt ea
quod alibi Tractatu primo Logice Cap. primo Paragrapho 6. falsum.

Obijciens 4to veritas est magna perfectio actus utpote omnis perfectio
habet esse in terminis cuius est perfectio ergo veritas est intrinseca actui
De Negando. Ma: perfectio actus consistit in representatione in autem
in se habentia objecti et constat quod imo multi actus falsi per-
fectiores sunt actibus veris: cum sunt intentionales actibus veris idem
Angelorum aliquis actus falsus multum superat actus veros hominum: ceterum
evaluative et Physice loquendo actus falsus quod est spiritualis ac verus
sive representativus: est accidenti tamen et extrinsecus perfectior
melior et perfectior actus verus quia est causa magis boni. Secundo omne
bonum totum omnia ergo dicitur in obliquo est perfectio tantum in se illi representati-
onis dicitur bonum ergo.

Obijciens 5to actus quod est semper verus semper est verus ergo veritas est illi
essentialis. De hoc decidendum Paragrapho quinto in ultimis de quo Configur-
ationem licet enim quidam actus semper sint veri et sunt omnes illi qui
veritatem habent veritatis viget de modo animal omne perfectio animalis
vivens: hic tamen non provenit essentialis et intrinsecatione
actus

actum sed ex eo quod objectum sit necessarium et non possit se habere
habere.

Obijciat Quid scilicet actus fidei nostra sunt essentialiter aliter verum
ne per divinam quidem omnipotentiam possint falsi. Licet hoc objectum
intelligatur doctrina quam hic breviter lecturi indicio notamus quod solum
actus separari et vi ea intrinseca natura sua exigunt necessarios objectos.
Sed eius sententiam ita ut sponte illius exigentia objectum non possit se ali-
ter habere quam actus affirmet et tales actus nominantur communitate rati-
caliter veri quod inter nunc rati. Theo. 10. omnes actus rati caliter ve-
ri fidei dicuntur autem rati caliter veri quod ex eorum essentiali tangunt
ex rati caliter conformitas objecti tanquam pro prietas putaretur et huius essen-
tialis est dicta exigentia conformitatis non tamen ipsa objecti. Sic habent
huc unde ne respectu horum quidem actuum veritas debet dici essentiali-
ter actui seu essentiali actui. Quod scilicet illius proprietas ratio quod illius
distincta sunt veritatis esse in intrinsecam et extrinsecam esse exigentia
veritatis sicuti eodem modo distincta sunt exigere modificationem essentiali-
ter aliter et esse essentialiter modificationem ex quo patet quid objectum. Quidam

Quare primo cum actus actum verum requiratur simul objectum quare
objectum non sit simul actum verum. Quid quia in oblique et constativitatis
requiritur aliter autem oportunitas constatum quam pro veritatis mate-
nam sonaret si objectum quod aliquid a Deo dicentibus quod erroris et pro
propositionis heretica.

Quare deinde an si actus actus verus se ipsos pro objecto habeant
illi scilicet veritas sit essentiali. De affirmative cum objectum ab actu
sit essentialiter indistinctum an autem tales sint possibiles deinde
in animas.

PARACRAPHI III

An veritas et falsitas suscipiant majus vel minus.

Quapropter auctus una propositio verior aut falsior altera quam in se non
leve est inter Authores indiduum quod ut et ante nos expeditur in his no-
ta aliud esse magis necessarium verum aliud magis extensivum verum alius
magis intensivum verum quod et de falsitate proportionabiliter intelligitur et

Dubitari autem non potest rationa biliter de aug mento primo et se-
cundo nam i ex dictis unam enumerationem magis necessariam veram esse
quam scilicet altera cum quodam sint ab omni veritate neque unquam possint
satisficari quod obiectis se habentibus sit omnino necessaria ex modo
propositio sunt Deo existit anima i immortalis quod si in debito magis
sunt necessariae his: Deby i Philosophy Aristes fluctat et hoc solui ut
huius sciatz cum docuit Disq. g. Metaph. Seca. num: 10. ex Aristes q. Metaph. 10.
Cap: 1. veritatem suscipere magis et minus dicunt nam una propositio ve-
rior altera quia immutabilior habens cum obiecto suo magis consoli-
datus conformitatem ut ait. videmus quod una propositio propositio de per
verior altera extensive constat ex similitudine propositionis quod cum una
dicat bonitas et Plato et Aristes i Philosophy altera dicit Plato i Dhy
quia enim prior plurius e obiectis conformis altera vero uni soli con-
formis dici potest altera extensive verior videmus numerum de aug mento 10.

Dico primo unum actum verum n e altero verior intensiver et formaliter
est communis et perfectior iuxta communem sensum veritas i ad eam rationem
et intellectum ut constat ex Divo Thoma 1mo contragentes cap: 20
actus scilicet actus dicitur verum debet omnino et ex toto se habere ob-
iectum sicut actus affirmat hoc enim significat ad eam sui obiecto
sed ad eam siue aequaliter consistit in indivisibili nam enim si representat
magis omnino habere si utroque se habet omnino et ex toto sicut actus affirmat
ergo et veritas formalis siue intensive consistit in indivisibili ergo n suscipit
et magis et minus

Confirmat primo duas lineas esse scilicet aequales aut esse omnino rectas
consistit omnino in indivisibili ergo etiam obiectum omnino representari
Sicut i consistit in indivisibili solo utra aurea et utra lignea recte
cum in ratione utra siue formaliter perfectiores sed tantum mate-
rialiter ergo etiam actus quid duo obiecta imperio perfectionis repa sentant
i dicuntur in ratione veri prestantiones

Obijciunt contra hanc conclusionem Aristes auctoritatem q vi sub
li nam per Hermenias Cap: ultimo docet eam propositi omnem quo
afferit bonum esse bonum magis esse veram quam illam quod dicit bonum esse
n matu illud namq suavi ne perfectius hoc ex accidente accidit enim
ut n sit matu verior autem ea i de quod re enumeratione qua fieri v

ex se et per se vera ē ita illa Bx. Adhuc illis nihil aliud velle
quam illa propositionē quae afferit bonū esse bonū magis imediata
esse quam scilicet altera quae dicit bonū esse non malum ex quo utroque in partem
magis falsam esse illa propositionē quae dicit bonū esse non bonum quam quae
dicit bonū esse malum quia prior eam respicit quia per se sive immediate
vera erat altera autem respicit propositionem tantum per accidens
hoc ē mediata verum vocamus autem illud per accidens verū quod ad predi-
cata essentialia cuiusdam consequi natum ē

Obijciunt deo Bonitas moralis suscipit magis et minus nam aeth. Charitas
hic et melior actu patientia ergo et veritas propter consequentia sicut bonitas
moralis ē conformitas cum ratione ita veritas ē conformitas cum obiecto
ergo si bonitas suscipit magis et minus suscipiet etiam veritas Bx. N. C.
Disparitas ē quia aeth. affirmantem viz. obiectū existere desumit suam
veritatem ab obiecti existentia quia autem non propter obiectū magis et minus
existere non propter magis vel minus verificari bonitas autem non tantū desumit
non conformitatem aeth. cum ratione sed etiam desumit a praestantia regula
Rationis sublimitate obiecti arguitate et difficultate operis ergo

Obijciunt etiam propter quod unum vult deinde illud magis late
ut habet Arist. ergo quia conclusio syllogistica ē vera propter praemissas
erunt praemissae magis verae Bx. Conclusionē non esse verā propter praemissas
formaliter scilicet quia ē conformis suo obiecto

Replieant fallere evidentior et certior ē propter praemissas conclusio
ergo et verior quam praemissa Bx. N. C. certitudo namque et evidentia capitur
et praesentior rationibus desumit quia visibilibus aeth. ha autem rationes sus-
cipiunt magis et minus non conformitatem ergo

Discedo inter aeth. qui versantur circa plura obiecta repari. Falsitas unus
alter non item inter eos qui versantur singuli versantur circa obiectum indivisi-
bile et commune nam obiectum indivisibile non suscipit magis et minus unde supra
dixi quod non existat obiectum non propter magis vel minus non existere aeth. adiecta
scilicet ē aeth. ille qui affirmat ^{magis} existentiam existentiam quam qui affirmat existentiam
Dei existere intensius et formaliter legendo primam partem probant non
nulli Aeth. habere Arist. qui ait quod Metaphysicorum cap. 4. ita loquitur necesse
est modis mentibus qui quatuor esse putat quing. aut qui mille scilicet
non similes putat quod aliter minus quare magis verum dicitur si quing. quod

magis? Quod si magis est profecto erit aliquid verum cuius proprium est quod
magis verum est quod si non est ad jam saltem aliquid verum est et verum. ubi quod
to verum non in falsum it inquam conformitatem sed in hanc causam quendam ad
veritatem sive Majorem vel minorem proportionem cum veritate ad eum
scilicet quod hominem minus malum dicimus meliorem altero probatur ratione
ut aliquis alicuius falsi sufficit ut in uno abest et falsum ergo si in pluri
bus ab eorum est erit magis falsum sic magis falsum alicuius quod dicitur acentum fugi
runt quam qui affirmat decem fugisse si fugiant totum

Confer magis etiamvis duo ligna non possunt esse magis vel minus aequo
lia possunt tamen esse magis vel minus in aequalitate ergo simili hoc licet eorum
formitas non possit dari major potest tamen deformitas assignari Major

Dices primo falsitas formalis est distantia a veritate alicuius omnes
auctores distant aequaliter a veritate ergo sunt aequaliter falsi omnes pro
superiorum facit ut variis Roma hoc casu tam non est Veritas quam non est Olomy
hij facit ergo auctores enuntians facit ut cessat Olomy tam distat a
veritate quam auctores enuntians facit ut esse Veritas De negando Mi: ad
prohibitionem C. N. C. quia enim magis distat Olomytium Romam
Veritas auctores quod affirmans facit ut Olomytium residuum magis recedit
a veritate quam alter

Dices deo qui dicit omnes Logici student affirmat studium de omnibus
et modum unum nam omnes in studio unum ad conculcat nec tendit in singulos de
quod est divisim sed conigit eos per modum unum compleri alicuius hoc complerum
aque destruit auctores qui negat unum studium quam vinegat multos studere ergo
unum auctores tantum oporere huius affirmationi omnes student quantum alter ergo
aque falsum est De primo negando quod unum destruat hoc complerum tantum dem
ad alter certe qui ex alio unum laborem derat in tantumdem destruit ad alter
demum qui in leges parietes destruit De deo non semper tendunt similes auctores
in plenitudine tam obceptorum per modum unum indivisibiliter sed significant
tantum plenitudinem obceptorum auctores dependentia ab in viam sic auctores qui
dicit venite omnes ad templum non con vocat eos hoc sensu ut si unus emaneat
omnes conveniant sed patet ut singuli veniant quod inolependentibus ab aliis
per quod ab ira sententia capis applica

Dices 8to veritas est summa conformitas ergo falsitas quoque erit.

Summa deformitas ergo n̄ dabitur unq̄ actibz falsitas altero. Ex. C. Et Nō.
ratio sumenda ē ex natura denominationum nam falsitas ē recessus
ā termino veritas ē consecutio termini ad denominationis veri communiter
prehendit in par aliterq̄ boni falsitas in par mali cessat autem quibz
nū ē si vel in uno deficiat et forisq̄ denominationi erā mali per hanc
boni ex integra causa mali ex quo defectu

Dices q̄d etiam actibz extra objectū indivisibile magis recedit ā ver
ritate quam alterū ergo etiam unq̄ actibz extra objectū indivisibile erit fals
Sed altero. It. probat q̄d dicitur. Varias ē species de quibz quod falsitas ma
gis distat ā veritate quam ipse videt. Varias ē species ergo. De primo di
stantia Major vel minor ē species quantitatis ergo falsitas Major debet
magis par majorē vel minorē quantitatis quod cum in presentia fiat
signū ē primū actū n̄ distare magis ā veritate quam aliter. Respondet.
prostat ad etiam hoc ē objectū indivisibile saltem videtur habere et quod
habet quia prior actū negat omnē albedinē aliter solum aliquid quia vi
ror omnis habet aliquid sibi albedinis adonitū

PARACRAPHI III

Quomodo operatur veritas aut falsitas et an alter utraque necessario

In sol. iudicio

Resolvit nam quæstionē. Dicit Thomas prima parte quæstionē 17. Articuliq̄
ubi docet de veritate et falsitate operari contra viā quā utrumq̄ sit in viā ē
aliquid positivū et in se se recipiunt confirmat ibidem doctrinam hanc. An
thoritate. Articuli q̄d magis suspensū habet ad dicentis falsitas ē ea eo quod
iudicatur ē quod n̄ vel n̄ ē quod ē. unde patet. Dicit Thomas hic loqui
de veritate et falsitate ratiōne quā in iudicio invenit ut autem verum
et falsum sibi opponantur necesse ē ut sumantur respectu eiusdem omnino
objecti. Secundum idem nam ut Paulo post explicato patet unq̄ idem
actū respectu eiusdem objecti aliter esse temporā comparatus esse prout
in dicitur falsitas occasione huius quæritur an saltem unq̄ idem actū quod lura
objecta simul representat possit esse partim verū partim falsū. Ex et

Dico primo idem numero actū n̄ potest esse simul verū et falsū

etiam respectu diversorum objecto cum ita communiter omnes Dialectici
hinc Contra Bartram Thomam Comptentum 2° Dis. q^o Logica scilicet
ne ita docet actio aliquam in plura objecta diffundere hanc sententiam
viz. Petrus videt Paulum hanc esse dicit verum et falsum verum
respectu Petri currentis falsum respectu Pauli hanc sententiam ita
Tunc sententia Divi Thomae prima parte Questionis est. Hic dicitur
omne ut notat Insuper Dis. 2° Metaphysicae seci. 2. m. 23. pro
nostra conclusio prima veritas est plena conformitas cum objecto
adequato neque obsequit per se unum vel alterum partem hanc
partes totum ergo ut dicta propositio completa sit vera debet Petrus
vivere et Paulus hanc esse iuxta illud. Contra an integram causam si autem
alterutro defuit aut Petrus aut Paulus ergo non potest illa veritas esse
verum quoniam falsum pro hanc esse si dicitur enunciatio est falsum
aut falsa propter ita enunciatio simpliciter hic autem ergo. Hanc currit
esse simul verum et falsum consequens systema completum iudicium est falsum
ergo et de fragella probat hanc propositio in verum refutatur hominem vel
in particulari ergo propter verificari intus homine et de altero in verum
fieri autem ita respectu Petri ergo currentis est verum respectu Pauli
decurrentis falsum

Dico adeo nulla hanc enunciatio propter nec vera nec falsa aut
adeo alterutra ex his qualitatibus necessario inest iudicio propter
omni propositione objecta veritas vel falsitas affirmativa vel negativa
necesse in hoc hanc in hoc cum sint contradictoria si primum est verum si
cunctis falsa ergo omni propositione est vel verum vel falsum

Dico primo inter contradictoria in necessario verificantur alterutro
ut de carbo in summis appropinquat ad falsitatem sunt contradictoria ergo
De distinctione Ma. in necessario verificantur necessario alterutro si illa contra
ria sunt in virtute contradictoria. D. Ma. si in sunt contradictoria
verba debet li. licet ergo veritas et falsitas formaliter loquendo
sint tantum contradictoria sunt tamen virtualiter contradictoria in
quantum respectu homines et objecta contra distinctionem verificative
in partem hanc habet in amore et odio quod dicitur in propositio
in fieri enim in potest ut idem objectum omnem et simul odium habeam
licet formaliter loquendo in sunt contradictoria.

Dicitur 2do dant aliquas propositiones quae communiter dicuntur
impossibiles esse infra overpentes viz: ego semper mentior ipso cogi-
tatio quam nunc habeo a falsa p. aliovi huiusmodi propositiones
sunt simul verae et falsae ergo nihil prima paralogismi conclusio Mi-
probat vel enim ipsa propositio ego semper mentior per con-
sistentiam 2da a falsa recte vera quod videtur dicat over huius aser-
tus huius paralogismi primo ergo nam si falsa concedat esset
Socratis pro objecto assertum nam se ea falsum ergo eo ipso vera
Si autem dicitur ea vera ergo est confusio in hoc objecto ergo cum assertum
de esse falsum necessario debet huius propositio esse falsa ergo simul vera et
falsa Simile quod ostenditur est in his duabus propositionibus quarum una
Socratis viz: de Platone assertum Plato dicit falsum altera vera Plato mi-
de Socrate dicit Socrates dicit verum nam pari modo vincitur quod cum
habetur propositio simul vera et falsa nam si haec propositio
Plato dicit falsum a vera ergo altera Platonis Socrates dicit verum
cum autem propositio falsa si ergo propositio haec falsa ergo Socrates
a dicit verum ergo haec propositio Socratis pari assertum Plato
tunc dicere falsum erit falsa ergo vera simul et falsa p.

De primo huiusmodi propositiones esse supra se ipsas reflexas
ad hoc quod multorum sententiam impossibiles nam omniaque rebus
qua talia a speculativis ergo supponit fieri objectum ergo si se ipsum ha-
bet pro objecto supponit seipsum unde quante est huiusmodi propositio-
nibus se ipsas overbeatly instigant argumentatio quod si ergo quante
dixi in summis sed de se ipso solummodo ad hominem quidem qui con-
tradictione propositionis adhibita ex supposito necesse hominem facta
contradictione quod atinet has duas propositiones Plato dicit falsum
Socrates dicit verum B. in his inveniri mutua causalitate tem 1a et
dem genere atque ita et hoc esse supra se ipsas reflexas et se mutuo
huc supponant sunt enim in duas actus scilicet mutuo objecta ob-
jectum autem est causa materialis quae si actus ergo sunt scilicet mutuo
causa Deinde si huiusmodi actus habentes se ipsos pro objectis sunt
possibiles esse verae secundum sensum simpliciter et secundum sensum
explicativum assertum falsae nam haec propositio ergo semper

matéria tanquam probabilis eligendum prius quam vero af-
fuerit tam quæpiam resoluta nota prius de illis solum actibus inpositi
iudicium præstare quam quæ objectu habent mutabilia et contingens
nam si habeant objectum immutabile veritatem suam aut falsi-
tatem invariabiles retineant cum veritas non possit mutari nisi mu-
tato objecto unde ista homo est animus semper manet hic vera nota
et de indubitabili esse differentia actus qui versantur circa objectum
mutabile aliqui enim objectum suum formaliter significant et expre-
ssè prout in tali tempore de terminato existens significant aliqui
autem significant objectum suum pro tempore aliquo in deter-
minato ut Petrus currit tempore nunc presente

Dico primo propositio mentis qua significat determinatam
aliquod tempus non potest amittere semel habitam veritatem aut falsi-
tatem: est communis propositio sed pro exemplo propositio ista videtur
quædam Socrates Thudet hora prima et supra nam hoc fuerat
his spectum existere ut proinde sit vera propositio, si autem
hoc sit ista aut simili tempore propositio de vera posset mutari in falsam
vel veleret mutari actus in se representatione aliquid quam ante vel
deberet mutari; objectum ipsius in se neutrum dici potest ergo Majoribus
in primis actus non potest mutari in se representatione aliquid catenæ
mutaret actus suam affectionem cum actui representatione sit essentia
nec aliter potest mutari objectum nam objectum illius est necessarium
ex suppositione impossibile autem est ut objectum quod est pro aliquo de-
terminato tempore existat vel existat aut existat cum est pro eodem
simul tempore non existat vel existat vel non existat sit ergo aliquid
impossibile est vel actus affectionis objectum pro illo tempore determinat
sed ex vero transiit in falsum ut enim tali actus semel vero falsi sit
actus debet objectum quod in presenti sit videtur existit pro eodem instanti
si non existere cum rem simul existit in presenti tempore determinatum re-
presentat

Dico 2do propositio mentis qua non significat determinatam

aliquid tempus potest vera mutari in falsa et contra id
D. Thomas Suarez. Cum inveniatur et homines veteres contra
plurimos relictos pro his primis Authoritate Aristotelis pro
dicamentis cap. de substantia ubi ita habet videlicet enim eadem
vera et falsa oratio ut si vera est oratio sedere aliquem cum sit
verum hoc ipsa oratio falsa erit eademque est oratio opinionis si
enim vere sedere aliquem sentiat cum sit verum falso existima-
bit si eandem de eo habet opinionem et infra manet enim hoc
eodem oratio sedere aliquem re vero mutata interdum vera interdum
falsa est quod videtur ea aliter sensu ibidem aliter suo tamen
calliditate rationalitatem hanc doctrinam congruo habet. proinde de
ratione mutata termino quam alibi constat potest mutari deno-
minatio veri sed potest mutari terminus quem alibi constat ergo potest
mutari denominatio veri. Maior patet ex eo quod veritas est ipsa cognitio
proinde constans obiectum secundum id habens proinde affirmat ergo sub-
iectum illud mutabiliter denominatio veri. Minor pro his terminis ab-
aque constat est Petrus vix currens tempore non determinato. Sed Petrus
currens tempore indeterminate potest mutari ergo terminus quem
alibi constat potest mutari. Quod modi propositiones pro de veris tran-
sire possunt in falsas et contra sunt Petrus puchet. Petrus nunc
currit. Matheus iam loquitur et similes quod obiectum contingens
pro tempore actuali presente representant.

Quoniam probabile est has transire claustra in falsas
veniet Antichristus nascetur Christus: si loquens nunc per summi
tendat quod Christus nascetur tempore sibi in presente sed secundo
sic ante quatuor annorum millia erat obiecto suo confos mis respi-
rior alibi nunc autem clausura esset si tam diu durasset. via
significaret Christum nasciturum tempore sibi in presente sed se-
cuturo ut conf. de anti. relabit.

Quod autem huiusmodi propositiones secundum diu. Iohannem se-
cundum

possint manere eadem mutata licet sic se habentia respectu
quia ubi manet idem predicatum subiectum et opusculum manet eodem
propositio facta in his casibus manet idem predicatum subiectum et opus:
nulla ergo manet eadem propositio

Obligat prima ut propositio significans aliquid tempore mutetur
in notum sed vera significans rem affirmatam vel negatam contingere
in aliquo instanti ex illis vixit et inde terminante acceptis aliquid super
sit quod res contingat aliquid instanti ex illis vixit et inde terminante
nunc acceptis in propositio contingere ergo talis propositio nunquam
prodest in esse vera ergo veritas nunquam prodest ad ea se parari velut
in maiorem formam redigantur diffinitio illa propositio semel vera in
prodest fieri falsa cum obsequio semper illa se habet sicuti primitus
affirmabat propositio sed respectu illius propositio enim semel et vixit semper
et illa se habet ergo illa propositio semel vera in prodest fieri falsa
Mis prodest obsequio illius propositio est cumque vixit existens pro aliquo
instanti ex illis inde terminante acceptis aliquid cumque existat pro aliquo
instanti ex illis inde terminante acceptis semper illa se habet sicuti primitus
ver affirmabat propositio ergo declaratur vis argumenti ut ipsa propositio
silio prodest currit significat Petrum currere omni instanti in hoc presenti
vel significat illum currere hoc instanti vel ipso vel illo diffinitio vel
significat illum currere aliquo instanti determinato Et verbum contra
necessario huius significat si primum habent ab ultimo se ipsum
valet ex conclusione prima in posse mutari propositio de vera in fal
sam et contra sed nec prodest mutari si habet semper secundum nam
procurat instanti Petrus currit dummodo currit in presenti semper jam
semper manebit vixit ergo Et ad argumentum in maiorem formam
reducitur si nam ad propositio negatur prodest consequentia Et Mis
ad propositio Mis similiter Mis nam cumque Petrus vixit in ea sit
tum primum aliquid propositio postea si propositio inlongum continuatur
prodest in existere unde et ad declarationem argumenti Et huius
propositio Petrus currit nullum habet ex illis Primum assignatis se ipsum
sed significat Petrus currit tum pro eorum presenti nullum instanti

Les malitias et in actu signato representant sed habet se ad
differentes ut vel reales cadat supra instans &c. vel supra
instans B aut aliud quodpiam.

Quodlibet propositio in potest mutare suum objectum
ergo illud instans quod semel representat deinceps semper
representabit ergo illud nunc semper cadet supra idem ex
nunciam quodlibet aut semel verum falsificari. De distinctione
propositio in potest mutare suum objectum quod formaliter et
signate representat C. & quod materialiter et in actu ex
ito representat D. & similes distinguo C. ergo quod for
maliter representat formaliter et signate semper illud repre
sentabit C. Etiam quod semel representat materialiter et
in actu ex ito semper illud representabit D. C. unde for
titer dicitur quod ad hoc potest mutare objectum veri ficationis
in autem objectum representationis siue quod representat
latu formale semper idem maneat varietate luminis representat
tum materiali. Objectum representationis est nunc siue
semper propositio, perfecte praecisum ab omni quod instans hic
instans videtur quod nunc tollit verum ficationem per in
stantia hodie diei erat verum ficationem per instantia
Diei crastini et ad idem verum ficationem per instantia & in idem
per instantia B. p. instantia aliqua de semper potest ab
hoc actu qui dicitur omnes Logici qui sunt in schola pre
dant potest enim tunc ad hoc verum ficationem in centum ego aut
70 Logici licet pro objecto representationis habeat
omnes Logicos conditione si sunt in schola. Ejusdem
tenoris est ad hoc quod dicitur venit mihi alicuiam homo potest
enim verificari in Petro Paulo aut Iacobo nam cum veri
tas sit denominatio realis debet semper et aliter reali
et a parte rei existente de se mere suam denominationem

Rejiciat 2do quando dico Petrus nunc garrul' vel illud
nunc signi' fiat totu' illud tempus pro. loquor vel garrulatio
quam tempus positi secundum et Petrus in alio va. p. tempus
in garrul' semper erit vera si primu', erit falsa ergo nunc
quam positi transire in falsum. Ex illud nunc neg signi'
Licet Petrus hunc tempus in neg totum sed tempus in alio minatum
abstrahendo utrum sit pars vel totu' et tunc.

Si
Quaeris an unguis dicens actus replicaretur cum Petrus qui
Roma et Romulus existens diceret Socrates hic staret.
Socrates autem Roma alibi et tunc modo et Romulus staret
quaeris inquam an talis actus esset hoc casu veru' si falsus an utrumque
tali enim proposito videtur Romulus prolatu' veritatem et hoc tunc
Roma pro lata erit falsa cum ibi Socrates non staret. Ex.
primo aliqui casum hunc arbitrari impossibilem. Sed non de Philosophia
Ex 2do talis propositio non potest falsa nam ut propositio qua
dam sit vera debet esse in totum id contra me quod repraesentat
cognitionis formaliter et sic nali' sed etiam totum id quod repraesentat
habet maiori aliter et ea erit obiectum autem tali casu primum vera
hi cogitationes ab omni existens inducitur huius quod cum in se confonne
dividitur in actus ille falsus.

Quaeris 2do quid de Angelorum cognitione sentiendum. Ex primo
habetur ultra Logicae ne tamen nihil dixisse videat. Ex 2do Angelorum
cognitiones vel vera sunt. Def. & Meta. Sect. 2da qua. p. 1a
falsae. intuitive in posse mutari de veris in falsas quia tendunt in re
cum omni' ex circumstantiis individuantibus et conditionibus exi
stentia determinatis saltem considerabilibus. Loquendo in no. pri. aut
cognitionibus duratis per cognitionem conceptus in omnino determinatis
nati ab ipso intellectu veliam tali facili' successe. omni' in tra. qua. possit
se aliter habere a. p. 1a.

EB 41
P. 1
2

PARACRAPH VII

cum pleriq; Thomæ hic docet esse modum proportionis in q; convenire
Eodem modo veritate aut falsitate secundum terminale obliquum
bonum admodum ut utroq; dicitur necessario ad ostendendum
inlethormone scilicet obliquum hoc in alio obliquum
necesse tamen de terminale a necessario.

Turetz Vafnietz the kado of pling Al pro Societatis Theologi
 vltm Richard Oscar Major Scaly abillan fi Soly aliz

communiter a communi^m homin^{ib} acceptis propositiones de futuro con
tingenti esse determinate & eas vel determinate scilicet
avere. Quoniam si causi n^{on} habeant determinationem illam
in vobis habet et modo operandi causa prodeome tamen
in re ipsa aliter pars contradictionis futura est & vana si
vel nos ignorem. Quod tamen ea necessitate intuitiva
neque etiam per rationes hanc probat. Si enim am Deo d^{icitur} non
ineffabile est ut vobis sit cognitum & vobis non sit. Cum
vel sic n^{on} est causa earum imo supponit tam ea parte Dei q^{uod} v^{erum}
ea parte est vis aliter causa necessaria ad talem effectum
totam efficaciam seu concursu suo tempore futuro caput
scilicet. Dispo. Metaph. 1^a 2^a et infra de futuris sub conditione
Dei. Ergo: est autem multo probabilius habere has propositiones veris
idem aliquam determinati^{onem} in quidem fundata in v^{eritate} rationis aut
consequenter ad inde q^{uod} in tali eventu una sola pars contradic
tionis determinata sit et q^{uod} locat nos lateat n^{on} tamen Deum.

Ex ut Candide fatear, iudico in paucos aliorum partibus pleiſſe
ſentire idem cum Severo, quantum ad difficultatem Philoſophi-
cæ attinet præſertim deinde in Difficultatibus Theologicis neq. niſi pau-
cas Loquendi modis eâ diſcrepanſes quod præſertim expendi

Nota primo libr. de concordia Cyr: anno et Bacio libiq: con-
solationu Prosa qta duplicem esse suppositionu debet ma-
tionu neq: talem una e suppositio et necessitas d: altera

Suppositio et necessitas Consequens Suppositio est: e cui ead sententia
causa necessaria ad operandum ex posita: quae proinde effectus
sui necessario infertur ab ipso effectus ille dicitur ex suppositione Antequam
videnti determinatur et necessarius altera Suppositio quae vocatur
Consequens nihil aliud est quam posuit effectus Supposito namque
quod effectus existat in potest non existere aliqui: aliter si existat ne-
cessario existit licet aliquam penes effectus liberima sepe
fuerit causa ad hanc positionem ex quo patet suppositione Consequens
quantum in prospectu libertatem prope dicitur tamen necessitas
est: quia e denominatio proveniens a causa necessaria quae prius
quam existat effectus eundem necessario infertur

Nota reo fieri posse questionem de voce an post suppositionem
consequentem aliquis effectus possit dici futurus quia futurus cum
enim iam supponatur existere pro sua omnino differentia tempori
ris et supponatur causam liberam iam esse voluntarie a se ipsa
determinata tam ad eius productionem multo velut effectus
illum amplius dici futurum ex altera vero parte quia futu-
rum quia tunc vero similis nihil aliud est quam res ipsa prout
constans tempore sequens cuius existit et dicam alibi videlicet
effectus etiam post suppositionem consequentem dici posse futurum
quod habet huius praemissis

Dico prima pro positiones futuras contingentes abso-
lutis modis sunt determinate verae aut falsae pro quibus primo
Theorema superius receptum et materia Divi Thomae libi primo
de interpretatione ubi in 1. quae hanc pro fidei doctrinam libi
13. 14. et 15. si attente legantur homines et in unum tandem habeatur
habet ratio similis habet prima pars questionis 14. Legi 1. arti-
culum 13. et videbis hanc ipsam esse Divi Thomae mentem de
a voce questionem excludat manifestum est / inquit libi in
expose

corporum quod contingunt in factu biliter. & Deo cognos-
centur inquantum subduntur Divino conspectui ad hunc pro-
prietatem et tamen sunt futura contingenter sunt causae pro-
pter se composita eodem articulo ad hunc Sancti Doctoris as-
serunt rationem eam non habere futura contingenter in finitudo
quia videlicet cognoscimus ea in gran hunc talia videlicet
propter comparationem ad causas proximatas et quia cunctis Petri
in se contingenter & licet vere in se ponatur sit tempore non
securus hoc tamen scire non possumus sicut ille qui vadit per viam
non videt illos qui post eum veniunt sed ille quia ab aliqua altitudine
non habet viam indubie probat ad rationem propositionis de futuro cum autem
est vel ad actu conformis vel non sunt enim ipsa contradictoria non secus
ac tu Petri actu fuerit Petri actu non fuerit si primum ad actu vera si ad
actu falsa ergo probat illa illa propositionis ad determinate vera quod
nam enim dicit sicut ad hunc ipsa propositionis petri peccabit si suppono
Petri revera propter peccare ad propositionem hanc consequentem non po-
re non peccare quia minus posset peccatum Petri dici futurum rem
enuntiat sicut ergo ipsa propositionis Petri peccabit ad determi-
nate vera probat quod omnis propositionis ad determinate vera sed
sunt aliqua propositiones de futuro contingenti quod sunt deinde
ergo sunt aliqua propositiones de futuro contingenti determi-
nate vera probat quod futurum in se propria cunctis vel determinate
parte rei vel non si dicit hunc de determinate ergo actus affir-
mationis ad determinate vero si dicit eum dicit ergo probat de-
noto dicit dilecti Vespertini qui enuntiat hanc propositionem
nam Petri peccabit vel dicit verum vel falsum si verum ergo pro-
positionis illa ad vera si dicit falsum ergo qui enim dicit contra-
dictorium est Petri non peccabit dicit verum

Dico ideo propositiones de contingentiibus sub condi-
tione futuri etiam sunt determinate vera aut falsa etiam

Quamvis Vespertis ac praesentim Ruit Dis: 16 de Scientia
Dei qui ostendit hanc esse communem Patrum Theologorum
sententiam contra pauciores recentiores Thomistas pro cuius ratio-
ne tam sunt contra doctrinam si Petrus Christum respiceret
conversus n. si Petrus Christum respiceret conversus quamvis
Petrus conversus Petrus n. conversus sed ista sunt hodie deter-
minata vera aut falsa ergo et illa pro cuius reo hodie
verum dicere Petrus respiciente Christo conversus est ergo
ante septingenta secula verum erat dicere si Petrus Chri-
stum respiceret conversus pro cuius reo Deus cognoscit in
libertate quod sub quavis conditione eventurus sit ergo
propositiones de illis sunt determinatae verae si prout
et varias scriptura locis viz: Matthaei 16 ubi Corozaim
ubi Betsaida qui si in pyro et sidere facti fuerint
virescentes quae facti sunt in cinere et lybiae pe-
nitentiam essent Ieremias 30 dicit ad prophetam
si mihi brevis audirent tempus ergo Deus cognoscit futura condi-
onata pro cuius denique et multa futura sub conditione sunt
objectum fidei viz: omnis peccator si perseveret dam nabit
omnis homo si Deum vocantem sequatur salvabitur ab omni
peccato fidei sunt omnia determinate vera ergo.

Petrus quid sit actu nunc remanentem esse futuram
varias quidem de his circumferi sententias nam aliqui dicunt
nihil aliud per hoc significari quam rem esse praesentem eter-
nitati Dei quae in se infinitative omnino indivisibilis est
alii volunt esse decretum Dei absolute de re alicuius
doctrina quod modo cum liber hanc conciliat viderint The-
ologi nihil tamen videtur id vero simile futurum nihil aliud

in recto: prout supra monuitur de aliorum iterum
notatu saluif quam rem ipse prout consuetudine per
gens curio respicit futuris autem in alio tractu huius
et ipse coram iustitia cum tam per se sequenti de quibus lib. 2

PARACRATIS VIII

Quid ad Argumenta Opposita Respondendum.

Obijciunt primo si hoc propositio sit: Deus erat peccator
hodie de minimis vere sit peccator Petri etiam in peccato omitti
ergo de peccato libere per hoc consequentia Petri erat in peccato
facere ut propositio ipsa ergo hodie et vera fuerit vera ergo pecca
tum suum in peccato omitti si enim propositio omitti per hoc erat fa
cere ut propositio illa quod hodie et de minimis vere fuerit non
vera. Respondeo: Nihil: ergo peccator Petri erat in peccato omitti
ex suppositione consequenti quod si iam ad peccatum libere de
terminavit. Et ergo peccator Petri in peccato omitti ex suppositione
antecedenti. Nihil: suppositio autem consequens in de peccato libere
facit eam supponit arguit quod Deus providet ab alio sit necessario
sed peccator Petri Deus providet ab alio ergo sit necessario. Nihil:
propter quod de peccato ab alio et necessario et necessarium pecca
tum Petri. Proinde autem necessarium videlicet huiusmodi Deus ergo
necessarium. Et de peccato omitti. Maior quod Deus providet ab alio
necessario sit ex necessitate et suppositione consequente. Et Nihil: nec
cessario sit ex suppositione et necessitate antecedente. Nihil: ad
probationem. Nihil: Maior quod videlicet peccator Petri et cognitione
Divina sit deponere in enim ergo Deus videt Petri peccatum
et sit ergo Petri peccaturus. Deus videt peccanti Petri
unde Beala lib. 2: quodammodo quodammodo et quodammodo

coegit nos Deū ut mali scilicet videremur ab a bono a se sit: nos
coegim eum / sano sensu: / ut nos malos videret et Beatus
Ab: et consolationē pro se habet scilicet videret, iacentem aliquem necessari-
tus ei in carceribus et / atque sed petrus ē iacente in se, mihi necessari-
tus ut videam

Urgent autem petrus nō potest hodie impedire cognitionē illam
Dei de peccato abnegationis ergo Petrus hodie necessario peccat
Dei distinguendo scilicet: Petrus nō potest impedire hodie cognitionem
illam efficientem ne sit consequens, iam supponit ēē scilicet: nō potest hodie
impedire efficiendo ne tuerit N. A: distinguendo tamen consequens
ergo petrus hodie necessario peccat necessario consequens sive
ex suppositione consequenti scilicet: peccat necessario consequens
dicitur neg: scilicet: eorum quorum admodum dicitur scilicet esse dicere quod
memoria faciat mea rem esse peccatum illud et eronum est
dicere quod per scientiam faciat scilicet ēē futurum sed instant quod
in tempore nullo modo potest hoc impedire quod scilicet ab altero ergo
Petrus existens in tempore nō potuit impedire cognitionē Dei ab a
bono De distinguendo scilicet: Si scilicet quod a ab a bono nō supponit essentia-
liter futuritionē rei existens in tempore scilicet: si essentialiter su-
ponit quoniam admodum sicut in visionis divinae supponit essentialiter
liber futuritionē peccati N. A: nō autem futuritionē peccati essen-
tialiter requiritur conditio ad hoc videlicet Deū videns peccatum quod
admodum est scilicet cum fuerit Theologus ex suppositione autem
quod ego peccatum sum et tunc peccatum cum tempore consequenti
vera futurum sit nō potest nō Deū peccatum videre futurum

Obijciunt autem quod a determinate verum nō potest nō esse verum
ergo scilicet futuro contingenti propositione potest nō esse verum
nō sit determinate vera De propositiones istas de contingenti
eo tempore quo vera sunt posse videri absolute et scilicet

esse supposito tamen quod vere sunt in propositis esse falsa
quod autem harum propositionum veritas in tollat libere tamen in-
de patet quia alias aliam propositionem de presenti tollerant
libertatem cum requirant objectum determinate sic autem sunt si-
cut affirmat

Obijciat rursus peccatum erat futurum et hodie indifferens ut exis-
tat vel non existat ergo etiam propositio futuritionis illa affir-
mans est indifferens ut sit vera vel falsa R. primo Negando lon-
gius enim ad veritatem necessarium est ut ex existat objectum actu ob-
iecto nam alias propositiones de objecto praeterito non est determinate
vera R. de distinguendo R. peccatum erat futurum et hodie indifferens
post propositionem consequentiam quod ad se R. est indifferens in sua
causa et per se in ipso quod non potest pensare peccatum vel omittere R. R.
Catholicis ubi non est objectum determinatum non a veritate deter-
minata atque objectum huius propositionis quod dicitur Peccatum pecca-
bit non est determinatum ergo nec veritas est determinata Mihi magis
objectum est futurum libero scilicet quod est futurum in libera non est determi-
natum ergo objectum futurum non determinatum R. distinguo Mihi autem
argumenti objectum huius propositionis non est determinatum in se R.
in causa et per se in ipso R. reversa enim Peccatum peccabit potest et tamen
non peccare

Obijciunt quoque praedictas contra affectionem rationis de futuris condi-
tionatis denominationis actualis videlicet in potestate fieri et re pure
possibilitatis futura sub conditione Sunt res pure possibilis nam
multae earum non sunt nec fuerunt nec erunt quoniam ergo et
futuri conditionatis in potestate fieri actualis veritas R. primo
W. Maius in ipsa propositione homo pure possibilis est animatus rati-
onale determinate atque actu ^{libere} verum licet objectum sit pure pos-
sibile R. de objecto futura sub conditione non debet proprie
dici pure possibilis nec etiam abstracto et possibile tamen sed
abstracto tenendo conditionate

Obijciunt et lo contra affectionē eandē et conditio nati
Sed vera debet ea conditione posita necessario sequi effectus sed
ea positione conditionis huiusmodi in sequi necessario effectus
atque in effectus futura liberi ergo tales conditionales non sunt
vera D. N. Mo: aliud namq. a propositione affe causalem alie
vel esse conditionalem propositiones causales inferunt necessa
rio effectus nitem pro positiones conditionales inq. ty conditio
habet solum modo probabilē concessione cum effectus. Sed
huiusmodi objecta secundum affectionē concernentia alij Tres
logici diffinitur Sed intelligi negant unde hanc glo
na huius in spectat ad Logicos proleat namq. ea acti ille humana
libit in Scientia medica qua Deo cognoscit quid futura q. vari
conditione futurū effect. si per neq. conditio libit illa in p. h
tota a similitudine in se unquam sapientia q. via vera ista Supponi
debent in diffinitis. Super sedes futuris conditionalis liberi dicitur
invari. memos avalina huius in. Quare n. pro Francisco Dico huius
nio ad provincias n. pro. ubi huiusmodi tractatio Professoribus
Logice in huiusmodi

Obijciat huiusmodi authoritatem. N. huiusmodi qui n. pro clari
na videlicet manifeste contrarij nam primo per. heumenius Cap. 10
11. q. 1. q. 1. Sed finitū habet q. non inq. itaq. eadem in ratio veri
tatis invariatio n. et verū certe necesse ē ea omnia q. verū ea
verū et natura ē ut utrumq. in partem inclinent contrarij rei
p. iant eadem etiam ratione contra dictoria confiteri quod
in ijs vult fil. q. in partem sunt q. in partem sunt ex his
omnibus necesse ē altero contradictionis partem verū ea altero
falsū in quidem nunc vel illa sed alter utraq. et q. van q. ad
veritatem altera pro q. accedit tamen jam in vera ē aut falsū
ergo affici in necesse esse in summati aut contradictiones
Tuijs altera veram ēa altera falsū huiusmodi Respondent

erasse. Alium utzabit ex discurſu huius copulatis. Deſi-
ahnte legatiles eas pro poſitiones n' eſſe debet minime
veras aut falſas quia omnia quae determinate futura ſunt
vel afferuntur cum veritate futura ex neceſſitate ſecundu
illum ſunt quae ratio in Chriſtiana Theologia e' erronea
De 2do cum loſſon voluiſſe quod ha pro poſitiones ante ſupor
ſitionem conſequentem in ſint determinate veraz vel verie
ſimiles aliqua aliqui controvertunt an poſt ſuporſitionem
conſequentem dici poſſit res futura contingens quatalis rei. Ex pro poſitiones
ha in hoc ſenſu futura contingenti negavit eſſe vera ſecta
unde ſupra memi hauc paucoſ movere ha in negotio verbi
tatem. De 3to cum Petrus Bricz Diſp. 22 Sec. 2do et ucker
rius Scholeſticis Diſt. 1. 6dem voluiſſe ſolum quod e' duali
pro poſitionis contra dicendi neutra ſit determinate neceſſe
ria ſumptas tamen illas pro poſitiones diſiunctim e' neceſ
arias pro e' veritatem nam omnino neceſſaria e' et Petrus
ſcriptura ſed et ſcriptura libere tamen ſe ad ſcriptionem
determinabit ideo ha pro poſitiones petri ſi ſit determi
nate quide vera e' n' tamen neceſſaria et libere ſe preſe
dicendi

TRACTATUS IIIII

De tertia mentis operatione ſeu diſcurſu in libros Analyticorum. ~

Postquam Philoſophus in predicamentis attuliſſet ea quae
ad primam mentis operationem faciunt et lib. perihermenij
as ite ordinaviſſet enumerationem ſeu predi cum explicare
demum agrediſſet etiam mentis operationem ſive diſcurſum

Et Syllogismum quem mirabili processu industriam examinasset
 autem scripsit libi Analyticos latine resalutarios sic dictos quod
 in ijs Syllogismum ad sua principia quibus constat reuocet et in suis
 propositiones et terminos resoluat primis duobus libris quos libi
 priorum. Subintellige anaditicos. Vocat considerat Syllogismi
 in genere quibus formam exponit resoluendo demonstrandi. nam in
 principia formalia ex quibus dependet evidentia consequentia
 reliquis duobus quos libi posteriora vocat eijusdem materiam
 ex qua dependet evidentia consequentis processum et docet
 quo materia praeter legitimam formam assumenda sit et argumenta
 huius illa sit vera et recte resoluenda demonstratio. in libi. demum logice
 rui disputat de Syllogismo probabilis docens quomodo inel
 rang partem quae probabilis quae questionem discutere valeat quae
 logica pars olim dialectica vocabatur nos huius in simplices ve
 stigia in ista hunc tractatu cap. distinguimus primo na
 turam Syllogismi in genere altero demonstrationem considerata
 furi praetermissis illis quae sub praeterea anni huius in summis
 detingit huius demum capite et Logices ultimam quae de Syllo
 gismo probabilis aliorum secuti more in medio afferemus

CAPVTV II^{mum}

De essentia discurssus Syllogistici

Discursus loca acceptus significat accubationem de loco in
 locum progressum a quo huius desumpserunt Analogiam Philo
 sophi mentalem ab una veritate in aliam progressum dis
 cursus vocabiles unde Basilii in cap. ratio facit humana
 ratio scientiarum et artium omnium mater et nutritrix tota in
 discurssu est imola semper et lamen quous volatili et electio

in sola parvicio se hauriens i' p'oso discursus mentu
lis oratio si n' accipiat p'ucta sumu' rigore in qua uenit exati
quo congonator inferi p'eci p'uum illig' membru' e' Syllog' smy
de quo nunc

PARACRAPH I

Qua sit essentia Syllogismi.

Dixeram in sumulis Syllogismu' ita definiti ab Aristote
oratio in qua quibusdam positis aliud q' uid p'ia ab his quo posita
sunt necessario accidet siue i' oratio in qua ex p'missis recte dis
positis infallibiliter potest inferri conclusio restant hic variae si
per hunc uermetu' an uidelicet hoc sit rigerosa definitio an deficiat
an syllogismi essentiam constituant sola p'missa an sola conclu
sio an soli tres actus q' ex aminemus singula

Dico p'imo definitionem supra dicta' esse q'ui dem nobis obstat
nihil omni' in se rigerosam si bene explicat' de p'io Aristotele
Socrates peripatetici probat' nam si p'arto oratio sub in telligit
enuntiativa habet' g'ing Syllogismi p'oximu' si p'arto quibusda'
positis sub in telligit' duas p'missas vnde dis p'cedat et per aliud
quid p'iam necessario accidet sub in telligit' consequentiam habet
bit' quid q' uid ad discursum Syllogisticu' e' p'entia' d'icet r'og' vi' h'

Sunt qui ex eo cavent' definitione' traditam q' uod loco tu ora
tio sub p'itui' debeat ratio cinatio p'oxim' namq' ingruunt p'anes
Syllogismi e' ratio cinatio quam o' ratio sed ob'ectio hac momentu'
n' magni ex ignorantia ling'ue Graecae p'ognata nam si Syllogismu'
Latine reddas idem omnino e' ac ratio cinatio si ergo Aristoteles dixisset
Syllogismus e' ratio cinatio in qua quibusda' positis p' exinde p'ussit
ac dicere ratio cinatio e' ratio cinatio Exderi potest reho ab illa
definitione' e' bona q' uo sit p'ezgang rem' tu' se licet ea t'emo

nisi ea careat eodem modo a necesse sibi habeat differentias in
his mediis et in se la infima quod praestit her dacti initio fig. vi
licet vel homo a suis pan tra coqz animati rationale in male dacti
rat homine ut alibi ubi notat hiles Respondere potest et his argu
mentatione seu ratione ratione a ea genus strictu respectu
entimematis inductionis g: Solus enim Syllogismus in se et for
matis rigore se habendo dicens ut alibi infra unde dicens
in diu diu in Syllogismo entimema tangva in species de fine
las quare cum ea simili nomine comparari in humilis loci
ore sensu intelligendi sumus.

Dico 2do conclusio etiam materialiter sumpta et va latis
requiritur essentialiter ad Syllogismum Ita communi per huthores
contra Vallium Quaestione 2do cap: amo et paucos velen hoc
qui pro solis sunt praemissae pro beq ratione assertio ad Syllo
gismum essentialiter requiritur ut argumens conexio praedicati cu
subiecto propter conexione cum alique his sed hoc non involuit
solas praemissas sed etiam conclusionem ergo.

Consequenter Barbara et Darati sunt Syllogismi species
distincti et tamen habent diversas conclusiones ergo pra
missae requiruntur in se essentialiter conclusio.

Obiectis Syllogismi a causa conclusionis et conclusio effectus
ergo conclusio distinguitur a Syllogismo quia omni effectus
distinguitur a sua causa Deinde si videlicet quod Syllogismus
sit causa conclusionis conclusio enim est effectus praemissae
in Syllogismo neq dicitur communi axiomate recipi in ea quod
Syllogismus facit scire ergo conclusio seu scientia est effectus
Syllogismi distinguitur enim vel potius explicat Deinde Syllogismus
facit nos scire formaliter sicut ab effectu facit pariatem Alti
Cult: sicut efficientes in se scire Nunc effectus autem forma
lis non distinguitur realiter a causa forma

Dico 3do ad Syllogismum formatu requiruntur plures et genera

res realiter distincta quoniam una sit notior altera et prior
in tempore sed natura pariter pariter patet ex definitione debet enim
in discessu formati cognoscitur ex alio si enim unum debet cognosci
dependenter à cognitione alterius unde dicuntur discessus quasi
mentis egressus ab una cognitione in aliam ergo inter se distincte
res cognitiones et quia si deducuntur in cognitione cognoscuntur
et pro causa illarum debet si notum ex alio natura saltem altera
Ista pars quod videlicet non sit ergo utrobique eadem hunc propter
cum Vaguetate et conimbricantibus contra Cajetanum et Carvatum
quasi requiratur fieret hoc propter casualitatem propter cau
salitatem non sit ergo absolute requiratur. Mihi pro hoc ad rationem
casualitatis non valet quod prioritas temporis est patet in sole qui
simul natura est cum lumine ergo nec obstat quod solus res
temporum cognoscitur videlicet afferere intellectui quod simul plures cogi
tiones elidere solet enim in dictione asperendi contrarium fieri simili
et posse ut in eodem intellectu sunt plures actus simul intelligendi
ergo est Philo sophus si scilicet explicari non possit de quo suo loco de modis
intelligendi ordinatio alias scilicet primo per priorum cognoscitur primo contra
diceret Dixi ad Syllogismum et discessum hoc modo unde debet
gati qui unica cognitione cognoscunt unum ex alio non discessum forma
tali sed non hunc hunc

Dico quod spectata ratione Syllogismi nec similitudinis in rebus dicitur
solum conclusionem formatam seu judicium illativum in obiectum per se
Sed quia concludit aliam comprehensionem Georgius de vobis et videlicet in
rebus Thomas prima parte Quaestione LXXIIII quod si magis Aristoteles
idem dicitur prima posteriorum capitulo uno quod priorum Syllogismi vocat
cognitionis unius veritatis per aliam et per se ipsam rationem et quia per hoc
sufficiens distinguitur Syllogismus à prima ad rem mentis per rationem
one quia manifestum est conclusio materialiter simpliciter presentem
non est notum illa duo sunt tantum simplices enumerationes ergo
non est ergo ad aggregatum trium actuum recurrere debet nisi hoc dicitur

volens esse quatuor modis. Si enim dicitur non habet. Cuiusmodi ergo nam boni
elapsio adiam ut distincta à præmissis. Si modus sciendi dicitur esse à
definitione et dispositione quoniam est ratio apud quodam. Tunc continetur
in præmissis in maiori præmissis et in hoc corripitur ad præmissis et con
clusionem quod modus sciendi non licet conclusionem esse modum sciendi
in adæquatis finem elapsionis à modis sciendi et hoc videtur cur non
etiam elapsio prædictis actus conformitas cum objecto dicitur in recto
solum actus in obliquo et prædictis. Propter hoc bene prout ostendit supponit
arguatur deductio unius veritatis dicitur in recto solum actus deductio
hinc in obliquo illud ergo deductio videtur enim dicitur esse tam esse
respectu huius ac veritas.

Ergo colligit syllogismos per varium modum tenentur dispositi
omni à diffinitione à se invicem effectuales in recto. Sed tamen in obliquo
qualiter dicitur. Illa de præpositione constant in recto autem diffines
sunt tales se effectuales per conclusionem formalem et secundum
hoc quod dicitur in recto sunt una simpliciter quilibet recte præposita inde
limitatione syllogismi post hoc oratio sed juxta annotationem

Dico pro prædicta ratione videtur mihi hoc probabiliter nam
si authoritates communes habenda à ratione pro numeris. Si illi qui arguunt
negativæ quædam in recto à huius actus corripitur tenentur à huius mentis
operatione huiusmodi arguatur esse. Sed hoc ex authoritate authoritatis
ratio pro huiusmodi authoritatis bene prædicta. Prædicta esse per præmissas
omnis syllogismus à diffinitione diffinitionem à modis præmissis ergo
facet idem hinc in evincit diffinitionis Aristotelica ubi syllogismus
dicitur a talis in qua prædicta prædicta illud prædicta necessitas videtur
ergo in evincit syllogismus tam conclusionem quoniam præmissas in re
dere. Cuiusmodi hinc illud in qua ad necessarias præmissas videtur in ad
quodam prædicta illud ut prædicta sed syllogismus à oratio in obliquo
enuntiativa in qua aliud necessarias præmissas quibusdam præmissis
his seu conclusionis sed de hac contentione satis

PARACRASI II^{us} II^{us}

An si discursus formalis sit aggregatum huius modi
artificium illius distinguatur ab ipsis actibus

Ingentes movit lites hac quoque relictioribus propter rationes duas actus
varietas ad hunc actum pro syllogismi essentia congerunt nam alij videtur
conjunctiones praemissarum requirunt alij actum in superioribus concludi
onem unionem item illorum ad eundem intellectum dependentiam conclu
sionis a praemissis quam volunt consistit in decreto Dei volentis hanc numero conclu
sionem produci ab his numero praemissis alij sufficere volunt ad conclusionem
a praemissis praedictionem ab eo item propter utriusque alij placet alia sunt dependentia effectus
quia conclusio debet sequi ex vi praemissarum quod in multis per hoc
quod haec sunt ergo requirunt dependentiam et per viam praemissarum debent
causare et influere tanquam duas causas partiales in conclusionem
hinc autem potest actu causare nisi actu existat ergo de essentia pra
missarum tanquam duas causas actu concurrens est et physica
eundem coexistencia et per viam praemissarum ut causa conclusionis requi
runt ad syllogismi essentiam patet ingruunt syllogismi artificium
componi ex unionibus actuum ad eundem intellectum coexistentibus illo
rum et degen dencia unius ab alio propter nomina coexistentia multi intelli
gunt conjunctiones et conclusiones praemissarum ut videlicet existant
eodem loco et tempore alij coexistens illos actus nihil aliud efficiunt
quam praemissas existere et non adesse ullam causam quae possit eas dele
minare ad existenciam pro diversis instantibus ratio illorum est quia ingru
unt ergo posse vi syllogismi aliterque movere vi dicendo cum instat
hospis fortior est fugiendum nunc instat hospis fortior ergo est fugiendum
si ergo pro priori intelliguntur sic materias loca praemissa pro posteriori
accipiant alium locum et sic erunt simul et semel eodem instanti
inductus loci quod implicat idem argumentum applicans pro congruo

actione for moti excludenda potest enim ingri und congregatio actui
pendere ab ipso Syllogismo ut si Deus promittat dependentes a Syllogis
m eliciendo daturus se Petro nobiliorem dationem ergo concluditur
in ingrediz si. Hic finem essentiam ita illi varie in se seclimicant

Ego Resolvendo questione superiz positam Dico sine necessi
tate aggregati Syllogisticum dispositum ab ipso actibz facundis de
bitum figuram et modum daturus se Petro nobiliorem dationem
sive antequam omnis et complures redemptio rei quos actus vultu
logismi causa materialis sunt tres actus formati debita corvoluta
positio: ratio e quia hic positio debet etiam ut quod nomine Syllogismi
communis Authoritas intelligit ergo reliqua sine necessitate ad dunt

Obijciunt primo si major sit in capite Pauli Mi. in capite Jacobi
consequenter in capite Joannis non erit Syllogismus ergo ad Syllogismum
requiritur ut praemissa sint in eodem loco ad eundem Petrum ergo in
lectu unitate B. N. Si positio talis casu per propositionem o Paulo abierit
Iose Major altera Jacobi Mi. sed erunt solum modo tres actus dispo
siti ut enim propositio aliqua dicat Mi. debet offerre tota una supra
Mor. ut infra dicat ad Syllogismum Iose in requiruntur 2 actus quibus cumq
sed vult in eodem intellectu adum praeparata dispositio unde C. B. N. C.

Declarabit Syllogismus requiritur ut actus sint rite dispositi in eodem inte
lectu ergo essentia Syllogismi requiritur ut actus sint unitati eodem in te
lectu ergo unum in super eorundem actum ingredientem essentia Syllogis
mi ergo in solis actus debet esse dispositio Responditur ergo huius actus
mentis tripliciter primo enim ingredientem essentia debet in unum
ergo unum in super actum ingredientem essentiam in distincta ab
actibz ipso C. B. ingredientem unum distincta N. C. et N. ultimam
Illustrationem nam ut Vassus et Orisdo actus sunt essentia debet
ratio vultu sive operatio immanens actus se ipsam unum in te
lectu a quo procedunt actus se ipsas qualitates illa vultus se ipsas
dunt ab agente ab unione vel actione media distincta

atq; Rident ad actus vitales for maliti simul includere actione
et hoc min⁹ productū illa ut neutru sine altero scilicet vitalis
prout docet Molina theobaldo Conim breuiter p: quando ergo dicit
syllogismū consistere actib; vitalib; vite dispositis intelliguntur coisso
actiones productive terminorū qvæ simul sunt unius res eorūde termi
norū productivum ab intellectu producentem atq; tenent actionē
n̄ ingredi quidem conceptus essentialē actū vitalis intelligen. virtut
omniz actū vitalē terminū ab actione scilicet Suarez p: amō de hie
vitalis et secundū hoc dicendū ē syllogismū consistere ex hie acti
bus integritatis exceptis vitæ dispositis atq; vō demū in anima pica

In patib; p: hie p: Mo. Mi. et Cui: dicere in Resa qvæ est
ne hoc aggregatū syllogismū vel n̄ si p: mū ergo ad syllogismū
n̄ requiritur legitima actus dispositio in eodem intellectu si attē
ergo requiruntur pro syllogismū aggregatū componendo rationes distincte
ab actib; De Casum ei impossibile ut illi actū sint vitales et tē
producant in arte atq; adeo argumentū hoc ab imaginariis hie co
vōrū campis patib; ē ut ostendim in anima pica
Quamquam forte motus modo fieri possunt ē s: l: Deo ut vult Suarez
Dis: q: Metaphisica Sec: 2: numero 12

Obijciat ad supponēdū possibile quod multi docent Petrum
videlicet ag: hie scilicet ut simul et semel per miraculū coispat
Omnib; Rom et Goa Omnib; autem alioq; Mo. Roma M: for
C. tali casu hi tres actū n̄ insistent aggregatū syllogismū n̄
alia de casu qvā p: p: hie distantiam ergo insistentia requiritur
ad syllogismū essentialē De quid qvā sit de hoc sup: p: qvā
desistentia in ai: p: hie futurū eo casu verū syllogismū licet
namq; actū inter se desistent nō desistent tamen ab eodem intellectu p: m
proinde illi in arte possunt p: m: hie conclusionē eliciendū
determinare

Nihil est aliud si. Dico aliquid in tanti Majori. restantibus
 Mi. et in tanti A. Con. in eod. syllogismo atque in alia de causa
 quam propter obiectum actuum durationem ergo con. duratio vel
 duratio solum durationis requiritur ad syllogismi essentiam
 De modo quod tali casu sit factum syllogismus quoniam in mox
 has multas Propositiones. dicitur ut in multis intellectibus in quibus sunt
 et semel habere plures actus atque adeo in hac sententia ne
 casus eliciendi fuerit sive

Replicabit in ultimo syllogismo debent actus se in vicem depende
 re atque in se dependere nisi actus simul existant nam Mi. in syllogismo
 dicitur a Ma. si Ma. non esset amplius dum dicitur Mi. ergo debent semper
 simul existere De modo Ma. dum modo enim Major existat in specie
 memorativa licet in casu amplius in se gestis nihil omnia una proposi
 tio fieri degenere ab altera

Behet cum ad legitimam actuum dispositionem in casu facti actus
 in vicem alio modo ex dictis dependant si namque omnino disjuncti sunt
 non erunt neque dicantur syllogismus

Behet inquam quod actus sit ille dependens a. De. si quia legem
 dentiam illam esse decretum dei volentis hanc numero conclusionem ab illis
 numero promissis dependens licet illi unde in iudicio aliter defferre
 quod decretum dei sive in se realiter loquendo De. sit per syllogismum
 et dependentiam proximam habendi quam habet auctoritas et decretum dei ap
 plicativum concurrat ut docet a multis in Physica alij respondent actus
 illos dependere a se in vicem per affectionem suam nam Mi. inquit
 est essentialiter reflexus supra Ma. affert enim eundem modum terminum quod
 representat se identificari cum Majori extremo affert in quo eundem illum
 identificari cum Mi. extremo quod inquit per particulam sed atque simili
 ter in se sunt consequentia refert se supra promissos et dicit Major
 extremum et inquit extremum quod in Majori et Mi. representantur identificata
 in istis esse inter se identificata quod denotat per particulam ergo
 atque adeo actus conclusio sic reflexus per suam essentiam seu consequen
 tiam est promissis dependens. Quia res cum potest sit amplexiva actus
 merito locum reiicienda videtur

Deinde.

PARACRAPH III^{us}

An prater Syllogismum deq. aliq. discursus formati et rigerosi

Oibis subintelligitur huius capituli insinuaveram solum Syllogismum esse
formalem et rigero solum discussum id quod Paragrapho isto accuratius no-
tis ex animantibus nam reliqua quidem argumentationes videlicet tantum
ratione materia concludere nam si eadem terminorum dispositio non servata
aliam substantiam materiam concludat nihil. possitnam difficultatem
sciret quidam Enthymema hoc quod insinuat debet et Syllogismo videlicet
Scientifico concludere et nunc aliq. Authores quod prout per se habet hic ex prout
termini an de Enthymema inveniuntur sive an intellectus ex una promissa valeat
infallibiliter et Scientifico concludere aliquam consequentiam divinam vocat
enim super id praesens ratiocinando unam propositionem et inferre eam occultam
ocultando

¶ Dico extra Syllogismum in deq. formati abrigerosi discussi appropiatio
in deq. Enthymema in mente habet intellectus ex una sola propositione possit
aliam Scientificam et formaliter inferre tam claudere. Cum bicephali ratio
quia omnis rigorosus discussus debet unum inferre ex alio per forma-
lem consequentiam hoc non potest fieri abq. Syllogismo ergo extra Syllo-
gismum in deq. rigorosus discussus. Maior proq. ut unum inferat ex alio per con-
sequentiam formalem debet predicatum et subiectum propriari cum aliquo
hoc scilicet potest unum nisi in Syllogismo ergo. Maior proq. nisi sic prius unum
predicatum et subiectum in consequentia de comitate consequentia ergo

Obijciat primo falsum quod discussus omni fundat in illo principio quod
cum sunt eadem termini deq. enim illud etiam principium elici de omni et nullo
ergo potest unum inferri ex alio per consequentiam formalem licet in unum
quod subiectum et predicatum cum uno. Ex N. Alii principium enim quod cum
sunt eadem termini huiusmodi sunt deq. Syllogismos omnes et elici in huiusmodi; proinde
autem illud in huiusmodi de identitate reali sed etiam de identitate predica-

licet in illa ut sensu sit quod eum sunt et idem et per locutionem cum uno 36
adequate accepto sunt quod eum et per predicationem idem inter se: hoc est
sunt in se idem et per sunt de se mutuo predicari quod vocamus idem et
predicationem in talibus syllogismis talem negativam et concludentem in
regulari simili principio ergo adhuc in subsecutis assertio in ratione
probat: debent regulari et contra videtur principio quod in sunt eadem
unum testis in sunt eadem inter se et per huiusmodi in habet infirmitatem et
docuit in primis ergo per illud: ad probationem ergo principium contra
rium in modo cum explicat in esse et videtur infirmitate in causa tamen et
gentilium sensu obstat suam infirmitatem talem quod vocamus illo: hoc videlicet
quando duorum alterum idem est cum alio et ad alterum accepto et alterum
in idem cum eodem tunc illa duo in sunt idem inter se et hoc est omnino evi
denter affirmat in sensu autem vel per acceptum talis illud tres negative in
hinc concludunt et sic intelligitur a istis septimo syllogismorum Cap. 1. ubi
dictum principium proponit hic verbi causa videndum est quod propositi
lis si videtur et unum eorum idem sunt et aliam vel et aliter idem sunt si enim
ambo in idem valet quod aliter videtur quod idem est pro facto eadem ipsa in
est

Visitas ad ea hac propositionem omni homo est animal licet evidenter in
se habere hoc ergo aliter homo est animal vel ergo aliter quod animal est homo ergo
datur consequentia formali sicuti sita illa ergo syllogismus ratio contra
ergo et enim manifeste per illud: et non ultimam consequentiam aliter
namque est datur formales extra syllogismum aliter est datur formales diffusis
extra syllogismum et formales datur in semidiffusis formales et vice versa
monno namque in formis proclindis in se et argumens ratione viz a causa est
debeat in formis ex alio in huiusmodi actionem caput quando namque datur ex argu
mentis vel concessis aut subalternis in istis unum ex alio sed ex se pro
propter unde admittit datur ergo idem aliter consequentia formales extra
syllogismum postquam hoc sensu concessi continuam in mente locum sumptu
nulla tamen datur formali argumentatio in qua unum verum inter se est aliter
nisi pro ut subsecutis deinde principium quod eum sunt et idem inter se: hoc ubi
Notis ex contrariis sensibus hoc videtur argumentationem propriam esse illa
solum quando in Antecedenti continetur aliter in terminis qui in est in consequenti

ut Petrus homo ergo animal cuius modi argumentationem in dari extra
Syllogismum Mani festum est qui concludat. vi. fo. rma.

Obijciat et hoc quando cum per inductionem omnia particularia per
selecenumenari nullo omisso tirat evident per inferre Conclusionem universalem
cum ergo dicit ad huc vera argumenta hic extra Syllogismum B. N. Con:
fati enim inductio in infest verum scilicet secundum ea se ipso nam omnia per
icularia perfecte enumerata formalissime idem sunt ac omnia

Obijciat ultimo ad discussum nihil aliud reg. v. inq. quam ut ab una cog
nitione Logice procedamus ad alteram ergo conversiones argui potun
t. q. constitunt verum discussum B. disting. v. d. N. ad discussum
nihil aliud reg. v. inq. nisi ut ab una cognitione procedamus ad alteram gra
d. ratio intellectus determinans ad idem habitum duos v. eadem mov. inter
se. C. B. ut a qualicunque cognitione procedamus ad aliam N. B.

Ceterum volumus moveri de voce lapsus, expositum in illis q. illi voco
diffusum qui aliquem consequenti terminum venit q. v. in finit unius
et altero alio. hic simulatis huius modi Syllogismi omnia homines et animal
aliquis homo est homo ergo aliquis homo est animal coher. rationem veri
diffusum sunt quoadusq. solum terminum coherentes.

PARACRAPHI IIII

Quomodo promissa causent Conclusionem.

Certum est promissa esse causam conclusionis illa enim est causanti aut rei
qua aliquomodo in eam influunt quod propterea promissa solummodo cum bi
de modo et genere causandi an sit licet Physico per se aliter influant
in conclusionem an Physico moraliter tantum et disiective prout de Logica influen
tia supra et propterea mores quoniam vero hac quod est ultimata ab omni
magna dependeat ut hominem fere obtinuit hoc loco et per mentionem facere

Dico primo ver. similis in influunt promissa efficienter ad conclu
sionem sed tantum moraliter et disiective scilicet communiter Philosophi contra
Vulgaris velum et graue alio: in Dispositionibus autem factis qualis

Et hoc an actus vitalis de facto vires habeat pro ductivas alterius
aut auctoritate grotesci standum est probat et ratione nullo est
necessitas tribuendi in illam Christum cum sufficiat moralis satisfactio
enim promissum illuminatione complete intellectus per interitum
sibi virtutem amiculo speciem ad alliciendum Christica conclusio
ergo probat et de facto cognitiones tantum concurrunt ad actum vo-
luntatis morales et directive illuminando videlicet ergo etiam sic con-
current ad conclusionem

Ergo inferes si quandoque Ales locat conclusionem effici per
promissas et effici produci in sepe mihi proprio accipiente et
et videlicet quod dicitur ab albedine effici parietis albi et dulcedine effi-
ci lac dulce et forma compositum per gratiam in seut causa efficiens
sed formalis

Obijciunt primo promissas causant et producant Christica species
em per gratias quanta omnes habet vim productivam aliorum
actuum prece deuti similium ergo concedenda est eadem in fac-
tis iuxta receptum axioma quod est causa causa est causa causati
Bo. C. A. N. C. eodem namque argumento pro bases unum actum veluti
habes effectum productivum albedinis quod tamen ne ipsi quidem concedunt
adversarij ratio huius effectus potest et una species et multo in nobiliorem
quam actus intellectus ergo ex eo quod sit productivus speciei in seipso
esse productivum alterius actus ad axioma Bo. quod causa causa in seipso
sit nisi impropre dicitur causa causati at analogica in autem potest et
gratias species namque esse velut causa remota huius sit nature quod in cau-
latum in seipso influere nisi mediante aliquo quod in promissis etiam vide-
re est accidit

Rejiciunt vero illud est Christica et efficiens causa ad cuius presentiam pro-
mit effectus sed ad presentiam promissum generis effectus nimirum Conclusio
ergo promissa sunt causa illi Christica et deserviendo Mai. si causa sit
aliqua propter se remota effectui et habeat vires illi productivas

Et Mai: si causa sit in proportionata effectui, & talis e' unus actus
intellectus respectu alterius. Et Mai:

Obijciunt istio habet concurrens efficiens ad actum ergo est promissa
sua conclusionem per se. Consequenter ideo habet concurrens efficiens
hunc quia habet se in se per ponderis potentiam inclinantis ad actum sed
etiam promissa habet se in se per ponderis potentiam inclinantis ad actum
ergo. Et A. N. C. ad probationem: quid quid sit de Minoribus. N.
consequenter Maior habet concurrens ideo sit utrumque efficiens quia
ad alterum non facit nisi in actu ad actum per se potentiam cumque in con
currere deest in se per ponderis potentiam in se per se ab omnibus
et qualitas motus quia causatur in genere per se promissa

Obijciunt quod Intellectus debet per aliquid super additum com
pleti. Philosophia ad producendam conclusionem per nihil aliud potest
compleri. Philosophia nisi per premissas ergo per premissas debet Philo
sophia compleri ergo Philosophia per premissas producatur. Maior tamen
in potest compleri per speciem aliquid in premissis ergo per nihil
aliud potest compleri nisi per premissas. Et per hoc quod prima
vice e' elicienda conclusio nullam habet illi speciem aliorum ver
itatum speciem in premissis in deservient ad conclusionem ergo
nihil aliud potest compleri Philosophia nisi per premissas. Et Intellectus
hunc compleri Philosophia dupliciter potest primo per eas de specie
qua antea fuerunt premissas ideo per illas quod sunt premissas
productas sunt enim de specie virtualiter species obiecti conche
sionis quod conveniuntissime dicitur per se de illi speciebus
qua premissa producebant cum ille suam virtutem reactivam
alibi occupaverint.

Obijciunt denique cum quibusdam qui omnem influentiam aliam direc
tivam premissis negant licet conclusio in potest produci ab illis
premissis potest tamen conferri ab illis premissis ergo nullo modo
influunt premissa in conclusionem. Et Necesse consequentia tali

enim casu sub talis praemissis adhuc super sunt ex praemissiones
objectum praemissarum repraesentantes quod illud minatur sub
lectis sufficienter determinat ad asserendum conclusio omnis et haec per
demprehensiones vero finit etiam ante praesentant huc tantum di
rective cum praemissis in conclusionem praemissarum.

Quoniam hoc loco nonnulli et fuisse discutierunt an se lo homini
progenium sit discurrere ex Bx. hanc questionem in posse datur mi
nor nisi sciamus an bruta discurrant singulari et Deo quorum pro
ut ad hanc speculat aliter ad Theologiam unde supra legimus
et hoc Praepos

PARAGRAPHUS

An conclusio attingat intrinsece objectum praemissarum.

Objectum conclusionis est identitas duorum inter se objectum autem
praemissarum est identitas duorum cum uno tertio quorum itaque analogia
conclusionis ferat in se lam identitatem duorum inter se an vero simul
etiam cognoscat identitatem duorum cum uno tertio. Aliter praemissae totae
haec quippe an conclusio tangat praemissas defectivas ubi per praemissas objec
tione nihil aliud intelligunt quomodo objectum praemissarum sive identi
tatem duorum cum uno tertio.

Dico vero simili omnis conclusio attingit intrinsece objectum praemissarum idem Dicit Thomas prima secunda Quaestione 2da Articulo 8. Suarez Rubeus
Sonsela Vallis Briaga et communiter relictiores contra Vazquez Compton
Chaparreros alios ex libro conclusionem quando Dico ergo Petrus est animal
Sonsela est tunc actus in brutum animal identificari Petro sed animal identifi
cari Petro quia animal est Petrus identificari homini ab ad hoc actus
in tangit solum identitatem duorum inter se sed in super cognoscit signum
et etiam identitatem duorum cum uno tertio idem est videlicet huiusmodi

valeat huius actus quia omnis homo est animal. Sed et Petrus sit animal probatur nunc ratione assertiva ille particula
ergo aliquid significat quod habet identitatem duorum vel se nihil aliud
significat quod sunt promissas ergo conclusio semper tangit promissas
probat vel obiectum materiale et formale cognoscens et demum actus
conclusio tangit nisi huius identitatem duorum inter se sed identitatem
quod duorum cum uno tertio est enim conclusionis obiectum materiale idem
habet duorum inter se formale autem identitatem duorum cum uno tertio
quia per hanc salutem rationem motivam determinat in intellectu actus
suum conclusionis probatur. Sed conclusio tangit eo quod habet ergo va
leat motiva conclusionis sunt promissas et nisi conclusio plus affir
met quam identitatem duorum inter se nunquam poterit negare consequen
tiam in his legibus male habentibus vel conservans ergo conclusio
et affirmat quam identitatem duorum vel se aliquid in alio alio alio
nabile quam obiectum promissarum ergo hoc attingit

Obijciat primo aliquando esse falsas promissas et tunc vera conclusio
ergo si conclusio semper attingit promissas tunc conclusio esset simul
vera et falsa primo quidem esset vera ex proposito id esset etiam falsa
quia tangeret in bonum hoc promissas falsas quod est absurdum et contra
dicta superius de veritate. Sed quando ex promissis falsis elicitur aliqua
conclusio tunc illi actus semper est simpliciter falsus quia erat circa obiectum
suum formale dicens tamen conclusionem illam materialiter semper
tam per abstractum est verum quod obiecto materiali suo sit conformis
atque adeo secundum id quod dicitur explicite sit vera.

Obijciunt vero in summis dicens quod medium terminum non debet
intrare conclusionem atque intraret si conclusio tangeret in bonum seu
promissas ergo. Respondetur igitur quod medium terminus non possit intrare
in conclusionem tanquam obiectum materiale affirmativum aut
negativum per conclusionem possit tamen intrare tanquam obiectum
formale et ratio motiva atque hoc solum modo valet. Authores dicti
axiomate

Urgabit inde sequere quod intellectus sit assensibilis et ideo
premissis hoc est absurdum quia superfluum ergo. Respondetur autem
quod sit assensibilis promissis eodem modo. N: sequere quod
sit assensibilis premissis diverso modo. C: N: Semel namque illi assensibilis
per naturam, secundum se, per posterioi naturam eisdem assensibilis
ut motui et causis, non vero superfluum est hoc asserere facit enim assensibilis
veritatis quibusdam secundum se et magis nobis quam veritati deducta et
minus nota.

Obijciat istis possum amare medium in amando finem et rationem
hanc illi, mediis ergo etiam possum tangere conclusionem in tangendo premissas
De, distinguendo. R: possum amare medium quia tale in amando finem
N: R: possum amare medium quod tale in amando finem. C: N: Similiter
distinguo. Consequens possum tangere conclusionem actum qui est conclusio in tangendo
de premissis. C: Causa: possum tangere actum inquantum est deductus
in tangendo premissas. N: Con:

Obijciat quod si conclusio attingit premissas erit conclusio aliquid verum
Similiter affirmativa et negativa. Consequens est absurdum ergo et antecedens
pro hoc sequella attingendo una premissarum in affirmativa altera ne
gativa ergo si conclusio attingit premissas erit conclusio aliquid verum
partim affirmativa partim negativa. De negando. Sequetur ratio est quod
conclusio dicitur affirmativa aut negativa ab affectu nam si illud sit
affirmativum dicitur conclusio affirmativa si est negativum dicitur conclusio
negativa in de autem desumit huius denominationes ab affectu forme
per hoc alio conclusio non inodit premissas ut partem sed tantum
ut conclusio quia respicit illas essentialiter per unum terminum
in terminum autem huius in dicitur affirmativa vel negativa. Respondetur
distinguido. Sequella erit affirmativa et negativa in premissis hanc
et in se. N:

Obijciat ideo si conclusio tangit premissas huius est quod tangit huius
propositionem in eisdem debet se reflectere super omnes propositiones

libri libri e' e' eam continua quadam ratione conca te natio itaut
una conclusio probetur per suas premissas premissae iterum per alias
premissas illae aliae iterum per alias usq; ad prima principia quae ergo
legem propositionum ultimam debent se reflectere usq; ad prima princi
pia quod e' contra ex paviuntur. Ex N. C. nam conclusio bene deducta
quod deinde sumitur de lo cum premissae manet notum nota habet qualiter
in se ab ipso actus processum illi aserviri propter se in tangendo ulterius eas pre
missas. Et tamen illae propositiones in premissas assumuntur et uteruntur
sunt conclusio debet omni in se habere resolutionem usq; ad prima
principia quod sane magnam apparet scien tia per se habere se per se
est in minoris archisalem

Urgatis si conclusio bene tangit premissas dum pro his cum
recedo conclusionis semper debent recitari premissarum spec
ies enim in conclusione producta tangit et similes premissas obiectivas
ergo semper debet fieri resolutio usq; ad prima principia Ex N. C. dicitur
Species enim memorativa quae producit a conclusione in semper representat
actu omnia quae potest representare sed indiget Majori vel Minoris ex
citatione et pendet a certis conditionibus etiam in actu etiam in omnia
simul representat prout videtur in Animagica certe quod videtur
Roma Pontificum simul et cardinales in semper representat se supra
cardinales quem cogitat de Pontifice. dici posset etiam a conclusi
one plures reliqui species quorum una indivisibiliter representat omnia
obiecta simul alique separatum obiecta representat singula sed de
his animagica.

Obijciat quod post assensum premissarum potest ex ita inprehensio
de sola indeterminate duorum inter se ergo intellectus potest asserviri
soli identitati in attingendo premissas Ex primo N. C. e' enim in possi
bile ut facta assensu premissarum ex eis sola inprehensio duorum
identale duorum inter se Ex 2do dicitur casu posse intellectus asserviri
soli identitati duorum inter se per aliquem actum intellectuum

in antea per actum conclusivum.

PARATRAPHI

An necessario ex premisis sequatur conclusio.

Quomodo duplex est libertas illa duplex etiam necessitas una quod ad speciem siue contra dictum aliter quod ad contrarium siue contra dictum necessitas quod ad speciem vocat illa quod va cogor ad unam specie actionem siue utrumque necessitas ad bonum incommuni licet enim possit relinqueri bonum uti vel amare superfluum tamen quod per se tenet quod per se tenet debet actum huius speciei eliciere videlicet amorem boni necessitas quod ad contrarium siue contra dictum vocat illa quod va cogor ad huius speciei actum eliciere et actum ipsum actualitatem ponere ejus modi felicissima necessitate per se tenet boni quod non possunt suam voluntatem cohibere neque a mandando Deo

4. *Legendum* Videamus nunc an et qualem necessitatem intellectus habeat ad conclusionem eliciendam postquam praemissis est assensus

Dico 1mo intellectus facto praemissorum assensu necessitate ad conclusionem quod ad speciem illam ut nullo modo possit negare ea sequentiam talibus modis. Rursus res et ratio clara est quia vero clare cognito propositum non potest intellectus dissentire atque conclusio est verum clare cognitum ergo non potest conclusioni dissentire ergo determinat ad speciem actus videlicet ad assensum si vellent cognitionem eliciere sed non potest componi ejusdem rei assensu et dissentiu atque non possunt componi si intellectus facto praemissorum assensu non sit necessitate ad speciem ergo facto praemissorum assensu intellectus necessitate ad speciem sequella propositi si non est necessitate ad speciem igitur assensu conclusionis potest obijci conclusio non dissentire atque eidem obijci conclusionis etiam huiusmodi

fuisse assensu in promissis si nam haec verba qualiter continent conclusionem
ego componere assensu et dissentiu vel in autem affectionem procedere de
intellectu qui bene penetrat promissas nullum enim est dubium quod in alijs
posset repeteri sensu tam intellectus ut concessis in bona forma promissis
magis conservatio atque utinam hoc nunquam faciant Reges

Confirmatio huiusmodi oratio in qua vel aliud necessarium fuerit
iurata solum solum quod ad speciem hoc debet esse verum.

Obiecta facta promissam assensu potest intellectui occurrere ratione
va, quodlibet demoveat in conclusione ad contrarium afferendum ergo intelle-
ctus non necessitatur ad speciem obprobrii potest ex his promissis dicere Deum
nullum accidens conservari potest atque subiecto sed generalitas in Eucha-
ria est accidens hic concessis potest Deo occurrere et haec est deinde
generalitatem non conservari atque subiecto ergo Deum potest huic proposito
oni dissentiri vel si non necessitatur atque hoc est deinde ad proba-
tionem dico nullo intellectu motiva concessis promissis potest ad
assensum induci nimis tardam nam advenit tale motivum vel non
ratio est quia intellectus non potest induci ut assensum alium propositi-
onem quod illi proponitur fuit falsa generalitatem cum in se vere atque veri-
dens fuerit: Tenet huiusmodi intellectus statim revocare promissas
vel dissentiri vere

Dico ideo in tantum ad speciem sed etiam ad ex arbitrium Conclusio-
nis necessitatur intellectus concessis promissis tam probabiliter quam evidentiter
sed ut non possit actu conclusionem suspendere nisi aliunde sit impedimen-
tum probatur auctoritate beati Thomae prima parte Quaestione 92 Articulus 2do
Secunda in primum Distinctione in prima Quaestione qua Dicitur de et Tempore
Contra iuramentum prima Distinctione Capitulo 1mo Quaestione qua Articulus 4to
Huiusmodi Avicenna Avicenna et aliorum contra Dicitur de et Tempore
Probatur ratione intellectus non potest dissentiri Obiecto evidenter propositi-
atque concessis promissis obiectum conclusionis est obiectum evidenter propositi

ergo Intellectus ejusdem n̄ potest n̄ assentiri. Mo: i certa nam Intellectus
 e causa necessaria quae suppositi omnibz ad agendum requisitis necessario
 est. Minus probat objectu conclusionis a identitate duorum inter se ab ipso concessis
 promissis siue concessa identitate duorum cum uno tertio proponit evidentibus
 identitate duorum inter se ergo concessis promissis proponit evidentibus Intellectus
 objectu conclusionis.

Conferat magis appropinquat evidens necessitas Intellectus ad iudicium
 servandum ergo et promissa ad conclusionem inferendam adeo scilicet agere et
 bene dispositis necessariis videt objectu sibi propositum ergo et Intellectus
 cognoscit necessario objectu conclusionis sibi per promissas evidenter pro
 positum conspecto autem divi in conclusione nisi aliquid sit in, edimen
 tis si nam Intellectus facit promissam assensu dei destructam ad altera ob
 jecta ut ei n̄ supponit vires naturales ad inferendam conclusionem
 vel per concessum dei negatur in pedem certum i patitur cum impo
 diat ab eo. h̄is

PARACRAPH VII ling

Diluuntur argumenta opposita

Obijciat primo potest Intellectus concessis duobz promissis in Barba
 dispositis concludere vel directe vel indirecte viz: sic his omnem
 naturalem admirationem omnis homo i rationalis potest inferre hanc Conseque
 ntiam ergo omnis homo i admiratur vel ipam ergo aliquid od admirationem
 i homo idem e de promissis in Barba et dabitur ergo Intellectus indige
 determinatione aliquid ad conclusionem inferendam ergo n̄ necessitas
 pro ad exhibitionem De distinguendo consequens n̄ necessitas pro ad ex
 hibitionem atqz semper directe concludentis si n̄ necessitas pro ad exhibitionem
 directe vel indirecte concludentis N: C. determinationem ergo ad hanc intell

habet hoc casu per premisas ad aliquam conclusionem inle permina
tam integrum veridici n manet utramque omibere sicut licet mihi sit
integrum ut sim in hoc vel illo loco liberum tamen mihi n e carere
omni loco prodeat autem hunc temporis cum conclusionem intellectus pro
conaturalis sequi vel quam priore aut melius a parte hendiit aut cuiuspe
ciet i exaltatio quod si omnia utrobique sunt paria aliter utrumque

Obijes deo daz habet facultates et inclinans ad conclusionem et pro con
clusio n sequi necessario quia ubi e necessitas ibi frustra ponit facultates
De habitu conclusionis iuxta multos n distingui ab habitu premissarum
Deo habitu illum n inclinare in actu primo et per modum ponderis sed
facilitate in actu secundo sublevando influxum potentie Obijes deo.

Obijes deo nemo tenet eisdem veritate assentiri aliqui veritas pre
missarum et conclusionis e eadem ergo propter maiorem assensum e veritate alicui
per premisas n tenet deus assentiri eadem per conclusionem Deo distingui
de Mai: n tenet deus assentiri si eadem veritas sit eodem modo semper pro
posita C: Mai: si diversis modo sit pro proposita Deo Mai:

Obijes deo ex premissis pro habilitate sequi conclusio bonum pro
ba bilis sed ad assentiendum conclusioni pro habili n necessitas intellectu
tus ergo concessis premissis probabilitate ad assentiendum conclusioni n ne
cessitas intellectus Deo C: Mai: Deo Mai: licet enim ex premissis habilitate sequi
tantum conclusio proba bilis n sequi tamen probabilitas sed certo et nece
sario pro certitudo oritur ex infirmitate consequentia unde licet iusti
tas praedicta cum subiecto pro in actu conclusionis rapitur secundum se
n tenet necessario intellectum ad sui assensum determinat tamen per
objectum premissarum siue identitatem duorum cum uno tenet assensum pro
bono intellectui n e integrum amplius identitati duorum inter se n assen
su.

Verbis ut intellectus assentit ex premissis pro habilitate indiget deter
minatione voluntatis ergo etiam indiget determinatione ut assentiatur
conclusioni pro habili consequentia proinde etiam pro assensu premissarum indiget

determinatione voluntatis ^{pro} sunt habiles pro talibus etiam ratio
pro conclusione ergo si pro assensu premissarum indigne determinatione
ne indigebit etiam pro assensu conclusionis R. C. H. H. C. pro talibus
nis casualem distinguo ideo pro se indigne determinatione voluntatis
quia pro misso erant pro talibus R. C. ideo indigne quia erant pro ta-
libus et pro nulla alia causa ^{ad} determinationis C. H. ad conclusionem
autem determinant premissa concessa ergo in suble determinationis voluta-
tis R.

Responsio concipitur his premis omnis mater amat suum filium
Medea est mater potest mihi oriri actualis for modo haud clara ^{et evidens} apprehensio
de nec filio per medea illa tali casu intellectu retro huc a conclusione
Illa quod Medea amat suum filium ergo pro misso pro talibus ^{et sensu} necessitant
ad exorcitum R. negando quod hoc casu possit oriri evidens
et clara apprehensio vel formale de contrariis ratio est quia evidens appre-
hensio necessitans cum iudicio ut supponit ex animo pro quia ergo. Proinde promissa
suum assensu intellectu iam affirmavit matrem et Medeam consuetudinem
filiorum evidenti illi proponitur conexio medea cum amore suo filiorum alius
intellectus possit in offensus huc principio quocumque sunt eadem uni ubi sunt
eodem intellectu si autem evidenti illi proponitur conexio Medea cum amo-
re filiorum ergo rapit intellectus in assensu si ergo etiam tunc ad assensu appre-
hensio evidens de contrariis ratiocinatio intellectu ad assensu et dissensu
quodam arbitrio ergo cum genere assensu et dissensu ejusdem

Obijciat ideo intellectu ex primo A. H. pro talibus Cuius ratio de pro-
ce suble voluntati ergo potest illi in pedire ab assensu Cuius ratio vo-
luntas plane regit potentiam loco motivam ergo et intellectu R. C. H. C. H. C.
hunc me invenisse in ratione voluntati intellectu suble de pro-
innotari tantum et dubijs id concedendum est in evidentibus negandum
supra sita autem omnia puncta identitatis duorum cum tertio in amplius
dubia omnia puncta eorundem duorum inter se ad confirmationem Nego

paritatem disparitas est de sumenda ex natura propter idcirco
imperandi modo nam quibusdam voluntas semper imperat ethice
in bonum sui proprium ita ut ethice nulla carere possint obediunt et sic se habet
cum potentia motiva alijs imperat ethice id est cum alijs va difficultate
ut appetitus sensitivo in bonum potentiam alijs nulli modo imperat
vig. autem oculi et sic se habet intellectus respectu evidentium potest
tamen voluntas eas operationes impedire indirecte per applicationem
se hementiore ad alia objecta si minor intellectus si aliter tractus
ut possit objecto premissarum et conclusionis sufficienter intendere

Queres primo an prius quam intellectus conclusioni inferat debeat se ne
cessario reflectere etiam supra premissas formales. R. negative nulla
enim hujus rei necessitas posset tamen evenire aliquando ut intellectus re-
flecteret et ut affectus sui premissas affectivas etiam conclusioni.

Queres deo an factum debeat antecedere cognitionem aliquam reflectentem
de bonitate consequentis et formam iuxta regulas artis de premissis. R. neg.
dive potest enim intellectus affectu conclusioni in reflectente se supra
premissas formales ergo etiam poterit affectu alijs reflectione ad boni-
tatem formam etque omnia sufficienter id est in his duobus cum uno testis
ut intellectus in actu exercito determinat actum ferendum conclusio non
debet tamen ut se sedere apprehensio quod de bonitate objectiva et
naturalis illationis quod videlicet representat conclusionem duorum inter se pro-
pter conclusionem duorum cum uno testis cum omni relicto pro via sui ob-
jecti habeat apprehensionem dixi debet antecedere apprehensio in iudicio
iudicium enim de bonitate objectiva illationis et ipsissima conclusio

Objectas premissarum illuminatio sufficit ad inferendam conclusionem
ergo non opus apprehensione previa R. N. H. premissarum formales
illam bonitatem objectivam illationis in se ponunt explicito sed tan-
tum virtualiter ad re vero mentis operationem et affectum aliter explicitum

objecti et vixit aliterminato ejusdem simplicitate

Et haec de syllogismo in comuni reliqua de illis abunde tractata
habes in huiusmodi sagittis figura illius modi regule perinde sunt

CAPUT II dum.

De Demonstratione. ~.

Hanc est notabile illud logico artificium cuius gratia Philosophi libi
Anatolici conscripserunt De hoc querenda occurrunt primo quid sit quod
duplex sit quia per cognita illius quales praemissas exigat quod modum
illius per: examinemus singula

PARAGRAPH I mus

Definitur et Dividitur Syllogismus Demonstrativus.

Actus primo perferitur cap: ubi vocatur demonstratio Syllogismus faciens
scire quae verba inferius formati sine dubio Philosophi accipit in consensu
ita ut demonstratio sit Syllogismus per quem formaliter habemus scire hunc actu
alem. alibi demonstrationem vocat Syllogismum in quo ex praemissis evidentibus
intellectus per se inferat conclusio pro quo nota illae praemissae vocari evidentes
quoniam veritas tam clara est et manifesta ut convincant ab omni voluntate in
hunc eum in firmum sui assensum rapiant unde omnis evidenter in
voluit certitudinem huius invidiam omni certitudine evidentiam ostendit
certitudo firma adhesio in intellectu ad objectum necessarium sicut habens quemad
modum representat et in certitudine super addit evidentiam a certitudine
et huiusmodi

et huiusmodi premissis reperiuntur vera demonstrationis.

Dividitur Syllogismus demonstrativus ad idem in demonstrationem propriam
et quid siue a priori et demonstrationem quia siue a posteriori demonstra-
tio proprie quod reperiuntur medium terminum qui sit causa predicati conclusi-
onis vel quasi causa hoc est notetur a priori conclusione in demonstratione aut
tem quia medium terminum non est causa conclusionis et ad hoc genus demonstrandi
reducitur non tantum Syllogismus illi qui continent rem per affectum sed etiam
illi qui ab effectu procedunt ad effectum vel a concomitantibus viget: Hec
sunt demonstrationes per se possibile cuiusque causa est in effectu nam haec demon-
strationes omnes dicuntur a posteriori quia medium terminum illorum causa

Dividitur etiam demonstratio in potissimam et non potissimam potissima siue per
sectissima constat premissis evidentibus primis immediatis necesse est univ-
ersis et per se notis quibus intellectus solus hominis percipit statim et ubi
est resolutione essentia verba illius sunt prima posteriorum et ad demonstra-
tionem autem vocatur rationationem quod sitantiam quod genero ob id dicitur quod
illa animo comprehensa statim rursusque dicitur id est scire quod dicitur necesse
est demonstrationem statim ex his sumptis et constare quod et vera sunt et
prima et ut sic dicitur immediate abnotior et a prioribus denique et causa conclu-
sionis et hoc convenit illis solis diffinitionibus qui in prima proprietate seu pro-
prietate de se habent demonstrationem ex definitione et quod est essentia et si
dices omne rationale est admirativum sed omni homo est rationalis ergo omni
homo est admirativus demonstrationem habet in potissimam quia admirativum quod
quod est primo hominis essentia proprietates in se habet ex quod est predicatum essen-
tiale quod est rationale si autem dices omne admirativum est visibile omni homo
est admirativus visibile demonstrationem habet a priori in potissimam.

Probatur etiam in demonstrationis divisi in eam quod ducit ad impossibile
et speculativa et operativa vocatur in qua pro positione aliquam demonstrationem
eam inferendo per se prima et prima in demonstratione autem

Deo impossibile ex eo ostendimus verum per perfectionem & vanam quod
que perfectio certam involvat repugnantiam

Apud Mathematicos demonstratio summi pro toto contrahitur per ontifico
Sive defuisse in ordine ad aliquid unum certum veritatem quamvis in eadem per
viones partiales habeant complures sic primus Euclidis defensus elementarum
contrahitur in se demonstrationes tres alij plures ubi vandoq una demonstra
tio viginti alias complexus mirabili serie concatenatas ad quas dictum
pro sequenti anno remitto

Quasi solent hic ea quo genere causa assumi debent metus hominum ad
perfecta demonstratione requisiti quos enim causarum genera statuit Philo
sophus in Physicis materialia formatu efficientem et finalem Materi
alia est illa quo recipit in se accidens quoque primam vel incompletam substantiam
formatu est ipsa forma qua in alio recipit efficientem est quoque alius rei debet
esse finalis cuius gratia aliquid fit. priores duo cause dicuntur in his se
ca ratione due extrinsece huius positi. De adque positum demonstrationes
haberi per omnia causarum genera perfectiores tamen est illas quoque causa
habet sua conclusionem inter se. Exemplum causa efficiens habet in
hoc quoque vides cum quoque sola supra horizontem dies est alij vi. in statu ante ortu
Solis huius est supra horizontem ergo ante ortu in statu huius dies est. Formali
causa exemplum sit sicut omni figura qua constat partibus et medio aduatum
radius est circuli huius figura constat ergo huius figura est circuli Materiali
habet in isto quoque cum eas sustentat aliquid accidens illud est causa mate
riali anima sustentat aliquid accidens ergo anima est causa materiali
Formali sit hoc quoque cum vult ad vitam alteram ingredi debet servare precepta
sed prudens. vult ad vitam alteram ingredi ergo debet servare precepta
hae demonstrationes licet verae sint utelicam infra in sunt tamen potissima seu
perfectissime ut constat ex circumseriptione demonstrationis potissime
ab Aristotele superius tradita. Universum ad vigorem demonstrationis suffi
cit ut medium sit causa ratione non per se vel quoque vasi causa aliorum. hoc est quod
stat se habeant illa duo ubi illud quoque demonstrationis habere causa possit
habere illud aliquid quoque causa agit deinde huius unde supra huius huius

Dei per illius immutabilitatem vel volentiam per intellectum
et in homine admixtivum per rationale demonstramus quia in uno per
secliores sunt demonstrationes quae capiuntur per causas metaphysicas quam
Physicas ipsomet deus teste qui per animam et rationale quibus capiuntur
demonstrationes quorum prius deus causa materialis rationale causa forma
huius metaphysicae hominis ut proinde mirum sit potuisse a peripatetico quo
piam videri demonstrationes Mathematicas quae si deest illis causa
ad demonstrationem veram per deum requiritur.

PARACRAPH III

De evidentia et reliquis conditionibus ad demon- strationem requisitis. ~

Evidens dicitur res aliqua quae omnino vel infra clarescat vel ex alio
clarescat. Et signatur tripliciter moralis Physica et metaphysica moralis
evidentia est quando spectati regulis prudentiae iuxta quas homo vellet operari
non potest non assentiri ut si iuraverit iuramento confirmetur et si se visum
luti evidentia nobis constat. Rationem dandi huius enim propositioni dandi Roma
non dissentiat nisi cum prudens et recte. Physica evidentia est quae illa
nobis aliquid est evidens ut spectati principis Physici et hoc ordine verum
non potest scilicet habere. Sic Physica evidens est huius cum hinc sen
tio in musco calorem adesse in Phoco aut prope Apocum ignem quavis
huius evidentia non sit absoluta respectu Divinae omnipotentiae quae hunc
ordinem rerum aliquidando potest perturbare. Metaphysica dicitur eviden
tia est quando illa res quae tam manifeste ut ne divinitus videatur se possit
habere aliter et huiusmodi evidentia reperitur in illis propositionibus
omnis homo est animal omne corpus est substantia. De quibus. Quia
in demonstrationibus Metaphysicis et Geometricis objectis discussis
est metaphysica evidens ubi relatio omnis se se habere regit.

in Philosophicis demonstrationibus sepe & obiectum tantum modo Philosophicis
evidens ut in illa superioribus citata & vando cumq; est sol supra totum
Sunt enim & Dices: quia Philosophicæ demonstrationes an enumeratio verorum
demonstrationum excludenda sit ad totum logicæ Machinæ develop
ego confesso esse prece admittendas moralem tamen solum evidentiā
in videlicet estq; modi sere subtelium

De reliquis conditionibus adversā demonstrationē requisitis habet
prima in eo qd ut promissa semper sint prima immediata per se nota
has enim solas sibi demonstrationis vendicat ita Aristes primo logicorum
cap: ante ubi sic habet: Demonstratio autem est cum ex veris et primis
conclusio est aut certo et per modum quo agitur de primis et veris causis
conclusionis fuerint possunt utitur omnia dici omnes demonstrationes ve
rarum promissas & huiusmodi prime qualiter possint probari per alios
necesse est tamen aliquando deveniri in earum probatione ad veritatem
per se notam et sic intelligendi sunt Authores cum dicunt omnis demon
strationis resolutione fieri in ultima principia & prioria in demon
stratione subintelligere mediate

Quo nec opz est ut sint semper promissa universales et necessaria ab
solute dum modo sint necessaria ex suppositione cuius animi huius modi
significationem est verarum demonstrationum numero excludamus omnes quodcumq;
novi & breccostaly cumq; ergo breccostaly mosey idem hunc ex posito
rium hic homo est animal Vel hic homo ergo Vel hic animal. vixi
sit tamen hac conditiones demonstratio potissima: ratio est quia cum passim
vocant potissimum & va demon strat primis propriatati de subiecto prima
autem passio in datz nisi respectu totius speciei

Dices Aristes negat scientiam dari de individuis ergo nulla
demonstratio vera constat promissis particularibus aut singularibus
Per primo solum loqui de sententia solum totale id quod verissimum est
quomodo enim tam multa in particulari posset attingere scien
tia debitis necesse igitur habet attingere connexioni aliquo communi

omnibus individuis. R. ideo nega de consequentia potest
enim aliqua ratio communis demonstrari de singularibus per se
has particulares et singulares

Non requiritur alia ad veram demonstrationem ut con-
cipis propriis et persae sed sufficiunt principia alij scilicet his omnia
Sola autem demonstatio perfectissima requirit ut sit ea principia propriis
et persae ratio prima pars e quia alij quia n. cetera in prae-
fatione quae faciunt scilicet de veris demonstrationum numero per se
san h. ratio e ipse omne animal e vivens omnis homo e animal e.g.
omni homo vivens; una omne scientia sub alternata quae alteratur
principia sub alternata scientia per se notum v.g. Catechista
dignitatem suam exferent ratio ideo pars constituit ex de scientia
one superius data altera namq. e.g. promissa Semper constat predicat
essentia altera vero dicitur prima suspecti passio utraque autem dicitur
predicatio per se quia per se subiecto convenienter e.g. uti brevit
nota ab hile hile p. qto elato Metaphisicorum cap. 18 quatuor
enumeravi modos per se predicandi in haecendi existendi etiam
secundum primo modo per se dicitur predicatio illud quod e essentia sub
iecti ideo modo dicitur per se predicatio illud quod e passio alij
modi per se convenit substandijs primis seu individuis quia huius
se consistunt et huiusmodi convenit causis nam aliqua illarum efficiunt
per se ut ignis calorem aliquo per accidens ut effectus respectu the-
sauri inveniendi primi duo modi in sola repensum demonstratione
perfectissima reliquis contenta sunt alia scientia

PARAGRAPHI III

De ijs quæ ad Demonstrationem præcognoscendo sunt

Omnis disciplina diffusiva et omnis doctrina sit expressi-
vènte cognitione, inquit Aristoteles hic unde ante omnem demonstrationem
quædam necessario præcognoscenda sunt in quidem semper clare et esse
se sed obscure scilicet et directe huiusmodi præcognita assignat tota sub-
iectum principium: per principium intelligunt nulli præmissas
et passiones prædicatum. notanda vero illa quæ de his rebus præcog-
niti debet haberi vocat à Logici præcogniti. quæ duplex est videlicet
an res sit, et quid res sit de his illi quævis an et quæ sint necessario
præcognitiones et præcognita ut habentur veritatis

Ante omnem demonstrationem debent scilicet aliquo modo incon-
fuso præcognosci. Subiectum principia proxima et prædicatum dum quid
nominis quam quid rei ratio est quævis hæc aliquo modo præcognoscenda
hæc demonstratio ignotum de ignoto per ignotum sive ut loquuntur nescio
quid de nescio quo per nescio quid. dicitur scilicet aliquo modo inconfuso
debere præcognosci nam sapientia demonstrat ipsa rei essentia per passionem
ergo non est ergo illam essentiam clare scire præcognita

Dico igitur ut ante omnem demonstrationem præcognoscatur subjectum
et prædicatum existentia, aut possibili. hæc præcognita præcognoscuntur in ipso
conclusionem inferri subjecti aut prædicati existentia vel possibili
ergo non est ergo illi semper præcognoscere præcognita de existentia illud
non est necessarium præcognoscere de subjecto aut prædicato quod est contin-
gens in subjecto aut prædicato sed existentia est contingens subje-
cto et prædicato ergo non est ergo præcognoscere. Et hoc illud sufficit præ-
cognoscere quod sufficit ut unum non necessario prædicatum cum
subjecto sed ad hanc unionem prædicati cum subjecto non requiritur
existentia ergo denique propositiones ad hanc veritatis

Sunt Scientificae et tamen non possunt actualiter existentiam predicare
et subiecti v.g.

Dico 2do ad demonstrationem faciem dem in requirere necessarios sem
per cognoscere et explicita praecipua principiorum universalia v.g.
quod libet est vel non est quocumque sunt eadem universalia sunt eadem ratione
ratio est quia sapientia faciem demonstrationis ab omni ulla reflectione non
principiorum ad intellectum nihilominus perfectam demonstrationem
requirit talia cognoscere

Notandum hic etiam occurrit in omni scientia quatenus quodammodo
ulterior in demonstrabilia quae vocantur principia et sunt per se nota solis
quae apprehensa terminis requirunt intellectum in sui assensu explicita
huiusmodi principia assignat Philosophus primas dignitates seu axiomaticas quae
intellectui sunt congenitae et omne est saltem homini Maxima pars
ad generis principia sunt positiones quae agnoscuntur vel descriptione
et haec si verum continent huiusmodi si sunt demonstrationes dicuntur propositiones
si vero non continent verum huiusmodi si sunt annotationes sed ad primam
tantum mentis operationem pertineant possunt tamen et intellectui
cuius subiecto et exinde fieri propositiones dicuntur definitiones huius
modi principia sunt apud mathematicos quorum sunt unicus tantum exemplum
huiusmodi principia sunt tria anguli sunt tria latera sunt plana sunt superficies sunt
rectis comprehensa circuli sunt plana sunt superficies unius lineae comprehensa
arum medio ad circumferentiam ducta recte omnes sunt aequales quod sequitur
si omne per Philosophum refertur

PARACRAPHI IIII

An principia Demonstrationis hoc est praemissa sunt certiora
evidentiora quoque Conclusionem

Quia veritas consistit in indivisibili & sicut supra ostendimus
hunc principia demonstrationis seu premissas cognitio constat in esse
veriora conclusionem in deo enim una actus verior aliter prestat
ut decidatur an factum premissas evidentiores sunt certioresque
conclusio

Dico prima premissa necessaria sunt evidenter conclusionem
tali e communis approbatio illi cognitio a evidentior propter veritate
qua plus habet claritatis sed principia et sunt veriora plus habent claritatis
tali ergo sunt evidenter. Mi. pro. b. illa cognitio habet plus claritatis
hij q. va. magis accedit ad cognitionem in se habentem sed principia demon-
strationis magis accedunt ergo habent plus veritatis pro. b. res omnis demon-
stratio procedit a notioribus ad minus nota sed pro. b. procedunt a notioribus
ad minus nota sunt magis evidenter ergo omnis demonstratio procedit
a magis evidentibus ad minus evidentia procedit autem a generalissimis ad
conclusionem ergo premissas evidenter res conclusionem

Dico res obiecta premissarum argue necessario sic se habet ad ob-
iectum conclusionis e. idem communis creatio clara pro. b. obiecta pre-
missarum argue necessario sic se habet ad obiectum conclusionis
conclusionis nam distinctus duo non sunt una res obiecta libet duo
una res se sunt veritatis idem ergo argue necessario sic se habet
quam aliter et hanc necessarium sic se habent pro. b. res vocant
authoritate huiusmodi. Obiecta vero ut contra distinguantur a constitutione for-
malis q. ut supra dixi ex forma intellectus ad res obiecta et obiectum vero

Dico res intellectus premissis tam separatis quam simul simpliciter
se magis adheret quam conclusionem ut tali ita. Res prima premissis
non capi. res cum Dico Thoma omni. b. antiquis contra hanc doctrinam
disputant. pro. b. ratione huius propter q. vult unum q. vult unum tale
chilum magis tale atque conclusionem assensio pro. b. premissas
ergo premissis magis assensio semper animi ad magis tale est

quod causa est ut tale sit alteri veluti si nobis semper caris est
eius causa alteri amamus ergo dicit Philosophus hic

Probatur 2do. Illi magis assentiunt et magis ad hoc sunt quod magis evidens
sed promissa etiam per se ad hoc sunt magis evidentes ergo illi magis ad hoc sunt
illo intelligibili per se magis assentiunt quam intelligibili per aliquid sed
promissa sunt intelligibili per se conclusio est intelligibilis per aliquid ergo quod
illi rei formae vel habere cui assentiunt per se sed promissa assentiunt per se
conclusioni propter aliud ergo dicitur autem conclusio quod intellectus minus formis ad
hanc conclusionem variatur si vel deducit ex premisis nam si recte aliquis qui
est conclusio considerat in se secundum illam claritatem et veritatem eviden-
tiam quam potest aliunde habere independentem est discursus suus potest ut con-
clusio sit certior vel aequa certa quam promissa

Obijce primo. Illud principium propter quod unum quod tale est illud ma-
gis tale scilicet ergo ex eo quod conclusio assentiatur propter promissam per se
quod promissa scilicet ad hoc est ita probatur qui amat Deum propter calum in amat
calum magis quam Deum alioquin recte ille sciat in bonum quia propter creatu-
ram Deo item Deus est bonus propter virtutem in deo recte tamen est bonum
ergo dictum principium falsum. hoc obiectum postulat ut gaudium dicti rei omni-
bus sensu exponit illa animi contentum approbabit et vel argumento contrario
Respondendum primo idem dictum axioma intelligitur quod causa non bilior
modo participat perfectionem a se pro ducta quam effectus nam illa per
fectionem habet causa independentem effectus autem habet perfectionem illi
degenere ut unde propter magis tale subintelligi potest magis independentem
est idem axioma sensus est quod causa in tantum bilior modo partici-
pat aliam perfectionem quam effectus scilicet scilicet Majora participat et intensi-
orem ad hoc tamen requiruntur tres condiciones prima est ut ea perfectio quo-
rumque reperiatur sit capax intensionis et extensionis nam si ea capax extensionis
intensionis magis est causa si capax est intensionis scilicet magis intensio
hoc est ut ea perfectio circa quam sit comparatio conveniat causa et effec-
tus alia conditio est ut ea perfectio conveniat causa primo et per se effectui
autem inconueniat aliunde quam per talem causam defuit prima con-

prima conditionis n̄ valet argumentu hūc. Sicut ē homo propter Deum ergo Bar
tes ē magis homo quia humanitas n̄ sufficit magis et minus defectu reconditio
nis n̄ valet argumentu quod Dicitur ē alius propter vinctu ergo vinctu ē magis et minus
quia vinctu n̄ cognoscit et vinctu defectu hūc conditionis n̄ valet hūc diffinitio
Dicitur ē amabile propter calidū ergo calidū magis amabile. Diffinitio est
dicitur propter Magistru ergo Magis Dicitur ē Magister nam Diffinitio habet
aliquando Propositiones multas independentes et magis propter Dicitur habet amabi
litate independentes et coelo in idem recidit et explicatio huius axiomati
Dicitur Thomas prima parte Questionis 87 Propositione 2 ad tertium ubi dicit
axioma scilicet habere magis quod sunt ejusdem ordinis et putat in uno genere et
cense sit pariter alibi dicit sit alibi propter albedinem albedo tamen n̄ ē magis
alba nam albedo n̄ ē in genere albedo

Obijciat ratio ex eo quod conclusio sit veritas mediata n̄ sequitur quod sit
minus evidens ergo assertio prime huius Propositionis n̄ subsistit ubi probatur
minus evidentes Dicitur videlicet creaturas in sua assertio huiusmodi in medio quā
cas videatur in seipsis ergo veritas mediata n̄ ē minus evidens ergo nec conclu
sio. R. respondendo ubi probationis distinguitur. Consequens ergo veritas mediata
que cognoscitur ex medio perfectissimo n̄ ē minus evidens C. quod cognoscitur
ex medio imperfectissimo n̄ ē minus evidens. C. et N. Relationi ultimā

Obijciat ratio objectu conclusionis et promissioni adū dicta n̄ realiter
idem ergo conclusioni tam firmius adheret intellectus quam promissioni
R. N. Coni. ad firmitatem enim assertio proprie efficitur si i. hūc realiter ob
jectu decessit et clariore modo propensionis intellectui

Obijciat etiam tam certo cognoscitur intellectus identitatem duorum intellectus
quam certo cognoscitur idem intellectus duorum cum tertio. ergo n̄ adheret firmius
conclusioni quam promissioni. R. N. Ratio ē quia identitatem duorum
inter se cognoscitur propter alterū ergo alteri firmius adheret ut probatur
et conclusionem tertiam nota aliter adū et vinctu evenire posse ut conclusioni
adheret certius quam promissioni. R. Si conclusio sit activius fides ad accedens
cognitio intuitiva sed hūc adhaerere conclusioni quia talis prout figurat
monui

Obijcias At cum Huiusmodi actus ille clarior et certior quibus
rationibus probatur ergo conclusio est certior et clarior quam premissa
confirmatur premissa agunt ex parte posita ergo pariter refundunt in conclusione
adhibuitur ex voluntate. R. N. A. prima enim principia multis rationibus
probantur et tam sunt clarissima ad confirmationem. C. B. D. C. nunquam enim
difficile facere ut cognitio mediata qualis conclusio sit in immediata.

PARACRAPHIV

An Demonstratio patiatur circulum et regressum.

Circuli non intelligimus duas demonstrationes quo constantisdem terminis
ut si. conclusio quam propter ea premissis aliquibus deduximus postmodum
autem conclusionem illam affirmamus ad demonstrandas premissas viz: Probatur
pro homine et admirativum quia discussum dicendum: omne discussum
est admirativum omnis homo est discussum ergo admirativum laudando autem
probat hominem esse discussum quia in admirativum dicendum: omne admirativum
est discussum omni homo est admirativum ergo discussum ubi: videtur et eductum
quem a secunda ad primam huiusmodi erroris damnat antiquos Philosophi primo poster
ori patet et ad et sequenti quia non habebant omnes veritates haberi
per circulum

Dico primo talis circulus nullo modo est adhibendus et ad scientiam obtinen
dam impossibilis est communis et probatur in demonstratione item in potest esse
notus et ignotus sed in circulo hoc recipitur ergo in tali circulo. M. pro
premissa demonstrationis sunt notiores quam conclusio sed eadem propositio
eodem modo cognita est conclusio et premissa sed talis circulus ergo eadem pro
positio est notior et ignotior conclusione probatur ad hoc talis circulus est innotus
quia in circulo patet principium et idem probatur per eodem unde circulus
propositio dicta innotus sed definitur est duplex demonstratio quae propter
probatur per se ipsum et idem per eundem ex quo sufficienter patet per plures

obstinere / circumstantiis ad se invicem agere sed in animas.

Est tamen adhuc alij circuitus in proprio dictis viz: si quis alij vel
cognovit effectum viz: posterius et postmodum autem melius cognoscendo et per actionem
de causam effectus eundem per causam demonstrat quo casu interdugitur illa
demonstratione mediata examen quod primum intellectus quem a posteriori
cognita melius penetrantes et hunc circuitum in proprio predictum vocant regressum
graminis multo videri utrumque confunderent et de hoc

Disco vero regressum nullo modo et scilicet quoniam utilis et necessarius ad
Scientias agnoscendas ita post Aristotem communiter philosophos praesertim Theologi
qui regressum in materia fidei accurate explicant ut Valentis in naturalibus
Albertus in Tabella per alij ratio et via de causa intellectus procedit et ma-
gis nota assignatur Superius enim principium illud per quod vis vult probare
conclusionem aliunde magis inchoasse accurate mentis examine achibito
vel penetrando signiificationem in minorum vel comparando illorum defi-
nitionem vel discurrendo circa naturam causae: atque hic procedendi modus
familiari Aristotele praesertim in Physicis ubi ex motu indagat naturam et
ex natura demonstrat motum.

Obijces si primo demonstramus causam per effectum erit nobis notior effectus
quam causa atque si effectus notior sit quam causa non poterit effectus demon-
strari per causam ergo quod animi magis notum est non potest demonstrari per
minus notum.

Ad diluenda haec et similia argumenta diligenter observa de duobus modis
posse rem aliquam cognosci primo confuso modo distincta quando cognosco en-
titalum cuiusdam rei non cognoscendo quod sit causa vel effectus dico habere quoniam
intentionem illius rei confusam quod si in superius cognoscitur entitalem illius rei et non
alterius dico a iusto habere cognitionem distinctam sic cognoscendo entitalem ra-
tionalis alij cognoscendo quod sit causa admirativi habeo cognitionem rationalem
confusam quam mox distincte concipiendo quando cognosco eandem rationalem en-
talem admirativam

Observa vero effectus quodlibet sub ratione existens nobis est notior quoniam
sit causa illius non tamen notior sub ratione effectus prout cum cognoscat causa esse
causa quam cognoscat et effectus a tali causa: unde effectus confusa cognitio

2 prior causa e contra vero causa distincte cognita e prior effectus quod nihil
 e absurdum. His positis facit nunc respondere ad argumentum oppositum
 Si demonstramus primo causam per effectum effectus nobis erit notior ipsa causa
 Distinguo. Ma: effectus confusa cognitio erit notior ipsa causa confusa cognita
 Et effectus clare cognitio erit notior ipsa causa distincte cognita. Ma: nunc
 effectus confusa cognitio ducit me in cognitionem entitativam causa confusa cog-
 nita tum accedente mentis examine per notationem aliunde petitam cognoscit
 illa entitas habere rationem causa et sic illa entitas cognoscit distincte mox
 ex causa distincte cognita infero effectum sub ratione effectus atque ut huius
 libri aliquod exemplum effectus ex illis quo jam jam asserimus scilicet quod
 percipit quod sensus vig: longis plurimorum experientijs omne animale
 respicit respirare in eam quod valere tum simile inductione deprehendit omne
 animal terreste quod respicit ex instructum maxime intellectus infinitum cum
 per hoc perit demonstrationem et causam ostendit ab effectus huius ut patet
 omne animal quod respicit habet pulmones Sed omne animal terreste respi-
 rat ergo omne animal terreste habet pulmones quo in discessit Ma: licet con-
 timet causam non tamen eam continet nisi confusa cognitio quia in continet
 eam ut causam sed ut habentem solum necessariam connexionem cum subiecto
 huius facta e per prioris demonstrationem intellectus in statim perit ad alteram in priori
 sed adhibito examine mentis primum apprehendit melius homines cum connexionem
 indimig examinat usque dum claram causa et distincta cognitionem ostendit
 quia habita sic format demonstrationem in priori omne quod habet pulmones
 respicit omne animal terreste habet pulmones ergo omne animal terreste respi-
 rat et vo damus argumentatio per se intellectum continet quia per facta causa
 et effectus cognitionem edocet

Comemorat alium quod regressus dicitur lib: 2 de posteriorum cap: 2 l: 10 in
 quo effectus per causam prout et vicissim per causam per effectus in vultu
 idem numero sed alij ejusdem tamen speciei sic ex vago vultu quod e demonstratione
 vultu et ex pluribus vultu vultu vultu et sic numero quod ante sed alij ex quo nihil in con-
 veniens sicut enim in his et huiusmodi manifestis circulis in essentia huiusmodi sine vultu
 circuli in propriis facere possunt in cognoscendo inquit Comptonus

PARACRAP H VI

De fine Demonstrationis, seu Scientia

Dixi supra nomine demonstrativis ab alijs vix intelligi solis conclusivae for-
maliter utens tamen promissas et secundum hos est ipsa actualis scilicet demon-
strativa quia conclusio quodalis formalis reflectit se supra propositas easque connotat
omnis autem scientia est conclusio ut patet ex praedictis alijs nominibus
demonstrationis intelligunt aggregatum ex tribus actibus Majoris scilicet
conclusionis et secundum hos scientia illa indestinata ad discipulum sicut
in syllogismo demonstrativo quia in controversia quia ego hunc adum
existima capite primo huius tractatus aperui
alijs scientiam vocant sicut demonstrationis alijs effectum de hoc debet primo
per se videri capite secundo habet demonstrationem tamen etiam rationationem eam
qua scientiam efficit scientia pro ut dicitur in praedictis majoris scilicet
et evidens deducta cognominis certis et evidentijs si cognitis evidens
per medium necessarium conexum quod videtur si causam contineat directam
deducta unde per cognita scientia perfectissima de hac particula est patet
hoc loco ex amanda quia sub praedicta huiusmodi per huiusmodi

Quare primo in scientia agitur de novo autem platonici voluit
Sint tantum reminiscuntia putabant enim Platonici quidam animam longe
ante incarnationem intrasse in ista tela ubi curram tenebat allatum sicut inficiens
totum obervant mundum ubi vero si defuissent alia dicebant eam inter-
cadere et eorum indere ubi omni in oblivione et periculorum vero periculis
data occasione reminisci quia procul dubio a Platone metaphorice dicta
fuerint Ex ad praedicta scientia agitur de novo ratione quia nec sensus nec
ratione deprehendimus scientias fuisse prius in anima quia modo habemus
ergo Philosophus hoc in cum sit dicere quod eas agitur de novo Deinde
si ratione deprehendimus de novis Platonici illas scientias fuisse prius in anima in-
genitas quomodo omnia fuerunt oblivione lapsa si Plato scilicet hoc
olim scivisse re nulla forma recipit detrimentum ex conjunctione materiae
sed anima rationalis est forma ab materia est corpus ergo anima nullum recipit
detrimentum ex conjunctione corporis ergo si anima habuit scientiam ab
initio probuit eadem sine ulla diminutione vel corruptione corporis aliter ex con-
junctione ipsius cum materia maximum acciperet detrimentum.

Docent Platonici vel animam per se novit et proposita vel igno-
re per novit et agnovit de se vel scientia si ignorat frustra eam pro-
ponit quod est aliquid quod ignorat etiam si ipsi occurrat et quod quod est illud
tamen semper igno-
rabilis. Ex. Ignorari rem proposita distinctione. Sicut homi-
nem in suis principijs unde omnia Platonici argumenta in ista
ut sunt quodammodo in se non propter naturam illam sed per se
possit veritate aliam in principijs pro vero lumine notis concludere et
ita haec veritate identitatis ab ipso de qua

Quoniam vero audemus in nobis aliquam scientiam Ex. tamen et eas dui-
tam certe sunt ista principia et veritas est et ne pro sunt eadem unum
ratio et per se magis sepe argumenta pro in contrarium propter comparationem
videtur in Prolegomenis

Quod est ista de quibus rebus possit haberi scientia Ex. primo de entibus ratio
non sufficiens. Ex. pro nihilo videtur non possit haberi et igitur se in scientiam
rationem assignant et via videtur in scientia debet esse cognitio per causam
et proprietates reales sed contra rationem et per nihilum in habent causas et
propter veritatem realem ex qua tamen dicitur esse multa possunt certo cognosci
Ex. quod multas habent proprietates reales quod sit cognitio scilicet secundum
danto quod non sit existens si possit aliter modo dicitur per scientiam sumere
desiderantiam pro cognitione quae debet diffusiua videri. Ex. ad de quibus
per accidens. Dicitur potest de scientia de modo dicitur per accidens meta-
physica. Sed ut coram predicato et concesso sit in accedente ratio in qua
entia per accidens possunt habere veritas per se habet in ea rebus quod
ex eo capitula habeat multas essentias completas. ergo et circa eas
modi entis. Ex. Musicus quia considerat numerum sonorum Pollicus quia
considerat rem publicam medicus quia considerat animal sanabile. Ex.
3° ista omnia scientia debet esse de entibus incorruptibilibus metaphisicis. Ex.
dixi quia incorruptibilitas consistit in veritate predicatorum essentiarum
licet necesse sit ut entia illa sint incorruptibilia. Physica vero Aristoteles primo
posteriorum cap. 2° inquit ab ratione quia scientia de omnibus imutabilibus sem-
per vera ex quo ad obiectum debet se habere per se habere

Quoniam hoc locum Butthores de scientia habituali an sit veritas
in specialibus distinctionibus pro intellectu post fore in datis actibus fieri debet

an vero sit ipse species clariore ordinatiores per se quibus hoc facit habitus
proveniat sed rationem res est propter anamaphica consuetudine manufacturam iudicio
si compluri in seculis methodis apud modum considerationes ad libros de anima
mittam

CAPVT III

De Syllogismo probabili, et iis quæ eum Comittantur.

Scripsit Arkes libros 8 hoc logicorum quibus artem Dialecticam sive artem discipu-
lurum probabiliter in utramque thesaurum. Sicut et compluri et quia hoc est
difficillimum probabiliter inde per se ipsum probabiliter vocat Dialecticam cum hoc
est definitio: Dialectica vero rationis ratio per se habet Arkes primo per se
ingit: uno quod ex probabiliter concludit et mox probabiliter autem sunt quæ videtur
aut omni et aut per se aut certe probabiliter atque iis vel omni vel pluri
vel iis quorum spectata est et recte per se probatur et quia hoc nomen clari-
tatis sunt brevis velut brevis syllogismus Dialecticam vocat quod sunt opinio-
nibus per omni in indagando est quod opinio et quomodo ab actu sciendi. Et hoc est

PARAGRAPHI

Quid Sit Opinio, et in quo ab alijs Differat.

Opinio communiter dicitur assensus inerti seu probabilium in se habere de quo
sicut dicitur in dubitatione hoc est dubitatio. Sed quoniam autem est hoc quod dicitur
necnon contradictionis partem in alio quod est hoc quod probatur. Sed non est assensus
dicitur item assensus quia assensus est hoc quod videtur iudicant nam ex probabilitate quoniam
illi assensui hoc si notum in hoc quod videtur dicitur assensus quod dicitur. Si perinde
et causa rationabiliter censet dicitur assensus tenetur et

Eodem recidit opinionis descriptio in Comptono tradita opinio est assensus
obscuro

obscure incertis et formidolosis in nihilis auctoritate loquentis quae omnia
fides etiam conveniunt humana si ultimum parvitas assignas quae a dis-
tinctione ejusdem ab opinione nam fides est assensus auctoritatem dicentis
quae auctoritas si humana fides est fallibilis assensus parit. Opinio incertum
et formidolosum si vero auctoritas sit divina est assensus omnino certus et
fallibilis etiam metaphysica nam certum est metaphysica Deum non possidere
solum quia tamen metaphysica evidens mihi non est quod Deus hoc vel illud
mihi revelaverit licet fides divina certa quidem, obscura tamen quia
num ad nos sit autem intellectui certum morales quod hoc vel illud Deus
revelaverit ea tot indicia quae vocantur signa credibilitatis tot testimonij
miraculis tanto consensu abstantium hominum sane dissimulatio per tot secula
ex tanta multitudine frequenter sanguine et confirmatione quae omnia in re
propter generant credibilitatem siue assensum certissimum et convincunt omnia.
abiciuntur in intellectu benedicti propositum ut judicet se autem contra omnes
prudenter regulas nisi consentiat mihi in hoc a Deo esse revelatum

Quomodo fides opinio suspensio dubitatio a scientia differant res est
per se manifesta cum scientia sit cognitio certa et evidens deducta ex principis
certis et evidentibus hic solus videtur procedendum cum opinio non dicerem assensum
solum formidolosum quod ubi formido sit illa quae in opinione reperitur a membris seu virtutibus
formido duplex una actualis seu formalis altera realitatis formido actualis
est autem intellectus quae actualiter judicatur opinio in actu posse esse falsam
sive cum intellectu sic assensus conclusioni probabiliter ut res aliter se habeat
formido realitatis est actus intellectus in se actus dubitatio et procedens realitatis mo-
tivo quod si effectus solus in intellectu et non positivus aliunde produceret
formidinem actualem sua quod dicitur a formido realitatis est assensus quod modus
supra actum suum reflectere videtur cum mihi talis opinio quae possint re-
tingere totam dubitationem de existentia objecti huiusmodi

Dico si omnis opinio alicuius semper habet actualitatem formidinem
propter quod in nulli opinantes formidines tenent suas opiniones et demon-
strationes hoc non fieret si actualiter formidarent ergo Magis habet auctoritatem
et quidem clare Philosophus de quibus Aristoteles septimo Ethicorum capitulo quidem
opinantibus in dubitatione sed etiam se certo scire. Cum tamen tamen huius
modi actus semper formido realitatis naturae enim illi actus modus in
certo et fallibilis ergo signis se supra eos reflectere habere rationem

habere vel ratione debilitandi de eorum certitudine. comitatus hanc huius
modi ab ipso et per hanc radicalem formidinem sufficiens destringunt
ab actibus scientiarum et vi nuntius medicorum et infallibilis.

Quero autem illi quod vias huiusmodi habent aneam formidinem dicere
de sint magis rigente opinionibus eis de nomine. Sed videmus quod
habeat loca citato opinionibus vocat interdicta et illos quod vias sunt actuali
formidine inter duos per opinionibus intelligi actualiter formidan
tes et colligit eo primo posterius cap. 27 nam ita se habet hic accedit
quod nemo fecit illos opinari sed plene scire cum existimat non posse rem
dites habere finem ita sentiat et quod iam etiam aming posse aliter
et existimat dum se opinari dicit et infra perspicuum autem
ex his est nihil esse quod finit sub opinionibus ac scientiam eade
re possit aliter viam simul animo concipere posse aliter vel aliter
et est et aliter esse sic enim existimant quod tam hominem ac id
in finem quod animat et simul esse edignum quod animat premisi
lumen eodem capite ambigunt esse et multum hoc verbum opi
nio propter hoc est inguit ut una significatio hunc eundem et recte
dicant altera vero recte negant quod huiusmodi observata velim
quo resolutione Paragraphi secundus

PARAGRAPH^R II^{us}

Item Scia, quia, et Fides possint comparari in eodem intellectu.

Posse haberi simul et semel etiam scientia et opinionis et reliqua
de diversis objectis nullum est dubium si nam in spiritibus reflexione per
aut nos per invenimus nos aliqua scire aliqua credere aliqua opinari
quod pro eo quod huiusmodi procedit de uno eodemque objecto in diversis modis

an videlicet circa illud formetur et fametur deus Scientia opinio et fidelis
in eodem intellectus dixi procedere a proportionem de eodem objecto indi-
visibili sub intelligibili materiali nam objecta hominis actuum formalia
sunt necessario diversa his premissis Ex et

Dico primo opinio illa quae ad punctum habet actualitatem formidinis
non potest componi cum scientia a communis sententia et probatur ratione in-
tellectus non potest affectivus deus contradictorijs necessariis. Tota enim ratio
a communis illo axiomatico quod nihil est vel non est aliquid si opinio actualiter
formidans eam posset cum scientia intellectus affectivus deus contradicto-
rijs ergo scientia et opinio non possunt componi. Mihi proinde intellectus
per actum scientiae dixerat rem certo ita esse et non certo rem ita esse
opinionem actualiter actualiter formidanti dixerat aliquid rem certo
esse aliquid certo rem ita esse sunt contradictoria ergo intellectus affectivus
deus contradictorijs quod est impossibile

Et hoc satis notum Dico Thomas per ad verum citat et ad idem
Prima prima Articulo octo ad actum patet ex questione ipsa de veritate
Articulo quod ad se habet ubi ita loquitur. Respondetur quod a veritate et possibile
quod aliquid de eodem habet scientia et opinionem quia opinio est de for-
midine aliter patet quam formidant scientia excludit ea quae patet
quod sanctus Doctor nomine opinionis procedit intellectus actus formidans
habet formidantem nam prima ad Questionem Articulo octo in ordine de ratione
ingit opinionem ex quod accipit unum cum formidine aliter quod fiti
vide item ad idem Dico prima Articulo octo ad idem D

Dico de opinio ita quod non habet ad hunc tenentem actualitatem formidinis
potest conjungi cum scientia et fide tam Divina quam humana ita Dico
Bonaventura Suarez Dispositio de fide Secundo quod. Primum articulo
Tanner et alij innumeris Contra Solum Cajetanum Martinum Lannum
Lorcam et Thomiam pluresque probant primo ex Dico Thomas prima
ad questionem 66 Articulo octo in ordine impossibile quod cognitio
perfecta et imperfecta ex parte medij conveniant in uno medio sed non
prohibet quod conveniant in uno objecto et in uno subiecto potest

enim unus homo cognoscere eandem conclusionem per multum probabile
et demonstrativum ex quo sic argumentor a sententiis eisdem obiectis pro
his diversis motivis et rationibus formatas nullam diuisionem repugnantiam
sed intellectus hic triplex actus in se habet tantum affirmativum eisdem obiectis
propter diversa motiva ergo intellectus hic triplex actus in se habet nullam
diuisionem repugnantiam propterea ad si actus illi in se sunt componendi
seu componi vel contradictoria vel contraria nostro modo componuntur
ergo possunt componi. Mihi probatur primo in operantibus contradictio videtur
contradictio scilicet inveniuntur inter affirmationem et negationem intellectus
autem affirmans eisdem obiecto propter diversa motiva in se non negant
propterea non operantibus contrariis nam ex contrariis operantibus una propositio
est falsam hic autem omnes actus sunt veri ergo non operantibus contrariis. Probatur
etiam specialiter assertio de compositione fidei de facto. Scilicet actus fidei
componitur cum scientia ergo possunt componi. Et probatur ex sancti Pauli
ad Hebraeos undecimo articulo huius ad Deum oportet credere quod dicitur ergo
Philosophus athensius vel peccator qui vult converti debet credere et cognoscere
Dei actus eandem Dei existentiam in se scilicet per evidentiam demonstrativam
nam ut ostendam hoc loco evidentiam rationis naturalis contra istam existentiam
Dei ergo Philosophus athensius dicens converti debet habet actus fidei et scientia
de eadem Dei existentiis

In hoc loco Brethres mei habetis saltem opinionem strictissime com
poni quod est cum habitu fidei et scientia sed hoc Quaestio comes dicit
debetur in materia habituum in se in se omnis se habeat huiusmodi
Et affirmative imo de facto scilicet componuntur in gradibus saltem remota
sic prout corpus ex habitibus voluntatis quod sunt in se inclinatus alius voluntas
ad superbiam aliquo modo ad humilitatem rationis quia sicut in ani
ma eadem inveniuntur potentia ad effectus divisive oppositos affectus videlicet et
dissonum amorem et odium. Sed nihil obstat quod minus sit in anima
Quodam facilius ad affectus oppositos

PARACRAPH

Solventi argumenta Opposta.

Obijeris primo claritas et obscuritas certitudo et incertitudo sibi in
vicem opponuntur ergo etiam actus scientificus et opinativus si probatur actus scien
tificus dicitur claritatem opinativus obscuritatem ille certitudinem hic incer
titudinem ergo si claritas et obscuritas certitudo et incertitudo sibi opo
nuntur etiam actus ipsi sibi opponuntur. Et distinguendo it. claritas et obscuritas
negativa sibi invicem opponuntur lux vix. et tenebrae si. Et claritas et obscuritas
positiva sibi invicem opponuntur. Et it. obscuritas positiva nihil aliud digne
Mi. claritas obscuritas negativa i. carentia et negantia claritatis hoc opor
tuit cum claritate in altera e. autem actus fidei et opinionis obscuritas positi
va hoc
Mi. claritas

Uterque ex locis est oppositus e. Mi. claritas scientia Ma. claritas sed Ma.
et Mi. claritas non possunt componi ergo nec opinio et scientia Mi. pro
Ma. et Mi. claritas non possunt componi in eodem subiecto ergo nec Ma. et Mi. claritas
Et probatur tunc candela non potest illuminare iterum in eadem per se hanc illuminationem
ergo Ma. et Mi. huc non possunt componi in eodem subiecto. Et respondendo Mi. est
potius distinguere Ma. et Mi. claritas non possunt componi si sunt ejusdem rationis
seu per se hanc similes si Ma. si sunt diversae rationis si. Mi. claritas autem
denique illa. Quae reperitur in actibus fidei et opinionis e. propter diversae rationis
ab ea claritate quae in actibus scientificis et hinc lux candela non potest illumina
re iterum in eadem per se hanc illuminationem quia utraque videtur hanc
ejusdem rationis.

Replicabis carentia intensio vis claritatis non potest componi cum in
tensio vis claritate alius forma componere et privatio sed Mi. claritas
i. carentia intensio vis claritatis ergo Mi. claritas non potest componi

differentibus contradicere hinc principio nihil horum erget in scientia
et opinione eadem de causa non potest in eadem voluntate esse multum
et tristitia ejusdem quia gaudium et eadem conversio tristitia vero objecti
fuga.

Obijciat qd fides denominat objectum obsecure cognitum scientia de mo
minat objectum clare cognitum atq; idem objectum non potest denominari simul
aliter et obsecure cognitum ergo de distinguendo. Mi: non potest denomi
nari clare et obsecure cognitum respectu ejusdem actus et ex eodem motivo. C: Mi:
respectu diversis actus et motivi. D: Mi:

Obijciat qd praesentialiter contra fides et scientia conjunctionem fides de
bet esse de objecto non apparente sperandam habentia verum argumentum
non apparentem ut loquitur Paulus ad Thimotheum 6 versum undecimo atq; si componeret
cum scientia cessaret de objecto non apparente ergo si componeret cessaret
et fides confirmaret unde Beatus non potest componi fides cum scientia in
hactiva ergo nec in homine. R: D: Mi: fides debet esse de objecto non apparente
quantum a ex parte sui motivi. Formalis C: Mi: debet esse de objecto non apparente
ex motivo. Speculatione formalis distinctio. N: Mi: nam omnes evadunt fidele
Divina nos esse mortuos et tamen eadem veritas est nobis evidens ad lastima
tionem. R: negando C: quod animi in Beatis non componatur fides in fide ex eo
quod evidenter verum illorum habeam sed quia Beatus o. Per veritas dederat
in istis homines

Obijciat qd qui possidet perfecte finem non potest adhibere amplius me
dia ad acquirendum eundem finem ergo aliter intellectu qui possidet per
fecte objectum per cognitionem scientiam perfectam non potest in illud simul etiam per
per opinionem aut fidem. R: Negando C: Ratio disparitatis est quia sola
passio ethica finis nam perficeret voluntatem nam ipso finem ergo sicut
inutili adversa passio intentionis. Quia cum sit diversae rationis perficit
intellectum atq; ades non inutili et sic de facto in Beatis coniungitur scientia
inhibiva et abstractiva de eodem objecto. Ad hoc argumentum so
lum probari non esse componi similem opinionem cum scientia si scientia sit
actus naturalis prout existat in intellectu

PARACRAPH III

An quis possit eodem actu credere simul opinari et scire propter diversa motiva

Quidam an unus idemque actus possit tribui motivo scientie fidie et opinionis.
Sive an possit actus unus procedere ex motivis caritativis inagratibus quo con-
trahitur in commodum sive tractare vel in animam sive oportet tamen hoc pluri
conclusioni in mori gerere nolim autem hic mihi antiqua vocabuli huius
moveas an actus talis si possibilis est dici possit scientia simul et opinio et fides
neque ne hoc enim ex modo loquendi cuiusvis scholasticis et perinde sunt: absolute
videtur posse dici scientia fides et opinio quod hoc predicato sive sit in actu
ad id affirmantem cum veritate sufficit scilicet ex aliis quibus conveniant et non obstat
Dico de anima scilicet: 6to huius: 3° habere unum et hoc in re et tamen in se multis modis
naturalibus. Sape etiam tum mixtum alijs completis id peragunt ratio illorum in via
motiva scientie cum in actu quam motum probabile nam motiva probabile
influit de pendentibus ab imperio voluntatis et tunc in se dependentes ab imperio ergo
nunquam possunt hoc duo motiva simul affluere sed ad hoc triplice affirmari con-
vit. Responsio qui dicitur actus mixtus esse simpliciter necessarium negant motiva
probabile hoc casu influere de pendentibus a voluntate licet enim solus in se existens
requirit imperium voluntatis iunctum tamen scientie motivo quia illud reddit me-
gis infallibile affert illa de determinatione conjunctionis influit qui dicunt hunc actum
mixtum esse liberum variis cogitant signis in ordinem iuxta quam utriusque motiva
influentium simul tamen existerent in primo signo ponunt excitari propter rationem
sive probabile in se imperat affectum probabile et simul excitat ex illis quod
hucusque in tertio signo elicitur actus mixtus. Iuxta alios in primo signo
aperientis evidens simul et probabile in se imperat voluntas iudicium probabile
et simul intellectus elicitur actus scientie in se producit actus mixtus. Alii negant
simpliciter: 2° quod videlicet et motiva scientie cum influit quam probabile

ratio è quia hoc est, hoc est, è significat prioritate temporis intellectualia
vero independent à tempore prioritas autem vel posterioritas naturae nihil est
è grande dependens à causa ab alio tempore à causa quia ergo in fluxu motu
certi non è causa in fluxu motu probabili non è dicendum prius influere ut in fluxu
habetur breviter mentem meam aperio

Dico primo conaturaliter dependendo intellectu inclinat in motu si habet achem
intendum motu scilicet scientie et opinionis è secundum Dico. Ista de fide scilicet: et probatur
intellectu è potentia necessaria ergo hoc est quod vanum est aliquid alicuius
quod illi sufficienter proprie motu scilicet et motu scientie potest eliciere duas actus
distinctos uno scilicet fidei et opinis scientie ergo necessario aliquid deus actus distinctos
ergo conaturaliter dependendo in eodem simul eodem actu opinis et fidei actus
eliciendi è intellectus talis in fluxu motu actus distinctos uno fidei alio scientie
hinc opinis et opinis motu ex his nullum enim è fundamentum hanc intellectus per
fectionem conaturaliter habuerit

Dico cum enim utriusque possent hoc duo motu scientie v. g. et opinionis
in unum coalescere ab alio constituere motu ad eundem evidens ad eundem
quo duo cause Philosophice simul existentes alter perant suam virtutem in produ-
cendo affectum eundem et unam causam totam constituunt ergo nihil impossibile
quo magis motu scientie et motu opinis aut fidei influant in eundem
actu. Ex N. Ratio è quia si coalescerent ideo coalescerent quod eodem tempore
moverent eundem intellectum sed hoc quod moverent eodem tempore eundem intellectum
in facit illa coalescere in unum ergo ideo quia affectus motu probabili effen-
ti è eundem independentem à motu scientie ab alio affectus motu probabili
probabili quoniam è effectus motu scientie ergo secundum quod unum quod
vis illorum concurrat ut motu totale. In Philosophice autem duo cause simul
existentes scilicet sunt impedimento ut ostendit in Philosophice ergo è distinctas

Dico ideo ab ipso loquendo nullam implicat contradictionem actus habet
qui inter motu scientie opinionis et fidei. Ita à priori de rebus communibus
Dico enim utriusque et complexus retentionis probatio hinc affectionis vite
sibi compatibilis ex solutione objectionum propositarum

PAPACRAT I IIII

Dilectus aduersariis Objectiones.

Obijciunt primo ille actus esset clarus et obiectus clarus et in claris respectu
eiusdem objecti ergo talis actus in uoluerat contradictionem. Ex primo distingui
t. effectus clarus et obiectus clarus et inclarus. diversi respectibus. Et eodem respectu
N: effectus namque respectu motiui scientifici clarus respectu motiui probabilis ob
iectus atque id negatur C. Ex 2do talem actum nullo modo posse dici
obscuro et inclarum si sumamus hic predicata in sensu negativo ratione quia ut
verificatur haec predicata negativa debet actus careere omni claritate et certitudine
quod huic actui conuenire non potest. Ex 3do talis actus effectus clarus et inclarus
sumendo hoc inclarus pro aliqua minori claritate diuersa rationis et claritate
Scientifica C. D: atque D: D: motiui enim probabilis aduersus actum obsco
rum adhuc aliquam diuersam rationem paruitatem licet claritas autem Minor
addenda claritati alteri facit Maiorem claritatem unde talis actus debeat
dici et solutus clarus

Obijciunt 2do saltem actus talis effectus liber et necessarius atque in haec predicata
involunt manifestam repugnantiā ergo. Respondent aliqui primo hunc actum
liber et solutus necessarium ratio illorum in quibus si actus procederet ex solo motiui
Scientifico effectus necessarius ergo multo magis esset necessarius quando procedit
ex motiui ad hunc magis infatibilibi et autem motiui Scientifici fieri conjunctione motiui
probabilis adhuc magis infatibilis quam se solo ergo. Nam claritas motiui pro
babilis habet infatibilitatem ergo conjunctione Scientificae non potest infatibilis tate
augere distinguunt enim D: motiui probabilis non habet infatibilitatem se solo
D: D: conjunctione alteri D: D: possunt enim multa motiua fatibilis constituta
uno infatibilibi quem admodum singuli motus debiles ualidius constituent
eacertum et multum ^{2um} posse tamen se habere conueniant Simul singuli
ingestionem constituent Theorem ergo multo magis motiui fatibilis conjunctione
infatibilibi constituit motiui magis infatibilis et idem illud. Ex 2do hunc
actum uoluntariū et liberum sequens enim in intellectu non necessarius est in actu
intellectus possit enim diuersa actus solus Scientifici et actus solus probabilis

ergo quod aliquid inditum facit libere neq. obstat uero huiusmodi principio
est necessarium videlicet motiva scientia nihil enim obstat lib. uti vel co-
tingentis. act. seu effect. quod aliqua causa naturali necessitata ad illam
concurat tunc modo aliqua cum differetia efficiunt respectu sui effect. duo
minim. lib. utingit. duar. dicitur. quia Metaphisica Sec. 2. h. numerus 20
confirmat hoc varis in punctis uno in illorum habet et precior. quia scilicet
habent indifferetia / cum potentia libera concurrat ito ab affectu
agentis naturalis prout sunt ab. et 2. Deo nam actio illa sita proxi-
mo agente ex necessitate naturae ab eo libere. 2. h. 2. cognitio. et respectu
multorum / ostendit. Thom. par. 1. Sententia. conuenit effectiue ad actio. volun-
tas non illa conuenit. ut 2. a cognitione naturalis. et sine libertate
elinit. omni act. et simpliciter lib. propter indifferetia voluntatis
ingit. dicitur. Secundo in Metaphisica quia est liberatio. Dis. si lib. e. longe
posterior. lib. et. 2. dicitur. huiusmodi apparet. et. nisi. post. motu. dicitur
quod inde colligitur. ingrederet. enim. Metaphisica. suam. cum. in. 2. h. 2. dicitur.
Thoma. parte. Sec. 2. dicitur. conuenit. act. ad. 2. secunda. secunda. iam. absolvent.
ut. lib. contra. re. favel. sententia. in. Dis. probationib. si. lib. dicitur. doctrina
illa. post. 2. a. fuerit. reuocata. ut. colligitur. e. ex. dis. Metaphisica

Propter hanc rationem nomine o Deo quod determinatur Phisica ad actum
misericosordis homo autem ille intermixtus est actui mixto qui est miseri-
cordia simul actus est et obiectum jam sit ea data solutione seu rebus
actui mixto in quo influat et procedit terminatio Phisica esse liberi ab
hoc passim in Phisica ostendit esse ab actu animae quod determinatur Phisica
qualitas necessitas actus actui in quo in finitudo. Byrd illo qualitas
ad Deum infusa quod nomine quod determinatur in intellectu tantum necessitas ad actum
quod misericordiae vel determinatur etiam actui mixto. Si primum dicitur et factum
actui mixto fore liberum o eandem rationem et per actum terminationem illi
in fore talem qualitatem recipit in Phisica si ratio nihil arguit contrarios
quod moratur

Objicies ita cadunt spectes, non potest cataphora ita ab his di-
versis vix. expressis empiriis. in potest criticis hanc speciemque

dicat capro lupi ergo etiam ex duabus speciebus actu scientia vixi et
 opinio in potest oriri species ista actu mixta. R. Distinguedo. A: ex
 duabus speciebus complete sicut totaliter realiter inter se distinctis in quibus
 inferuntur. C. A: ex duabus speciebus incompleti et partialiter. N. A:
 si ex duabus speciebus complete realiter distinctis posset componi ista
 sequeretur quod ex rebus duabus realiter distinctis fieret res una in intellectu
 quod est impossibile ad vero si ex duabus speciebus partialiter factum
 species mixta aliter fieret quam una eandem rem contineret habes
 et tam multas perfectiones quae in alijs capiuntur. ^{subinde} Distingue aliter ad
 illas species esse tantum una equivales plures.

Preterea non potest in unum coalescere essentia bovis et asini ergo
 essentia fidei et scientia. R. N. C. in quibusdam enim est peculiaris ratio multa
 in alijs non vegetativum et sensitivum possunt coalescere in unum ita sensitivum in
 rationale et quia scilicet in idem animationem possit esse. Coalebit et mixtum non
 tamen simul bos et leo nam bos significat animal coabitans tantum et leo
 animal vivibile tantum ergo bos et leo negantur coniungi. Sic planta negat
 uniri homini unitate humanae vegetativum cum rationali ad aliam differe
 ritatem esse potest quia est. Obijciunt male argumentamur ad intentionalem nonne
 unum idem actu sapientia est perfectio et charitatis religionis et obedientiae: idem
 intellectui applica quia sapientia per se in motiva diversa.

Obijciat quoque in syllogismo unum una praemissa pro coactis altera scientifica
 conclusio sequitur semper debitorum partem antecedentis quod est electum sicut in
 summis ergo etiam in operatione mentali actu semper debitorum partem mo
 tivi ergo propositis duobus motivis uno pro coactis altero scientifico intellectu
 electus actus secundum modum opinativum. R. N. C. disparitas est in praemissa
 pro coactis iuncta scientifica in sufficientem motum pro inferenda conclu
 sione nec enim negat in similitudine identitatem duorum sed tantum unum
 cum uno potius ad vero pro eliciendo actu mixto potest habere intellectus
 motum sufficientem.

Hae in analyticorum et topicorum libros ceteramque Aristotelem Logicam prae-
mam cursum peractam. restat unius libris Elenchorum ad huiusmodi utendum
duo de reprobatione Sophistarum tractatus quorum salacitas breviter descripta in
summis ultionibus confuoverunt huiusmodi Philosophi illi inordinati quibus
et ego mori oportune gesserem.

Duce itaque caelo tandem aliquando Peripatetici demeracaleos
et Socraticos utinam in offensa peder. quae nulli sepius sufficiunt trans-
cendere. Quod in Logicam vocat Plato deperit huiusmodi vestigia huiusmodi ama-
nissimo Philosophia comparantur ad interionam et huiusmodi animo accedendum
si qua gradus fuerit meminere si quas inter constituitur in se procul
dubio et acerbis compluribus aculeis sauciendum

Abstinemus die 13 Julij
Anno 1678

ksiaznica@kc-cieszyn.pl